

«MottakerNavn»

«Adresse»

«PostNr» «Poststed»

Trondheim, 12.05.2023

Deres ref.:
«Ref»

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/11779

Saksbehandler:
Anders Braa

Beslutning om skadefelling av jervetispe med valper i Saltdal kommune i region 7

Beslutning

Miljødirektoratet beslutter å felle inntil en tispe med valper på kjent lokalitet i Saltdal kommune, region 7.

Vi stiller følgende vilkår til fellingen:

1. Statens naturoppsyn (SNO) er ansvarlig for å gjennomføre fellingsforsøket i tråd med instruksen for det statlige fellingslaget ved uttak av vilt.
2. SNO skal gjennomføre fellingsforsøket på kjent lokalitet i Saltdal kommune. Totalt kan de felle 1 tispe og hennes valper.
3. Vedtaket gjelder i tidsrommet 9. mai til og med 11. mai 2023.
4. Miljødirektoratet kan trekke tillatelsen tilbake.

Saken er avgjort etter rovviltforskriften § 13, se §§ 1, 3 og 4 og naturmangfoldloven § 7. Du finner [naturmangfoldloven](#) og [rovviltforskriften](#) i sin helhet på Lovdata.no.

[Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#) (Stortinget.no) ligger også til grunn for vurderingene.

Vi viser også til vedlegget "Grunnlag for skadefelling av jerv i Norge våren 2022".

Bakgrunn for saken

Jerven er fredet. Det er likevel mulig å felle jerv, blant annet for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Vilkårene for fellingstillatelsen er at fellingen ikke skal være til skade for bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

Stortingets rovviltforlik fra 2011 gir føringene for forvaltningen av rovvilt i Norge. Den todelte målsettingen i forliket, som vektlegger både rovviltbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer, er det grunnleggende prinsippet i forvaltningen.

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 39 årlige kull av jerv med delmål fordelt på fem av de åtte rovviltregionene. De regionale rovviltnemndene har i sine forvaltningsplaner for rovvilt lagt

grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte jerveområder og prioriterte beiteområder.

Det går fram av rovviltforliket at det er et mål at lisensfelling skal være det primære virkemiddelet for å regulere jervebestanden for å forhindre skader på husdyr og tamrein. Ekstraordinære uttak av valpekull av jerv over tid, kan på denne måten reduseres til et minimum. Med ekstraordinære uttak mener vi våre vedtak eller beslutninger om skadefelling av jerv, som Statens naturoppsyn gjennomfører i tråd med fellingsinstruksen.

Bestandssituasjonen og overvåkingen av jerv i region 7

Stortinget har fastsatt følgende bestandsmål for jerv, målt i årlige valpekull:

- Antall valpekull for landet: 39
- Antall valpekull for regionen: 10

Tall fra overvåkingen av jerv i regionen viser følgende:

- Observasjoner av valpekull i 2022: 11
- Observasjoner av valpekull i perioden 2020-2022: 12, 8 og 11
- Gjennomsnittlig antall valpekull etter ekstraordinære uttak de siste tre årene: 9,7
- Påviste valpekull hittil i sesongen: 7. Erfaringen tilsier at dette tallet kan bli høyere innen overvåkingssesongen er over.

Skadesituasjonen og erstatninger for rovviltskader i region 6

Statsforvalteren i Nordland utbetalte i reindriftsåret 2021/2022 erstatninger for 103 tamrein som tapt til jerv til Balvatn reinbeitedistrikt.

Siden 1. juni 2022 har Statens naturoppsyn påvist tap av 2 tamrein til jerv innenfor Balvatn reinbeitedistrikt.

Miljødirektoratets vurderinger

Det er i de siste tre årene (2020-2022) registrert 63, 60 og 45 valpekull av jerv i Norge. I samme periode er det tatt ut 9, 8 og 5 valpekull i ekstraordinære uttak.

Den aktuelle ynglingen ligger tett opp til et sentralt område for reinkalving, og vi vurderer at skadepotensialet er stort i området.

Området er utenfor forvaltningsområdet for jerv i region 7, der beitedyr i prinsippet skal prioriteres framfor jerv. Forvaltningsområdene for jerv i region 7 er imidlertid så lite tilpasset jerveforekomstene at det ikke vil være mulig å opprettholde forvaltningsmålet for regionen innenfor forvaltningsområdene. Det betyr at likevel vil være en høy terskel for skadefelling av jerv også i beiteprioriterte områder i region 7.

Lisensfelling har ikke vært tilstrekkelig for å redusere skadepotensialet for beitenæringen i enkelte områder av region 7. Vi har lagt avgjørende vekt på skadepotensialet for tamrein. I tillegg har vi lagt vekt på bestandssituasjonen for jerv i landet og i regionen.

Vi har vurdert prinsippene for offentlig beslutningstaking i naturmangfoldloven. Vi legger til grunn at de regionale rovviltnemndene har ivaretatt hensynene i naturmangfoldloven § 12.

Vår vurdering er at uttaket ikke vil være til skade for bestandens overlevelse. Det vil heller ikke komme i konflikt med det nasjonale bestandsmålet for jerv. Det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning enn et ekstraordinært uttak av jerv.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Anders Braa
fung. seksjonsleder

Kopi til:

Statens naturoppsyn

Postboks 5672 Sluppen

7485

TRONDHEIM

Vedlegg

1 Faglig grunnlag for felling av jerv 2023

NORDRE TJELDSUND BEITELAG SA
Sandstrand 120
9445 TOVIK

Trondheim, 16.05.2023

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/5904

Saksbehandler:
Siv Grethe Aarnes

Avslag på søknad om forebyggende skadefelling av gaupe i rovviltregion 8

Vi viser til søknad i epost datert 4. april 2023 fra Nordre Tjeldsund Beitelag AS og Grovfjord reinbeitedistrikt om forebyggende uttak av en gaupe i deres beiteområde i Ytre Lyngen.

Søknaden ble videresendt til oss fra Statsforvalteren 11. april 2023, da søknaden ble vurdert til å være en søknad om ekstraordinær/forebyggende uttak. I vedtaket 15. februar «Kvote for betinget skadefelling av gaupe 2023» tildeler Miljødirektoratet myndighet til å iverksette betinget skadefelling av gaupe "for å begrense skade på tamrein. Kvoten kan benyttes dersom det oppstår akutte gaupeskader på sau som ikke kan håndteres ved bruk av andre tiltak".

Miljødirektoratet vurderer at denne søknaden ikke er av karakter forebyggende da det ved tidspunktet ved søknad om uttak er påvist skader av gaupe. På grunn av tidsmomentet velger vi likevel å behandle denne søknaden som en søknad om ekstraordinær/forebyggende uttak av gaupe.

Vedtak

Miljødirektoratet avslår søknaden om å skadefelle gaupe i region 8.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og rovviltforskriften § 13.

Du finner [naturmangfoldloven](#) og [rovviltforskriften](#) i sin helhet på Lovdata.no. [Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#) (Stortinget.no) ligger også til grunn for vurderingene.

Kort om bakgrunnen for saken

Gaupe er klassifisert som "sterkt truet" i Norsk rødliste (Artsdatabanken 2021). Det er likevel jakttid på gaupe i perioden 1. februar–31. mars. Det er også mulig å felle gaupe for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Vilkårene for fellingstillatelsen er at fellingen ikke skal være til skade for bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

Stortingets rovviltforlik fra 2011 gir føringene for forvaltningen av rovvilt i Norge. Den todelte målsettingen i forliket, som vektlegger både rovviltbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer, er det grunnleggende prinsippet i forvaltningen.

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 65 årlige kull av gaupe med delmål fordelt på sju av de åtte rovviltregionene. De regionale rovviltnemndene har i sine forvaltningsplaner for rovvilt lagt grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte gaupeområder og prioriterte beiteområder. Forvaltningsplanen for region 8, Troms og Finnmark, legger til grunn at forvaltningsmålet for gaupe på 10 årlige ynglinger kan oppnås innenfor avgrensede områder.

Rovviltsforskriften § 7 gir de regionale rovviltnemndene myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, og de kan fatte vedtak etter § 8 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene. Kvoten fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles innenfor regionen i perioden 1. juni til og med 15. februar.

Siden det gjennomsnittlige antallet ungekull siste 3 årene er under bestandsmålet for regionen, har Miljødirektoratet overtatt rovviltnemndens myndighet til å fastsette kvoter. Vi ga Statsforvalteren i region 8 en kvote for betinget skadefelling på i alt tre gauper som kan benyttes i perioden 16. februar 2023 til 31. mai 2023. I dette brevet skrev vi blant annet: "Denne kvoten for betinget skadefelling er primært vedtatt for å begrense skade på tamrein. Kvoten kan benyttes dersom det oppstår akutte gaupeskader på sau som ikke kan håndteres ved bruk av andre tiltak". Søknader om skadefelling der det ikke foreligger akutt skadesituasjon skal derfor rettes til Miljødirektoratet.

Vi viser til vedlegget "Kunnskapsgrunnlag skadefelling gaupe 2023" som beskriver bestandssituasjonen, bestandsestimatet og bestandsutviklingen for gaupe nasjonalt og i de ulike forvaltningsregionene. Grunnlaget viser en oversikt over døde gauper og skader forårsaket av gaupe. Det inneholder også kildehenvisninger til kunnskapen som vi har lagt til grunn.

Bestandssituasjonen og overvåkingen av gaupe i rovviltregion 8

Stortinget har fastsatt følgende bestandsmål for gaupe:

- Antall familiegrupper for landet: 65
- Antall familiegrupper for regionen: 10

Tall fra overvåkingen av gaupe viser følgende:

- Påviste familiegrupper i landet i 2022: 58,5
- Påviste familiegrupper i region 8 i 2022: 6
- Påviste familiegrupper i region 8 i 2020, 2021 og 2022: 11, 6 og 6
- Gjennomsnittlig antall familiegrupper i regionen de siste tre årene: 7,7

Skadesituasjonen og erstatninger for rovviltskader i region 8

Totalt er det påvist at gaupe har forårsaket én skade på tamrein i Tjeldsund kommune i løpet av reindriftsåret 2022/2023. For 2023/2024 er det så langt påvist to skader av tamrein. For 2022 er det påvist tre sau tapt av gaupe i kommunen.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark utbetalte erstatning for 569 tamrein som tap til gaupe i reindriftsåret 2021/2022 for område Troms. For Grovfjord reinbeitedistrikt ble 4 kalver og 1 simlerein erstattet som tapt til gaupe.

Det ble i 2022 utbetalt erstatninger for 454 sau som tap til gaupe i region 8. For Tjeldsund komme ble det erstattet for 10 sau tap til gaupe.

Bakgrunn for søknaden

Nordre Tjeldsund Beitelag AS og Grovfjord reinbeitedistrikt søker forebyggende skadefelling av gaupe på bakgrunn av skader av tamrein påvist tatt av gaupe den siste tiden, i områdene Svellen, Balteskardmarka og Rensåsdaalen. De viser til at det er gjort flere observasjoner av gaupe i samme område.

Det påpekes at tapene og observasjonene er i prioriterte beiteområder og kalvingsland for rein, og at det dette ikke er en positiv utvikling med tanke på kommende reinkalving og beitesesong for sau.

Miljødirektoratets vurderinger

Den geografisk differensierte forvaltningen innenfor regionene, med prioriterte gaupeområder og prioriterte beiteområder, er et viktig prinsipp i regelverket og rovviltforvaltningen. Prinsippet skal ivareta både rovviltbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer. Skadefelling er primært et virkemiddel som kan iverksettes dersom det oppstår en akutt skadesituasjon, og dersom det ikke finnes en annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. For å iverksette en skadefelling, må det foreligge kadaver eller skader som kan undersøkes og påvises at det er gaupe som er årsaken. Skadene må også se ut til å kunne fortsette.

Vi kan altså gi tillatelse til skadefelling dersom det er sannsynlig at skadene vil vedvare og vi ikke kan iverksette andre rimelige, forebyggende tiltak. Dersom skadehistorikken og skadepotensialet er omfattende og sannsynlig, kan vi, i særskilte tilfeller, vurdere uttak uten at det har skjedd skader. De potensielle skadene må i så fall kunne oppstå innen en viss nærhet i tid.

Vi har lagt vekt på følgende i vurderingen vår:

- skadehistorikken og skadepotensialet på tamrein i regionen
- bestandssituasjonen for gaupe i regionen
- den geografiske differensieringen av prioriterte beiteområder og forvaltningsområdet for gaupe nedfelt i forvaltningsplanen
- den nasjonale bestandsstatusen for gaupe

Gaupebestanden er under bestandsmålet både i region 8 og landet sett under ett.

I dette tilfellet foreligger det ikke en akutt skadesituasjon på tamrein eller sau. Søknaden om skadefelling er begrunnet ut fra forebyggende hensyn med henvisning til skader forårsaket av gaupe tidligere år og observasjon/dokumentasjon av gaupe i området.

Forebyggende uttak regnes som et middel for å redusere bestanden som for gaupebestanden skal skje via kvotejakt. Søknaden deres er følgelig i realiteten vurdert av Miljødirektoratet i [brev](#) 12. desember 2022.

Direktoratet har forståelse for at søker er bekymret for faren for fremtidige tap av til gaupe. Vi vurderer likevel at det på nåværende tidspunkt ikke er grunnlag for å iverksette forebyggende skadefelling av gaupe i det aktuelle området.

Dersom det oppdages skader, eller gjør andre observasjoner som danner grunnlag for en ny vurdering, ber vi Nordre Tjeldsund Beitelag AS og Grovfjord reinbeitedistrikt ta kontakt med Statsforvalteren for søknad om skadefelling eller støtte til andre forebyggende tiltak.

Klagerett

Dere kan klage på vedtaket. Fristen for å klage er tre uker fra dere har mottatt dette brevet. Klagen sendes til Miljødirektoratet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
Fung. seksjonsleder

Siv Grethe Aarnes
seniorrådgiver

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK	Statens hus	9815	Vadsø
Rovviltnemnda i region 8	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Landbruksdirektoratet	Postboks 1450 Vika	0116	OSLO
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Tjeldsund kommune	Skånlandsveien 72/76	9440	EVENSKJER
STATSFORVALTEREN I NORDLAND	Postboks 1405	8002	BODØ
Rovviltnemnda i region 7	Moloveien 10	8002	BODØ

Vedlegg

1 Kunnskapsgrunnlag gaupe i Norge 2023 13122023

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

23/2946-2

19.mai 2023

Vedtaksmyndighet for brunbjørn og retningslinjer

Vi viser til at det nasjonale bestandsmålet for brunbjørn er på 13 ynglinger per år. Dette følger av rovviltforskriften § 3. Videre sier rovviltforliket av 2011 punkt 2.1.3 andre avsnitt og rovviltforskriften § 7 første ledd at selv om det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen ikke er nådd, overføres vedtaksmyndigheten for brunbjørn til de regionale rovviltnemndene når det er 10 ynglinger eller mer i Norge, med mindre det foreligger særskilte grunner for noe annet. Samtidig følger det av rovviltforliket av 2011 punkt 2.1.3 tredje avsnitt at Klima- og miljødepartementet skal gi retningslinjer til de regionale rovviltnemndene der bestandsmålene ikke er nådd.

Overvåkningsrapporten for brunbjørn i Norge i 2022 (NINA rapport 2267) viser at antall ynglinger i Norge i 2022 er beregnet til 9,5, det vil si 10 ynglinger med normale avrundingsregler. Bestandsmålet regionalt er nådd i region 5 (Hedmark), mens det ikke er nådd i region 6 (Trøndelag og Møre og Romsdal), region 7 (Nordland) og region 8 (Troms og Finnmark).

Klima- og miljødepartementet har på denne bakgrunn bedt Miljødirektoratet vurdere om det bør gis retningslinjer til nemndene i regioner der bestandsmål ikke er nådd, og eventuelt om det foreligger særskilte grunner for at myndigheten ikke bør overføres til alle de aktuelle rovviltnemndene.

Miljødirektoratet skriver i sin vurdering av 17. mars 2023 blant annet at:

«Gitt føringene i rovviltforliket fra 2011, rovviltforskriften og bestandsmålene i de ulike regioner kan vi ikke se at det er særskilte grunner til at myndigheten ikke skal overføres til alle rovviltnemndene. Vi har likevel valgt å presisere hvilke utfordringer

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Gro Kvelprud
Moen
22 24 59 46

som gjelder knyttet til overføringen til nemndene i regionene som ikke har nådd sitt regionale mål.»

«Region 6

Rovviltnemnda i region 6 fikk vedtaksmyndighet for brunbjørn i 2020, og ble tilbakeført til oss i 2021. Antall ynglinger estimert i 2022 er 1,4, som er det samme antallet registrert i 2015 og det laveste antall registrerte ynglinger i regionen. Det er kjent at to av hunndyrene som ligger til grunn for bestandstallene for regionen i 2022 er døde bjørner. Rovdata vurderer det som trolig at man vil se en ytterligere nedgang i antall beregnede ynglinger i denne regionen til neste år (NINA Rapport 2267).

NINA rapport 1952 konkluderer med at forvaltningsområdet i region 6 er stort nok, men at egnet habitat er adskilt geografisk og skaper forvaltningsutfordringer ved at det er veldig få binner som kun har sine leveområder innenfor forvaltningsområdet.

Årsaken til negativ bestandsutvikling de siste par årene vurderer vi å være høy avskytning av binner, som gitt forvaltningsområdets områdeavgrensning naturlig benytter områder både utenfor og innenfor forvaltningsområdet for bjørn. Uavhengig av myndighetsoverføring mener vi det er avgjørende å presisere viktigheten med å ivareta binner i regionen

Region 7

Forvaltningsplanen til rovviltregion 7 slik den foreligger nå er på flere punkt ikke i samsvar med gjeldene politiske føringer eller regelverk, og vi mener fortsatt den ikke er egnet til å ivareta de nasjonale bestandsmål som er satt for regionen. Videre mener vi at planen ikke bidrar til å skape forutsigbarhet og at planen mest sannsynlig vil forsterke konflikter fremfor å bidra til å dempe konflikter.

Figur 2 viser at bestanden av bjørn er langt under målet og slik forvaltningsplanen foreligger i dag vil det bli svært vanskelig å oppnå målsettingen om 1 årlig yngling av bjørn.

Vi vurderer at forvaltningsplanen med forvaltningsområdet som er avsatt til bjørn ikke er egnet som habitat for bjørn og planen er derav ikke egnet som styringsverktøy for rovviltforvaltningen av bjørn i regionen (se vår uttalelse 13. mars 2017 til revidert forvaltningsplan for rovvilt i region 7). Dersom forvaltningen av bjørn skal overføres til rovviltnemnda i region 7 forutsetter det tydelige styringssignaler fra KLD for at både nemnda og sekretariatet skal kunne praktisere en forvaltning som er i tråd med regelverket, være forutsigbar og ikke bidrar til økte konflikter.

Region 8

Utviklingen av bestanden av bjørn i region 8 øker sakte. Det foreligger kun kunnskap om antall ynglinger for hele regionen og det gjøres ikke estimatberegninger for de ulike områdene som rovviltnemnda har fordelt ynglinger til. Ut fra antall registrerte individer har utviklingen av bestanden i Troms vært negativ, men dette er kompensert av en økning i Finnmark. Ved myndighetsoverføring vil det være hensiktsmessig også her å presisere viktigheten med et særlig vern av binner.»

Miljødirektoratet mener departementet bør presisere føringer og forventninger der nemndene får myndighet for en art som ikke har nådd sitt bestandsmål i regionen, og har også gitt innspill på retningslinjer til nemndene.

Departementet viser til rovviltforskriften § 7 første ledd, og at rovviltnemndene, inkludert de som ikke har nådd det regionale bestandsmålet, har vedtaksmyndighet for bjørn når det er 10 ynglinger eller mer i Norge. Departementet anser ikke at det på nåværende tidspunkt foreligger grunner som tilsier å gjøre unntak fra at myndigheten overføres til rovviltnemndene i de aktuelle regionene 6, 7 og 8.

Der en rovviltnemnd har vedtaksmyndighet for brunbjørn uten at det regionale bestandsmålet er nådd, skal nemndene forvalte bjørn i samsvar med disse retningslinjene:

- Rovviltnemndene skal ved eventuelle vedtak om betinget skadefelling og lisensfelling av brunbjørn forvalte bestanden med formål å nå de regionale bestandsmålene.
- Så lenge bestanden i den enkelte region er under det regionale bestandsmålet, skal det være en restriktiv bruk av virkemiddelet lisensfelling. Eventuell iverksetting av lisensfelling må være i samsvar med virkemiddelets hensikt, som er å begrense veksten og/eller begrense utbredelse av brunbjørn i regionen.
- Av hensynet til bjørnebestanden og muligheten for å nå det regionale bestandsmålet, bør nemndene ved vedtak om betinget skadefelling og lisensfelling være forsiktig når det gjelder uttak av binner i regioner der man er under bestandsmålet, også utenfor forvaltningsområdet for bjørn.
- Ved vedtak om betinget skadefelling bør det dessuten presiseres hvilke hensyn som skal tas ved kjent forekomst av bjørnebinner og unger i følge med binner. Dagens forvaltningspraksis er at binner med unger og dens unger er unntatt fra tillatelse for felling.
- Vedtak skal baseres på vurderinger der man legger til grunn den kunnskapen som foreligger fra overvåkningsrapportene fra Rovdata, jf. rovviltforskriften § 7 andre ledd:

«Rovviltnemndens vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen, jf. forskriften § 3 tredje ledd og § 6.»

- Det følger av kommentarene til rovviltforskriften § 7 andre ledd at kravet til presisjon i vedtak øker både med hensyn til bruk av skadefellingstillatelser og kvotejakt/lisensfelling jo nærmere ned mot de nasjonale bestandsmålene den aktuelle rovviltart forvaltes. Kravet til presisjon i vedtak, både med hensyn til bruk av skadefelling og lisensfelling, øker når bestanden ligger under både det regionale og det nasjonale bestandsmålet.
- Dersom nemndene ønsker å fatte vedtak om betinget skadefelling og lisensfelling for brunbjørn, bør dette gjøres så tidlig som mulig slik at klagesaker kan behandles mens de fortsatt er aktuelle. Klima- og miljødepartementet kan gi vedtak oppsettende

virkning i påvente av eventuell klagebehandling dersom det er nødvendig for at eventuelle klager skal kunne avgjøres mens saken fortsatt er aktuell.

Avslutningsvis viser departementet til at dersom den nasjonale bestanden skulle falle under 9,5 årlige ynglinger, flyttes myndigheten tilbake til Miljødirektoratet for de nemndene som ikke har oppnådd sitt regionale mål.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Gro Kvelprud Moen
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 1
Rovviltnemnda i region 2
Rovviltnemnda i region 3
Rovviltnemnda i region 4
Rovviltnemnda i region 5
Statsforvalteren i Innlandet
Statsforvalteren i Nordland
Statsforvalteren i Oslo og Viken
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Statsforvalteren i Trøndelag
Statsforvalteren i Vestland

Adresseliste

Roviltnemnda i region 6	c/o Statsforvalteren i Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Roviltnemnda i region 7	c/o Statsforvalteren i Nordland, Moloveien 10	8002	BODØ
Roviltnemnda i region 8	c/o Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Statens hus	9815	VADSØ

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Deres ref:
Vår ref: 2022/142478
Dato: 30.05.2023
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

BEITEDYRRAPPORT OPPSUMMERT 2022

Vedlagt følger Mattilsynets rapport etter beitesesongen 2022, inkludert risikovurdering av kommende beitesesong og vurdering av rovviltforliket.

Fullstendige rapporter fra Mattilsynets regioner er også vedlagt.

Med hilsen

Nina Brogeland Laache
Seksjonssjef dyrevelferd

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.

BEITEDYRRAPPORT OPPSUMMERT 2022

Innholdsfortegnelse

BEITEDYRRAPPORT OPPSUMMERT 2022	2
1. INNLEDNING OG OPPSUMMERING	2
2. TAP AV SAU I 2022.....	3
3. TAP AV TAMREIN I 2022.....	6
4. BESTANDSSTATUS FOR DE FIRE STORE ROVDYRENE I NORGE	9
5. EVALUERING AV BEITESESONGEN 2022	10
6. RISIKOVURDERING AV BEITESESONGEN 2023.....	11
7. FORSLAG TIL EVENTUELLE FOREBYGGENDE TILTAK FOR KOMMENDE SESONG	11
8. VURDERING AV ROVVILTFORLIKET	12
9. SAMMENDRAG FRA REGIONENES RAPPORTER TIL HOVEDKONTORET – VIKTIGSTE PUNKTER	13
9.1 REGION STOR-OSLO.....	13
9.2 REGION SØR OG VEST.....	14
9.3 REGION ØST.....	15
9.4 REGION MIDT	16
9.5 REGION NORD	18
10. VEDLEGG.....	22

1. INNLEDNING OG OPPSUMMERING

Etter rovviltforliket i 2011 har Mattilsynet årlig rapportert til LMD om status for tap av sau og tamrein på utmarksbeite. Dyrevelferden er hovedfokus i rapporten. I rapporten gir Mattilsynet også uttrykk for hvordan rovviltforliket har fungert.

De siste årene har det på landsbasis ikke vært store endringer i omfanget av tap av beitedyr. Selv om tapsprosenten for landet som helhet kanskje ikke er urovekkende høy, er det store variasjoner mellom landsdelene. Tapstallene i enkelte beitelag er svært høye, og urovekkende mange har tapstall langt over det Mattilsynet har definert som uakseptabelt for dyrevelferden. Dette ser vi i både beiteprioriterte og rovviltprioriterte områder.

Utmarksbeite gir dyrene gode muligheter til et naturlig liv med god velferd, og legger til rette for høsting av naturens ressurser. I reindriften finnes dessuten ingen alternativer. Til tross for god velferd, blir likevel dyrene på utmarksbeite utsatt for farer. Det er derfor flere ulike årsaker til at beitedyr blir borte gjennom beitesesongen. Mange steder utgjør rovdyr en alvorlig trussel mot dyrevelferden, selv om høye tapstall lokalt er lite synlige i landsdekkende tall. De reelle tallene for beitedyr tatt av rovvilt er også høyere enn hva de dokumenterte tapene viser fordi det er krevende å finne kadaver. I tillegg til død blir dessuten mange dyr utsatt for skader, frykt og stress på grunn av rovvilt. Etter avsluttet beitesesong og nedsanking må mange dyr avlives på grunn av skader som følger av rovviltangrep.

Rådet for dyreetikk har beskrevet hvilke lidelser beitedyrene utsettes for med rovdyr tett innpå seg slik: «Selv om rovdyrene i mange tilfeller er effektive jegere som forholdsvis raskt avliver sitt bytte, er det en kjensgjerning at mange husdyr gjennomgår store lidelser som følge av angrep av rovvilt. Særlig bjørn og ulv kan skadebite et stort antall sau på kort tid. Skadde dyr kan bli gående med smertefulle skader i lang tid, til de dør av sårinfeksjoner eller sulter/tørster i hjel. Også dyr som ikke blir fysisk skadd, utsettes for store belastninger. Beitedyrene blir ofte preget av frykt etter gjentatte angrep. Lam og kalver kan komme bort fra mødrene og bli underernærte.»

Dyrevelferdslovens § 3 sier at dyr skal «beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger». Dette gjelder også for beitedyr i utmark. Å beite i utmark er i utgangspunktet bra for dyrevelferden, selv om det innebærer noen farer for dyra å være ute i naturen. Dyr kan bli alvorlig skadet og dø på beite, uten at det regnes som "unødige" lidelse. Det er først når ulempene for beitedyra overstiger fordelene med å være på beite, at lidelsene blir "unødige" og utløser beskyttelsesplikt etter § 3. Rovdyr i beiteområder skaper fare for at beitedyra påføres frykt, stress, skader og store smerter.

Dyr skal vernes mot fare for unødvendig lidelse, hvilket betyr at det skal gjøres forebyggende tiltak for å unngå lidelsen. Når den unødvendige lidelsen er et faktum, og i alle fall når dyra er døde, er dyrevelferdsloven § 3 for lengst brutt.

For å imøtekomme dyrevelferdslovens § 3 om å beskytte beitedyra mot fare for rovdyr, mener Mattilsynet at felling av rovdyr er et nødvendig tiltak i noen utsatte områder. I beiteprioriterte områder skal det, i samsvar med rovviltforliket, ikke være et skadepotensial grunnet rovvilt i området. Det skal heller ikke være nødvendig med vedtak om beiterestriksjoner. I rovviltprioriterte områder skal, i samsvar med rovviltforliket, produksjon basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak. Likevel ser vi uakseptabelt store tap til rovvilt i både beiteprioriterte og rovviltprioriterte områder hvert år. Dette gjelder både sau og tamrein.

Forskning viser at det eneste virkelig effektive forebyggende tiltaket er å skille rovvilt og beitedyr i tid og rom.

Mattilsynet anser fortsatt tap av beitedyr til rovvilt som en viktig årsak til at et stort antall beitedyr blir drept, skadet, lider eller må avlives i løpet av eller etter beiteperioden. Noen regioner er mer utsatt enn andre, og lokalt kan rovvilt være den viktigste trusselen mot beitedyrene.

Mattilsynet mener med bakgrunn i dette at rovviltforliket ikke fungerer, og må evalueres av hensyn til dyrevelferden til beitedyra.

2. TAP AV SAU I 2022

Tabellen nedenfor viser dyretall og tap på utmarksbeite for sau organisert i beitelag under tilskuddsordningen Organisert Beitebruk (OBB). Dette omfatter ca. 74% av sau som beiter i norsk utmark. Fra tabellen ser vi på landsbasis antall dyr sluppet på beite, antall dyr tapt og tapene i prosent:

Landsoversikt (TF75)								
Søknadsområde RMP og OBB 2022								
Status Foreløpig godkjent, Endelig godkjent, Utbetaling godkjent, Utbetalt								
Rapportdato 24.01.2023								
Fylke		Sluppet		Tapt		Tapsprosent		
Nr	Navn	Sau	Lam	Sau	Lam	Sau	Lam	Sau+Lam
11	Rogaland	40 977	63 788	994	2 809	2,43	4,4	3,63
15	Møre og Romsdal	29 657	44 471	855	3 552	2,88	7,99	5,95
18	Nordland	51 650	82 733	2 255	7 534	4,37	9,11	7,28
30	Oslo og Viken	34 535	60 611	779	2 864	2,26	4,73	3,83
34	Innlandet	114 033	197 957	3 075	11 700	2,7	5,91	4,74
38	Vestfold og Telemark	14 124	25 000	318	1 333	2,25	5,33	4,22
42	Agder	18 281	29 047	585	1 930	3,2	6,64	5,31
46	Vestland	106 387	172 247	2 783	8 945	2,62	5,19	4,21
50	Trøndelag	66 006	107 854	2 469	9 456	3,74	8,77	6,86
54	Troms og Finnmark	36 431	59 720	1 301	4 541	3,57	7,6	6,08
Sum		512 081	843 428	15 414	54 664	3,01	6,48	5,17

Tabellen viser at det samla tapet av sau og lam i Norge for 2022 var 70 078 dyr, som gir en tapsprosent på > 5% (sau 3,01% og lam 6,48%). Tall fra rovbases.no viser at det ble betalt ut erstatning for totalt 16 173 småfe. Av disse var 13 750 lam og 2423 sau. 679 småfe ble dokumentert tatt av rovdyr i 2022.

Mattilsynet har definert totale tap på over 6 % på søyer, 15 % på lam over og 10 % på besetningsnivå som uakseptabelt dyrevelferdsmessig sett. Da skal forebyggende tiltak planlegges og gjennomføres.

Regionalt og lokalt er det store forskjeller i tapstall. For eksempel var det i Nord-Østerdalen store tap i flere enkeltbesetninger i 2022. I dette området hadde to sanke-/beitelag over 30% totalt tap og over 45% tap av lam. Også i Skjåk, Lesja, Mjøsområdet, Telemark og flere andre steder i Norge er det registrert tilsvarende svært høye tap i flere beitelag.

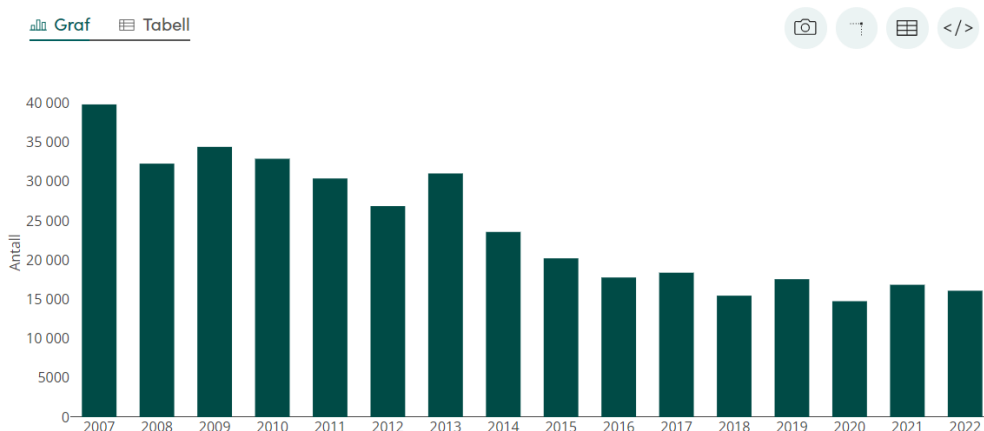
Tapsprosent		
Sau6	Lam7	Sau+Lam2
13,79	45,83	33,77
3,85	48,05	30,23
5,11	27,97	19,71
3,08	28,14	19,04
0,00	27,91	17,39
14,85	18,81	17,36
16,67	16,67	16,67
7,69	25,00	16,00
5,15	22,73	15,28
5,15	22,16	14,95
4,29	21,83	14,94
9,09	16,18	13,39
11,70	14,55	13,30
7,69	16,00	13,16
9,52	15,38	12,77
0,00	21,64	12,61
0,00	17,28	12,28
5,38	16,33	11,96
1,80	17,35	11,71
1,64	17,03	11,68
6,21	14,23	11,20
2,75	16,77	10,98
5,42	12,81	10,29
8,57	11,11	10,16

Tabellen til venstre er et eksempel på hvordan lokale tapsprosentene kan se ut. Den viser besetninger med høye tap i beiteprioritert område i Nord-Østerdalen.

Tabellen er hentet fra Organisert beitebruk Innlandet beitesesongen 2022, og er sortert på tapsprosent for lam.

Tap over grensen for uakseptabel dyrevelferd (sau >6%, lam >15% og totalt >10%) er markert med rødt.

Antall sau og lam erstattet som tapt til rovvilt i 2007 - 2022

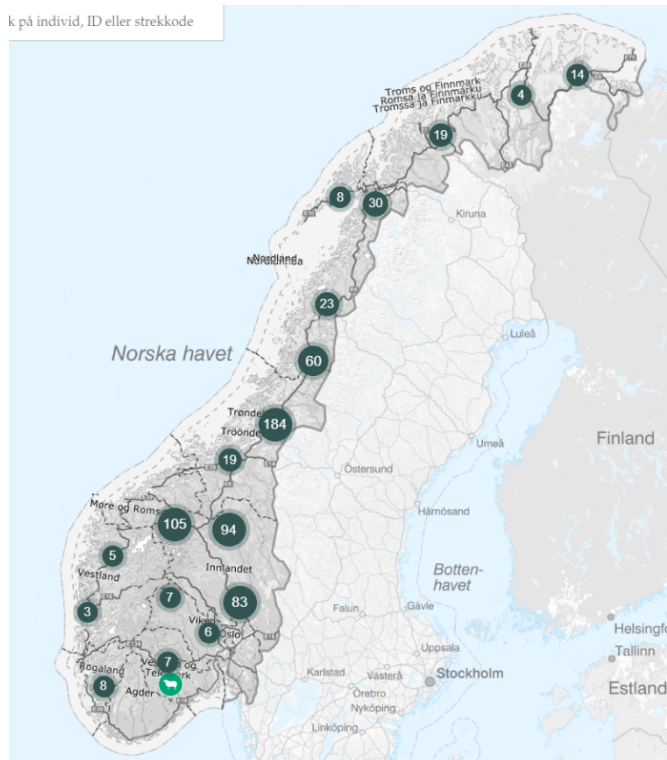
Kilde: Rovbase.no

Grafen over er tatt fra Miljødirektoratet sine sider. Den viser antall sau og lam som ble erstattet som tapt til rovvilt i perioden 2007-2022.

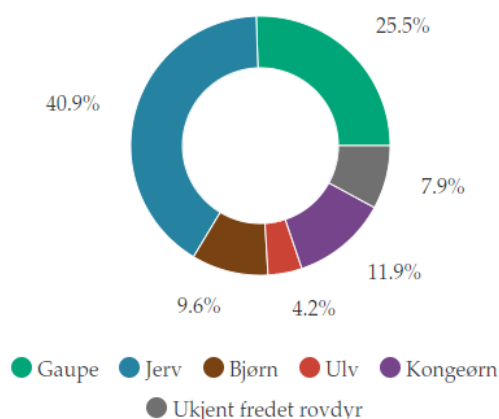
Antall erstatta dyr har gått jevnt nedover siden 2007, men ser ut til ha flatet ut med små variasjoner de siste årene.

I 2020 var tallet på sau erstattet til rovvilt 14 773, mens det i 2021 var 16 864 dyr. I 2022 ble det erstattet 16 173 småfe som tapt til rovvilt (tall fra Miljødirektoratet.no).

Kartet under er hentet fra rovbases.no. Kartet viser antall sau med dokumenterte rovdryskader (inkludert kongeørn og skader etter ukjent fredet rovvilt) i hele 2022. 679 sau ble dokumentert tatt av rovdyr i 2022.

Figuren under er tatt fra rovbases.no og viser andelen erstatta dyr fordelt på de ulike rovdirene. Den viser at det er erstattet flest sauer på grunn av tap til jerv og gaupe.

3. TAP AV TAMREIN I 2022

Tabellen under er hentet fra Ressursregnskap for reindriftsnæringen, rapport nr. 44/2022. Tabellen viser tap av rein i driftsåret 2021/2022. Tabellen viser at i reindriftsnæringen var det totale tapet i 2022 på 22 %. Kalvetapet lå på 41 %, mens tap av voksne dyr var på 9%.

Det samlede tapet var på totalt 80 228 dyr.

Tabell 5. Tap av kalver og voksne dyr i driftsåret 2021/22. Kalvetap er fordelt før og etter merking. Prosentvise kalvetap er beregnet i forhold til antall fødte kalver våren 2021, prosentvise tap av voksne dyr er beregnet i forhold til antall rein ved driftsårets start (korrigert reintall per 1. april 2021). Prosentvise totaltap er beregnet i forhold til summen av antall rein i vårflokk og antall fødte kalver våren 2021.

REINBEITEOMRÅDE	TAP AV KALVER			TAP AV VOKSNE DYR			SAMLET TAP	PROSENTVISE TAP		
	F. merk.	E. merk.	Totalt	Okse	Simle	Totalt		Kalv	Voksne	Totalt
ØST-FINNMARK	- ²	- ²	16 824	1 343	5 254	6 597	23 421	34 %	9 %	19 %
Polmak/Varanger	- ²	- ²	3 846	219	1 848	2 067	5 913	21 %	8 %	14 %
Karasjok østre sone	- ²	- ²	6 913	749	2 140	2 889	9 802	44 %	12 %	25 %
Karasjok vestre sone	- ²	- ²	6 065	375	1 266	1 641	7 706	37 %	7 %	20 %
VEST-FINNMARK	14 368	13 817	28 185	1 382	5 100	6 482	34 667	51 %	8 %	26 %
Kautokeino østre sone	4 212	3 452	7 664	453	1 142	1 595	9 259	49 %	7 %	24 %
Kautokeino midtre sone	5 548	6 175	11 723	530	2 215	2 745	14 468	52 %	9 %	26 %
Kautokeino vestre sone	4 608	4 190	8 798	399	1 743	2 142	10 940	53 %	9 %	27 %
TROMS	- ²	- ²	4 348	221	993	1 214	5 562	53 %	10 %	27 %
NORDLAND	2 489	3 123	5 612	499	1 488	1 987	7 599	60 %	14 %	33 %
NORD-TRØNDELAG	2 116	2 598	4 714	204	1 172	1 376	6 090	46 %	10 %	25 %
SØR-TRØND./HEDM.	- ²	- ²	1 700	134	274	408	2 108	17 %	3 %	9 %
REINLAGENE ¹	- ²	- ²	455	144	182	326	781	5 %	3 %	4 %
HELE REINDRIFTEN	- ²	- ²	61 838	3 927	14 463	18 390	80 228	41 %	9 %	22 %

Landbruksdirektoratet 2022

- 1 Rendal renselskap merker ikke kalvene sine. Seintapet av kalv (tilsvarende tap etter merking) er derfor ikke kjent.
- 2 Ikke oppgitt på grunn av usikker kvalitet i datagrunnlaget.

Søkt og erstattet tamrein

Kilde: Rovbase

Grafen over er tatt fra Miljødirektoratet sine sider, og viser antall omsøkt og erstattet tamrein. Årstallene beskriver reindriftsår, og ikke kalenderår. År 2022 refererer til reindriftsåret som går fra 1.april 2021 tom 31.mars 2022.

Tap av tamrein til rovvilt har ikke hatt tilsvarende jevn nedgang som for sau de siste 15 årene. Det har vært betydelig variasjon i tap av tamrein fra år til år.

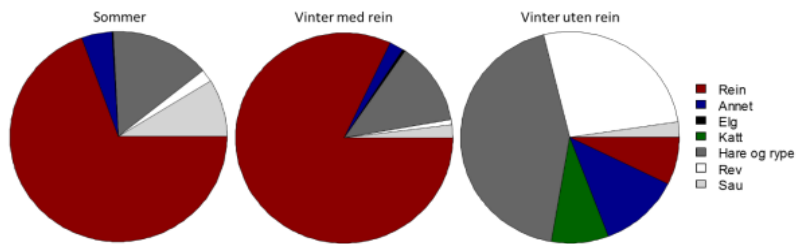
Registrering av rovvilt kan være krevende, spesielt når det gjelder gaupe. Dette fører til dårligere oversikt over hvor mange rovdyr som finnes, og man kan ikke alltid si at bestandsmål er nådd. Miljødirektoratet har i 2023 derfor vedtatt at det ikke åpnes for kvotejakt på gaupe i regionene 4, 5, 7 og 8, kun skadefelling. Skadefelling er krevende og ikke alltid vellykket. Når det kommer til jerv tas det som regel ut et fåtall av dyrene i kvotejakt.

Tap av rein påvirkes også av andre faktorer, for eksempel beitekrise. I slike situasjoner blir reinen svakere, samt at dyra holder seg på fôringsplassene. Dette betyr at også rovdyra holder seg i nærheten av fôringsplassene og tapet øker.

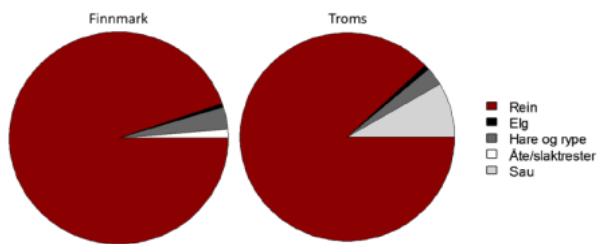
Energi- og miljøkomiteen på Stortinget la i sin innstilling om rovvilt i norsk natur (Innst. S. nr. 174 (2003-2004)) opp til at det ikke skulle være nasjonale mål for yngling av gaupe og jerv i Finnmark. I innstillingen står følgende: «Som en videreutvikling av tidligere hovedlinjer i rovviltpolitikken er det også lagt vekt på å unngå å etablere rovviltbestander i de områdene som har de største materielle konfliktene med sau- og tamreinnæringene». Til tross for dette ble det likevel vedtatt nasjonale mål for yngling av gaupe og jerv i Finnmark.

I 2015 publiserte NINA rapport 1200 «Gaupe og jerv i reinbeiteland», en sluttrapport etter en studie som foregikk i 2007-2014. I rapporten står det at: «Rein er klart den viktigste føden for både gaupe og jerv i Nord-Norge».

Figuren under er hentet fra rapporten. Den viser dietten til gaupe og jerv i Nord-Norge.

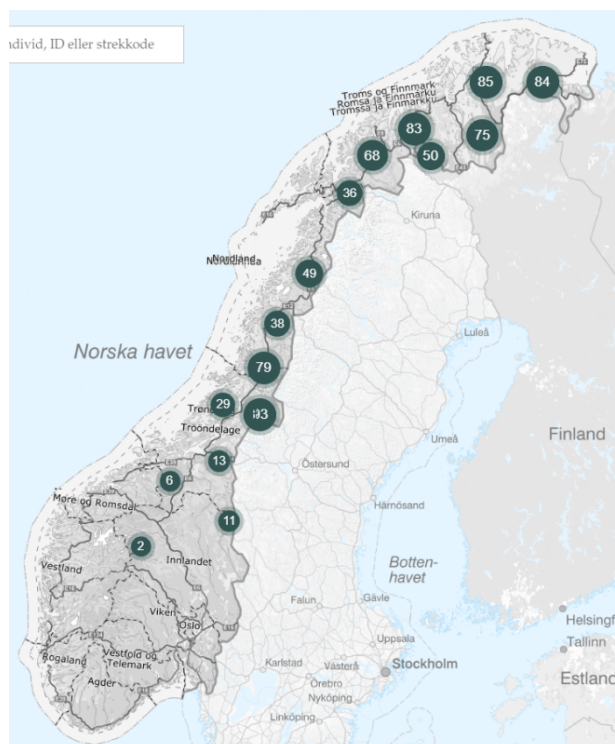
Figur 3. Gaupas diett i Nord-Norge basert på antall kadaver drept og fordelt på sesong og tilgang på rein. Kategorien «annet» inkluderer småvilt som orrfugl, due, havørn, fjellvåk, kråke, røyskatt, sidensvans, sædgås, trost, laks, mus, lemmen, oter, egg, ekorn og 5 tilfeller av åtselbesøk (1 nise, 1 reveåte, 2 elger og 1 selvdød rein).

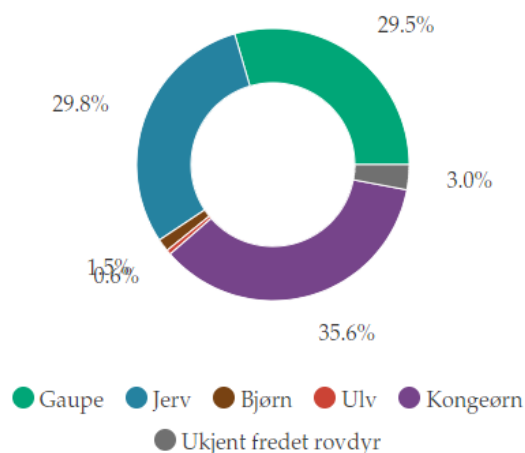
Figur 4. Jervens diett i Nord-Norge basert på bruk av (dvs. antall posisjoner) ulike matkilder og fordelt på område. For åtseletere som jerven, er bruk mer relevant enn antall kadaver, da mengden mat på et funnet kadaver kan variere mye.

I 2022 ble 22 817 rein erstattet som tapt til rovvilt (tall fra Miljødirektoratet.no). Antall tamrein erstattet på grunn av tap til rovvilt i reindriftsåret 2020/2021 økte med 18 prosent sammenliknet med året før.

Kartet nedenfor er tatt fra rovbases.no. Antall rein dokumentert tatt av rovvilt i hele 2022 var totalt 801 dyr.

Figuren nedenfor er fra rovbases.no, og viser andelen erstatta dyr fordelt på de ulike rovdyprene. Den viser at det ble erstatta flest rein på grunn av tap til kongeørn, jerv og gaupe.

Sameksistens mellom reindrif og rovvilt er svært utfordrende. Tap av tamrein til rovvilt er et stort dyrevelferdsmessig problem og det berører et svært høyt antall dyr. Det gir lidelse for dyra når kalver mister mødrene sine, mødrene mister kalvene sine, skadde dyr kan gå lenge før de dør og reinen blir redd og stressa når den blir jaga av gaupe, jerv, ørn, ulv og bjørn.

I region nord er det utfordringer med det to-delte målet i rovviltforliket, som sammen med soneinndelinga innebærer at rein og rovvilt har store felles områder. Næringa beskriver at reinen ikke får ro til å beite selv om det er gode beiter, fordi rovvilt jager. Flokken må ofte gjetes også i kalvingsperioden når reinen er ekstra var og har mest behov for ro.

4. BESTANDSSTATUS FOR DE FIRE STORE ROVDYRENE I NORGE

Opplysningene nedenfor er hentet fra Rovdata.no.

I 2022 ble det påvist 175 **brunbjørner** i Norge. Utviklingen i antall påviste individer i de ulike rovviltregionene viser den samme hovedtendensen som man har sett de senere årene, med en tydelig økning i region 5 (Hedmark), nedgang i region 6 (Trøndelag) og en svak økning i region 8 (Troms og Finnmark). Beregninger anslår at det ble født ca. 9 bjørnekull i 2022. Bestandsmålet er 13 årlige bjørnekull.

I 2022 ble det påvist 45 kull med **jervevalper**. Bestandsmålet er på 39 årlige jervekull. Antall individer i bestanden er anslått til 350 voksne individer.

Det ble vinteren 2021-2022 registrert 51-52 **ulver** som kun holdt til innenfor Norges grenser. I tillegg ble det registrert 74-77 ulver som lever i grenserevir på begge sider av riksgrensen mot Sverige. Til sammen ble det derfor påvist 125-129 ulver med helt eller delvis tilhold i Norge forrige vinter. Det ble dokumentert 8 ulvekull i Norge. Bestandsmålet er 4-6 årlige ulvekull (ynglinger).

I 2022 er det estimert 58,5 familiegrupper av **gaupe** på landsbasis, noe som tilsvarer en bestand på omkring 343 dyr (95 % konfidensintervall (CI) = 284–403) i Norge. Dette er bestandsstørrelsen før

kvotejakta i 2022 og før reproduksjonssesongen, og er en nedgang fra i fjor. Gaupebestanden ligger under det fastsatte nasjonale bestandsmålet på 65 årlige ynglinger.

5. EVALUERING AV BEITESESONGEN 2022

Jerv står for de største tapene av sau og rein på landsbasis. Jervebestanden er over bestandsmålene, og det har ikke lyktes å regulere bestanden tilstrekkelig for å forebygge skade. Lisensfelling har ikke vært tilstrekkelig for å regulere bestanden av jerv og/eller redusere skadepotensialet for beitenæringen. I henhold til Rovviltforliket skal miljøforvaltningen så langt det er mulig sørge for at resterende kvote tas ut i de områdene der lisensfellingskvote er gitt, og denne ikke gir tilfredsstillende uttelling. Dersom kvoten for lisensfelling hadde blitt tatt ut, ville dette medført lavere tap av sau til jerv og redusert lidelse for mange beitedyr.

Tap av sau til jerv i beiteprioriterte områder er en utfordring i hele landet. I henhold til rovviltforliket skal det i utgangspunktet ikke være rovdyr som utgjør et skadepotensiale i disse områdene, og uttak av skadegjørere skal gjøres raskt. Miljøforvaltningen har gitt skadefellingstillatelse når det har vært dokumentert skade, men skadefelling av jerv er utfordrende i beitesesongen grunnet topografi og geografi der jerven oppholder seg. Det lykkes derfor sjeldent å ta ut jerv i beitesesongen. Dette innebærer at det i realiteten er beitedyra som må fjernes fra beiteområdene dersom en skal kunne hindre tap og lidelse.

Etter jerv er det gaupe som står for flest tap av sau og rein. Alle regionene har meldt om tap av beitedyr til gaupe i beitesesongen 2022.

Kongeørn har stått for tap av sau og tamrein i region sør og vest og region nord. Det er særlig reinkalver som er utsatt for skade av kongeørn. Regionene melder om at tap til kongeørn er utfordrende å dokumentere i ettertid. Kongeørn er fredet og ikke en del av rovviltforliket. Det foretas ingen regulering av bestanden gjennom jakt, annet enn når det gis tillatelse til skadefelling av enkeltindivider. Regionene melder at også dette kan være en utfordring da det i flere tilfeller er gitt avslag på søknader om skadefelling fordi man ikke har kunnet peke ut det skadegjørende individet. Regionene opplyser også at det mest sannsynlig er store mørketall når det gjelder søknader om erstatning på grunn av tap til kongeørn, da dyreholderne opplever at det ikke er hensiktsmessig å søke.

Ulv har ført til store tap i flere av regionene. Region Stor-Oslo og region øst hadde ulveangrep som førte til stort tap av sau. I region nord og region midt sto ulven for skader på rein.

I region nord, region øst og region midt har bjørn vært en årsak til store tap. Mattilsynet mener at bjørn i beiteområder er et stort dyrevelferdsmessig problem. Bjørn i reinkalvområder og beiteområder for sau resulterer ofte i store skader.

Mattilsynets vurdering er at bjørn og beitedyr ikke bør være i samme område til samme tid, da dette er uforenelig med god dyrevelferd. For oss synes det som terskelen for uttak av bjørn noen ganger settes så høyt at dyrevelferden til beitedyra blir uakseptabelt dårlig. Uttak av bjørn i beiteområdene før beitesesong er det som gir best dyrevelferd. Ved skadefelling oppstår det store skader og lidelser før bjørnen eventuelt blir felt.

Vi mener det samme også er gjeldende for ulven.

Det er generelt en stor dyrevelferdsmessig utfordring å slippe ut beitedyr i et område der det er kjent at det oppholder seg rovvilt.

6. RISIKOVURDERING AV BEITESESONGEN 2023

Mattilsynet mener det er en svært høy risiko for at mange av beitedyra i Norge vil bli skadet og drept av rovvilt også i 2023. Hvilke rovdyr som utgjør den største risikoen, varierer i de ulike regionene.

Region sør og vest, region øst, region midt og region nord melder om høy risiko for tap av beitedyr til jerv. Det er i tillegg observert jerv i region Stor-Oslo som framover kan representere en risiko for beitedyr i utmark også der.

Bjørn utgjør en stor risiko i visse områder i region midt, region nord og region øst. Bakgrunnen for risikovurderingen er tap av beitedyr til bjørn i beitesesongen 2022, nærheten til Sverige og observasjoner av bjørn i regionene. Det er observert bjørn i grensetraktene i region Stor-Oslo, og i mai 2023 ble en bjørn observert i Gjerdrum kommune og områdene rundt. Dette kan framover representere en risiko for beitedyr i utmark også der.

I region Stor-Oslo er det streifulv som utgjør den største trusselen. Flere av kommunene har utmark som grenser til rovviltprioriterte områder. Rovviltkameraer og andre observasjoner indikerer at ulvebestanden i kommunene øst for Glomma er høy. Den store ulvepopulasjonen i regionen utgjør en betydelig risiko for skader på beitedyr i beiteprioriterte områder også sommeren 2023. Allerede i midten av mai ble 31 sau drept av ulv i Aremark kommune i Østfold. Sauene gikk innenfor rovviltavvisende gjerder. Det er risiko for streifulv også i region øst, region sør og vest og region nord. Tidspunkt og skadeomfanget varierer fra år til år.

Flere av regionene melder om høy risiko for tap av sau og rein til gaupe. I Agder er det gaupe og kongeørn som utgjør størst skade på sau. Det er ikke gjort tiltak som reduserer risikoen for beitesesongen 2023 i forhold til tidligere år. I region øst forventes det tap av beitedyr til gaupe i enkelte områder og besetninger i rovviltregion 3 og 5. Også i region nord forventes det tap til gaupe i flere områder i Nordland og Finnmark.

Kongeørn utgjør en risiko i region sør og vest og i region nord. Det er ikke blitt gjort tiltak for å redusere risikoen for beitesesongen 2023.

7. FORSLAG TIL EVENTUELLE FOREBYGGENDE TILTAK FOR KOMMENDE SESONG

Hyppig tilsyn og rask felling av rovviltet etter observerte skader på beitedyr er nødvendige tiltak for å begrense omfanget av skader og lidelser hos beitedyr. I områder som grenser til rovviltprioriterte områder, bør skadefelling prioriteres høyt.

Dersom felling av skadegjører ikke er vellykket innen rimelig tid, og tap til rovdyr fortsetter i området, må det vurderes tidlig nedsanking dersom ingen andre tiltak gir samme effekt.

Dersom det observeres rovvilt i beiteprioriterte områder før eller under beiteslipp, bør det gis tillatelse til forebyggende felling av rovvilt for å forhindre at skade skjer. Det er en dyrevelferdsmessig utfordring å slippe beitedyr ut i områder der det på forhånd er kjent at det befinner seg rovdyr.

Et viktig forebyggende tiltak er et mer effektivt uttak av jerv gjennom skadefelling og/eller lisensjakt. Topografi og geografi vanskeliggjør jakten, og det er sjelden jerv tas under lisensjakt. Det bør være et godt samarbeid mellom fylkene/rovviltregionene for å effektivisere jakten og få bestanden av jerv ned til bestandsmål.

Det er videre viktig å utvikle metoder som gir en mer nøyaktig bestandsovervåkning og som ikke er avhengig av sporingsforhold om vinteren. Fortløpende DNA-analyser vil raskt kunne identifisere skadegjørere og dokumentere om rett jerv er felt ved skadefelling eller lisensjakt.

Miljømyndighetene setter kriterier som må oppfylles for at det skal gis skadefellingstillatelse. Et slikt kriterium er at det skadegjørende individet skal identifiseres. Regionene melder om flere tilfeller der miljømyndighetene har avslått søknader om skadefelling på bakgrunn av at de mener slik identifisering ikke kan gjøres med sikkerhet. Det kan virke som om de satte kriteriene gjør det nærmest umulig å få tillatelse til skadefelling. Det bør derfor bli lavere terskel for å gi skadefellingstillatelse i beiteprioriterte områder.

Det er en utfordring at antall kadaver som gjenfinnes og undersøkes av SNO/rovviltkontakter, er lavt i forhold til det totale tapet. Med bedre dokumentasjon ville kunnskapen om tapsårsaker øke, og det ville være lettere å sette inn målrettede forebyggende tiltak.

8. VURDERING AV ROVVILTFORLIKET

Rovviltforliket legger til grunn at rovviltforvaltningen skal utøves på en slik måte at det ikke er behov for beiterestriksjoner etter dyrevelferdsloven i prioriterte beiteområder. Mattilsynet skal som hovedregel ikke fatte vedtak i beiteprioriterte områder. Likevel kan Mattilsynet fatte vedtak i en akutt fare/tapssituasjon: *«dersom det oppstår en fare - /tapssituasjon som etter Mattilsynets vurdering tilsier pålegg om nedsanking, og rovviltforvaltningen etter anmodning fra Mattilsynet ikke iverksetter nødvendige tiltak for å muliggjøre raskt uttak av rovviltet (eller annet forebyggende tiltak som sikrer beitedyra), skal Mattilsynet umiddelbart orientere departementet. Vi (departementet) vil da ta saken opp med Miljøverndepartementet. I påvente av vedtak om og effektivering av felling må nødvendige andre forebyggende tiltak vurderes for å hindre dyrelidelse»*. Dette står i brev sendt fra Landbruks- og Matdepartementet til Mattilsynet i 2012.

Til tross for intensjonen i rovviltforliket tapes det beitedyr til rovvilt også i beiteprioriterte områder. Mattilsynet anser fortsatt tap av beitedyr til rovvilt som en viktig årsak til at et stort antall beitedyr blir drept, skadet, lider eller må avlives i løpet av eller etter beiteperioden. Noen regioner er mer utsatt enn andre, og lokalt kan rovvilt være den viktigste trusselen mot beitedyrene.

Mattilsynets vurdering er at rovviltforliket ikke fungerer godt nok og ikke i tråd med hensikten. Hver sommer går for mange beitedyr tapt til rovdyr, også i beiteprioriterte områder. Hovedregelen er at det må være dokumenterte skader av rovdyr før det kan gis skadefellingstillatelse. Den dagen skadene dokumenteres, er det allerede et stort antall dyr som har lidd unødige. I mange av tilfellene kunne disse skadene vært unngått hvis effektive tiltak hadde vært iverksatt på grunnlag av kjennskap til rovdyr i det aktuelle området.

I beiteprioriterte områder mener Mattilsynet det må gjennomføres forebyggende skadefelling før beiteslipp hvis det er observert rovdyr i beiteområdet før eller under beiteslipp. Det er tidligere gitt avslag i slike tilfeller, med begrunnelse om at det ikke er dokumentert skade. Skadepotensialet og risikoen for dårlig dyrevelferd bør etter vårt syn tas med i vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling i beiteprioriterte områder.

Rovvilt fører i mange av beiteområdene til en stor dyrevelferdsmessig belastning for beitedyra. De påføres frykt, stress, skader og store smerter. I enkelte beiteområder utsettes beitedyra for slike påkjenninger og belastninger store deler av beitesesongen. Både Nordland, Troms og Finnmark

opplever for tredje år på rad en økning i antall sau tapt på utmarksbeite. Dette til tross for at det totale antallet sau sluppet på beite har gått ned.

NIBIO-rapporten «Vurdering av FKT-ordningen», utgitt i 2020, konkluderer med at det eneste virkelige effektive forebyggende tiltaket er å skille rovvilt og beitedyr i rom og tid. I forvaltningssonen for jerv er alle kjente forebyggende tiltak forsøkt med liten effekt, og beitedyra utsettes år etter år for svært høy risiko for uakseptabel dårlig dyrevelferd. Hvis den høye dødeligheten for dyr på beite likevel fortsetter, må kanskje beitebruken i den formen vi kjenner den i dag, opphøre i dette området.

I henhold til Rovviltforliket skal produksjoner basert på utmarksbeite i rovviltprioriterte områder tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling. Rovviltforliket pkt. 2.2.19 sier følgende: «I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Forskrift om tilskudd til driftsomstilling grunnet rovvilt ble opphevet med virkning fra 1. januar 2023. I brev fra KLD til Miljødirektoratet og Statsforvalteren datert 6. januar 2023 står følgende: «Endringen innebærer at særlig tapsutsatte sauebruk ikke lenger vil kunne få tilskudd til omstilling til annen landbruksvirksomhet. Formålet med avviklingen er at regjeringen ønsker å opprettholde beitebruken, og at andre tiltak enn driftsomstilling bør prioriteres.» Videre står det at opphevelsen er en direkte følge av statsbudsjettet.

Rovviltforliket sier at saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite i rovviltprioriterte områder skal tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling. Samtidig er ordningen med tilskudd til omstilling opphevet, fordi det er ønskelig med opprettholdt beitebruk. Mattilsynet kan ikke akseptere at beitedyra brukes som levende åte til rovdya. Det er et alvorlig brudd på dyrevelferdsloven. I henhold til dyrevelferdsloven § 14 er det forbudt å bruke levende dyr som fôr. Dette er den faktiske konsekvens av dagens forvaltning av rovviltforliket.

Mattilsynet oppfatter at det er forsøkt med forebyggende tiltak i de rovviltprioriterte områdene der det fortsatt holdes sau, men at tapene fremdeles er uakseptabelt høye. Vi kan ikke se at beitebrukerne kan sette inn ytterligere tiltak for å beskytte beitedyra, annet enn å skille beitedyr og rovvilt i tid og rom.

Med bakgrunn i dette, samt de høye tapstallene som er dokumentert i en årrekke, mener Mattilsynet at rovviltforliket ikke fungerer etter hensikten, og må evalueres av hensyn til dyrevelferden til beitedyra.

9. SAMMENDRAG FRA REGIONENES RAPPORTER TIL HOVEDKONTORET – VIKTIGSTE PUNKTER

9.1 REGION STOR-OSLO

- Regionen har både beiteprioriterte og rovviltprioriterte områder.
- Eidsvoll (beiteprioritert område vest for Glomma) opplevde de største tapene også i 2022. Besetningen med høyest tap hadde et totaltap på 25%. Seks besetninger hadde et totaltap på over 10% i kommunene nord på Romerike.
- **Bestanden av freda rovvilt i regionen:** To familiegrupper av ulv (Mangen og Setten), og tre revirmarkerende par (Aurskog, Rømskog og Østmarka). Rundet 27 ulver i Akershus og

Østfold. Tre familiegrupper av gaupe. I 2022 er det observert bjørn fire steder på grensen mellom Viken og nabofylker/svenskegrensen, og det er observert jern i Nes kommune.

- **Om tap til de ulike rovdyrene:** Regionen har opplyst at det i Akershus ble gitt erstatning for 241 dyr som tapt til fredet rovvilt. Av disse var 42 søyer og 199 lam. 26 dyr ble erstattet som tatt av ulv, og 215 dyr som tatt av gaupe.
- **Evaluering av beitesesongen 2022:** Gaupe førte til store tap av sau i Eidsvoll sommeren 2022. Tap på opptil 32 % av lammene er dyrevelferdsmessig uakseptabelt. Gaupe og streifulver er vanskelig å felle i beitesesongen, og kan derfor medføre et stort skadeomfang og betydelig lidelser for beitedyr. Rovviltangrep innenfor rovviltsikre gjerder forekommer.
- **Risikovurdering for beitesesongen 2023:** Flere av kommunene i regionen med beitedyr på utmark grenser til rovviltprioriterte områder. Streifulv og gaupe utgjør her et betydelig dyrevelferdsproblem i beiteprioriterte områder. Rovviltkameraer og andre observasjoner tyder på at ulvebestanden i kommunene øst for Glomma er høy. Sammen med streifulv fra Sverige utgjør den store ulvepopulasjonen i regionen en betydelig risiko for at streifulv også sommeren 2023 vil forårsake skader på beitedyr i beiteprioriterte områder. Jerv er observert i regionen, og bjørn er observert i grensetraktene. Jerv og bjørn kan framover representere en risiko for beitedyr i utmark også i region Stor-Oslo.

9.2 REGION SØR OG VEST

- Hele regionen ligger i beiteprioritert område.
- **Bestanden av freda rovvilt i regionen:**
 - Agder:** Det er kongeørn i området. Statsforvalter regner også med en bestand av gaupe. Det forekommer streifdyr av ulv.
 - Rogaland:** Kongeørn og noe gaupe.
 - Vestland:** Det er jerv i Indre deler av Sogn og Stryn som grenser opp til forvaltningsområdet for jerv i Skjåk, det kommer jevnlig dyr over fra Skjåkområdet. Kongeørn finnes i hele fylket. Enkeltdyr av gaupe.
- **Om tap til de ulike rovdyrene:**
 - Agder:** 3,18% tap av sau og 6,45 % tap av lam. Statsforvalteren i Agder betaler ut erstatning for rovdyrtap for tapte dyr ut over normaltap. De benytter andre grenseverdier enn Mattilsynets risikoklasser.
 - Rogaland:** Statsforvalteren opplyser å ha mottatt fem søknader om erstatning. Det ble søkt om erstatning for 68 dyr tatt av kongeørn og 15 dyr tatt av gaupe. Totalt er det søkt erstatning for 83 dyr drept eller skada av store rovdyr. Søknadene kommer fra sauebesetninger som beiter i Eigersund, Bjerkreim, Lund, Tysvær og Suldal kommune. I alt 41 kadaver mistenkt drept av freda rovdyr er undersøkt av SNO.
 - Vestland:** Det er utbetalt erstatning på 449 736,- for tap til freda rovdyr; 1 sau og 5 lam til gaupe, 13 voksne og 64 lam til jerv, 87 lam grunna kongeørn og 1 sau og 2 lam til uspesifisert freda rovdyr.

- **Evaluering av beitesesongen 2022:**
 - Agder:** Det var ikke akutte hendelser der avdelingen brukte virkemidler. Avdelingen vil undersøke årsak til tap i besetningene med høye tap.
 - Rogaland:** Det var ingen akutte hendelser knyttet til rovdyr der Mattilsynet brukte virkemidler.
 - Vestland:** Ingen spesielle hendelser som krevde virkemiddelbruk.

- **Risikovurdering for beitesesongen 2023:**
 - Agder:** Regionen vurderer at det foreløpig ikke er aktuelt med forebyggende tiltak før beiteslipp.
 - Rogaland:** Regionen ser ikke behov for forebyggende tiltak da rapporterte tap ikke er høye. Regionen oppfatter at rapportering av tap til kongeørn er underrapportert. Mange beitebrukere opplyser dette som årsak til tap når Mattilsynet etterspør årsaker, særlig i utegangerbesetninger på kysten. Beitebrukerne opplyser at de ikke har meldt fra eller søkt om erstatning da de oppfatter at det ikke har noen hensikt.
 - Vestland:** Det er gjort en del observasjoner av spor og dyr av jerv i Indre Sogn. Regionen vurderer at det er noe risiko knyttet til beiteområdene for sau i Indre Song for kommende beitesesong. Aktuelt forebyggende tiltak er ekstraordinært uttak av jerv i Indre Sogn.

9.3 REGION ØST

- Regionen har både beiteprioriterte og rovviltprioriterte områder.
- Region øst melder om høye tap av beitedyr i beitesesongen 2022.
- **Rovviltregion 2:** Vestfold, Buskerud, Telemark og Aust-Agder (Mattilsynet region øst dekker ikke Aust-Agder)
- **Rovviltregion 3 og 5:** Innlandet

- **Bestanden av freda rovvilt i regionen:** Rovviltregion 2 skal ikke ha bestander av jerv, ulv eller bjørn. Region 2 skal ha 12 gaupefamilier, region 3 skal ha 5, og region 5 skal ha 10 familiegrupper av gaupe.
 - Region 3 skal har 4 ynglinger av jerv, ifølge Rovdata er gjennomsnittstallet på ynglinger siste 3 år nå 5,7.
 - Region 5 skal ha 5 ynglinger av jerv, ifølge Rovdata er gjennomsnittstallet på ynglinger siste 3 år nå 12,3.
 - Det var kvotejakt på gaupe i region 2 og 3, kvotejakt på jerv i region 3 og 5.
 - Region 5 har bestandsmål på 3 ungekull av bjørn.
 - Bestandsmålet for ulv (felles for region 4 og 5) er på 4-6 årlige ulvekull (ynglinger) i Norge og i grenserevir, hvorav minst tre kull skal være født i helnorske revir.

- Jerv: I rovviltregion 5 er det fastsatt et bestandsmål på 5 årlige ynglinger av jerv. I 2022 ble det påvist 10 ynglinger av jerv i region 5, og i de to foregående årene ble det påvist henholdsvis 18 og 9 ynglinger. Av de 10 ynglingene i 2022 ble det gjennomført hiuttak av Statens naturoppsyn på en lokalitet. Etter fradrag for ynglinger tatt ut på ekstraordinære uttak de siste tre årene har gjennomsnittlig antall jervekull vært 11 ynglinger i regionen. Inneværende overvåkingssesong er det foreløpig påvist 12 ynglinger i region 5. Erfaringen tilsier at dette tallet vil kunne bli noe høyere innen overvåkingssesongen er over.

I rovviltregion 3 er det fastsatt følgende bestandsmål for jerv, målt i årlige valpekull: Antall valpekull for landet: 39. Antall valpekull for regionen: 4. Tall fra overvåkingen av jerv i regionen viser følgende: Registrerte valpekull i 2022: 2. Gjennomsnittlig antall valpekull etter ekstraordinære uttak de siste tre årene: 4,7. Påviste valpekull hittil i sesongen: 5. Erfaringen tilsier at dette tallet kan bli høyere innen overvåkingssesongen er over.

Gaupe: I rovviltregion 3 er det fastsatt følgende bestandsmål for gaupe: Antall familiegrupper for regionen: 5. Tall fra overvåkingen av gaupe viser følgende: Påviste familiegrupper i region 3 i 2022: 7. Gjennomsnittlig antall familiegrupper i regionen de siste tre årene: 6.

- **Om tap til de ulike rovdyrene:** Regionen har opplyst at det ble søkt om erstatning for 9925 sauer tapt til rovvilt i 2022 (Viken, Vestfold & Telemark og Innlandet). Ifølge Statsforvalteren i Innlandet ble det erstattet 475 rein (431 kalv, 44 voksne dyr) tapt til rovvilt i reindriftsåret 2021/2022. Ifølge Statsforvalteren i Innlandet ble det erstattet 475 rein (431 kalv, 44 voksne dyr) tapt til rovvilt i reindriftsåret 2021/2022.
- **Evaluering av beitesesongen 2022:** Det var ingen akutte hendelser der Mattilsynet brukte virkemidler i 2022. Virkemidler kunne vært vurdert i Løten da det ble sluppet beitedyr i et område hvor det var kjent forekomst av skadegjørere. Avdelingen ble først kjent med hendelsen etter at dyra var sluppet. Virkemidler kunne også vært vurdert i beiteområdene i forvaltningssonen for jerv på grunn av høy risiko for like høye tap som tidligere år. Dette var bakgrunnen for regionens bekymringsmeldinger til hovedkontoret. Det kunne også vært vurdert tidlig nedsanking ved observasjon av skadegjørere i beiteområdet i Nord-Østerdalen. Statsforvalter ga her avslag på søknad om skadefelling.
- **Risikovurdering for beitesesongen 2023:** Regionen forventer høy risiko for dårlig dyrevelferd og høy dødelighet for sau i forvaltningssonen for jerv i Nord-Gudbrandsdal, og i beiteområdene nord i Østerdalen. Videre forventes det at streifulv vil forårsake problemer, særlig i områdene i Innlandet nær ulvesona. Ulv i beiteområdene betyr risiko for alvorlig dyrevelferdsproblem, og det er viktig å stoppe streifulv før den gjør skade. Det forventes også tap i kjente gaupeområder.

9.4 REGION MIDT

- Regionen har både beiteprioriterte og rovviltprioriterte områder.
- I Møre og Romsdal ble det ifølge organisert beitebruk (OBB) sluppet 32219 sau og 48364 lam på utmarksbeite sesongen 2022. 915 sauer og 3998 lam er rapportert tapt. Det gir en tapsprosent på 2,8 % for sau, 8,3 % for lam, og et totaltap på 6,1 % på fylkesnivå. Totaltap i 2021 var 6,5 %.
- I Trøndelag ble det sluppet 66006 sau og 107854 lam på utmarksbeite. 2469 sau og 9456 lam er rapportert tapt. Det gir en tapsprosent på 3,7 % for sau, 8,8 % for lam, og et totaltap på 6,9 % på fylkesnivå. Totaltap i 2021 var 6,3 %.
- **Bestanden av freda rovvilt i regionen:** Region 6 (Trøndelag, Møre og Romsdal):

Jerv: Bestandsmål: 10 årlige valpekull. Bestandsstatus 2022: 9 kull. Gjennomsnittlige kull siste tre år: 14,3.

Gaupe: Bestandsmål: 12 årlige familiegrupper. Bestandsstatus 2022: 14 familiegrupper. Gjennomsnittlige familiegrupper siste tre år: 15,7.

Bjørn: Bestandsmål: 3 årlige ungekull. Bestandsstatus 2022: 1,4 kull.

- **Om tap til de ulike rovdirene:**

Verdal, Steinkjer og Snåsa: Fra midten av juni ble det dokumentert flere bjørneskader i Verdal. Fra slutten av juni ble det dokumentert tap i Steinkjer, og fra midten av juli i Snåsa. Det ble dokumentert/antatt sikkert skade på 172 sau og lam i disse kommunene i løpet av beitesesongen. 21 av skadene i Snåsa var innenfor forvaltningsområdet for bjørn, mens resten var i beiteprioritert område.

Mattilsynet fulgte situasjonen tett. Det ble gitt skadefellingstillatelse i Verdal fra 12. juli. Denne ble forlenget tre ganger, til 8. august. Og den ble utvidet til også å gjelde Steinkjer kommune fra 20. juli. Etter at statsforvalteren ga avslag på søknad om fellingstillatelse på bjørn fra Snåsa kommune sendte regionen en bekymringsmelding til Hovedkontoret (HK) om situasjonen. Det ble sendt melding fra Mattilsynets hovedkontor til Landbruks- og matdepartementet. Bakgrunnen for meldingen var historikk fra beitesesongen 2021, hvor mange beitedyr ble tapt, samt at området er beiteprioritert. Det ble gitt nytt avslag på fellingssøknad 15. juli, men 18. juli ga statsforvalteren tillatelse til skadefelling på bjørn i Snåsa og Steinkjer. Denne tillatelsen ble senere utvidet til å gjelde to bjørner, og den ble forlenget i alt sju ganger. En hannbjørn ble tatt ut 2. september, og en annen den 6. september.

I begynnelsen av august varslet region midt vedtak om tidlig nedsanking for medlemmer i Skjækra sambeitelag og Raubeinsetra saubeitelag i Snåsa. Vedtak ble fattet 21. august, med frist for gjennomføring innen 4. september. Fra OBB ser vi at det er meldt inn tap av totalt 184 sau og lam fra disse beitelagene, noe som gir et tap på 12 %.

I Snåsa beitelag er det også rapportert store tap. Beiteområdet ligger i all hovedsak innenfor forvaltningsområdet for bjørn. Fra OBB ser vi at tre medlemmer har sluppet til sammen 1217 sau og lam på beite i dette området. 432 dyr er tapt, noe som gir en tapsprosent på 35,5.

Rauma: 23 sau og lam ble dokumentert eller antatt sikkert skadet av jerv, 21 av dem i Ulvådalen. Første skade ble dokumentert 22. juli, siste skade ble dokumentert 2. september. Ellers i regionen ble det dokumentert 4 jerveskader i samme tidsrom. Totalt i Møre og Romsdal ble 19 av 41 jerveskader dokumentert etter 1. september. I Trøndelag ble 17 av 19 jerveskader dokumentert etter 1. september

I Rauma kommune ble 9 sauer og 210 lam erstattet som tapt til jerv. Det gir 9,5 sau og lam erstattet pr dokumentert skade. I Møre og Romsdal ble 41 sau og lam dokumentert eller antatt sikkert skadet av jerv, 39 sau og 607 erstattet som tapt til jerv. Det gir 15,8 erstattet pr dokumenterte skade. I Trøndelag ble 19 sau og lam dokumentert eller antatt sikkert skadet av jerv. 188 sau og 1412 lam ble erstattet som tapt til jerv. Det gir 84,2 sau og lam erstattet pr dokumenterte skade.

Mattilsynet vurderer at dette viser at det er et uakseptabelt tap av jerv i Rauma kommune. Det at man finner så mange kadaver tidlig i beitesesongen tyder på at tilsynet som gjennomføres er godt. Antall dokumenterte skader pr erstattet sau og lam tyder også på det samme. Statsforvalteren i Møre og Romsdal har opplyst at sauebesetningene i Rauma sankes hjem fra beite i månedsskiftet august/september. Storparten av

jerveskadene ellers i regionen blir dokumentert etter dette. Det er derfor nærliggende å tro at tapet i Rauma kunne blitt langt høyere om tilsynet hadde vært av så høy kvalitet, eller at dyrene ble sanket senere.

- **Evaluering av beitesesongen 2022:** I begynnelsen av august varslet region midt vedtak om tidlig nedsanking for medlemmer i Skjækra samarbeidslag og Raubeinsetra saubeidslag i Snåsa. Vedtak ble fattet 21. august, med frist for gjennomføring innen 4. september. Fra OBB ser vi at det er meldt inn tap av totalt 184 sau og lam fra disse beitelagene, noe som gir et tap på 12 %.

Regionen vurderer at det er et uakseptabelt tap av jerv i Rauma kommune. Det at man finner så mange kadaver tidlig i beitesesongen tyder på at tilsynet som gjennomføres er godt. Antall dokumenterte skader pr erstattet sau og lam tyder også på det samme. Statsforvalteren i Møre og Romsdal har opplyst at saubesetningene i Rauma sankes hjem fra beite i månedsskiftet august/september. Storparten av jerveskadene ellers i regionen blir dokumentert etter dette. Det er derfor nærliggende å tro at tapet i Rauma kunne blitt langt høyere om ikke tilsynet hadde vært av så høy kvalitet, eller at dyrene ble sanket senere.

- **Risikovurdering for beitesesongen 2023:**
Med tanke på at det foregående år har vært høye tap av sau og lam på beite, vurderer region midt at det helt klart er nødvendig med forebyggende tiltak før og under beitesesongen 2023.

Dyreeiere må sørge for at dyrene er i god kondisjon ved beiteslipp. Det er nødvendig med tilstrekkelig tilsyn på beite for å avdekke tap så tidlig som mulig. Ved akutte hendelser må tiltak iverksettes for å begrense lidelser for beitedyra. De fleste jerveskadene i regionen dokumenteres etter 1. september. Effektiv sanking i første del av september vil kunne være et godt tiltak for å redusere tap til jerv.

9.5 REGION NORD

- Regionen har både beiteprioriterte og rovviltprioriterte områder.
- Nordland, Troms og Finnmark har av landets beste utmarksbeiter, som det er stort potensiale for å utnytte mer. Beitedyra er de eneste som kan utnytte utmarksressursene til produksjon av mat og tekstilfiber og aktivt beitebruk har en positiv klimaeffekt. Signalene i dag er at forvaltningen ønsker å satse på økt bruk av utmarksbeite.
- Rovvilt i mange av beiteområdene i begge fylkene er en stor dyrevelferdsmessig belastning for beitedyra. De påføres frykt, stress, skader og store smerter. I enkelte beiteområder utsettes beitedyra for slike påkjenninger og belastninger store deler av beitesesongen.

- **Bestanden av freda rovvilt i regionen:**
Gaupe: Både i Nordland og i Troms og Finnmark ligger gaupa under bestandsmålet på 10 familiegrupper. I Troms og Finnmark har forskningen vist at for å kunne oppnå bestandsmålet på 10 årlige ynglinger av gaupe, må hele regionen være prioritert for gaupe.

I Nordland er bestanden de tre siste årene beregnet til 9 (11/10/6) familiegrupper. I Troms og Finnmark er bestanden de siste tre årene beregnet til 7,7 (11,6,6)

familiegrupper. Registreringene til nå tilsier at det er 9 – 10 familiegrupper av gaupe i Nordland i 2023, mens det i Troms og Finnmark sannsynligvis vil være 6 i Troms og 1 i Finnmark. I Troms er bestandsmålet oppfylt, og det er ifølge SNO høy aktivitet av gaupe i Troms.

Jerv: Både i Nordland og i Troms og Finnmark er det fastsatt et bestandsmål på 10 årlige ynglinger av jerv og i begge fylkene er bestandsmålet nådd. I Nordland er gjennomsnittlig antall ynglinger de tre siste årene på 10,3 (12/8/11). I Troms og Finnmark er gjennomsnittlig antall jerveynglinger de tre siste årene på 13 (18/9/12).

Bjørn: I Nordland er bestandsmålet på en årlig yngling av bjørn. Dette gir ifølge MD behov for minimum 14 bjørner, 7 binner og 7 hanner. Disse vil ha et behov på ca 3500 km² skog og skognært fjell jf. Rapporten fra bjørneprosjektet i 2016. Det er pr dags dato ikke dokumentert yngling av bjørn i Nordland. Utviklingen av bjørnebestanden i Nordland har vært negativ siden 2014, da det ble registrert 11 ulike bjørner.

Bestandsmålet for Troms og Finnmark er på 6 årlige kull. Antallet kull blir beregnet på bakgrunn av innsamlet DNA fra bjørn. I 2021 ble det beregnet at det ble født 2,9 kull i Troms og Finnmark. Det ble gjennom DNA-analyser av bjørn identifisert 60 individer i Finnmark og 8 individer i Troms.

Kongeørn: Nordland og Troms huser en betydelig del av den norske kongeørnpopulasjonen. Kongeørnbestanden blir i dag ikke forvaltet gjennom noen form for jakt. Det er ingen åpning i regelverket for bestandsregulerende felling av kongeørn. Antall hekkende kongeørn blir registrert. Kongeørn er freda, men det kan gis skadefellingstillatelse på enkeltindivider.

Ulv: Verken Nordland eller Troms og Finnmark har bestandsmål for ulv, men ulv registreres likevel sporadisk, oftest i Finnmark. Disse streifulvene kan forårsake store skader i reinflokkene. SF har myndighet til å gi skadefellingstillatelse, men må beskrive hvilken innsats som er gjort for å avdekke ulvens genetiske status. Ofte er skadene så akutte og skadepotensialet så stort at man ikke kan vente med å iverksette en skadefelling inntil ulvens genetiske status er avdekket.

- **Om tap til de ulike rovdyrene:** Det er en nedgang i antall sau og lam på utmarksbeite i både, Nordland, Troms og Finnmark.

Nordland: 9 789 sau og lam ble rapportert tapt på beite, noe som utgjør en tapsprosent på 7,3 %, med et lammetap på 9,1 % og et søyetap på 4,4 %. Dette er en økning fra de tre foregående årene (7%, 7,1%, 7,2%). Landsgjennomsnittet er på 5,04 %.

Det ble dokumentert 144 sau og lam drept av fredet rovvilt i 2022. 54 av disse var drept av gaupe, 36 av bjørn, 16 av jerv, 27 av kongeørn og 11 til ukjent fredet rovvilt. I 2022 ble det registrert totalt 40 sau og lam hvor dødsårsak kunne knyttes til andre årsaker enn fredet rovvilt; som ulykke, rev og annet.

Troms og Finnmark: Til sammen 6384 sau og lam ble gjennom OBB meldt som tapt på beite. Av disse var det 1393 søyer og 4991 lam. Dette utgjør en tapsprosent på 3,6 på søyer, 7,9 på lam og 6,2 på sau og lam. Dette er en økning i tap for tredje år på rad.

Av de 1325 sau som i 2022 ble erstatta til rovvilt, ble vel 34 % erstatta til gaupe, vel 32 % til kongeørn, 10 % til jerv, vel 9 % til bjørn og 14 % til ukjent fredet rovvilt.

I 2022 ble det til sammen dokumentert 38 sau drept av bjørn, 24 drept av gaupe, 9 drept av jerv og 7 drept av kongeørn.

Reindrift (Reindrifftsåret 2021/2022): I Vest-Finnmark reinbeiteområde ble det søkt om rovvilterstatning for 30850 rein. Av disse ble det erstatta totalt 7590 rein, derav 6219 kalv, tatt av rovvilt. Statsforvalteren vurderte at kongeørna sto for 51% av tapene, mens gaupa sto for 27 % og jerven for 22 %.

I Øst-Finnmark reinbeiteområde ble det søkt om rovvilterstatning for 20316 rein. Av disse ble det erstatta totalt 6126 rein, derav 4596 kalv, tatt av rovvilt. Statsforvalteren vurderte at kongeørn, gaupe og jerv sto for ca en tredjedel av tapene hver. I tillegg ble 2,4 % erstatta til bjørn og 1,7 % til ulv.

I Troms reinbeiteområde ble det søkt om rovvilterstatning 4930 rein. Av disse ble det erstatta totalt 2044 rein, derav 1662 kalv, tatt av rovvilt. Det ble vurdert at kongeørna sto for 48 % av tapene, gaupa for 28 % og jerven for 23 %.

I Nordland reinbeiteområde ble det søkt om rovvilterstatning for 6749 rein. Av disse ble det erstatta totalt 3270 rein, derav 2339 kalv, tatt av rovvilt. Det ble vurdert at gaupa sto for 43 % av tapene, jerven for 35 % og kongeørna for 13 %.

Rein dokumentert tatt av rovvilt i Troms og Finnmark reindrifftsåret 2021/2022 er på 640 rein, mens det i Nordland ble det dokumentert 119 rein tatt av rovvilt.

I begge fylkene er tapene i hovedsak forårsaket av gaupe, jerv og kongeørn og tapene er spredt over store deler av fylkene.

Dersom vi ser på tap fra 01.04.2021 – 25. april 2023 er det ikke i tvil om at i Troms og Finnmark er det kongeørna og gaupa som forvolder størst skade, med henholdsvis 531 og 419 dokumenterte. 230 er dokumentert tatt av jerv, 33 tatt av ulv og 4 tatt av bjørn.

I Nordland er bilde noe annerledes hvor det er dokumentert størst skade av gaupe og jerv, med henholdsvis 144 og 84 dokumenterte. 52 er dokumentert tatt av kongeørn og 1 tatt av bjørn.

Reindrifftsåret 2022/2023 (01.09.22 – 25.04.23): I Troms og Finnmark er det denne vintersesongen dokumentert til sammen 251 rein tatt av rovvilt, hvorav 92 tatt av gaupe, 86 tatt av jerv, 41 tatt av kongeørn og 21 tatt av ulv.

I Nordland er det dokumentert til sammen 138 rein tatt av rovvilt. Av disse er 72 tatt av gaupe, 30 tatt av jerv og to tatt av kongeørn.

- **Evaluering av beitesesongen 2022:**

Nordland er det fylket i landet med høyeste prosentvise tap av sau og lam på utmarksbeite. For tredje år på rad er det en økning i tap på utmarksbeite i fylket, mens antall sau og lam på beite går ned.

Beitesesongen 2022 var det dokumenterte tap til gaupe i flere beiteområder, da særlig i kommunene Evenes, Narvik, Steigen, Rana, Hemnes og Hattfjelldal. Jerven forårsaket

svært store tap i en besetning øst for Mo i Rana. Bjørnen forårsaket store tap av sau og lam gjennom sommer i Hattfjelldal og Grane. I Lofoten og Vesterålen ble det dokumentert til sammen til sammen 12 sau/lam tatt av kongeørn.

Vi har tall fra til sammen 505 sauebesetninger i Nordland. Av disse er det 109 besetninger med totaltap på 10 % eller mer. I tillegg er det 42 besetninger med et besetningstap under 10 %, men med et søyetap på 6 % eller mer. 123 besetninger har et besetningstap mellom 4 – 10 % og 231 besetninger har et tap på 4 % eller lavere.

Besetningene med svært høye tap ligger i hovedsak i områder med kjent rovviltproblematikk som i Ofoten, Salten og Helgeland. Men også i Lofoten og Vesterålen er det mange besetninger med tap over 10 % på besetningsnivå eller over 6 % søyetap.

Troms og Finnmark: For tredje år på rad er det en økning i tap på utmarksbeite i fylket, mens både antall besetninger med sau og antall sau og lam på beite går ned. I 2022 ble det dokumentert tap av sau og lam til gaupe i flere beiteområder, flest i Nordreisa, Porsanger og Tjeldsund kommune. Bjørnen forårsaket store tap av sau og lam gjennom i løpet av sommeren i Tana. I Kåfjord og Balsfjord ble det dokumentert tap til jerv. Kongeørntap ble dokumentert i Nesseby og Vadsø.

I 2022 ble det til sammen dokumentert 38 sau drept av bjørn, 24 drept av gaupe, 9 drept av jerv og 7 drept av kongeørn.

- **Risikovurdering for beitesesongen 2023:**

I Nordland er det mange beiteområder som har svært høye tap av sau og lam både til jerv, gaupe og bjørn. Kongeørna er nok også en vesentlig tapsårsak på lam i enkelte områder. Ofte kan dette være områder som ikke har andre store rovvilt i sine beiteområder. Mattilsynet er ekstra bekymret for at det kommende beitesesong kan bli store tap av sau til bjørn på indre Helgeland, da særlig i kommunene Hattfjelldal og Grane.

Mattilsynet vurderer at det i Nordland foreligger stor risiko for tap av sau og lam til gaupe i kommunene Narvik, da særlig i Håfjell beitelag sine beiteområder, Hamarøy, Steigen, Saltdal, Rana, Hemnes og Hattfjelldal.

I Troms og Finnmark vurderes risikoen for tap av sau til gaupe høg i kommunene Nordreisa, Lyngen, Målselv, Bardu, Tana, Porsanger, Evenes og Tjeldsund.

Mattilsynet vurderer at det foreligger stor risiko for tap av sau og lam til jerv i mange kommuner i både Troms og Finnmark, særlig vurderes risikoen som stor i beiteområder hvor det er påvist yngling av jerv.

Mattilsynet region nord frykter store tap av sau til bjørn på indre Helgeland. Det var i 2002 påvist DNA av fem ulike bjørner, hvorav kun en av disse er felt. Mattilsynet er også bekymret over signalet fra miljøforvaltningen at terskelen for å gi skadefellingstillatelse på bjørn, også hannbjørn, vil være høy i Nordland. Også i Øst-Finnmark i Tana og Sør-Varanger vurderes risikoen for tap av sau til bjørn som høy.

Kongeørn representerer en forhøya risiko for tap av lam i mange områder både i Nordland og i Troms og Finnmark fylke.

10. VEDLEGG

1. Rapport fra Region Stor-Oslo
2. Rapport fra Region Sør og Vest
3. Rapport fra Region Øst
4. Rapport fra Region Midt
5. Rapport fra Region Nord

EVALUERING AV BEITESESONGEN 2022 OG FORELØPIG RISIKOVURDERING BEITESESONGEN 2023 - NORDLAND, TROMS OG FINNMARK

I tråd med retningslinjen «Tap av sau til fredet rovvilt» har Mattilsynets Hovedkontor bedt regionene om å avgi rapport våren 2023 med evaluering av forrige beitesesong (2022) og risikobildet for kommende beitesesong (2023).

Innledning

Nordland, Troms og Finnmark har av landets beste utmarksbeiter, som det er et stort potensial for å utnytte mer. Beitedyra er de eneste som kan utnytte utmarksressursene til produksjon av mat og tekstilfiber og aktivt beitebruk har en positiv klimaeffekt. Signalene i dag er at forvaltningen ønsker å satse på økt bruk av utmarksbeite.

Rovvilt i mange av beiteområdene i begge fylkene er en stor dyrevelferdsmessig belastning for beitedyra. De påføres frykt, stress, skader og store smerter. I enkelte beiteområder utsettes beitedyra for slike påkjenninger og belastninger store deler av beitesesongen.

De fleste av sauene som utsettes for disse påkjenningene går i beiteprioriterte områder, hvor det i samsvar med rovviltforliket ikke skal være et skadepotensial grunnet rovvilt i området og det skal heller ikke være nødvendig med vedtak om beiterestriksjoner fra Mattilsynet. Slik Mattilsynet region nord vurderer det brytes dyrevelferdslovens § 3; «...Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.» for svært mange av beitedyrene i de to fylkene.

Det at områdene er prioriterte for beite, må bety at hensynet til beitedyra skal veie tyngre enn hensynet til rovdya i disse områdene. Mattilsynet region nord mener at dette ikke alltid gjenspeiles i forvaltningspraksisen til miljømyndighetene.

Vi er bekymret når vi ser at både i Nordland og i Troms og Finnmark går tapene på utmarksbeite opp og antall sau og lam går ned.

Hendelser med akutte tap av sau til gaupe og bjørn, og rein til gaupe og ulv, hvor skadefellingstillatelser blir avslått/avventa eller som det er vanskelig å få effektivt, mens beitedyrene utsettes for lidelse, gjør Mattilsynet betenkt.

Det at Statsforvalteren for Nordland uttaler at terskelen for skadefelling av bjørn vil være høy i Nordland, også når det gjelder hannbjørner, gjør Mattilsynets bekymring for dyrevelferden i beiteområder hvor det nesten årlig opptrer store skader på beitedyr forårsaket av bjørn, enda større.

Mattilsynets vurdering er at ut fra et dyrevelferdsmessig ståsted bør ikke bjørn og sau være i samme område til samme tid. Bjørn i reinkalvsområder er uforenelig med god dyrevelferd. Mattilsynet ser at uttak av bjørn i beiteområdene før beitesesongen er det mest effektive og

det som gir best dyrevelferd. Ved skadefelling oppstår det ofte både store skader og lidelser før man eventuelt klarer å felle bjørnen.

John Karlsen, leder av rovviltnemnda for Troms og Finnmark, frykter at denne sommeren vil bli svært blodig i beiteområdene i Nord-Troms. Han sier at det nå er en situasjon med svært stor gaupetetthet i områder i Nord-Troms, der det egentlig ikke skal være ynglende bestander av rovvilt. Han mener at nå trumfer bestandsmålet alt, uavhengig av om det er beiteprioritert eller ikke. Han mener gaupesituasjonen nå er helt ute av kontroll, og at man er i ferd med å påføre beitenæringene i Nord-Troms uopprettelig skade. Et slikt signal fra en mangeårig leder av rovviltnemndas leder mener vi må tas på alvor.

MD uttaler at gaupebestanden i fylket skal bygges opp, noe som vil innebære flere gauper, og Statsforvalteren for Troms og Finnmark sier at regionen mest sannsynlig vil nå bestandsmålet etter hvert, og at dette vil medføre et betydelig økt skadeomfang. Dette understreker Mattilsynets bekymring for tap av beitedyr til gaupe.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark mener det kan ligge en del skjulte tap til rovvilt, da mange sauebrukere med høgt tap på beite ikke søker om rovvilterstatning. Dokumentasjonsgraden er også lav i fylket.

Forskning viser at tamrein er det viktigste byttedyret for gaupe i Nord-Skandinavia. Alle gauper som har tilgang til rein, og som ikke samtidig har tilgang på rådyr, dreper rein (NINA rapport 1200). Kort oppsummert betyr dette at gaupe der det er tamrein utgjør et skadepotensial.

Det er interessant å merke seg at i utgangspunktet var det i Stortingsmelding 2003-2004 i forslag til bestandsmål for Norge sagt at i Finnmark (foreslått som egen rovviltregion) ikke skulle være nasjonale mål for yngling av verken gaupe eller jerv.

Sameksistensen mellom reindrif og rovvilt er svært utfordrende, og tapene går ikke ned. Dette går ut over dyrevelferden til reinen. Reinen går ute hele året og utsettes for rovviltangrep også om vinteren, som er den mest krevende beiteperioden. Reinen er spesielt sårbar ved beitekriser og i kalvingsperioden.

Mattilsynet region nord mener å se en økende tendens i tap av rein, da spesielt kalv, og smålam til kongeørn. Kongeørn blir ikke forvaltet og det er svært høy terskel for å gi skadefellingstillatelse. I tillegg er det vanskelig å forebygge kongeørnskader.

Kortfattet og poengtert sammendrag av beitesesongen 2022

Mattilsynet, region nord prøver å følge forholdene for beitedyra tett over hele regionen, særlig i løpet av beitesesongen. Dette gjennom løpende dialog og møter med Statsforvalterne i de to ulike fylkene våre, i tillegg til kontakt med næringen. Det er en høy forekomst av rovvilt i mange av våre tettste beiteområder, noe som gjør oss svært bekymra for dyrevelferden til beitedyra. Det bekymrer oss at det er miljømyndighetene som skal vurdere velferden til beitedyra ved blant annet søknader om fellingstillatelse og ikke Mattilsynet, som er tillagt tilsynsmyndigheten for dyrevelferdsregelverket i Norge.

NORDLAND

Nordland er det fylket i landet med høyeste prosentvise tap av sau og lam på utmarksbeite. For tredje år på rad er det en økning i tap på utmarksbeite i fylket, mens antall sau og lam på beite går ned.

Det er en nedgang i antall sau og lam på utmarksbeite. I perioden 2010-2018 var antallet relativt stabilt på 205 000 – 210 000, mens tall fra søknad om produksjonstilskudd viser at det i 2022 var om lag 800 besetninger med til sammen omtrent 178 000 sau og lam på utmarksbeite i Nordland sist sommer.

Av disse var 134 382 sau og lam med i OBB (75 %) i 2022. 9 789 sau og lam ble rapportert tapt på beite, noe som utgjør et gjennomsnittlig besetningstap på 7,3 %, et lammetap på 9,1 % og et søyetap på 4,4 %. Dette er en økning fra de tre foregående årene (7%, 7,1%, 7,2%). Landsgjennomsnittet er på 5,04 %.

Beitesesongen 2022 var det dokumenterte tap til gaupe i flere beiteområder, da særlig i kommunene Evenes, Narvik, Steigen, Rana, Hemnes og Hattfjelldal. Jerven forårsaket svært store tap i en besetning øst for Mo i Rana. Bjørnen forårsaket store tap av sau og lam gjennom sommer i Hattfjelldal og Grane. I Lofoten og Vesterålen ble det dokumentert til sammen til sammen 12 sau/lam tatt av kongeørn.

Det ble dokumentert 144 sau og lam drept av fredet rovvilt i 2022. 54 av disse var drept av gaupe, 36 av bjørn, 16 av jerv, 27 av kongeørn og 11 til ukjent fredet rovvilt. I 2022 ble det registrert totalt 40 sau og lam hvor dødsårsak kunne knyttes til andre årsaker enn fredet rovvilt; som ulykke, rev og annet.

Av de 30 nordlandskommunene vi har tall fra for beitesesongen 2022, er det er fem kommuner som har et tap av sau og lam på utmarksbeite på 10 % eller høyere. Dette er kommunene Hamarøy, Saltdal, Leirfjord, Hattfjelldal og Beiarn. Bodø kommune har et søyetap på over 6 %, mens besetningstapet er under 10 %. Det er 6 kommuner med et besetningstap på 4 % eller lavere. Det er kommunene Vega, Herøy, Alstahaug, Dønna, Nesna, Sørfold og Steigen.

Av de 65 beitelagene vi har tall fra er det 14 beitelag som har et besetningstap på utmarksbeite på 10 % eller høyere. I tillegg er det 4 beitelag med et besetningstap under 10 %, men med et søyetap på 6 % eller mer. Dette er beitelag i de samme kommunene som

nevnt, i tillegg til kommunene Narvik, Fauske, Rana, Vestvågøy, Vågan, Sortland og Alstahaug. 16 beitelag har et besetningstap på 4 % eller mindre, mens de resterende 31 beitelagene har et besetningstap mellom 4 – 10 %.

Vi har tall fra til sammen 505 sauebesetninger i Nordland. Av disse er det 109 besetninger med totaltap på 10 % eller mer. I tillegg er det 42 besetninger med et besetningstap under 10 %, men med et søyetap på 6 % eller mer. 123 besetninger har et besetningstap mellom 4 – 10 % og 231 besetninger har et tap på 4 % eller lavere.

Besetningene med svært høye tap ligger i hovedsak i områder med kjent rovviltproblematikk som i Ofoten, Salten og Helgeland. Men også i Lofoten og Vesterålen er det mange besetninger med tap over 10 % på besetningsnivå eller over 6 % søyetap.

I 2022 ble det søkt om erstatning for rovvilttap for 5111 sau og lam fordelt på 140 besetninger. Det ble utbetalt erstatning for 2556 sau og lam drept av fredet rovvilt i Nordland. Når man ser på erstatningsutbetalingene, er det i Nordland erstatta mest sau drept av gaupe og jerv med henholdsvis 36 og 32 %. 12 % ble erstatta som drept av bjørn og 9 % som drept av kongeørn. I tillegg er om lag 12 % erstatta drept av fredet rovvilt.

De største prosentmessige erstatta tapene til rovvilt sett i forhold til antall sau og lam på utmarksbeite er i kommunene Narvik, Grane, Hamarøy, Saltdal, Hattfjelldal, Rana, Hemnes, Evenes, Leirfjord og Beiarn.

Troms og Finnmark – region 8

For tredje år på rad er det en økning i tap på utmarksbeite i fylket, mens både antall besetninger med sau og antall sau og lam på beite går ned.

Både antall besetninger med sau og antall sau på utmarksbeite går drastisk ned i Troms og Finnmark. Tall fra produksjonstilskuddssøknadene viser at det er 28 færre besetninger og nesten 5000 færre sau og lam på utmarksbeite enn året før. De siste fem årene er det blitt nesten 90 færre sauebesetninger i fylket.

Ifølge tall fra produksjonstilskuddssøknadene ble det i 2022 sluppet 122 732 sau og lam på utmarksbeite.

Av disse var 102 240 med i OBB, fordelt på 10 831 i Finnmark, og de resterende 91 409 i Troms. I Troms er erfaringsmessig en stor andel av besetningene organisert gjennom OBB, mens i Finnmark er tilslutningen lavere. Til sammen 6384 sau og lam ble gjennom OBB meldt som tapt på beite. Av disse var det 1393 søyer og 4991 lam. Dette utgjør en tapsprosent på 3,6 på søyer, 7,9 på lam og 6,2 på sau og lam. Dette er en økning i tap for tredje år på rad. I 2021 var besetningstapet på 5,6 % og i 2020 var tapet på 5,2 %.

I 2022 ble det dokumentert tap av sau og lam til gaupe i flere beiteområder, flest i Nordreisa, Porsanger og Tjeldsund kommune. Bjørnen forårsaket store tap av sau og lam gjennom sommeren i Tana. I Kåfjord og Balsfjord ble det dokumentert tap til jerv. Kongeørntap ble dokumentert i Nesseby og Vadsø.

I 2022 ble det til sammen dokumentert 38 sau drept av bjørn, 24 drept av gaupe, 9 drept av jerv og 7 drept av kongeørn.

Av de 26 kommunene vi har tall fra beitesesongen 2022 på, er det er to kommuner, Tana og Tjeldsund kommuner, som har et tap av sau og lam på utmarksbeite på 10 % eller høyere. Kåfjord kommune har et søyetap på over 6 %, mens besetningstapet er under 10 %. Det er 4 kommuner med et besetningstap på 4 % eller lavere. Det er kommunene Harstad, Karlsøy, Porsanger og Sør-Varanger.

Av de 55 beitelagene vi har tall fra er det 5 beitelag som har et besetningstap på utmarksbeite på 10 % eller høyere. I tillegg er det 3 beitelag med et besetningstap under 10 %, men med et søyetap på 6 % eller mer. Dette er beitelag i de samme kommunene som nevnt, i tillegg til kommunene Alta, Kvæfjord, Senja og Storfjord. 13 beitelag har et besetningstap på 4 % eller mindre, mens de resterende 34 beitelagene har et besetningstap mellom 4 – 10 %.

Vi har tall fra til sammen 348 sauebesetninger i Troms og Finnmark. Av disse er det 61 besetninger med totaltap på 10 % eller mer. I tillegg er det 14 besetninger med et besetningstap under 10 %, men med et søyetap på 6 % eller mer. 109 besetninger har et besetningstap mellom 4 – 10 % og 178 besetninger har et tap på 4 % eller lavere.

Besetningene er fordelt over mange kommuner, men ligger i hovedsak i kommuner med kjent rovviltproblematikk som blant annet Nordreisa, Balsfjord, Kåfjord og Alta. Men også i Harstadorrådet er det mange besetninger med tap over 10 % på besetningsnivå eller over 6 % søyetap.

Av de 1325 sau som i 2022 ble erstatta til rovvilt, ble vel 34 % erstatta til gaupe, vel 32 % til kongeørn, 10 % til jerv, vel 9 % til bjørn og 14 % til ukjent fredet rovvilt.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark rapporterer at en relativt lav andel av besetninger med tap over normaltap søker om rovvilterstatning og mener årsaken til dette er sammensatt. Dette mener de gjør det vanskelig å konkludere om det reelle tapet til rovvilt. Det er gjennomgående en lav dokumentasjonsgrad på sau i fylket, noe som også Statsforvalteren uttaler gjør det vanskelig å konkludere om den totale tapssituasjonen i regionen.

Hendelser tap av sau sommeren 2022

Nordland

Bjørn

På Helgeland startet tapene av sau til bjørn i alt 9. juni med til sammen tre påviste bjørneskader ved Hundåla/Sørnes i Vefsn i løpet av juni måned. Det ble gitt tilskudd til ekstraordinært tilsyn og det virket som bjørnen etter hvert forlot området.

I starten av juli ble det påvist tre sauer drept av bjørn i Fiplingdalen i Grane kommune. Det ble gitt skadefellingstillatelse på en bjørn, uten at den ble effektuert.

I perioden 7. – 13. juli ble det påvist fem sauer drept av bjørn i Skardmodalen i Hattfjelldal kommune. 14. juli ble det gitt skadefellingstillatelse. Etter fellingstillatelsen ble gitt, ble det funnet ytterligere seks sauer drept av bjørn i samme området. I tillegg ble det 16. - 18. juli funnet to bjørnedrepte sau i Vefsnmolia. Skadefellingsområdet ble da utvidet til å gjelde hele Hattfjelldal kommune. Beitebrukere i skadeområdet meldte om svært urolige sauer som trakk ned til gården og at det manglet flere morsøyer. Skadefellingsforsøket pågikk fram til 28. juli uten at det ble felt bjørn.

31. august og 1. september ble det påvist fire sauer drept av bjørn i Skardmodalen. Tre av disse på eller i umiddelbar nærhet til innmark og gårdstun. Det ble også registrert bjørn på viltkamera i området. 1. september ble det gitt skadefellingstillatelse på en bjørn gjeldende til 9. september, men uten at det ble felt bjørn.

I midten av oktober søkte Hattfjelldal sau og geit om uttak av skadebjørn i Hattfjelldal kommune etter store tap av sau til bjørn både inneværende beitesesong og tidligere beitesesonger. I søknaden kommer det frem at det siste uke hadde vært både kadaverfunn, sporaktivitet og gode jaktforhold. Beitebrukerne mener at det er særlig en stor hannbjørn som har forvoldt stor skade de siste årene og ønsket uttak for å unngå framtidige tap. Det var da påvist en sau tatt av bjørn siste uken, men ikke andre påviste bjørnetap siden 7. september. Statsforvalteren i Nordland avsto søknaden med bakgrunn i at de fleste sauene var nedsanket og det ikke var påvist noen større tapssituasjon de siste ukene.

Det beiter ca 15 000 sau og lam i Hattfjelldal og Grane kommuner. I tillegg er det reindrift og kalvingsland i området. Begge kommunene ligger i prioritert beiteområde for sau når det gjelder bjørn.

Gaupe

Håfjell beiteområde, Narvik

Fra tidlig i juni til begynnelsen av august ble det dokumentert tap av sau til gaupe hos en beitebruker. Han rapporterte om svært urolige dyr som trakk ned fra utmarka til gården. Det ble gitt tilskudd til intensivt tilsyn store deler av beitesesongen. Det ble også meldt om at det manglet et stort antall lam i forhold til søyenes kodemerking. I månedsskiftet juli – august ble det også observert spor etter jerv ved kadavrene. Med bakgrunn i rovviltsituasjonen sanket bonden sauene fra ca 20. august. De resterende besetningene sanket også sauene tidlig med bakgrunn i rovviltsituasjonen i området.

Steigen

I perioden 5. – 14. august ble det påvist fire sauer drept av gaupe i to nabobesetninger. En av de drepte sauene ble funnet på innmark. Det ble gitt skadefellingstillatelse, men uten at det ble felt gaupe.

I starten av oktober ble det påvist tre lam drept av gaupe på innmark lengre nord i Steigen kommune. Ved hjelp av viltkamera ble det dokumentert at det var en familiegruppe av gaupe i området. Besetningen som er berørt har sau som går på utegang hele året.

Den 10. oktober ble det søkt om skadefelling av gaupe til Miljødirektoratet. Denne ble avslått den 11. oktober. Avslaget begrunner MD blant annet med at bestandsmålet for gaupe ikke er nådd, verken for landet eller for Nordland. MD viser også til at forvaltningsplanen for Nordland ikke gir tydelige føringer for en geografisk differensiert gaupeforvaltning, noe som gjør at det på fastlandet i Nordland ikke skilles mellom forvaltningsområder for gaupe og beiteprioriterte områder i forhold til gaupe.

Gaupeskadene i Steigen kommune er på fastlandsdelen av kommunen. Det at skadene i dette tilfelle var knyttet til en ynglegruppe med minst to unger i tillegg til mor og at ungene på denne tiden er avhengig av mor ble vektlagt. Det at bonden avverget ytterligere skader ved å ta sauene inn, vurderte MD som et godt tiltak på kort sikt.

12. oktober mangler det ytterligere fire lam i besetningen. Saueieren sendte de fleste av lammene tidlig til slakt den 10. og 11. oktober på grunn av tapene til gaupe. Han satte inn de resterende sauene inn i fjøset for å unngå ytterligere tap.

Den 25. og 26. mars i år ble det funnet tre søyer drept av gaupe hos samme saueier. Bonden opplyser om stor gaupeaktivitet i beiteområdet og urolige dyr. Fikk innvilga tilskudd til intensivt tilsyn fra Statsforvalteren i Nordland.

Mattilsynet uttrykte pr. epost bekymring til Statsforvalteren med tanke på situasjonen. Søylene er høgdrektige, og lammingene nærmer seg raskt. Saueflokken vil være svært sårbar i tiden fremover. MT etterspurte med bakgrunn i denne bekymringen om muligheten for at det ble gitt skadefellingstillatelse i dette tilfelle.

Statsforvalteren var enig i at situasjonen er utfordrende. Bonden skal flytte sauene til et lammingsområde nært sjø og bolighus, noe som han håper skal redusere faren for tap til gaupe. Statsforvalteren signaliserer at dersom det oppstår tap i lammingsområdet vil terskelen for skadefelling være lav.

20. april ga Statsforvalteren for Nordland avslag på skadefelling av gaupe i Hamarøy og Steigen. Både Nordland Bonde- og småbrukarlag, Steigen sau og geit og Sagfjorden beitelag hadde uttrykt sin bekymring for gaupesituasjonen i Hamarøy og Steigen kommuner og at det burde gis skadefellingstillatelse av gaupe.

Statsforvalteren viser i avslaget sitt til at hele fastlandet i Steigen og Hamarøy er i vedtatt forvaltningsplan for Nordland avsatt som byrdefordelingsområdet for gaupe, hvor både beitedyr og gaupe er prioritert og at beitebrukere i byrdefordelingsområdet må forholde seg til at de driver næring i områder hvor det kan være forekomst av gaupe.

Statsforvalteren skriver også at foreløpige data i Rovbase viser spor- og synsobservasjoner av familiegrupper flere steder i Hamarøy og Steigen. I tillegg er det også en rekke innmeldinger av gaupeobservasjoner i Skandobs, både enkeltdyr og flere dyr sammen. De skriver også at omfanget av tap av sau til gaupe påvirkes både av størrelse på gaupebestanden, tettheten av sau og tilgjengeligheten av andre byttedyr for gaupa. Med økt gaupebestand øker også faren for tap av beitedyr, og at de har forståelse for den bekymringen som sauenæringa i området har for kommende beitesesong.

Men siden det ikke foreligger en akutt, pågående skadesituasjon som ikke kan håndteres ved bruk av andre tapsforebyggende tiltak, vurderer Statsforvalteren at det per nå ikke er grunnlag for å iverksette skadefelling av gaupe i Hamarøy og Steigen. Men tilføyer at dersom gaupetapene skulle fortsetter den tidligere nevnte bonden med tap på innmark, vil de kunne gjøre nye, raske vurderinger om eventuelt skadefellingsforsøk.

Mattilsynet har pr. 20. april ikke mottatt melding om nye tap i den aktuelle besetningen.

Jerv

I starten av august ble det påvist fire sauer tatt av jerv i en besetning med ca 300 sau og lam på beite øst for Mo i Rana. Det ble gitt tilskudd til intensivert tilsyn. 15. august ble det gitt tillatelse til skadefelling av en jerv i området, uten at lyktes ikke å ta ut jerven. Pr 29. august var det påvist 11 sau tatt av jerv i besetningens beiteområde. Det ble gitt tilskudd til intensivert tilsyn.

Troms og Finnmark

Bjørn

Sommeren 2022 ble det dokumentert store tap av sau og lam til bjørn i Tana kommune fordelt på tre ulike områder. Skadene startet tidlig i juli i Sirbma, sørøst i kommunen. Mot slutten av juli ble det dokumentert flere sau drept og skadet av bjørn i Smalfjordområdet, nord i kommunen. I august ble det dokumentert omfattende tap av sau til bjørn i Máskevárri, som ligger midt mellom de to tidligere skadesituasjonene i kommunen. Statsforvalteren var raskt ute med å innvilge skadefelling, med bakgrunn i skadepotensialet. Det ble ikke felt bjørn på skadefelling, men 8. august ble det felt en hannbjørn i nødverge i Máskevárri- området. Situasjonen i området var da svært akutt med flere sauer som var slått av bjørn, men fortsatt i live. Bjørnen var i direkte angrep på sauene når den ble skutt. Statsforvalteren innvilga tilskudd til intensivert tilsyn til de tre berørte bøndene, slik at de kunne få en oversikt over sauene og avliva skadde dyr.

Gaupe

I Nordreisa startet det med uro og tap av dyr på utmarksbeite i siste del av beitesesongen, men uten at tapsårsak kunne dokumenteres. I oktober ble det påvist tre sauer tatt av gaupe

på innmarksbeite. Det ble gitt skadefellingstillatelse i november, men uten at det ble felt gaupe. I mars i år ble det dokumentert en sau drept med tre lam drept av gaupe i innhengningen på samme gård som i høst. Tre dager etter dette skjøt bonden gaupa, da den på nytt var på tur mot sauene. Bonden hadde søkt om skadefelling, men ikke mottatt svar fra Statsforvalteren. Sauene i dette dyreholdet holdes på utegang.

Den 24. mars i år opplevde en sauebonde i Målselv å miste sauebesetningen sin til gaupe. Av de ni sauene han hadde, drepte gaupa seks, skada to sauer hardt og en lettere. Gaupa måtte jages ut av gjerdet.

I desember 2022 ble det i Kåfjord dokumentert to sauer drept av gaupe på innmark.

Sauebønder i Nordreisa sier at de er svært bekymret for det som vil skje når sauene slippes ut på beite i juni. I løpet av vinteren er det i området fotografert flere gauper på viltkamera og det rapporteres om gaupespor flere ganger i uka.

Reindrift

I Norge har vi i overkant av 210 000 tamrein (2020), hvor 175 000 befinner seg i Nord-Norge, med flest i Finnmark som har nesten 150 000 dyr og om lag 10 000 rein i Troms og i underkant av 14 000 i Nordland. All reinen er tamrein.

Region nord består som består av fylkene Nordland, Troms og Finnmark, som er inndelt i to forvaltningsområder for rovvilt; 7 og 8. Det viktigste byttedyret for jerv og gaupe i regionen er tamrein (NINA-rapport jerv og gaupe i reinbeiteland). Den viser at dietten til jerv og gaupe i Nord-Norge består av henholdsvis 95 % og 66 % rein.

Reindriften er basert på utmarksbeiter hele året og det er faste variasjoner gjennom året. I vår region har reinen få beiteområder som ikke samtidig er forvaltningsområder for en eller flere rovviltarter. Ca 50 % av reinbeitene er A-områder (prioritert for en eller flere rovviltarter) for rovvilt.

Dyrevelferd for rein

Sameksistens mellom reindrift og rovvilt er svært utfordrende. Dyrevelferden til reinen, spesielt i sårbare perioder som for eksempel i forbindelse med en beitekriser eller i perioden rundt kalving kan bli dårlig, dersom rovvilttrykket blir stort.

Tapene går ikke ned. Antall tamrein erstattet på grunn av tap til rovvilt i reindriftsåret 2020/2021 økte med 18 prosent sammenliknet med året før. SF i Nordland frykter at reindriften i region 7 ikke er bærekraftig lenger, blant annet på grunn av store tap til rovvilt

I overgangen mellom reindriftsåret 2022/2023 og det nye året som starter 1. april 2023 meldes det om beitekriser i store deler av Nordland, flere områder i Troms og i midtre og østlige deler av Finnmark.

Tap av rein til rovvilt er et stort dyrevelferdsmessig problem og det berører et svært høyt antall tamrein i region nord. Det gir lidelse for dyra når kalver mister mødrene, mødrene mister kalvene sine, skadde dyr kan gå lenge før de dør og reinen blir redd og stressa når den blir jaga av gaupe, jerv, ørn, ulv og bjørn.

I Riksrevisjonen sin rapport om rovviltforvaltningen i 2019 ble det blant annet konkludert med at rovvilt utgjør en betydelig belastning for reindriften i deler av landet og at soneforvaltningen har liten betydning for reindriftsnæringa, fordi reinen forflytter seg over store områder, uavhengig av rovviltsonene.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen har sagt: «Reindriften har hvert år store tap til freda rovvilt og i noen områder er tapene så store at de truer reindriften sin eksistens.»

«Vi vil understreke alvorlig for reindriftsnæringa, hvor mer enn en av tre reinkalver blir tatt av rovdyr. Dette gjør det utfordrende å drive for reieneierne og det setter hele næringen under et stort press, med de konsekvensene det har, særlig for samiske næringsutøvere.» (MTs understrekninger.)

Eksempler på tap opp mot produksjon: I perioden 2013/14 – 2021/22 oppgir Kautokeino midtre sone at de har tapt 1,4 rein for hver rein som blir slaktet. Til sammenligning blir det slaktet to rein i Polmak/Varanger for hver rein som blir meldt som tapt. For Troms og Nordland blir omtrent 3,3 og 3,4 rein tapt for hver rein som blir slaktet i sammenligningsperioden. Mens i Sør-Trøndelag/Hedmark og Reinlagene er tapssituasjonen at det slaktes henholdsvis 2,8 og 7,4 rein for hver tamrein som blir meldt som tapt.

Sammendrag reindriftsåret 2021/2022, i tillegg en del informasjon fra høsten 2022 og våren 2023

Reindriftsåret går fra 1. april til 31. mars påfølgende år. Ved slutten av reindriftsåret rapporterer alle reieneiere med egen driftsenhet hvor mange rein de hadde ved reindriftsårets start og slutt, hvor mange kalver som er blitt merket, og hvor mange dyr de mener er tapt til fredet rovvilt. I tillegg rapporterer slakteriene hvor mange dyr som er slaktet i hver driftsenhet og vektene på slaktedyrene.

Vi har i slutten av april 2023 bare oversikt over tapte og erstatta rein for reindriftsåret 2021/2022.

Vi har likevel tilgang til en del tapstall og informasjon om hendelser for påfølgende reindriftsår, som vi tar med i denne rapporten.

Reindriftsåret 2021/2022

I Vest-Finnmark reinbeiteområde ble det søkt om rovvilterstatning for 30850 rein. Av disse ble det erstatta totalt 7590 rein, derav 6219 kalv, tatt av rovvilt. Statsforvalteren vurderte at kongeørna sto for 51% av tapene, mens gaupa sto for 27 % og jerven for 22 %.

I Øst-Finnmark reinbeiteområde ble det søkt om rovvilterstatning for 20316 rein. Av disse ble det erstatta totalt 6126 rein, derav 4596 kalv, tatt av rovvilt. Statsforvalteren vurderte at kongeørn, gaupe og jerv sto for ca en tredjedel av tapene hver. I tillegg ble 2,4 % erstatta til bjørn og 1,7 % til ulv.

I Troms reinbeiteområde ble det søkt om rovvilterstatning 4930 rein. Av disse ble det erstatta totalt 2044 rein, derav 1662 kalv, tatt av rovvilt. Det ble vurdert at kongeørna sto for 48 % av tapene, gaupa for 28 % og jerven for 23 %.

I Nordland reinbeiteområde ble det søkt om rovvilterstatning for 6749 rein. Av disse ble det erstatta totalt 3270 rein, derav 2339 kalv, tatt av rovvilt. Det ble vurdert at gaupa sto for 43 % av tapene, jerven for 35 % og kongeørna for 13 %.

Rein dokumentert tatt av rovvilt i Troms og Finnmark reindriftåret 2021/2022 er på 640 rein, mens det i Nordland ble det dokumentert 119 rein tatt av rovvilt.

I begge fylkene er tapene i hovedsak forårsaket av gaupe, jerv og kongeørn og tapene er spredt over store deler av fylkene.

Dersom vi ser på tap fra 01.04.2021 – 25. april 2023 er det ikke i tvil om at i Troms og Finnmark er det kongeørna og gaupa som forvolder størst skade, med henholdsvis 531 og 419 dokumenterte. 230 er dokumentert tatt av jerv, 33 tatt av ulv og 4 tatt av bjørn.

I Nordland er bilde noe annerledes hvor det er dokumentert størst skade av gaupe og jerv, med henholdsvis 144 og 84 dokumenterte. 52 er dokumentert tatt av kongeørn og 1 tatt av bjørn.

Vintersesongen 2022/2023 (01.09.22 – 25.04.23)

I **Troms og Finnmark** er det denne vintersesongen dokumentert til sammen 251 rein tatt av rovvilt, hvorav 92 tatt av gaupe, 86 tatt av jerv, 41 tatt av kongeørn og 21 tatt av ulv.

De 92 dokumenterte gaupedrepte reinene i denne perioden er fordelt i mange kommuner, men med Nordreisa (32), Tana (14), Målselv (7), Bardu (6), Kåfjord (5) og Kautokeino (5) på topp. I tillegg ble det dokumentert tre rein drept av gaupe i kommunene Sør-Varanger, Porsanger, Alta, Storfjord, Balsfjord og Sørreisa og to rein i kommunene Karasjok, Lyngen og Tromsø.

Av de 86 reinene som er påvist drept av jerv er 36 påvist i Karasjok kommune og 20 i Nesseby kommune. I tillegg er det påvist rein drept av jerv i kommunene Tana (9), Sør-Varanger (7), Kautokeino- (6), Nordreisa (3), Lebesby (2) og en rein påvist i Kåfjord, Storfjord og Porsanger.

Av de 41 reinene som er påvist drept av kongeørn, er det flest i kommunene Karasjok (8), Kautokeino (6), Kvænangen- (4) og Storfjord (4). Det er påvist 3 eller færre i kommunene Målselv, Nordreisa, Nesseby, Porsanger, Harstad, Tjeldsund, Sør-Varanger, Lebesby, Alta, Balsfjord, Bardu og Lavangen. Erfaringsmessig er det fra nå og utover at største andelen av kongeørnskader dokumenteres, da særlig i løpet av kalvingen og rett etterpå.

Av de 21 som er dokumentert tatt av ulv er 19 i Kautokeino og 2 i Sør-Varanger.

I **Nordland** er det dokumentert til sammen 138 rein tatt av rovvilt. Av disse er 72 tatt av gaupe, 30 tatt av jerv og to tatt av kongeørn.

Av de 72 reinene som er dokumentert tatt av gaupe, ble mange av disse dokumentert i kommunene Narvik (24), Hattfjelldal (16) og i indre Salten (19) (Saltdal, Bodø, Fauske og Beiarn). I tillegg ble det dokumentert rein tatt av gaupe i kommunene Vefsn (6), Grane (3), Brønnøy (2), Hemnes (1) og Rana (1).

Det dokumentert til sammen 30 rein drept av jerv. Disse er dokumentert i kommunene Rana (6), Hattfjelldal (6), Vefsn (5), Grane (4), Vevelstad (2), Hemnes (2), Saltdal (2), Fauske (1), Narvik (1).

De to reinen som til nå i vinter/vår er dokumentert til kongeørn, er begge drept i april og er påvist i kommunene Rana og Hattfjelldal.

Oversikt over bekymringsmeldinger sendt til HK og LMD

Gaupe

BM 28.11.2022

Store problemer med gauper i reinflokken til Mauken og Tromsdalen reinbeitedistrikt v/ Nils-Ove Henrik Oskal og Mikkel Oskal. De søkte om skadefelling av to gauper, men fikk avslag.

På tross av at reinen ble holdt i gjerde og de går vakt hver time, i tillegg til at de sover i en campingvogn inne i gjerdet ble det drept rein av gaupe. Avslaget fra Miljødirektoratet ble begrunnet med at det er en familiegruppe og «Vi ser at der er et visst potensiale for at gaupene som oppholder seg nær reingjerdet kan komme til å ta nye reinsdyr når matkilden er lokalisert, men dette er usikkert».

Mattilsynets vurdering i denne saken var at her er sannsynligvis ikke dyrevelferden til reinen god, da de er stengt inne i et gjerde og det oppholder seg en gaupefamilie like ved gjerdet. Reinen opplever her angrep der rein drepes, uten å ha mulighet for å flykte. Det foreligger også en stor risiko for at gaupa igjen jager og dreper rein.

Ulv

BM 07.12.2022:

Det ble fra 27.11.2022 dokumentert 19 rein drept av ulv i Fávrrsorda reinbeitedistrikt som går på vinterbeite ved Kautokeino. Det ble gitt skadefellingstillatelse den 12.12. og ulven ble

felt umiddelbart. De 15 dagene fra det var kjent at det var ulv i reinflokken til den blei felt blei blant annet brukt til å «bragt kunnskap om det genetiske opphavet til denne ulven».

Statsforvalter for Troms og Finnmark sa da 7 kadaver av rein var dokumentert drept av ulv: *Vi vet at det er ulv i flokken og vi har blitt enige med distriktet om akutte midler til ekstra gjeting og for å lete kadaver (avdekke tapssituasjon). Vi er ikke kjent med at der er flere skader enn de 7 som er dokumentert. Men ut fra beskrivelsene fra distriktet, så er det sannsynlig at ulven oppholder seg «midt i smørøye» og en må anta at det er flere skader enn de som er funnet til nå.*

Mattilsynet mener at den tiden som ble brukt til vurdering av fellingstillatelsen førte til at flere rein blei tatt og at flokkene blei forstyrret på vinterbeite.

En annen bekymring var at en eventuell flytting av ulven vil kunne utgjøre både en dyrevelferdsrisiko for ulven – det vil være en lang transport og ikke minst en risiko for dyrehelsen i Norge. Ulven kom sannsynligvis fra Finland (pers. medd. Henrik Eira, SNO), Finland har rabies.

Gaupe

BM 22.01.2023

Det ble funnet over 40 kadaver av rein i et krevende terreng i Nordreisa i Nord-Troms under flyttingen til vinterbeite i desember 2022/januar 2023. 22 kadaver ble vurdert av SNO som tatt av gaupe. Reineier søkte om fellingstillatelse først av ei gaupe, men fikk avslag fra Statsforvalteren, søkte deretter om skadefelling av en gaupefamilie (dokumentert på film), med påfølgende avslag fra Miljødirektoratet.

Mattilsynets vurdering: Det var en tilsvarende situasjon i samme område for 2 år siden. Antall registrerte gaupefamilier i region 8 er så lavt at det i denne situasjonen ikke gis fellingstillatelse. Registreringen av antall gauper er krevende i region 8. Antallet registrerte gauper er avgjørende for om fellingstillatelse kan gis. Det er også store tap av småfe i de samme områdene i sauens beitesesong. Eksempel; 4 besetninger i Reisadalen med tap på 19, 24, 29 og 42 % lam siste år.

Status for rovvilt

Gjeldende forvaltningsplanen for rovvilt for region 7 – **Nordland**, ble vedtatt den 30.05.2018. Planen har fått kritikk fra KLD og er hentet inn til behandling i departementet. Bakgrunnen for dette er at SF Nordland og MD mener at dagens arealdifferensiering ikke er egnet til å ivareta de vedtatte regionale bestandsmålene for jerv og bjørn i Nordland. Dette mener de kan føre til at situasjonen blir mindre forutsigbar og i liten grad bidrar til en tydelig og målrettet bruk av FKT-midlene. Men forvaltningsplanen for Nordland er gjeldende, og det er den som er styringsverktøyet for rovviltforvaltningen i Nordland.

Slik situasjonen er i dag med den vedtatte arealsoneringen, er det svært lite sau på beite i prioriterte rovviltområder for bjørn og jerv. Det er også begrenset med sau i områder som grenser opp mot prioriterte rovviltområder for bjørn og jerv. Men flere reinbeitedistrikt har viktige beiteområder innenfor prioriterte rovviltområder for bjørn eller jerv. Regionen har et bestandsmål på 10 familiegrupper av gaupe, 10 ynglinger av jerv og en årlig yngling av bjørn.

Forvaltningsplanen for rovvilt i region 8 – **Troms og Finnmark** fra 2013 er nå under revidering. Regionen har et bestandsmål på 10 familiegrupper av gaupe, hvorav 4 i Finnmark, 10 ynglinger av jerv, hvorav 3 i Finnmark) og 6 ynglinger av bjørn.

Kongeørnbestanden skal opprettholdes på dagens nivå i begge regionene.

Kommentar:

Når det gjelder den offisielle registrerte bestanden av rovvilt i begge fylkene, opplever Mattilsynet at det i næringene foreligger en mistillit i det beitenæringene mener er det faktiske antallet og det antallet forvaltninga registrerer og legger til grunn for sin forvaltning.

Usikkerheten omkring registrering av antall gaupefamilier og jerveynglinger deles av rovviltnemndene i region 7 og 8. Denne mistilliten kommer blant annet til uttrykk i et intervju med leder i rovviltnemnda i region 8, John Karlsen: «All sunn fornuft tilsier at der er mer gaupe enn det som er registrert. Både gaupe, jerv og kongeørn er godt representert i fylket.»

Det har stor betydning med korrekte bestandstall, da disse utgjør en vesentlig del av grunnlaget for forvaltninga sine vurderinger av søknader om skadefellingstillatelse og erstatning for tap.

Gaupe

Forskning viser at tamrein er det viktigste byttedyret for gaupe i Nord-Skandinavia. Alle gauper som har tilgang til rein, og som ikke samtidig har tilgang på rådyr, dreper rein (NINA rapport 1200). Kort oppsummert betyr dette at gaupe der det er tamrein utgjør et skadepotensial.

I Nordland er det vedtatt at gaupebestanden skal forvaltes ut fra et byrdefordelingsprinsipp på fastlandet. Dyrevelferdsmessig er dette betenkelig, da det kan føre til at flere dyr og flere områder blir utsatt for skader og tap forårsaket av gaupe. Det er også få effektive tapsforebyggende tiltak å sette inn mot gaupe. Gaupebestanden er spredt over store deler av fylket, noe som medfører at det foreligger et skadepotensial i mange beiteområder.

Både i Nordland og i Troms og Finnmark ligger gaupa under bestandsmålet på 10 familiegrupper. I Troms og Finnmark har forskningen vist at for å kunne oppnå bestandsmålet på 10 årlige ynglinger av gaupe, må hele regionen være prioritert for gaupe.

I Nordland er bestanden de tre siste årene beregnet til 9 (11/10/6) familiegrupper. I Troms og Finnmark er bestanden de siste tre årene beregnet til 7,7 (11/6/6) familiegrupper. Registreringene til nå tilsier at det er 9 – 10 familiegrupper av gaupe i Nordland i 2023, mens det i Troms og Finnmark sannsynligvis vil være 6 i Troms og 1 i Finnmark. I Troms er bestandsmålet oppfylt, og det er ifølge SNO høy aktivitet av gaupe i Troms.

I Nordland er det gaupeaktivitet både i Narvik, Hamarøy/Steigen, Rana og Grane/Hattfjelldal. I Troms og Finnmark er det stor tetthet av gaupe i Nord-Troms.

Både rovviltnemnda for Nordland og rovviltnemnda for Troms og Finnmark er kritiske til om gaupebestanden i fylket er tilstrekkelig overvåket, da det er store arealer hvor det ikke spores. Det gjør at gauperegistreringene i disse områdene er avhengige av at frivillige melder fra om spor eller gaupeobservasjoner.

I Nordland er det pr. 25. april 2023 felt tre hanngauper siden sist beitesesong. Alle ble felt på skadefellinger i løpet av mars måned og var relatert til akutte skadesituasjoner i reindriften. gauper. Disse er felt i kommunene Narvik (Rombakken), Saltdal (Rognan) og Grane (Børgefjell).

I Troms og Finnmark er pr 20. april 2023 felt ei gaupe siden siste beitesesong. Den ble felt i mars i Nordreisa av sauebonden, mens den var under angrep i hans saueflokk på innmark.

Jerv

Både i Nordland og i Troms og Finnmark er det fastsatt et bestandsmål på 10 årlige ynglinger av jerv og i begge fylkene er bestandsmålet nådd. I Nordland er gjennomsnittlig antall ynglinger de tre siste årene på 10,3 (12/8/11). I Troms og Finnmark er gjennomsnittlig antall jerveynglinger de tre siste årene på 13 (18/9/12).

I Nordland er det pr 20.april 2023 en samlet avgang på seks jerv av en lisenskvote på 18 jerv. to tisper er felt av en tispeskvote på til sammen ni. Alle seks jervene ble felt under jakt. Tispene ble felt i Narvik (Håfjell beitelag) og i Fauske (Sulis). Hannjervene ble felt i kommunene Grane (2), Hemnes og Vefsn.

I Troms og Finnmark er det pr 20. april 2023 en samlet avgang på 20 jerv, hvorav 13 tisper, av en lisenskvote på 45 jerv. Av de 20 felte jervene ble 8 felt under jakt, mens de resterende 12 ble tatt ved hjelp av skadefelling. Jervene ble tatt ut i kommunene Målselv (6), Bardu (1), Kåfjord (1), Alta (1), Tana (2), Porsanger (3), Lebesby (3), Karasjok (2) og Kautokeino (1). I tillegg er det gjort hiuttak i Karasjok hvor det ble tatt ut ei tise og tre valper. Det skal også gjøres forsøk på hiuttak i Nordreisa

Pr. 20. april 2023 er det til nå ei antatt yngling av jerv i Narvik i Nordland. I Troms og Finnmark er det tre dokumenterte ynglinger i henholdsvis Tana, Nordreisa og Karasjok. Den i Karasjok ble tatt ut ved hiuttak den 25. mars og det skal gjøres forsøk på hiuttak i Nordreisa 25. april. Det er to antatte ynglinger i henholdsvis Bardu og Målselv.

Bjørn

I **Nordland** er bestandsmålet på en årlig yngling av bjørn. Dette gir ifølge MD behov for minimum 14 bjørner, 7 binner og 7 hanner. Disse vil ha et behov på ca 3500 km² skog og skognært fjell jf. Rapporten fra bjørneprosjektet i 2016.

Det er pr dags dato ikke dokumentert yngling av bjørn i Nordland. Utviklingen av bjørnebestanden i Nordland har vært negativ siden 2014, da det ble registrert 11 ulike bjørner.

Miljødirektoratet uttaler i flere avgjørelser i klagesaker ang. skadefellingstillatelser på bjørn gitt av Statsforvalteren i Nordland sommeren 2022, at den geografisk differensierte forvaltningen av bjørn i region 7 er ikke tilfredsstillende. For å oppnå formålet som er å skille beitedyr og rovdyr mest mulig må rovviltprioriterte områder ha en tilstrekkelig størrelse, utforming og kvalitet for å kunne ivareta bestandsmålet for den enkelte art i regionen. MD uttaler at forvaltningsområdene for bjørn i dag ikke dekker områder som normalt vil bli brukt av bjørn, og vil derfor ikke kunne huse det antall bjørner som skal til for å oppnå bestandsmålet for regionen.

De uttaler at når vilkårene for å utøve en forsvarlig differensiert forvaltning ikke er til stede, så må forvaltningen legge til rette for en bestandsvekst mot bestandsmålet i områder der bjørn faktisk finnes. De mener at dersom kriteriene for iverksetting av skadefelling av bjørn i region 7 blir de samme som forbeiteprioriterte områder i regioner med en velfungerende forvaltningsplan, vil det kunne resultere i fellingstillatelser på stort sett alle forekomster av bjørn i Nordland.

Ifølge Statsforvalteren innebærer dette at terskelen for skadefelling vil være høy i Nordland, også når det gjelder hannbjørner.

I 2021 ble det registrert to hannbjørner i Nordland basert på DNA-analyser av hår- og ekskrementer. I følge rovbasen er det i 2022 påvist sju ulike hannbjørner i Nordland, hvorav to i Narvik og seks på Helgeland. Ved å se på DNA ser en at en av disse, hannbjørnen NO32 har vært i Grane og Hattfjelldal hver sommer siden 2019. NT 159 som også var på Helgeland i 2021 ble skudd i Namsos i september 2022.

Sist det ble felt brunbjørn i Nordland var på skadefelling i 2019, i Evenes.

Troms og Finnmark

Bestandsmålet for Troms og Finnmark er på 6 årlige kull. Antallet kull blir beregnet på bakgrunn av innsamlet DNA fra bjørn. I 2021 ble det beregnet at det ble født 2,9 kull i Troms og Finnmark. Det ble gjennom DNA-analyser av bjørn identifisert 60 individer i Finnmark og 8 individer i Troms.

De viktigste områdene for brunbjørn i Finnmark ligger i Pasvikdalen i Sør-Varanger og indre deler av Finnmarksvidda i Karasjok og Kautokeino. Det er i disse områdene de fleste binnene oppholder seg, og hvor hovedproduksjonen i bjørnebestanden skjer.

I 2022 ble det i månedsskifte april/mai observert binne med unger i Levajok i Tana kommune (utenfor bjørnesonen). Det ble også gjort noen observasjoner av enkeltdyr i samme område i samme tidsrom.

I 2022 ble det felt to bjørner, en hunnbjørn på skadefelling i Sør-Varanger og en hannbjørn i nødverge i Tana.

Ifølge Rovbasen er det pr. 25. april i 2023 observert bjørn ved Neiden i Sør-Varanger.

Ifølge Statsforvalteren i Troms og Finnmark har skadefelling av bjørn hatt varierende effektivitet. Ved hjelp av SNO i Bardu i 2021 var effektiviteten høy, mens i Neiden opplevde man samme år lav effektivitet. Likevel anser de skadefelling som det mest effektive og ofte eneste tiltaket for å forebygge videre skader på sau når de oppstår.

Kongeørn

Nordland og Troms huser en betydelig del av den norske kongeørnpopulasjonen.

Kongeørnbestanden blir i dag ikke forvaltet gjennom noen form for jakt. Det er ingen åpning i regelverket for bestandsregulerende felling av kongeørn. Antall hekkende kongeørn blir registrert.

Kongeørn er freda, men det kan gis skadefellingstillatelse på enkeltindivider.

I 2016 ble det vedtatt at Troms skulle delta i et prosjekt med tanke på skadebasert forvaltning av kongeørn. Dette prosjektet er aldri blitt iverksatt.

Kongeørn forårsaker størst tap for reindriften i kalvingstiden, en tid hvor det ofte er vanskelig å forebygge skader. Felling i denne tiden på året er problematisk da det er hekketid for kongeørn. Kongeørn kan også forårsake stor skade i mange beiteområder for sau, særlig da smålam på våren. Det er også svært høy terskel for å innvilge skadefelling av kongeørn.

Ulv

Verken Nordland eller Troms og Finnmark har bestandsmål for ulv, men ulv registreres likevel sporadisk, oftest i Finnmark. Disse streifulvene kan forårsake store skader i reinflokkene. SF har myndighet til å gi skadefellingstillatelse, men må beskrive hvilken innsats som er gjort for å avdekke ulvens genetiske status. Ofte er skadene så akutte og skadepotensialet så stort at man ikke kan vente med å iverksette en skadefelling inntil ulvens genetiske status er avdekket.

Risikovurdering av beitesesongen 2023

Nordland og Troms og Finnmark

I region nord er det mange beiteområder som har svært høye tap av sau og lam både til jerv, gaupe og bjørn. Kongeørna er sannsynligvis også en vesentlig tapsårsak på lam i enkelte områder. Ofte kan dette være områder som ikke har andre store rovilt i sine beiteområder. Mattilsynet er ekstra bekymret for at det kommende beitesesong kan bli store tap av sau til

bjørn på indre Helgeland, da særlig i kommunene Hattfjelldal og Grane. Også i Øst-Finnmark i Tana og Sør-Varanger vurderes risikoen for tap av sau til bjørn som høy.

Gaupe

John Karlsen, leder av rovviltnemnda for Troms og Finnmark, frykter at denne sommeren vil bli svært blodig i beiteområdene i Nord-Troms. Han uttaler at rovviltnemnda mener de har gjort det de kan, men når det formelle bestandsmålet ikke er oppnådd er de fratatt myndigheten til å gjøre noe som helst. Han uttaler at det nå er en situasjon med svært stor gaupetetthet i områder i Nord-Troms der det egentlig ikke skal være ynglende bestander av rovvilt. Han mener at nå trumfer bestandsmålet alt, uavhengig av om det er beiteprioritert eller ikke.

Han mener gaupesituasjonen nå er helt ute av kontroll, og at man er i ferd med å påføre beitenæringene i Nord-Troms uopprettelig skade.

Mattilsynet region nord deler Karlsens bekymring.

På møtet i rovviltnemnda for Troms og Finnmark orienterte MD om gaupebestanden og uttalte at bestanden i fylket skal bygges opp, det vil si det skal bli flere gauper. Dette med bakgrunn i at gaupebestanden ikke er kommet opp på målsettingen.

Statsforvalteren for Troms og Finnmark uttaler at med dagens forvaltningspraksis vil regionen mest sannsynlig nå bestandsmålet etter hvert, men dette vil medføre et betydelig økt skadeomfang.

Beitesesongen 2022 var det dokumenterte tap til gaupe i flere beiteområder i Nordland, da særlig i kommunene Evenes, Narvik, Steigen, Rana, Hemnes og Hattfjelldal. I løpet av vinteren og våren 2022/23 har gaupa tatt sau i Steigen kommune, hvor det også er påvist en familiegruppe.

I Nordreisa startet det med uro og tap av dyr på utmarksbeite i siste del av beitesesongen, men uten at tapsårsak kunne dokumenteres. Senhøstes ble det påvist tre sauer tatt av gaupe på innmarksbeite. I mars i år ble det dokumentert en sau drektig med tre lam drept av gaupe i innhengningen på samme gård som i høst. Bonden skjøt gaupa da den på nytt var på tur mot sauene. I mars i år opplevde en sauebonde å miste sauebesetningen sin på ni sauer til gaupe på innmark og i Kåfjord ble det i desember dokumentert sau drept av gaupe på innmark. Det rapporteres om høy aktivitet av gaupe i Nord-Troms.

Beitesesongen 2022 var det påviste tap av sau til gaupe også i kommunene Tjeldsund, Gratangen, Bardu, Porsanger, Alta og Nesseby.

Registreringene til nå tilsier at det er 9 – 10 familiegrupper av gaupe i Nordland i 2023, mens det i Troms og Finnmark sannsynligvis vil være 6 i Troms og 1 i Finnmark. I Troms er bestandsmålet oppfylt, og det er ifølge SNO høy aktivitet av gaupe i Troms.

I Nordland er det gaupeaktivitet både i Narvik, Hamarøy/Steigen, Rana og Grane/Hattfjelldal. I Troms og Finnmark er det stor tetthet av gaupe i Nord-Troms.

I løpet av vinteren er det i Nordland dokumentert en flere rein tatt av gaupe i Narvik, indre Salten og Indre Helgeland. I Troms er et høyt antall rein tatt av gaupe i Nordreisa og Tana.

I Nordland er det pr. 25. april 2023 felt tre hannauger siden sist beitesesong. Alle ble felt på skadefellinger i løpet av mars måned og var relatert til akutte skadesituasjoner i reindriften. gauper. Disse er felt i kommunene Narvik (Rombakken), Saltdal (Rognan) og Grane (Børgefjell). I Troms og Finnmark er det kun felt en gaupe. Den ble felt på nødverge i Nordreisa.

Det er pr 25. april 2023 ikke tatt ut gaupe i Evenes, Håfjellområdet i Narvik, Steigen, Rana, Hemnes eller Hattfjelldal sine beiteområder hvor det var omfattende gaupeskafer på sau i 2022. Det er heller ikke tatt ut gaupe i Porsanger, Tana, Bardu eller Målselv. I tillegg rapporteres det om svært høy aktivitet av gaupe i Nordreisa.

Det som er viktig å ta hensyn til når man vurderer risikoen for tap av beitedyr til gaupe, er at ei voksen hogaupe som regel yngler annet hvert år, men at den likevel fortsatt er i området.

Ut fra opplysninger om tap av sau til gaupe i 2022 og 2023, tap av rein til gaupe vinteren/våren 2022/23, kjent avgang av gaupe siden beitesesongen 2022 og registreringer av gaupeaktiviteten i vinter/vår har vi gjort følgende vurdering:

Mattilsynet vurderer at det i Nordland foreligger stor risiko for tap av sau og lam til gaupe i kommunene Narvik, da særlig i Håfjell beitelag sine beiteområder, Hamarøy, Steigen, Saltdal, Rana, Hemnes og Hattfjelldal.

I Troms og Finnmark vurderes risikoen for tap av sau til gaupe høy i kommunene Nordreisa, Lyngen, Målselv, Bardu, Tana, Porsanger, Evenes og Tjeldsund.

Jerv

Både i Nordland og i Troms og Finnmark er bestandsmålet for jerv på 10 årlige ynglinger nådd. I Nordland er gjennomsnittlig antall ynglinger de tre siste årene på 10,3 og i Troms og Finnmark ligger det på 13.

Et område og i hovedsak ei besetning opplevde store tap til jerv sommeren 2022. Dette var i indre Rana, øst for Mo i Rana. 13 av de 16 påviste sauene drept av jerv i 2022 var i dette området i august og september måned. I tillegg ble det påvist to sau tatt av jerv i Hattfjelldal og en i Steigen. I Troms og Finnmark ble det påvist sau drept av jerv i kommunene Kåfjord og Balsfjord.

I løpet av vinteren er det i Nordland påvist rein drept av jerv i kommunene Rana, Hattfjelldal, Vefsn, Grane, Vevelstad, Hemnes, Saltdal, Fauske og Narvik.

I Troms og Finnmark er det påvist flest rein drept av jerv i kommunene Karasjok og Nesseby. Men også i kommunene Tana, Sør-Varanger, Kautokeino, Nordreisa, Lebesby, Kåfjord, Storfjord og Porsanger er det påvist en eller flere reiner drept av jerv.

Pr. 25. april 2023 er det en samlet avgang på seks jerv, hvorav to tisper, av en lisenskvote på 18 jerv. Tispene ble felt i Narvik (Håfjell beitelag) og i Fauske (Sulis). Hannjervene ble felt i kommunene Grane (2), Hemnes og Vefsn.

I Troms og Finnmark er det pr 25. april 2023 en samlet avgang på 20 jerv, hvorav 13 tisper, Jervene ble tatt ut i kommunene Målselv (6), Bardu (1), Kåfjord (1), Alta (1), Tana (2), Porsanger (3), Lebesby (3), Karasjok (2) og Kautokeino (1). I tillegg er det gjort hiuttak i Karasjok hvor det ble tatt ut ei tisper og tre valper. Det skal også gjøres forsøk på hiuttak i Nordreisa

Pr 25. april 2023 er det til nå ei antatt yngling av jerv i Narvik i Nordland. I Troms og Finnmark er det tre dokumenterte ynglinger i henholdsvis Tana, Nordreisa og Karasjok. Den i Karasjok ble tatt ut ved hiuttak den 25. mars og det skal gjøres forsøk på hiuttak i Nordreisa 25. april. Det er to antatte ynglinger i henholdsvis Bardu og Målselv.

Ut fra opplysninger om tap av sau til jerv beitesesongen 2022, tap av rein til jerv vinteren/våren 2022/23, kjent avgang av jerv siden sommeren 2022 og registreringer av jerveaktiviteten i vinter/vår har vi gjort følgende vurdering:

Mattilsynet vurderer at det foreligger stor risiko for tap av sau og lam til jerv i mange kommuner i både Troms og Finnmark, særlig vurderes risikoen som stor i beiteområder hvor det er påvist yngling av jerv.

Bjørn

MT region nord mener at det å ha bjørn i et beiteområde vil som regel føre til svært uakseptabel dyrevelferd for beitedyrene i området. Bjørnen jager og stresser dyrene, i tillegg dreper den ikke alltid ofrene sine, men spiser sauene mens de fortsatt er i live. Bjørnen foretrekker som regel voksne søyer og det igjen medfører at det blir mange morløse lam i området. Når tapene starter tidlig i beitesesongen, som ofte har vært tilfelle, er lammene fortsatt små og svært avhengige av moren for å kunne takle tilværelsen på utmarksbeite og de blir igjen svært sårbare for andre farer.

Mattilsynet region nord frykter store tap av sau til bjørn på indre Helgeland. Det var i 2002 påvist DNA av fem ulike bjørner, hvorav kun en av disse er felt. Mattilsynet er også bekymret over signalet fra miljøforvaltningen at terskelen for å gi skadefellingstillatelse på bjørn, også hannbjørn, vil være høy i Nordland. Også i Øst-Finnmark i Tana og Sør-Varanger vurderes risikoen for tap av sau til bjørn som høy.

Miljødirektoratet har i flere avgjørelser i klagesaker angående skadefellingstillatelser på bjørn gitt av Statsforvalteren i Nordland sommeren 2022 uttalt at siden utviklingen av bjørnebestanden har vært negativ de siste årene og at den geografiske differensierte forvaltningen av bjørn ikke er tilfredsstillende, må Statsforvalteren avgrense bruken av skadefellingstillatelser. Ifølge Statsforvalteren innebærer dette at terskelen for å felle bjørn, også hannbjørn, vil være høyere i Nordland nå.

Ifølge rovbasen er det i 2022 påvist sju ulike hannbjørner i Nordland, hvorav to i Narvik og seks på Helgeland. Ved å se på DNA ser at en av disse, hannbjørnen NO32 har vært i Grane og Hattfjelldal hver sommer siden 2019. NT 159 som også var på Helgeland i 2021 ble skudd i Namsos i september 2022.

Hattfjelldal og Grane kommuner opplevde store tap til bjørn sommeren 2022. I tillegg ble det påvist sau tatt av bjørn i Vefsn.

Det er ikke felt bjørn i Nordland siden 2019 hvor det ble felt en hannbjørn i Evenes kommune.

I Tana kommune var det i tre ulike områder hendelser med akutte tap av sau til bjørn sommeren 2022. Det ble gjort forsøk på skadefelling, men det ble felt en hannbjørn i nødverge, under angrep i saueflokk.

Kongeørn representerer en forhøya risiko for tap av lam i mange områder både i Nordland og i Troms og Finnmark fylke.

Vedlegg beitedyrrapporten 2023.

Beitelagsoversikt

NORDLAND

Nordland er det fylket i landet med høyeste prosentvise tap av sau og lam på utmarksbeite. For tredje år på rad er det en økning i tap på utmarksbeite i fylket, mens antall sau og lam på beite går ned.

Tall fra søknad om produksjonstilskudd viser at det i 2022 var om lag 800 besetninger med til sammen omtrent 178 000 sau og lam på utmarksbeite i Nordland sist sommer.

Av disse var 134 382 sau og lam med i OBB (75 %) i 2022. 9 789 sau og lam ble rapportert tapt på beite, noe som utgjør en tapsprosent på 7,3 %, med et lammetap på 9,1 % og et søyetap på 4,4 %. Dette er en økning fra de tre foregående årene (7%, 7,1%, 7,2%). Landsgjennomsnittet er på 5,04 %.

Av de 30 nordlandskommunene vi har tall fra beitesesongen 2022 på, er det er fem kommuner som har et tap av sau og lam på utmarksbeite på 10 % eller høyere. Kommunene Vega, Herøy, Alstahaug, Dønna, Nesna, Sørfold og Steigen har et besetningstap på 4 % eller lavere.

Kommuner som har tap, som Mattilsynets retningslinje «Tap av sau til fredet rovvilt» betegner som høy risikoklasse (mer enn 6 % søyer, 15 % lam og over 10 % på besetningsnivå) fordeler slik (tall fra OBB):

Kommune	Sluppet			Tapt			Taps%		
	Sau	Lam	Sau + lam	Sau	Lam	Sau + lam	Sau	Lam	Sau + lam
Hamarøy	1028	1712	2740	60	310	413	5,8	18,1	13,5
Saltdal	2344	3930	6274	218	621	839	9,3	15,8	13,4
Leirfjord	1313	1967	3280	86	316	402	6,5	16,1	12,3
Beiarn	1210	2021	3231	46	268	314	3,8	13,3	9,7
Bodø	2073	2718	4791	129	284	413	6,2	10,4	8,6

Av de 65 beitelagene vi har tall fra er det 14 beitelag som har et besetningstap på utmarksbeite på 10 % eller høyere. I tillegg er det 4 beitelag med et besetningstap under 10 %, men med et søyetap på 6 % eller mer. 31 beitelagene har et besetningstap mellom 4 – 10 % og 16 beitelag har et besetningstap på 4 % eller mindre.

Tabell: Beitelag som har tap, som Mattilsynets retningslinje «Tap av sau til fredet rovvilt» betegner som høy risikoklasse (mer enn 6 % søyer, 15 % lam og over 10 % på besetningsnivå) fordeler slik (tall fra OBB):

Beitelag (kommune)	Sluppet			Tapt			Taps%		
	Sau	Lam	Sau + lam	Sau	Lam	Sau + lam	Sau	Lam	Sau + lam
Indre Ofoten Sankelag (Narvik)	148	243	391	7	72	79	4,7	29,6	20,2
Saltdal sausankelag (Saltdal)	1575	2785	4360	178	461	639	14	16,2	15,4
Hattfjelldal saubeitelag (Hattfjelldal)	985	1631	2626	84	277	361	8,5	17	13,8
Sagfjorden beitelag (Hamarøy)	1028	1712	2740	60	310	370	5,8	18,1	13,5
Vik Beitelag (Saltdal)	484	704	1188	35	118	153	7,2	16,8	12,9
Saltdal Beitelag SA (Saltdal)	447	739	1186	20	130	150	4,5	17,6	12,6
Ranen beitelag (Rana)	802	1288	2090	72	192	264	9	15	12,6
Leirfjord Sankelag (Leirfjord)	1313	1967	3280	86	316	402	6,5	16,1	12,3
Østsiden Sausankerlag (Fauske)	222	418	640	1	76	77	0,5	18,2	12
Frøskeland Beitelag SA (Sortland)	717	1280	1997	51	179	230	7,1	14	11,5
Misvær Beitelag (Bodø)	964	1268	2232	77	177	254	8	14	11,4
Hattfjelldal Sankelag (Hattfjelldal)	4380	7472	11852	327	861	1188	7,5	11,5	10
Kvandalsrabben Beitelag SA (Rana)	353	424	777	13	63	76	3,7	14,9	9,8
Beiarn Beitelag (Beiarn)	1210	2021	3231	46	268	314	3,8	13,3	9,7
Kjerringøy Beitelag (Bodø)	609	796	1405	41	76	117	6,7	9,5	8,3
Kleiv/Søråsen Beitelag (Alstadhaug)	138	152	290	9	8	17	6,5	5,3	5,9
Nordliland sankelag (Vestvågøy)	878	1322	2200	74	130	204	8,4	9,8	9,3
Gimsøy Sanke- og beitelag (Vågan)	523	863	1386	32	90	122	6,1	10,4	8,8

Vi har tall fra til sammen 505 sauebesetninger i Nordland. Av disse er det 109 besetninger med totaltap på 10 % eller mer. I tillegg er det 42 besetninger med et besetningstap under

10 %, men med et søyetap på 6 % eller mer. 123 besetninger har et besetningstap mellom 4 – 10 % og 231 besetninger har et tap på 4 % eller lavere.

Besetningene med svært høye tap ligger i hovedsak i områder med kjent rovviltproblematikk som i Ofoten, Salten og Helgeland. Men også i Lofoten og Vesterålen er det mange besetninger med tap over 10 % på besetningsnivå eller over 6 % søyetap.

Beitesesongen 2022 var det dokumenterte tap til gaupe i flere beiteområder, da særlig i kommunene Evenes, Narvik, Steigen, Rana, Hemnes og Hattfjelldal. Jerven forårsaket svært store tap i en besetning øst for Mo i Rana. Bjørnen forårsaket store tap av sau og lam gjennom sommer i Hattfjelldal og Grane. I Lofoten og Vesterålen ble det dokumentert til sammen til sammen 12 sau/lam tatt av kongeørn.

Det ble dokumentert 144 sau og lam drept av fredet rovvilt i 2022. 54 av disse var drept av gaupe, 36 av bjørn, 16 av jerv, 27 av kongeørn og 11 til ukjent fredet rovvilt. I 2022 ble det registrert totalt 40 sau og lam hvor dødsårsak kunne knyttes til andre årsaker enn fredet rovvilt; som ulykke, rev og annet.

I 2022 ble det søkt om erstatning for rovvilttap for 5111 sau og lam fordelt på 140 besetninger. Det ble utbetalt erstatning for 2556 sau og lam drept av fredet rovvilt i Nordland. Når man ser på erstatningsutbetalingene er det i Nordland erstatta mest sau drept av gaupe og jerv med henholdsvis 36 og 32 %. 12 % ble erstatta som drept av bjørn og 9 % som drept av kongeørn. I tillegg er om lag 12 % erstatta drept av fredet rovvilt.

De største prosentmessige erstatta tapene til rovvilt sett i forhold til antall sau og lam på utmarksbeite er i kommunene Narvik, Grane, Hamarøy, Saltdal, Hattfjelldal, Rana, Hemnes, Evenes, Leirfjord og Beiarn.

Omtale av de ulike beitelagene på listen:

Indre Ofoten Sankelag, Narvik

Dette er et lite beitelag med kun to medlemmer som slipper til sammen 391 sau og lam på beite. Den ene besetning utgjør 385 av de 391 sauene som slippes på beite. Denne besetningen har et lammetap på 30 %. Det ble påvist to sauer drept av gaupe i beiteområdet sommeren 2022. I tillegg er det forekomst av jerv der.

Saltdal sausankerlag, Vik sausankerlag og Saltdal Beitelag, Saltdal

Saltdal er en kommune hvor det slippes ca 6300 sau og lam på beite. 839 sau og lam ble meldt som tapt på beite. Dette utgjør et besetningstap på 13,4 %, med et søyetap på 9,3 % og et lammetap på 15,8 %. I 2021 var besetningstapet på 11,4 % og i 2020 på 14,2 %.

I 2022 var det 23 besetninger som slapp sau på utmarksbeite i Saltdal kommune. Av disse hadde 10 besetninger et tap på over 10 % på besetningsnivå, hvorav ei besetning hadde 38,4 % søyetap og en annen hadde 30,9 % lammetap.

Det ble ikke dokumentert sau drept av rovvilt i 2022, noe som er uvanlig for området. De siste årene er det dokumentert tap både til gaupe, jerv og kongeørn.

Det er et stort rovvilttrykk inn mot beitene, både av jerv, gaupe, bjørn og kongeørn. Saltdal har nesten hvert år høye tapstall. Beitenæringen har prøvd en rekke tiltak i området. En stor andel av søyene bærer radiobjeller, ekstraordinært tilsyn med kadaverhund, planlagt tidlig sanking og akutt tidlig sanking. På tross av alle disse tiltakene er tapene fortsatt altfor høye. En del besetninger har også lagt ned driften.

I Saltdal kommune er det fire beitelag, men Saltdal beitelag og Saltdal sausankerlag rapporterer felles. De to slipper til sammen 4360 sau og lam, Vik sankelag 1188 og Saltdal østre beitelag slipper 726 sau og lam på beite.

Saltdal sausankerlag/Saltdal beitelag består av 14 sauebesetninger som hadde et besetningstap på 15,4 %, med et søyetap på 14 % og et lammetap på 16,2 %. Av de 14 besetningene hadde 8 besetninger et tap på over 10 %.

Vik sausankerlag består fire sauebesetninger som hadde et besetningstap på 12,9 %, med et søyetap på 7,2 % og et lammetap på 16,8 %. Av de fire besetningene hadde to et besetningstap over 10 %.

Saltdal Østre beitelag som består av fem sauebesetninger hadde et besetningstap på 6,5 %, med et søyetap på 1,8 % og et lammetap på 9,5 %. Ingen av de fem besetningene hadde et besetningstap over 10 %.

Hattfjelldal saubeitelag og Hattfjelldal Sankelag, Grane/Hattfjelldal

Grane og Hattfjelldal er et geografisk stort område med mye sau på beite. Det er også relativt stort rovvilttrykk inn mot beitene. Det er ofte streifbjørn som forårsaker store tap i beiteområdene og det er hvert år dokumenterte tap til både jerv, gaupe og kongeørn.

I Grane og Hattfjelldal kommuner er det tre beitelag som slipper til sammen 15 620 sau og lam på beite. Av disse ble 1690 meldt som tapt på beite, av disse var det 421 søyer. Dette utgjør et besetningstap på 10,3 %, et søyetap på 7,2 % og et lammetap på 12,1 %. I 2021 var besetningstapet på 9,5 % og i 2020 på 11,1 %.

I Grane og Hattfjelldal kommuner hadde 15 besetninger et besetningstap på over 10 %, i tillegg til fire besetninger med et søyetap på over 6 %. Det høyeste besetningstapet var på 39 %, det høyeste søyetapet var på 29 % og det høyeste lammetapet var på 50,7 %.

De tre beitelagene er Hattfjelldal sankarlag, Hattfjelldal saubeitelag og Kruttfjellet beitelag. Sauebøndene i Grane er medlemmer av Hattfjelldal sankarlag.

Hattfjelldal saubeitelag slapp 361 sau og lam på beite og hadde etter endt beitesesong en tapsprosent på besetningsnivå på 13,8, søyetap på 8,5 og et lammetap på 17.

Hattfjelldal sausankerlag slapp til sammen 11852 sau og lam på beite og hadde etter endt beitesesong et besetningstap på 10 %, et søyetap på 7,5 % og et lammetap på 11,5 %.

Kruttfjellet beitelag som slipper 1152 sau og lam på beite hadde et søyetap på 2,1 %, mens både Hattfjelldal sankarlag og Hattfjelldal saubeitelag hadde et søyetap på 6 % eller mer.

2022 var en beitesesong med store tap av sau til bjørn i mange besetninger i begge kommunene. Det ble dokumentert til sammen 34 drept av bjørn, hvorav 21 i Hattfjelldal og 13 i Grane. I 2021 var det også store tap av sau til bjørn i kommunene. I Grane opplevde nesten alle besetningene å miste sau til bjørn. Det ble dokumentert til sammen 40 sau tatt av bjørn i Grane og Hattfjelldal kommuner. I 2020 ble det påvist tre sau tatt av bjørn, mens det i 2019 ble påvist 32 sau tatt av bjørn i området.

I 2022 ble det påvist to sau tatt av jerv, sju tatt av gaupe og sju tatt av kongeørn. I tillegg ble det dokumentert sju drept av fredet rovvilt.

Sagfjorden beitelag, Hamarøy

Sagfjorden beitelag er et stort beitelag med 10 medlemmer. Beitelaget slipper 2740 sau og lam på beite i et geografisk stort område fordelt på to kommuner, Hamarøy og deler av Steigen. Beitelaget er delt opp i ulike beiteområder.

Gjennom OBB er det oppgitt at tapte sau og lam på utmarksbeite i 2022 var 370. Dette utgjør et besetningstap på 13,5 %, med et søyetap på 5,8 % og et lammetap på 18,1 %. Seks besetninger har et besetningstap mellom 10 % - 34,8 %. Ei besetning har et søyetap på 12 % og høyeste lammetapsprosent er på 57 %!

I 2021 var besetningstapet på 14,5 %, søyetapet på 7,5 % og lammetapet på 18,7 %. I 2020 var besetningstapet på 13,2 %.

Beitelaget har de siste årene hatt et gjennomsnittstap på over 10 % og det er dokumentert sau tatt av både jerv, gaupe og kongeørn de siste årene.

I 2022 ble det dokumentert fem sau tatt av gaupe, en tatt av jerv og to tatt av fredet rovvilt innenfor beitelaget sitt område. I tillegg ble det dokumentert 10 sau tatt av gaupe i Steigen, hvorav tre av disse i mars 2023.

Innenfor Sagfjorden beitelag sitt område ble det i 2021 dokumentert to sau tatt av gaupe, en av jerv og to av kongeørn. I 2020 ble dokumentert 12 sau tatt av gaupe.

Rana

Rana er en stor kommune med mye sau og lam på utmarksbeite. Det er sju beitelag i kommunen som slipper til sammen nesten 6900 sau og lam på beite. Besetningstapet i kommunen er på 9 %, med et søyetap på 5,5 % og et lammetap på 11,3 %. I 2021 var dette tapet på 7,6 % på besetningsnivå, 3,1 % på søye og 10,4 % på lam.

Ranen beitelag slapp i 2022 2090 sau og lam på beite. Gjennomsnittlig tapsprosent var på 12,6 på besetningsnivå, 9 på søye og 15 på lam.

Kvandalsrabben beitelag slapp 777 sau og lam på beite. Besetningstapet var på 9,8 %, søyetapet på 3,7 % og lammetapet på 14,9 %. Begge disse beitelagene hadde i 2021 en gjennomsnittlig tapsprosent på 10 % eller høyere. Lammetapet var da på 15,6 % i Kvandalsrabben og 12,8 % i Ranen beitelag.

I Rana kommune har vi tall fra 28 sauebesetninger. Av disse hadde 17 besetninger tap over 10 %. Høyeste besetningstap var på 24,8 %, høyeste søyetap på 27,9 % og høyeste lammetap på 26,5 %- De høyeste tapsprosentene var i Ranen beitelag.

Beitesesongen 2022 ble det dokumentert 13 sau tatt av jerv, 9 tatt av gaupe, 2 tatt av kongeørn og 1 drept av fredet rovvilt, men få eller ingen av de dokumenterte var innenfor Kvandalsrabben eller Ranen beitelag sine beiteområder.

Leirfjord sankelag, Leirfjord

Det slippes 3280 sau og lam på beite fordelt på 13 besetninger. Av disse ble 402 sau og lam borte på beite. Dette utgjør en tapsprosent på besetningsnivå på 12,3, på søye 6,5 og på lam 16,1. I 2021 var dette tapet på besetningsnivå på 9,2, for søyer på 6 og for lam på 11,1.

Av de 13 besetningene hadde åtte besetninger et besetningstap på 10 % eller mer. Det høyeste besetningstapet er på 25,7 %, det høyeste søyetapet på 16,7 % og det høyeste lammetapet på 32,3 %.

I 2022 ble det dokumentert en sau drept av kongeørn i kommunen, i 2021 tre sau drept av kongeørn og i 2020 en sau tatt av kongeørn. I 2019 ble det påvist tap til gaupe.

Østsiden sausankerlag, Fauske

I Fauske kommune er det to beitelag, Fauske og Sørfold saueholdsforening med 13 medlemmer som slapp 3138 sau og lam på beite i 2022, og Østsiden sausankerlag med to medlemmer som slapp 640 sau og lam på beite i 2022. Fauske og Sørfold saueholdsforening hadde et besetningstap på 5,3 % på beite i 2022, mens Østsiden sausankerlag hadde et besetningstap på 12 % med et lammetap på 18,2. Av de 13 besetningene i Fauske og Sørfold saueholdsforening var det to besetninger med tap over 10 %. I Av de to medlemmene i Østsiden sausankerlag hadde ne besetning tap over 10 %. Denne hadde et besetningstap på 25,4 % og et lammetap på 40 %.

I 2021 var beitetapet for Østsiden sausankerlag vesentlig høyere, besetningstapet var da på 37,6 % og lammetapet på 57,3 %. Da var det en besetning som hadde store dokumenterte tap til jerv.

I 2002 ble det dokumentert en sau drept av gaupe i nordre del av Østsiden sankelag sitt område. I 2021 ble det dokumentert 22 sau og lam drept av jerv og en tatt av gaupe. I 2020 ble det dokumentert åtte sau tatt av jerv og fem sauer tatt av gaupe.

Misvær Beitelag og Kjerringøy Beitelag, Bodø

I Bodø kommune er det fire beitelag som slipper til sammen 4790 sau og lam på beite. Helligvær Beitelag slipper 947 sau og lam på beite på øyene i Helligvær. De har et besetningstap under 4 %. Vestersiden sausankerlag slipper 207 sau og lam på beite i gamle Skjerstad kommune. De har et besetningstap på 4 %.

Misvær beitelag slipper 2232 sau og lam på beite. Av disse ble 254 meldt som tapt på beite. Det tilsvarer et besetningstap på 11,4 %, et søyetap på 8 % og et lammetap på 14 %. Høyeste av de 14 sauebesetningene i beitelaget, hadde 3 besetninger over 10 % i besetningstap og 1 besetning med et søyetap over 6 %. Høyeste besetningstap var på 23,2 %, høyeste søyetap på 22,2 % og høyeste lammetap på 50 %. Det ble dokumentert en sau tatt av gaupe i beiteområdet i september 2022. Det er dokumentert flere rein tatt av gaupe i området, i tillegg er det dokumentert rein tatt av kongeørn.

Kjerringøy beitelag slipper 1405 sau og lam på beite. Av disse ble 117, hvorav 41 søyer, meldt som tapt på bite. Dette tilsvarer et besetningstap på 8,3 %, et søyetap på 6,7 % og et lammetap på 9,5 %. Av de 3 besetningene som slapp sau i beitelaget, hadde 1 et besetningstap over 10 % og 1 et søyetap på over 6 %. Høyeste besetningstap var på 12 %, høyeste søyetap på 10,4 % og høyeste lammetap på 18,4 %. Det er ikke dokumentert sau eller rein tatt av fredet rovvilt i beiteområdet.

Det er ikke felt rovvilt i kommunen etter sist beitesesong.

Beiarn Beitelag, Beiarn

De 16 sauebesetningene i Beiarn beitelag slipper til sammen 3230 sau og lam på beite. Av disse ble 314 meldt som tapt på utmarksbeite. Dette utgjør et besetningstap på 9,7 %, et søyetap på 3,8 % og et lammetap på 13,3 %. Av de 16 besetningene hadde 7 et besetningstap over 10 %, i tillegg hadde 2 et søyetap over 6 %. Høyeste besetningstap var på 13,8 %, høyeste søyetap på 9,7 % og høyeste lammetap på 18,1 %.

Det ble ikke dokumentert sau tatt av rovvilt beitesesongen 2002, men kommunen har tidligere hatt påviste tap både til jerv og gaupe. Det ble påvist rein tatt av jerv og gaupe vinteren 2022/23.

Det er ikke felt rovvilt i kommunene etter sist beitesesong.

Lofoten og Vesterålen

I Lofoten og Vesterålen skal det ikke være bestander av fredet rovvilt, men det dokumenteres hvert år sau drept av kongeørn i øyriket.

I **Vesterålen** er slippes det nesten 30 000 sau og lam på beite fordelt på 10 beitelag. Et av disse beitelagene, Frøskeland beitelag, hadde et besetningstap over 10 % i 2022.

Frøskeland beitelag består av fem medlemmer som slipper til sammen 2000 sau og lam på beite. I 2022 var det et besetningstap i beitelaget på 11,5 %, et søyetap på 7,1 % og et lammetap på 14 %. Det er en besetning med særlig høye tap. Høyeste besetningstap var på 19,5 %, høyeste søyetap på 13,4 % og høyeste lammetap på 23,1 %. Det ble dokumentert en sau tatt av kongeørn beitesesongen 2022.

I **Lofoten** er det to beitelag som ligger har et søyetap over 6 % beitesesongen 2022. Det er Nordliland sankelag i Vestvågøy kommune og Gimsøy sanke- og beitelag i Vågan kommune.

I Vestvågøy kommune slippes det nesten 10 000 sau og lam på beite fordelt på 6 beitelag og 40 sauebesetninger. Av de 40 besetningene var det 8 med et besetningstap over 10 %, i tillegg til 6 med et søyetap over 6 %. De siste tre beitesesongene er det dokumentert 8 sau drept av kongeørn, hvorav 1 sommeren 2022.

Nordliland sankelag slipper 2200 sau og lam på beite, fordelt på 8 besetninger. 2 av disse hadde et besetningstap over 10 % og 2 hadde et søyetap over 6 %. Høyeste besetningstap var på 20,8 %, høyeste søyetap på 28,6 % og høyeste lammetap på 15 %. Det ble ikke dokumentert sau tatt av rovvilt i området. I 2021 hadde beitelaget et søyetap på 6,1 %, et lammetap på 11 % og et besetningstap på 9,1 %.

I Vågan kommune slippes det 2313 sau og lam på beite fordelt på to beitelag og 12 besetninger. Av de 12 besetningene hadde 5 et besetningstap over 10 %, i tillegg til 1 besetningen med et søyetap over 6 %. Høyeste besetningstap var på 9 %, høyeste søyetap på 5,5 % og høyeste lammetap på 11,3 %. De siste tre år er det dokumentert 9 sau drept av kongeørn, hvorav 5 sommeren 2022.

Gimsøy sanke- og beitelag slapp til sammen 1386 sau og lam på beite. Av disse ble 122 meldt som tapt på beite, hvorav 32 søyer. Dette utgjør et besetningstap på 8,8 %, et søyetap på 6,1 % og et lammetap 10,4 %. Det er ikke dokumentert kongørntap i området siste tre år.

Kleiva/Søråsen beitelag, Alstahaug

Dette er et lite beitelag med kun to medlemmer som slipper til sammen 290 sau og lam på beite. 138 av disse var søyer, hvorav 9 ble meldt som tapt på beite. Dette utgjør en søyetapsprosent på 6,5 %. Lammetapet er på 5,3 % og besetningstapet på 5,9 %. Begge sauebesetningene hadde høye søyetap på henholdsvis 5,7 % og 6,8 %. Beitelaget har vanligvis tap rundt 4 % eller lavere. Det er ikke dokumentert rovviltskader i kommunen.

Troms og Finnmark

For tredje år på rad er det en økning i tap på utmarksbeite i fylket, mens både antall besetninger med sau og antall sau og lam på beite går ned.

Både antall besetninger med sau og antall sau på utmarksbeite går drastisk ned i Troms og Finnmark. Tall fra produksjonstilskuddssøknadene viser at det er 28 færre besetninger og nesten 5000 færre sau og lam på utmarksbeite enn året før. De siste fem årene er det blitt nesten 90 færre saubesetninger i fylket.

Ifølge tall fra produksjonstilskuddssøknadene ble det i 2022 sluppet 122 732 sau og lam på utmarksbeite.

Av disse var 102 240 med i OBB, fordelt på 10 831 i Finnmark, og de resterende 91 409 i Troms. I Troms og Finnmark er erfaringsmessig stor andel av besetningene organisert gjennom OBB, mens i Finnmark er tilslutningen lavere. Til sammen 6384 sau og lam ble gjennom OBB meldt som tapt på beite. Av disse var det 1393 søyer og 4991 lam. Dette utgjør en tapsprosent på 3,6 på søyer, 7,9 på lam og 6,2 på sau og lam. Dette er en økning i tap for tredje år på rad. I 2021 var besetningstapet på 5,6 % og i 2020 var tapet på 5,2 %.

I 2022 ble det dokumentert tap av sau og lam til gaupe i flere beiteområder, flest i Nordreisa, Porsanger og Tjeldsund kommune. Bjørnen forårsaket store tap av sau og lam gjennom i løpet av sommeren i Tana. I Kåfjord og Balsfjord ble det dokumentert tap til jerv. Kongeørntap ble dokumentert i Nesseby og Vadsø.

I 2022 ble det til sammen dokumentert 38 sau drept av bjørn, 24 drept av gaupe, 9 drept av jerv og 7 drept av kongeørn.

Av de 26 kommunene vi har tall fra beitesesongen 2022 på, er det er to kommuner, Tana og Tjeldsund kommuner, som har et tap av sau og lam på utmarksbeite på 10 % eller høyere. Kåfjord kommune har et søyetap på over 6 %, mens besetningstapet er under 10 %. Det er 4 kommuner med et besetningstap på 4 % eller lavere. Det er kommunene Harstad, Karlsøy, Porsanger og Sør-Varanger.

Kommuner som har tap, som Mattilsynets retningslinje «Tap av sau til fredet rovvilt» betegner som høy risikoklasse (mer enn 6 % søyer, 15 % lam og over 10 % på besetningsnivå) fordeler slik (tall fra OBB):

Kommune	Sluppet			Tapt			Taps%		
	Sau	Lam	Sau + lam	Sau	Lam	Sau + lam	Sau	Lam	Sau + lam
Tjeldsund	963	1563	2526	56	256	312	5,8	16,4	12,3
Tana	257	465	722	37	38	75	14,4	8,2	10,4
Kåfjord	1 353	2 295	3 648	83	226	309	6,1	9,8	8,5

Av de 55 beitelagene vi har tall fra er det 5 beitelag som har et besetningstap på utmarksbeite på 10 % eller høyere. I tillegg er det 3 beitelag med et besetningstap under 10 %, men med et søyetap på 6 % eller mer. Dette er beitelag i de samme kommunene som

nevnt, i tillegg til kommunene Alta, Kvæfjord, Senja og Storfjord. 13 beitelag har et besetningstap på 4 % eller mindre, mens de resterende 33 beitelagene har et besetningstap mellom 4 – 10 %.

Tabell: Beitelag som har tap, som Mattilsynets retningslinje «Tap av sau til fredet rovvilt» betegner som høy risikoklasse (mer enn 6 % søyer, 15 % lam og over 10 % på besetningsnivå) fordeler slik (tall fra OBB):

Beitelag (kommune)	Sluppet			Tapt			Taps%		
	Sau	Lam	Sau + lam	Sau	Lam	Sau + lam	Sau	Lam	Sau + lam
Foreningen Skånland beitelag (Tjeldsund)	600	905	1505	49	174	223	8,2	19,2	14,8
Yttersida beitelag (Kvæfjord)	280	405	685	45	56	101	16,1	13,8	14,7
Store Bekkarfjord beitelag (Alta)	344	631	975	8	103	11	2,3	16,3	13,8
Vesterfjell/Bryghaug beitelag (Senja)	478	729	1207	44	96	140	9,2	13,2	11,6
Tana beitelag (Tana)	257	465	722	37	38	75	14,4	8,2	10,4
Kveøy sankelag (Kvæfjord)	387	685	1072	26	45	71	6,7	6,6	6,6
Kitdalen beitelag (Storfjord)	362	436	797	24	46	70	6,6	10,6	8,8
Mandalen sauserlag (Kåfjord)	1030	1724	2754	65	192	257	6,3	11,1	9,3

Vi har tall fra til sammen 348 sauebesetninger i Troms og Finnmark. Av disse er det 61 besetninger med totaltap på 10 % eller mer. I tillegg er det 14 besetninger med et besetningstap under 10 %, men med et søyetap på 6 % eller mer. 109 besetninger har et besetningstap mellom 4 – 10 % og 178 besetninger har et tap på 4 % eller lavere.

Besetningene er fordelt over mange kommuner, men ligger i hovedsak i kommuner med kjent rovviltproblematikk som blant annet Nordreisa, Balsfjord, Kåfjord og Alta. Men også i Harstadområdet er det mange besetninger med tap over 10 % på besetningsnivå eller over 6 % søyetap.

Av de 1325 sau som i 2022 ble erstatta til rovvilt, ble vel 34 % erstatta til gaupe, vel 32 % til kongeørn, 10 % til jerv, vel 9 % til bjørn og 14 % til ukjent fredet rovvilt.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark rapporterer at en relativt lav andel av besetninger med tap over normaltap søker om rovvilterstatning og mener årsaken til dette er sammensatt. Dette mener de gjør det vanskelig å konkludere om det reelle tapet til rovvilt. Det er gjennomgående en lav dokumentasjonsgrad på sau i fylket, noe som også Statsforvalteren uttaler gjør det vanskelig å konkludere om den totale tapssituasjonen i regionen.

Omtale av de ulike beitelagene:

Foreningen Skånland beitelag, Tjeldsund

I Tjeldsund kommune slippes det til sammen 2526 sau og lam på beite fordelt på to beitelag, Foreningen Skånland beitelag og Nordre Tjeldsund beitelag. 312 sau og lam ble meldt som tapt på beite. Dette utgjør en tapsprosent på 12,3, med et lammetap på 16,4 % og et søyetap på 5,8 %.

Det ble dokumentert fire sauer drept av gaupe i august 2022 innenfor beiteområdet til Foreningen Skånland beitelag. I tillegg er det dokumentert en rein drept av gaupe i april 2023 i Nordre Tjeldsund beitelag sitt område. I samme område er det dokumentert fem rein drept av kongeørn de tre siste årene. På Tjeldøya er det dokumentert tre rein drept av kongeørn i samme periode.

Nordre Tjeldsund Beitelag AS og Grovfjord reinbeitedistrikt søkte 4. april i år om forebyggende skadefelling av en gaupe i deres beiteområde på bakgrunn av skader av tamrein påvist tatt av gaupe den siste tiden helt nord i områdene rundt Svellen. De viser også til at det er gjort flere observasjoner av gaupe i samme område. Det påpekes at tapene og observasjonene er i prioriterte beiteområder og kalvingsland for rein, og at dette ikke er en positiv utvikling med tanke på kommende reinkalving og beitesesong for sau. MD avslø søknaden og begrunnet avslaget med at det i dette tilfellet ikke foreligger en akutt skadesituasjon på tamrein eller sau og at søknaden er begrunnet ut fra forebyggende hensyn med henvisning til skader forårsaket av gaupe tidligere år og observasjon/dokumentasjon av gaupe i området. Direktoratet skriver at de har forståelse for at søker er bekymret for faren for fremtidige tap av til gaupe og at dersom det oppdages skader, eller gjør andre observasjoner som danner grunnlag for en ny vurdering, ber direktoratet søkerne om å ta kontakt med Statsforvalteren for søknad om skadefelling eller støtte til andre forebyggende tiltak.

Foreningen Skånland beitelag hadde i 2021 et besetningstap på 6,8 %, et søyetap på 4,5 % og et lammetap på 8,4 %. I 2020 var besetningstapet på 7,4 %. Det er bekymringsfullt at besetningstapet i 2022 var på 14,8 %, med et søyetap på 8,2 % og et lammetap på 19,2 %. Samme bildet ses for Nordre Tjeldsund beitelag, som i 2021 hadde et besetningstap på 4,1 %, mens i 2022 ligger dette på 8,7 %.

Yttersia beitelag og Kveøya sankelag, Kvæfjord

I Kvæfjord kommune slippes det ca 5800 sau og lam på beite fordelt på fire beitelag. Kvæfjord kommune hadde i 2002 et gjennomsnittlig besetningstap på 6,7 %. Av disse fire beitelagene hadde Ytterbygda beitelag et besetningstap over 11,2 %, mens Kveøya sankelag hadde et søyetap på 6,7 %.

Ytterbygda er et lite beitelag med to sauebesetninger, hvorav en liten og en stor besetning. Besetningen som slipper over 600 sau og lam på beite har et svært høyt søyetap på 16,8 % og et lammetap på 14,5 %.

Kveøya sankelag består av tre sauebesetninger, hvorav en av disse har et svært høyt søyetap.

Det ble i 2022 dokumentert to sau drept av kongeørn, en i beiteområdet til Austerfjord beitelag og en nært beiteområdet til Kveøya sankelag. I tillegg er det dokumentert to rein

drept av kongeørn nært beiteområdet til Ytterbygda beitelag. Det er ikke dokumenterte rovviltskader i området til Ytterbygda beitelag de siste tre årene.

Store Bekkarfjord beitelag, Alta

I Alta kommune slippes det ca 2700 sau og lam på beite, fordelt på fire beitelag. Gjennomsnittlig besetningstap i kommunene er på 8,3 %, med et søyetap på 3,1 % og et lammetap på 11,1 %.

Av de fire beitelagene er det ett som har et besetningstap over 10 %, Store Bekkarfjord beitelag.

Store Bekkarfjord beitelag hadde i 2022 et besetningstap på 13,8 %, med et søyetap på 2,3 % og et lammetap på 16,3 %. To av de tre besetningene i beitelaget har svært høye lammetap. Beitelaget har sitt beiteområde på Seiland. Det er ikke dokumentert rovviltskader på sau der de siste tre år, men det er dokumentert rein tatt av kongeørn i området.

Vesterfjell/Brygghaug beitelag, Senja

I Senja kommune slippes det ca 4350 sau og lam på beite fordelt på fire beitelag. Av disse fire beitelagene er det et som har et besetningstap over 10 %, Vesterfjell/Brygghaug beitelag. Senja kommune hadde et gjennomsnittlig søyetap på 4,5 %, et lammetap på 8,9 % og besetningstap på 7,1 %.

Vesterfjell/Brygghaug beitelag hadde i 2022 et søyetap på 9,2 %, et lammetap på 13,2 % og et besetningstap på 11,6 %. Beitelaget består av fire saueiere som slipper ca 1200 sau og lam på beite. Det er i en av besetningene at både tapet av søyer og lam er svært høyt.

Det er ikke påvist tap av sau eller rein til rovvilt i kommunen siste tre år.

Tana beitelag, Tana

I Tana kommune er det et beitelag, Tana beitelag. Beitelaget slapp til sammen 722 sauer og lam på beite. 37 søyer og 38 lam ble meldt som tapt på beite. Dette utgjør et besetningstap på 10,4 %, et søyetap på 14,4 % og et lammetap på 8,2 %. Beitelaget består av tre sauebesetninger og det er den største av disse som opplevde svært store tap av søyer, med en tapsprosent på 22,7 %.

Sommeren 2022 ble det dokumentert 38 sauer drept av bjørn i kommunen. 12 av de dokumenterte var nord i kommunen, i Smalfjordområdet, hvor besetningen med svært høye tap slapp sauene sine.

I tillegg ble det dokumentert 20 sau drept av bjørn i Maskevarriområdet. 8. august ble en hannbjørn felt under nødverge, mens den var under angrep i en saueflokk.

I Sirbmaområdet, sørøst i kommunen, ble det i juli dokumentert sju sau drept av bjørn.

Det er dokumentert mange rein drept av gaupe i kommunene, i tillegg er det dokumenterte tap av rein til både jerv og kongeørn.

Det er felt to hannauger på skadefelling i Smalfjordområdet, og en ho- og en hannjerv felt på skadefelling i Sirbmaområdet.

Kitdalen beitelag, Storfjord

I Storfjord kommune slipper to beitelag, Kitdalen beitelag og Skibotn saubeitelag til sammen 1609 sau og lam på beite. 135 av disse ble meldt som tapt på beite. Dette utgjør et besetningstap på 8,4 %, et søyetap på 4,6 % og et lammetap på 11,1 %.

Kitdalen beitelag har et svært høyt søyetap på 6,6 %. Lammetapet er på 10,5 % og besetningstapet på 8,8 %. Beitelaget består av fire sauebesetninger, hvorav tre av disse har et søyetap over 6 %. Det høyeste søyetapet er på 9,3 %. Vi ser ikke samme tapsbilde i Skibotn saubeitelag.

Det er ikke dokumentert sau drept av rovvilt i kommunen siden 2020, hvor en sau ble dokumentert tatt av kongeørn, men området er et kjent jerveområde. Det er dokumentert flere rein tatt av gaupe, jerv og kongeørn.

Manndalen sausankerlag, Kåfjord kommune

I Kåfjord kommune slapp to beitelag, Manndalen sausankerlag og Indre Kåfjord sausankerlag, til sammen 3648 sau og lam på beite i 2022. Av disse ble 226 søyer meldt som tapt på beite. Dette utgjør et søyetap på 6,1 %. Kommunen hadde et lammetap på 9,8 % og et besetningstap på 8,5 %.

Manndalen sausankerlag hadde et søyetap på 6,3 %, et lammetap på 11,1 % og et besetningstap på 9,3 %.

I 2022 ble det dokumentert to sau drept av gaupe og fire sau drept av jerv i kommunene. Det er felt to jervetisper etter beitesesongen.

Anton Sandmo	168	350	518	4	32	36	2,38	9,14	6,95
Asgeir Fyhn	132	254	386	5	33	38	3,79	12,99	9,84
Ole Rikhard Flatvoll	87	123	210	11	11	22	12,64	8,94	10,48
Morten Risto	36	64	100	1	4	5	2,78	6,25	5,00
Bjørn Tore Rasmussen	107	145	252	5	32	37	4,67	22,07	14,68
Olaug Bergset	103	175	278	2	31	33	1,94	17,71	11,87
Tom Hugo Haugland	79	128	207	10	23	33	12,66	17,97	15,94
Roar Nørgård	23	39	62	0	7	7	0,00	17,95	11,29
Pål Halvor Bjerkli	49	61	110	2	0	2	4,08	0,00	1,82
John Edvind Johansen	313	593	906	17	45	62	5,43	7,59	6,84
Dagfinn Viken	69	115	184	1	3	4	1,45	2,61	2,17
Kyrre Elveskog	129	254	383	4	92	96	3,10	36,22	25,07
Magne Richartsen	55	70	125	0	17	17	0,00	24,29	13,60
Silje Katrine Olaussen	88	106	194	0	0	0	0,00	0,00	0,00
harald evanger	51	95	146	1	3	4	1,96	3,16	2,74
Ole Thomas Brustad	68	131	199	2	21	23	2,94	16,03	11,56
Guro Boltås	123	155	278	3	21	24	2,44	13,55	8,63
Mikael Østerholm	75	103	178	0	3	3	0,00	2,91	1,69
Jon Vidar Persen	86	123	209	0	2	2	0,00	1,63	0,96
Gunbjørg Nygård Melkiorson	41	52	93	9	23	32	21,95	44,23	34,41
Anette Isaksen Steinsvik	120	177	297	1	19	20	0,83	10,73	6,73
Katrine Hasselberg	55	69	124	7	16	23	12,73	23,19	18,55
Rolf Gunter Johansen	51	42	93	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Nordreisa sankelag	2 108	3 424	5 532	85	438	523	4,03	12,79	9,45

Nordreisa beitelag

Nordreisa beitelag slapp i 2022 5532 sau og lam på beite. Av disse ble 523 meldt som tapt på beite. Dette utgjør et besetningstap på 9,4 %, med et søyetap på 4 % og et lammetap på 12,8 %.

Nordreisa beitelag består av 23 sauebesetninger. Av disse hadde 11 besetninger et besetningstap over 10 %. De høyeste tapene var i ei besetning, hvor besetningstapet var på 34,4 %, søyetapet på 21,9 % og lammetapet på 44,2 %.

Særlig ser vi at besetninger som beiter i Reisadalen har svært høy lammetap. Lammetapene ligger mellom 19 – 29 %, i tillegg til besetningen med et lammetap på 44,2 %. Men det er også flere besetninger med årlige høye tap.

Beitebrukere i Reisadalen fikk tilbud om radiobjeller i fjor, men kun en av brukerne fikk iverksatt tiltaket før beiteslipp. Det er usikkert om det blir bedre dekning av radiobjeller i sommer.

Det ble dokumentert 8 sau drept av gaupe i kommunen i 2022. Noen av disse på innmark. Ei gaupe ble skutt under nødverge av sauebonden på gården. Det rapporteres om svært høy aktivitet av gaupe i kommunen. I tillegg er det dokumentert mange rein drept av gaupe, jerv og kongeørn i området.

Mattilsynet er svært bekymret for årvisse høye tap på beite i kommunen.

Alle kommuner
Alle statsforvaltere

Trondheim, 31.05.2023

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/5580

Saksbehandler:
Guðrun Sýrstad

Høring på endring i FKT-forskriften i forbindelse med forslag til revidert nasjonalbudsjett

Regjeringen har i forslag til revidert nasjonalbudsjett som behandles i Stortinget innen utgangen av vårsesjonen 2023, foreslått en bevilgning på 10 millioner kroner til styrking av forberedelser til skadefelling av rovdyr. Styrkingen er en engangsbevilgning under kap. 1420 post 73 *Tilskudd til rovvilttiltak*.

Rask og effektiv skadefelling er viktig i tapsutsatte beiteområder, og i den forbindelse kreves kompetent mannskap, trente hunder, teknisk utstyr og forberedelser. Midlene foreslås benyttet til blant annet organisering og forberedelser av kommunale/interkommunale fellingslag, kompetansebygging gjennom utvidet kurstilbud samt tilskudd til oppgradering av tekniske hjelpemidler.

Gjeldende tilskuddsordning og forskrift til kap. 1420 post 73 *Tilskudd til rovvilttiltak* retter seg mot mange ulike brukergrupper og typer tiltak. Eventuell ekstrabevilgning for 2023 er avgrenset og vil rette seg direkte mot enkeltkommuner med kommunale skadefellingslag eller vertskommuner for interkommunale skadefellingslag. Under forutsetning av at forslaget til økt bevilgning vedtas endelig av Stortinget, er det derfor nødvendig med midlertidige tilpassinger av gjeldende forskrift.

På denne bakgrunn ber Miljødirektoratet høringspartene om synspunkter på forslag til endring av forskrift 1. januar 2013 nr. 3 om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak (FKT-forskriften). Det foreslås at forskriften gis et tillegg angitt som ny § 7a, med følgende ordlyd, og med midlertidig varighet ut 2023:

§ 7a Tilrettelegging for kommuner med kommunale/interkommunale skadefellingslag

Kommuner kan søke om tilskudd til tilrettelegging for fremtidige skadefellingsoppdrag i regi av kommunen. Som tilrettelegging regnes kursvirksomhet, tekniske hjelpemidler, kommunikasjonsutstyr, og annet materiell eller aktivitet som gir grunnlag for økt effektivitet i fremtidige skadefellingsoppdrag. Kommuner kan i tillegg søke om tilskudd til organisering og forberedelser av kommunale/interkommunale fellingslag.

Søknad skal leveres Miljødirektoratet sitt elektroniske søknadssenter. Søknadsfristen er 15. juli 2023.

Rett utfylling i søknadssenteret oppfyller krav til innhold i søknaden. Statsforvalteren/Miljødirektoratet kan be om utfyllende opplysninger som er nødvendig for å behandle søknaden.

Ved søknadsomfang som overskrider avsatt ramme på 10 millioner kroner vil kommuner med vesentlige roviltskader og mange gjennomførte fellingsoppdrag bli prioritert.

Bestemmelsen gjelder til 31. desember 2023, og oppheves ved virketidens utløp.

På grunn av bestemmelsens korte virketid, og av hensyn til kommunenes mulighet til å kunne søke og nyttiggjøre seg eventuelle tilskudd, settes høringsfristen til 13. juni 2023. Utredningsinstruksen forutsetter normalt at høringsfristen er 3 måneder, og ikke kortere enn 6 uker. Dette kan i unntakstilfelle fravikes, jf. utredningsinstruksen punkt 1.4. Direktøren i Miljødirektoratet finner med begrunnelse som nevnt over og av hensyn til rask iverksetting av et midlertidig tiltak at det er tilstrekkelig med 2 ukers høringsfrist.

Forskriften fastsettes kort tid etter at Stortinget har behandlet forslaget til økt bevilgning i revidert nasjonalbudsjett, under forutsetning av at Stortinget vedtar forslaget.

Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via hørings siden på <https://miljodirektoratet.no>. Uttalelsene vil ligge på hørings siden og blir synlig for alle interesserte. Høringen sendes i tillegg direkte til alle kommuner og statsforvaltere.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Gudrun Syrstad
seniorrådgiver

Kopi til:

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET

Postboks 8013 DEP

0030

OSLO

Fra: Postmottak Miljødirektoratet[post@miljodir.no]

Sendt: 31.05.2023 12:33:23

Til: []

Tittel: Høring på endring i FKT-forskriften i forbindelse med forslag til revidert nasjonalbudsjett

Hei

Vedlagt følger en høring med referansenummer 2023/5580.

Frist for å avgi uttalelse er 13. juni, og leveres på våre høringssider:

<https://www.miljodirektoratet.no/hoeringer/>

Hilsen

Miljødirektoratet

Telefon: 03400

E-post: post@miljodir.no

www.miljodirektoratet.no - www.miljostatus.no

Forskrift om endring i forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak

Fastsatt av Miljødirektoratet xx. juni 2023 til oppfølging av Stortingets budsjettvedtak under kap. 1420 post 73.

I

I forskrift 1. januar 2013 nr. 3 om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak gjøres følgende endringer:

Ny § 7a skal lyde:

§ 7a Tilrettelegging for kommuner med kommunale/interkommunale skadefellingslag

Kommuner kan søke om tilskudd til tilrettelegging for fremtidige skadefellingsoppdrag i regi av kommunen. Som tilrettelegging regnes kursvirksomhet, tekniske hjelpemidler, kommunikasjonsutstyr, og annet materiell eller aktivitet som gir grunnlag for økt effektivitet i fremtidige skadefellingsoppdrag. Kommuner kan i tillegg søke om tilskudd til organisering og forberedelser av kommunale/interkommunale fellingslag.

Søknad skal leveres Miljødirektoratet sitt elektroniske søknadssenter. Søknadsfristen er 15. juli 2023.

Rett utfylling i søknadssenteret oppfyller krav til innhold i søknaden. Statsforvalteren/Miljødirektoratet kan be om utfyllende opplysninger som er nødvendig for å behandle søknaden.

Ved søknadsomfang som overskrider avsatt ramme på 10 millioner kroner vil kommuner med vesentlige rovviltskader og mange gjennomførte fellingsoppdrag bli prioritert.

Bestemmelsen gjelder til 31. desember 2023, og oppheves ved virketidens utløp.

II

Forskriften trer i kraft xx. juni 2023. § 7a gjelder til 31. desember 2023, og oppheves ved virketidens utløp.

STATSFORVALTEREN I NORDLAND
Postboks 1405
8002 Bodø

Trondheim, 31.05.2023

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/5532

Saksbehandler:
Siv Grethe Aarnes

Kvote for betinget skadefelling av gaupe 2023/2024

Vedtak

Miljødirektoratet gir statsforvalteren i rovviltregion 4, 7 og 8 myndighet til å iverksette betinget skadefelling av henholdsvis 1, 4 og 4 gauper i perioden fra og med 1. juni 2023 til og med 15. februar 2024. Kvote gjelder i aktuelle forvaltningsregioner og kan iverksettes i flere områder samtidig.

For region 5 viser Miljødirektoratet til at regionen har oppnådd bestandsmålet i henhold til bestandsdata 2023 i Rovbase.no. Miljødirektoratet tar forbehold om at overvåkingsrapporten for gaupe for 2023 som Rovdata publiserer vil kunne endre hvem som har myndighet for forvaltning av gaupe i region 5. Videre viser vi vil til dialog i nemndsmøte 15. mai 2023, der Miljødirektoratet viser til at vi kan fatte en kvote for betinget skadefelling av gaupe i perioden frem til nemnda selv fatter eget vedtak i nemndsmøte 23. juni 2023. Rovviltnemnda i region 5 har i brev 15. mai. anmodet Miljødirektoratet om en kvote på 2 dyr. Perioden for vedtaket kvote for betinget skadefelling av gaupe i region 5 er fra 1. juni 2023 til og med 30. juni 2023 eller til når nemnda i region 5 har fattet sitt vedtak.

Tabell 1: Kvote for betinget skadefelling av gaupe f.o.m. 1. juni 2023 til og med 15. februar 2024 i regioner der Miljødirektoratet har myndigheten. Tallene i parentes for region 8, angir fastsatt mål for antall familiegupper i Finnmark.

Forvaltningsregion	Nasjonalt mål (ungekull)	Snitt 2020-2022 (ungekull)	Kvote for betinget skadefelling	Periode for vedtak
Region 8*	10 (4)	7,7 (2)	4	1. juni 2023 tom 15. februar 2024
Region 7	10	9	4	1. juni 2023 tom 15. februar 2024
Region 5	10	9	2	1. juni 2023 tom 30. juni 2023
Region 4	6	2,2	1	1. juni 2023 tom 15. februar 2024

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldlovens § 18 første ledd bokstav b, se § 7, og rovviltforskriften § 13. Du finner [naturmangfoldloven](#) og [rovviltforskriften](#) i sin helhet på Lovdata.no.

[Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#) (Stortinget.no) ligger også til grunn for vurderingene.

Vi viser til vedlegget "kunnskapsgrunnlag gaupe 2023".

Føringer

- Statsforvalteren skal i hvert enkelt tilfelle vurdere om felling er nødvendig, se vilkårene i rovviltforskriften § 9, se § 1 og § 6.
- Statsforvalteren må koordinere seg når en rovviltregion omfatter flere fylker. Dette er særlig viktig i tilfellene hvor det kun er/gjenstår én skadefellingstillatelse i området.
- Statsforvalteren kan iverksette skadefellingstillatelser i flere områder samtidig.
- Statsforvalteren skal være restriktive med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for gaupe. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert. (kun ved tildeling juni)
- Familiegrupper av gaupe som opptrer sammen er unntatt fra tillatelsen. I tilfeller der det er kjente familiegrupper av gaupe innenfor aktuelle områder for skadefelling, skal de tiltak som er mulige for å unngå felling av voksen hunngaupe, være iverksatt.
- Gauper som felles på eventuell kvotejakt, skal ikke belastes denne kvoten for skadefelling. Gaupe felt på skadefelling i perioden for kvotejakt på gaupe (1. februar til 31. mars), skal belastes jaktkvoten i regionen.
- Den som fatter enkeltvedtak om felling, dvs. både tillatelser og avslag, skal umiddelbart registrere vedtaket i Miljøvedtaksregisteret.
- Felling av gaupe i samsvar med dette vedtaket, skal umiddelbart registreres i Rovbase.
- Vi kan til enhver tid omfordele, trekke tilbake eller gi tillegg til kvoten for betingede fellingstillatelser.

Se også vedlegget "Forhold av betydning ved iverksettelse av skadefelling".

Bakgrunnen for saken

Stortingets rovviltforlik fra 2011¹ gir føringene for forvaltningen av rovvilt i Norge. Den todelte målsettingen i forliket, som vektlegger både rovviltbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer, er det grunnleggende prinsippet i forvaltningen.

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 65 familiegrupper av gaupe med delmål fordelt på syv av de åtte rovviltregionene². Rovviltforskriften gir de regionale rovviltnemndene myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene. Kvoten fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles innenfor regionen i perioden 1. juni til og med 15. februar.

For perioden 16. februar til og med 31. mai, kan Miljødirektoratet fatte vedtak om betinget kvote etter rovviltforskriften § 13.

¹ [Rovviltforliket](#) (Stortinget.no)

² [St.meld. nr. 15 \(2003-2004\) Rovvilt i norsk natur](#) (Regjeringen.no)

Bestandssituasjonen for gaupe på landsbasis

- Dokumenterte familiegrupper 2022: 58,5
- Dokumenterte familiegrupper gjennomsnitt de tre siste årene: 64
- Estimert bestand i Norge 2022: 343 dyr (95 % CI = 248–403)

Antall døde gauper på landsbasis

- Antall døde gauper på landsbasis
- Antall døde gauper registrert i jaktåret 2022/2023: 78
- Kvotejakt: 37 gauper
- Skadefelling: 10 gauper
- Andre årsaker: 16 gauper
- Antall døde gauper så langt i inneværende jaktår 31. mai 2023: 1 (region 6)

Skadesituasjonen og erstatninger for rovviltskader på tamrein på landsbasis

- Antall rein påvist tatt av gaupe i løpet av reindriftsåret 2022/2023: 280
- Antall rein påvist tatt av gaupe i så langt i inneværende reindriftsåret 31. mai 2023: 36
- Antall rein erstattet som tapt til gaupe i løpet av reindriftsåret 2021/2022: 6740

Region 4

Bestandssituasjonen

- Dokumenterte familiegrupper i 2022: 3
- Dokumenterte familiegrupper gjennomsnitt de tre siste årene: 2,2

Antall døde gauper

- Antall døde gauper registrert i jaktåret 2022/2023: 1
- Annen avgang: 1 gaupe
- Antall døde gauper så langt i inneværende jaktår 31. mai 2023: 0

Skadesituasjonen og erstatninger

- Antall sau og lam påvist tatt av gaupe i løpet av 2022: 5
- Antall sau og lam erstattet som tapt til gaupe i løpet av 2022: 224

Region 5

Bestandssituasjonen

- Dokumenterte familiegrupper i 2022: 10,5
- Dokumenterte familiegrupper i 2023: 11,5*
- Dokumenterte familiegrupper gjennomsnitt de tre siste årene (2021/22/23): 10,2*
*tall hentet fra Rovbase 31. mai 2023

Antall døde gauper

- Antall døde gauper registrert i jaktåret 2022/2023: 3
- Skadefelling: 1 gaupe
- Annen avgang: 2 gauper
- Antall døde gauper så langt i inneværende jaktår 31. mai 2023: 0

Skadesituasjonen og erstatninger

- Antall rein påvist tatt av gaupe i løpet av reindriftsåret 2022/2023: 82
- Antall rein påvist tatt av gaupe i så langt i inneværende reindriftsåret 31. mai 2023: 0
- Antall rein erstattet som tapt til gaupe i løpet av reindriftsåret 2021/2022: 160

- Antall sau og lam påvist tatt av gaupe i løpet av 2022: 14
- Antall sau og lam erstattet som tapt til gaupe i løpet av 2022: 199

Region 7

Bestandssituasjonen

- Dokumenterte familiegrupper i 2022: 6
- Dokumenterte familiegrupper gjennomsnitt de tre siste årene: 9

Antall døde gauper

- Antall døde gauper registrert i jaktåret 2022/2023: 5
- Skadefelling: 3 gauper
- Annen avgang: 2 gauper
- Antall døde gauper så langt i inneværende jaktår 31. mai 2023: 0

Skadesituasjonen og erstatninger

- Antall rein påvist tatt av gaupe i løpet av reindriftsåret 2022/2023: 82
- Antall rein påvist tatt av gaupe i så langt i inneværende reindriftsåret 31. mai 2023: 10
- Antall rein erstattet som tapt til gaupe i løpet av reindriftsåret 2021/2022: 1 397

- Antall sau og lam påvist tatt av gaupe i løpet av 2022: 52
- Antall sau og lam erstattet som tapt til gaupe i løpet av 2022: 910

Region 8

Bestandssituasjonen

- Dokumenterte familiegrupper i 2022: 6 i Troms og 0 i Finnmark
- Dokumenterte familiegrupper gjennomsnitt de tre siste årene: 7,7 i Troms og 2 i Finnmark

Antall døde gauper

- Antall døde gauper registrert i jaktåret 2022/2023: 2
- Annen avgang: 2 gauper
- Antall døde gauper så langt i inneværende jaktår 31. mai 2023: 0

Skadesituasjonen og erstatninger

- Antall rein påvist tatt av gaupe i løpet av reindriftsåret 2022/2023: 169
- Antall rein påvist tatt av gaupe i så langt i inneværende reindriftsåret 31. mai 2023: 19
- Antall rein erstattet som tapt til gaupe i løpet av reindriftsåret 2021/2022: 4 517

- Antall sau og lam påvist tatt av gaupe i løpet av 2022: 21

- Antall sau og lam erstattet som tapt til gaupe i løpet av 2022: 454

Miljødirektoratets vurderinger

Gaupe er klassifisert som "sterkt truet" i Norsk rødliste (Artsdatabanken 2021). Det er likevel mulig å felle gaupe, blant annet for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Vi legger følgende til grunn når vi vurderer kvotestørrelsen:

- føringene i de regionale forvaltningsplanene og den geografisk differensierte forvaltningen av gaupe med prioriterte gaupeområder og prioriterte beiteområder
- bestandssituasjonen og kunnskap om forekomst av gaupe i regionene
- antall døde gauper de siste årene
- skadehistorikken og skadepotensialet i de ulike områdene

Direktoratet har fått tilrådning om betingede kvoter fra rovviltnemndene i region 4, 5 og 8, henholdsvis 1, 2 og 6 gauper. Direktoratet har tatt rovviltnemndenes anbefalinger med i vurderingene som er gjort om kvote for betinget skadefelling av gaupe. Vi gir kvoter for betinget skadefelling i rovviltregion 4, 5, 7 og 8 for å begrense skade på husdyr og tamrein. Perioden for vedtaket kvote for betinget skadefelling av gaupe i region 5 er 1. juni 2023 til og med 30. juni 2023.

Vår vurdering er at kvoten ikke vil være til skade for bestandens overlevelse. Det vil heller ikke komme i konflikt med det nasjonale bestandsmålet for gaupe.

Klagerett

Dere og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket. Fristen for å klage er tre uker fra dere har mottatt dette brevet. Klagen sendes til Miljødirektoratet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
fung. seksjonsleder

Siv Grethe Aarnes
seniorrådgiver

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Rovviltnemnda i region 5	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Rovviltnemnda i region 6	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Rovviltnemnda i region 7	Moloveien 10	8002	BODØ

Roviltnemnda i region 8	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Roviltnemnda i region 4	Postboks 325	1502	MOSS
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Landbruksdirektoratet	Postboks 1450 Vika	0116	OSLO

Vedlegg

- 1 Forhold av betydning ved iverksettelse av skadefelling
- 2 Kunnskapsgrunnlag gaupe i Norge 2023-mai 23

Forhold av betydning ved iverksettelse av skadefelling

Nedenfor følger en beskrivelse av ulike forhold som har betydning ved iverksettelse av fellingstillatelser. Disse forholdene har betydning for alle skadefellingstillatelser gitt av statsforvalteren, også utover de som er regulert i dette vedtaket.

Utøvelse av jakt, felling og fangst:

Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst finnes på www.lovdata.no.

Vi viser også her til "[Veileder for gjennomføring av fellingsoppdrag](#)".

Vi minner om at Bern-konvensjonens vedlegg IV har et forbud mot bruk av "Sikter for nattjakt, bestående av innretninger for elektronisk forstørrelse eller overføring".

Vurdering av tidsrom for iverksettelse av skadefelling:

Felling etter skadefellingsregimet kan bare skje dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning.

Direktoratet vurderer det slik at potensialet for skade på sau er begrenset når vi kommer til september/oktober måned, da normal sankedato for sau er 10. september selv om det vil være regionale forskjeller. Skulle tap til rovdyr skje i denne perioden, vil det være andre tilfredsstillende løsninger for å hindre tap. For tap til tamrein må det gjøres andre vurderinger.

Når det gjelder bjørnens predasjon på tamrein viser resultater fra tidligere studier (NINA fagrapport 21, 2012) samt pågående studier (Bjørn og Tamreinprosjektet i Idre) til at bjørnens predasjon på kalv opphører etter første uken i juni, og potensialet for skade er derfor svært begrenset etter dette tidspunktet.

Kommunale/interkommunale fellingslag – godtgjøring for fellingsforsøk, arbeidsgiveransvar, forsikring mv.:

Godtgjøring for fellingsforsøk reguleres av rovviltforskriften § 9a, samt kommentarene til rovviltforskriften § 9a.

Det følger av forskriften at der forsøk på skadefelling utføres av kommunalt/interkommunalt oppnevnt fellingslag, kan kommunen utbetale godtgjøring til fellingslaget for den tid som er benyttet til fellingsforsøk. Deltakere som mottar godtgjøring

etter ordningen må være registrerte lisensjegere, jf. rovviltforskriften § 15. Registrering som lisensjeger skjer på Jegerregisteret <https://w2.brreg.no/lisensjeger>.

Satsene for godtgjøring er fastsatt av Klima- og miljødepartementet og satser og øvrige vilkår omtales i kommentarene til rovviltforskriften § 9a. Av kommentarene til forskriften framgår også hvilke forhold som faller utenfor ordningen. Utbetaling skjer på grunnlag av disse vilkårene, samt rapport fra fellingsleder om fellingsforsøket og den tid som er benyttet. Den totale utbetalingen fra kommunen må ikke overskride den økonomiske rammen som fremgår av statsforvalterens vedtak om felling. Statsforvalteren yter etter søknad tilskudd til kommunen til dekning av godtgjøring utbetalt etter vilkårene nevnt over.

Klima- og miljødepartementet har hatt kontakt med Direktoratet for arbeidstilsynet om arbeidsgiveransvaret i forbindelse med kommunalt/interkommunalt oppnevnte fellingslag. Direktoratet for arbeidstilsynet peker på at en person skal regnes som arbeidstaker i henhold til arbeidsmiljøloven hvis tilknytningen til arbeidsgiver reelt sett har karakter av et ansettelsesforhold, og at det skal foretas en helhetsvurdering av samtlige omstendigheter i ansettelsesforholdet. Ut fra de kriterier som Direktoratet for arbeidstilsynet har oppstilt, har Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet konkludert med at det er et arbeidsgiver-/arbeidstakerforhold mellom kommunen og medlemmer i lokale fellingslag i slike tilfeller.

Med arbeidsgiveransvaret følger en rekke rettigheter og plikter. Lover, forskrifter og avtaleverk inneholder en rekke bestemmelser om arbeidsgiverens rettigheter og plikter innenfor blant annet lønns- og personalområdet, samt skatteområdet.

Viktige forhold som følger av arbeidsgiveransvaret:

- plikt til å innberette lønnsutgiftene til ligningsmyndighetene og foreta forskuddstrekk
- arbeidsgiver skal utbetale feriepenger til den tilsatte
- arbeidsgiver plikter å svare arbeidsgiveravgift til folketrygden

Utgifter til forsikring faller utenfor godtgjøringsordningen. Dette faller inn under kommunens arbeidsgiveransvar, og bør således omfattes av eksisterende kommunale ordninger.

I henhold til kommentarene til rovviltforskriften § 9a kan kommunen betale ut godtgjøring inntil døgnatsen pr. deltaker etter rapport (timelister) fra fellingsleder. I tillegg til fastsatt døgnats skal kommunen også beregne feriepenger og arbeidsgiveravgift, og dette vil bli

dekket av kommunens tilskudd fra statsforvalteren. Statsforvalteren må ta hensyn til dette i fastsettelse av den økonomiske rammen knyttet til den enkelte tillatelse. Utbetalingen til kommunen må ikke overskride de rammer som fremgår av statsforvalterens vedtak om felling.

Vi ber statsforvalterene om å informere aktuelle kommuner om disse forholdene.

Bistand fra Statens naturoppsyn:

Fellingstillatelse etter naturmangfoldloven § 18 første ledd b) blir normalt gitt til en berørt part eller en kommune som søker om dette, og forsøk på felling gjennomføres normalt av et lokalt fellingslag oppnevnt av kommunen.

Statens naturoppsyn (SNO) kan ved behov bistå ved fellinger i regi av andre. Slik bistand må eventuelt tas opp med SNO direkte. SNO har fra og med 2019 fått en styrking for å i større grad kunne bistå i forbindelse med skadefellingsforsøk. Vi vil be kommunen/skadefellingsleder om å ha en dialog med SNO angående muligheter for å få bistand ved fellingsforsøk. SNO vil primært prioritere bistand ved oppstart i områder uten fellingserfaring og i områder med særlig skadeproblematikk. SNO dekker sine egne kostnader der de engasjerer seg i fellingstiltak.

Saksbehandlingstid og beredskapsordninger

I tråd med rowiltforliket i 2011, (Representantforslag 163 S (2010-2011)), er det ønskelig å sikre en rask og effektiv håndtering av spørsmål knyttet til løpende forvaltning av rovvilt, herunder svar på søknader om fellingstillatelse på rovdyr, aktuelle forebyggende tiltak osv. Dette har særlig relevans i beitesesongen for sau, men er relevant hele året i områder med tamrein. For alle typer søknader og klager gjelder det at forvaltningen så langt det er mulig gjennomfører en så rask behandling at saken ikke mister aktualitet.

Krav til rapportering

Før statsforvalteren fatter vedtak om iverksetting av felling av gaupe eller brunbjørn, jf. rovviltforskriften § 9, må statsforvalteren forvise seg om at iverksettelsen skjer innenfor den samlede kvote som er satt for arten.

Alle enkeltvedtak angående felling, dvs. både tillatelser og avslag, skal av statsforvalteren umiddelbart registreres i Miljøvedtaksregisteret av den som fatter vedtaket. I tillegg skal fellinger av rovvilt i medhold av dette vedtaket uten opphold registreres i Rovbase.

For å få mer informasjon om hva som skiller fellingsforsøk der fellingslagene lykkes, fra fellingsforsøkene der de ikke lykkes, er det fra og med 2019 etablert en egen

rapporteringsløsning. Ved iverksetting av tillatelser etter dette vedtaket skal det stilles krav om at det blir lagt inn rapport for det enkelte fellingsforsøk i denne løsningen. Lenke til rapporteringen er å finne på det aktuelle fellingsvedtaket på www.miljøvedtak.no.

Vi viser til vedlegg "Hvordan rapportere på skadefellingstillatelse via Miljøvedtaksregisteret".

Kunnskapsgrunnlag skadefelling gaupe i Norge 2023

1. Bakgrunn.....	1
2. Om overvåkingen av gaupe i Skandinavia	2
2.1 Overvåkningsprogram	2
2.2 Prognosemodell.....	3
3. Bestandssituasjonen for gaupe	3
3.1 Fennoskandia.....	3
3.2 Norge	4
Antall familiegrupper	4
Bestandsestimat.....	7
Gaupas forventede utvikling.....	7
4. Kjent avgang av gauper i Skandinavia	8
4.1 Norge	8
4.2 Sverige	11
5. Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader.....	11

1. Bakgrunn

Alle partiene på Stortinget inngikk i 2011 et rovviltforlik¹ som gir føringer for forvaltningen av rovvilt i Norge. Den todelte målsettingen i forliket, som vektlegger både rovviltbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer, er det grunnleggende prinsippet i forvaltningen.

Stortinget har fastsatt de nasjonale bestandsmålene for gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Det har også vedtatt å opprette åtte forvaltningsregioner for rovvilt.² De regionale rovviltnemndene har i sine forvaltningsplaner for rovvilt lagt grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte gaupeområder og prioriterte beiteområder.

¹ [Rovviltforliket](#) (Stortinget.no)

² Innst. S. nr. 174 (2003-2004)

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 65 familiegrupper av gaupe med delmål fordelt på syv av de åtte rovviltregionene³. Gjennom forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 7 er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling etter forskriftens § 8 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene. Kvoten fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles innenfor regionen i perioden 1. juni til og med 15. februar.

Videre er det slik at Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt etter eget tiltak eller søknad jf. forskriften § 13. Myndigheten gjelder hele året og i perioden fra 16. februar til og med 31. mai er det kun Miljødirektoratet som har slik myndighet til å vedta skadefelling. Det er et vilkår at slik felling ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut ifra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6.

[Naturmangfoldloven](#) og [rovviltforskriften](#) utgjør de juridiske rammene for vedtakene våre om skadefelling (Lovdata.no). [Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#) (Stortinget.no) ligger også til grunn for vurderingene våre.

2. Om overvåkingen av gaupe i Skandinavia

Offentlige vedtak som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om artenes bestandssituasjon, hva som påvirker bestanden og effekten av påvirkningene. Vi er derfor avhengige av gode bestandstall for å følge opp rovviltpolitikken.

2.1 Overvåkningsprogram

Rovdata har ansvaret for det nasjonale overvåkningsprogrammet i Norge, som er en del av den felles skandinaviske overvåkingen. Miljødirektoratet og Naturvårdsverket har utarbeidet felles retningslinjer og metodikk for overvåkingen av rovvilt. Rovdata har ansvaret for å formidle, drifte og utvikle nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt og er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd.

Bestanden av gaupe i Norge blir primært overvåket ved å registrere antall familiegrupper av gaupe i perioden 1. oktober til 28. (29.) februar. Årlig gjøres en beregning av antall familiegrupper før jakt ut fra alle dokumenterte og antatt sikre observasjoner av familiegrupper (spor, synsobservasjoner, bilder fra viltkamera og døde unger).

³ [St.meld. nr. 15 \(2003-2004\) Rovvilt i norsk natur](#) (Regjeringen.no)

Som en del av arbeidet med ett felles overvåkingsprogram for rovvilt i Skandinavia, leverer Rovdata bestandsstatusrapporter for Norge og samlet for Norge og Sverige. Rapporteringsfristen for overvåking av gaupe i Norge er 1. juni hvert år.

2.2 Prognosemodell

I tillegg er det utviklet en prognosemodell for utviklingen av gaupebestanden i Norge som tar utgangspunkt i tellingene av familiegrupper og kjent uttak av gauper, for å estimere antall familiegrupper før jakt til neste år⁴. Hensikten med en slik prognosemodell er å gi et formalisert og robust prognoseverktøy som skal hjelpe beslutningstakere å forutsi bestandsstørrelsen av gaupe ett år fram i tid.

Prognosemodellen kan anvendes til å gi estimatet på hvilket uttak, i forhold til antall familiegrupper i bestanden, som vil føre til stabil bestandsutvikling (verken vekst eller nedgang) fra ett år til det neste. For voksne hunndyr estimerer modellen at et uttak bør ligge rundt 0,43 % pr. familiegruppe, og for antall gauper bør uttak ligge på 1,27 per familiegruppe.

Denne modellen er nå også tilgjengelig for beslutningstakere på nett som et verktøy for å se hva et jaktuttak av hunndyr gir av prognose to år frem i tid.

Det er viktig å understreke at usikkerheten i estimatene til modellen blir større for de regionspesifikke prognosene. Her er antall familiegrupper mindre, og i enkelte regioner snakker vi om svært små tall. Dette betyr at den usikkerheten som eksisterer rundt observasjoner av familiegrupper spiller en større rolle jo mindre tall man opererer med, og videre er små bestander mer påvirket av tilfeldige variasjoner i f.eks. fødsels- og dødsrater.

3. Bestandssituasjonen for gaupe

Overvåkningsrapport av gaupe for 2022/2023 vil foreligge 1. juni 2023.

3.1 Fennoskandia

Den norske bestanden av gaupe er en del av større sammenhengende fennoskandisk bestander og med forgreininger også videre inn i Russland. Kunnskapen om den skandinaviske bestanden av gaupe er god, for de finske og særlig de russiske delene av bestandene har vi ikke samme kunnskapsnivå.

⁴ [Nilsen, E.B., Brøseth, H., Odden, J., André, H. & Linnell, J.D.C. 2011. Prognosemodell for bestanden av gaupe i Norge. NINA Rapport 774. Norsk institutt for naturforskning.](#)

Overvåkingen av gaupe er i Norge og Sverige basert på felles metodikk. Overvåkingsresultatet rapportert fra Rovdata i 2022⁵ viser en bestand på 305 familiegrupper registrert i Skandinavia 2021/2022, og viser at den skandinaviske bestanden er noe større enn i fjor. Sammenlignet med 2020/2021 er det i 2021/2022 registrert 33,5 flere familiegrupper i Sverige og 8,5 færre i Norge.

Dette tilsvarer en bestand på ca. 1784 gauper, hvorav ca. 343 gauper i Norge og 1441 i Sverige.

Gaupebestanden i Finland innen jakt sesong 2022/2023 er estimert å være anslagsvis 2 150 til 2405 gauper og er tilnærmet likt antallet for året før⁶. Resultatene er basert på observasjoner av familiegrupper.

Miljødirektoratet vurderer at migrasjon av gaupe fungerer tilfredsstillende og ikke har negativ effekt på bestandenes overlevelse.

3.2 Norge

Antall familiegrupper

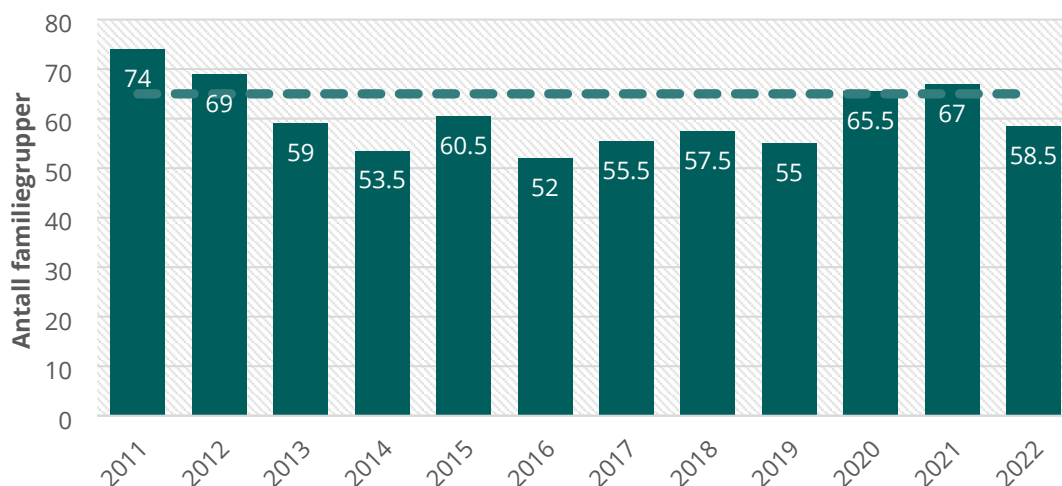
I NINA rapport 2155⁷ går det fram at det er registrert henholdsvis 66,5, 67 og 58,5 familiegrupper av gaupe på landsbasis i årene 2020, 2021 og 2022 (figur 1).

Gaupebestanden er under det nasjonale målet på 65 årlige ynglinger som er fastsatt i Innst. S. nr. 174 (2003-2004).

⁵ [Odden, J. & Frank, J. 2022. Inventering av lodjur 2022. Bestandsovervåking av gaupe i 2022. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia. Bestandsstatus för stora rovdjur i Skandinavien. Nr 2-2022. 37 s](#)

⁶ [Valtonen, M., Herrero, A., Heikkinen, S. & Holmala, K. 2022. Ilveskanta Suomessa 2022. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 62/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 25 s.](#)

⁷ [Brøseth, H., Odden, J. & Nilsen, E. B. 2022. Number of family groups, population estimate and population development of lynx in Norway for 2022. - NINA Report 2155. Norwegian Institute for Nature Research](#)

Figur 1: Antall familiegupper av gaupe per år i Norge før jakt i perioden 2011-2022. Stiplede linje angir det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegupper. Kilde: NINA rapport 2155.

Tabell 1 og figur 2 viser at antall familiegupper har økt i regionene 3 og 5 sammenlignet med 2021, mens antallet har gått ned i regionene 2, 6, 7, og 8. Regionene 2, 3, 5 og 6 ligger på eller over regionale bestandsmålet før jakt i 2022, og regionene 4, 7 og 8 ligger under de regionale bestandsmålene. Det er første gang siden 2011 at region 5 har registrert antall familiegupper over bestandsmålet.

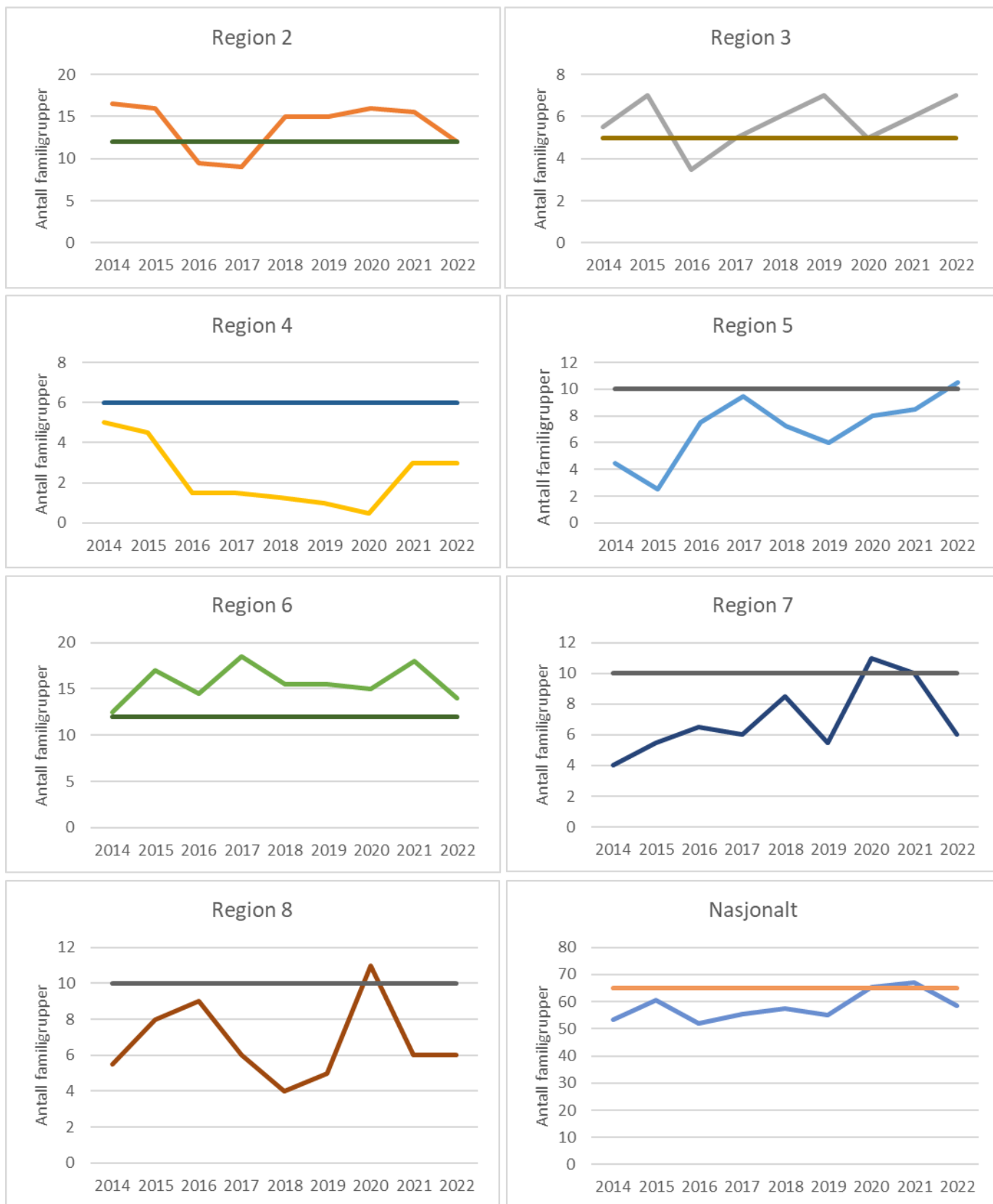
Store årlige variasjonen i bestandsstørrelse kan skyldes flere forhold, andel voksne hunddyr i bestanden, andelen voksne hunngauper som får unger mellom år, og innvandring av gauper fra naboregioner og Sverige.

Når man beregner gjennomsnittlig antall familiegupper siste tre år ligger regionene 1, 2, 3 og 6 på eller over det regionale bestandsmålet (tabell 1).

Tabell 1: Antall familiegupper av gaupe påvist før jakt i ulike forvaltningsregioner fra 2020 til 2022, samt gjennomsnittet for de tre årene. For detaljer se tabell 3 i NINA rapport 2155.

Forvaltningsregion	Nasjonalt bestandsmål	2020	2021	2022	Gjennomsnitt 3 år
1 Vest Norge	-	0	0	0	0
2 Sør-Norge	12	16	15,5	12	14,5
3 Oppland	5	5	6	7	6
4 Oslo/Akershus/Østfold	6	0,5	3	3	2,2
5 Hedmark	10	8	8,5	10,5	9
6 Midt-Norge	12	15	18	14	15,7
7 Nordland	10	11	10	6	9
8 Troms og Finnmark*	10 (4)	11(3)	6(2)	6(0)	7,7(2)
Sum	65	66,5	67	58,5	64

* Tallene i parentes angir familiegupper i Finnmark.

Figur 2: Årlig antall registrerte familigrupper av gaupe nasjonalt og i de ulike forvaltningsregionene fra 2014 til 2022. Rett linje viser bestandsmålet. Kilde: Rovdata

Bestandsestimat

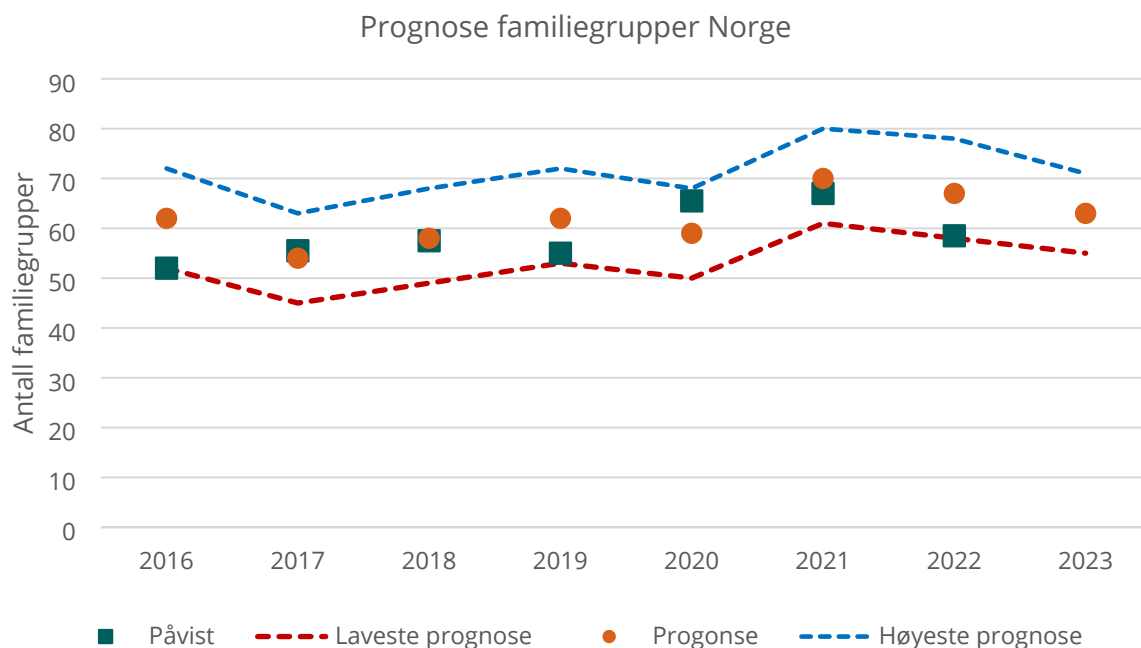
Antall registrerte familiegrupper i 2022 tilsvarer en bestand på omkring 343 dyr (95 % CI = 248–403) i Norge. Dette er bestandstørrelsen før kvotejakta i 2022 og før reproduksjonssesongen. Bestandsestimatet før jakt i 2021 var på 393 dyr.

Gaupas forventede utvikling

Nasjonalt

Basert på antall familiegrupper påvist før jakt i 2022 og kjent uttak av voksne hunndyr (≥ 1 år), gir prognosemodellen et estimat på 63 (75 % CI = 55–78) familiegrupper før jakt på landsbasis i 2023 (figur 3). Prognosemodellen viser at det er 60 % sannsynlighet for at gaupebestanden skal havne under det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper før jakt i 2023.

Prognosen er heftet med usikkerhet. Figur 3 viser at kan det være noe usikkerhet knyttet til om middelerdien i intervallet fra prognosemodellen treffer faktisk registrerte ynglinger. Tallene fra 2016 til 2022 viser at faktisk registrerte ynglinger er innenfor laveste og høyeste prognose. Prognosemodellen er mer presis på store områder, noe mindre presis på mindre områder som dagens rovviltregioner.

Figur 3: Antall registrerte familiegrupper av gaupe i Norge de syv siste årene og prognoser (med 75 % usikkerhetsintervaller) for yngling de åtte siste årene. Kilde: Rovbase

Gitt en bestandsstørrelse i 2023 på 63 familiegrupper viser beregninger med prognosemodellen at et uttak i jakta i 2023 på mer enn 30 voksne hunngauper med stor sannsynlighet vil føre til at bestanden havner under det nasjonale bestandsmålet i 2024 (61 familiegrupper) (figur 9, NINA rapport 2155).

Regionalt

De regionale prognosene tyder på at rovviltregion 4, 7 og 8 har stor sannsynlighet for å ligge under bestandsmålet også før jakta i 2023 (tabell 2).

Tabell 2; Prognose over antall familiegrupper i 2023 (FG2023, med 75 % usikkerhetsintervaller) for de ulike rovviltregionene med bestandsmål, samt sannsynligheten for at antall familiegrupper i 2023 vil være mindre enn de regionale bestandsmålene. Prognosene er gitt på bakgrunn av informasjonen som er tilgjengelig i etterkant av kvotejakta i 2022. Tabell hentet fra NINA rapport 2155.

Forvaltningsregion	Antall familiegrupper av gaupe påvist i 2022	Prognose for antall familiegrupper i 2023 (FG2023) [75 % CI	Sannsynlighet for at FG2023 < bestandsmålet
2 Sør-Norge	12	12,1 [9,0–15,8]	48 %
3 Oppland	7	7,3 [5,2–9,8]	10 %
4 Oslo/Akershus/Østfold	3	2,6 [1,1–4,8]	95 %
5 Hedmark	10,5	11,7 [8,6–15,1]	28 %
6 Midt-Norge	14	11,3 [7,6–15,6]	58 %
7 Nordland	6	9,0 [6,0–12,1]	65 %
8 Troms og Finnmark*	6	8,1 [5,1–11,4]	75 %

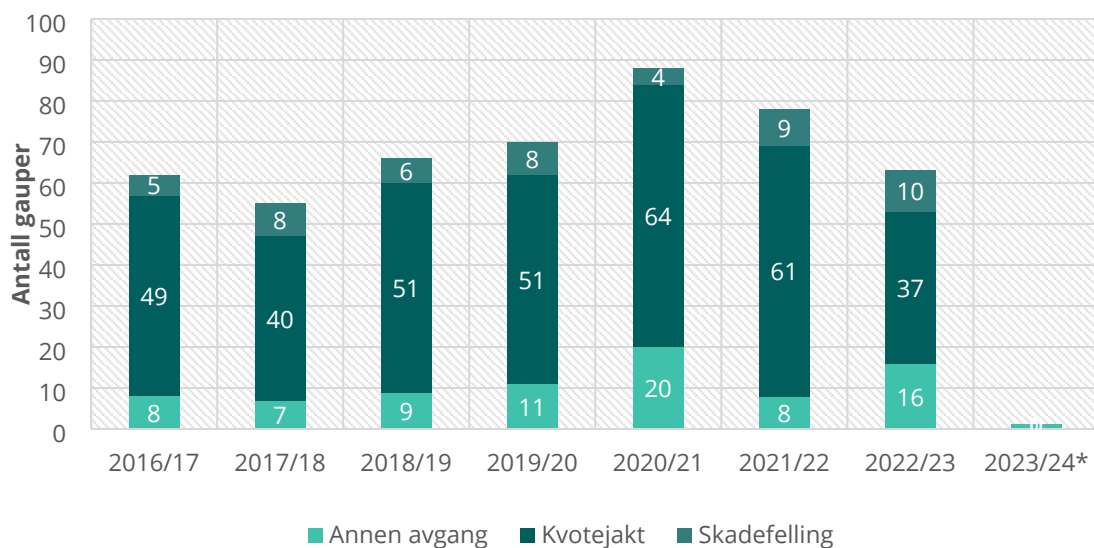
4. Kjent avgang av gauper i Skandinavia

4.1 Norge

Avgang av gaupe i Norge de siste årene har hovedsakelig skjedd gjennom ordinær kvotejakt. Kvotejakt på gaupe er ordinær jakt i den forstand at jakten utøves på en art som oppfyller jaktbarhetskriteriene som er fastslått i naturmangfoldloven § 16, se viltloven § 9. Det skal særlig legges vekt på om arten produserer et høstingsverdig overskudd, og om den har ressursbetydning. I tillegg skal det legges vekt på blant annet den skade arten gjør.

De fem siste årene har jaktuttaket i Norge ligget på mellom 40 og 64 gauper pr. jaktår (figur 4). Av skadefellingstillatelser og effektivering av disse er det tatt ut mellom fem og ni gauper pr. jaktår de siste fem årene.

Mer kunnskap om kvotejakt 2023 kan leses [her](#).

Figur 4: Antall gauper felt på kvotejakt, skadefelling eller registrert døde som annen avgang i jaktårene 2015/2016 til 2023/2024 (31. mai 2023) i hele Norge. Et jaktår går fra og med 1. april og til og 31. mars året etter. Dataene er hentet fra Rovbase.no.

Figur 5 viser kart over felte gauper i hele Norge jaktåret 2022/2023. Tabell 3 viser uttaket av gaupe i forvaltningsregionene der direktoratet har myndighet (region 4, 5, 7 og 8) per 31. mai 2023.

Figur 5: Felte gauper i jaktåret 2022/2023. Kilde: Rovbase.no

Tabell 3: Antall gauper felt på kvotejakt, skadefelling eller registrert døde som annen avgang for regionene 5, 4, 7 og 8 i jaktårene 2018/2019 til 2022/2023. Et jaktår går fra og med 1. april og til og 31. mars året etter. Dataene er hentet fra Rovbase.no.

Forvaltningsregion	Jaktår	Antall gaupe felt på kvotejakt	Antall gaupe felt ved skadefelling	Antall gaupe døde som annen avgang
4 Oslo, Akershus og Østfold	2022/2023	-	0	1
	2021/2022	0	0	2
	2020/2021	0	0	0
	2019/2020	0	0	0
	2018/2019	0	0	0
5 Hedmark	2022/2023	-	1	2
	2021/2022	0	0	1
	2020/2021	0	0	2
	2019/2020	0	0	5
	2018/2019	0	0	2
7 Nordland	2022/2023	-	3	2
	2021/2022	3	1	0
	2020/2021	5	2	3
	2019/2020	0	1	1
	2018/2019	0	6	1
8 Troms og Finnmark	2022/2023	-	0	2
	2021/2022	0	5	0
	2020/2021	5	2	1
	2019/2020	0	4	2
	2018/2019	0	0	0

4.2 Sverige

Det ble i perioden fra 1. april 2022 til 31. mars 2023 registrert 263 døde gauper i Sverige.

Vi har ikke data for fellinger av gaupe i Finland og Russland.

5. Skadesituasjon og erstatning for rowiltskader

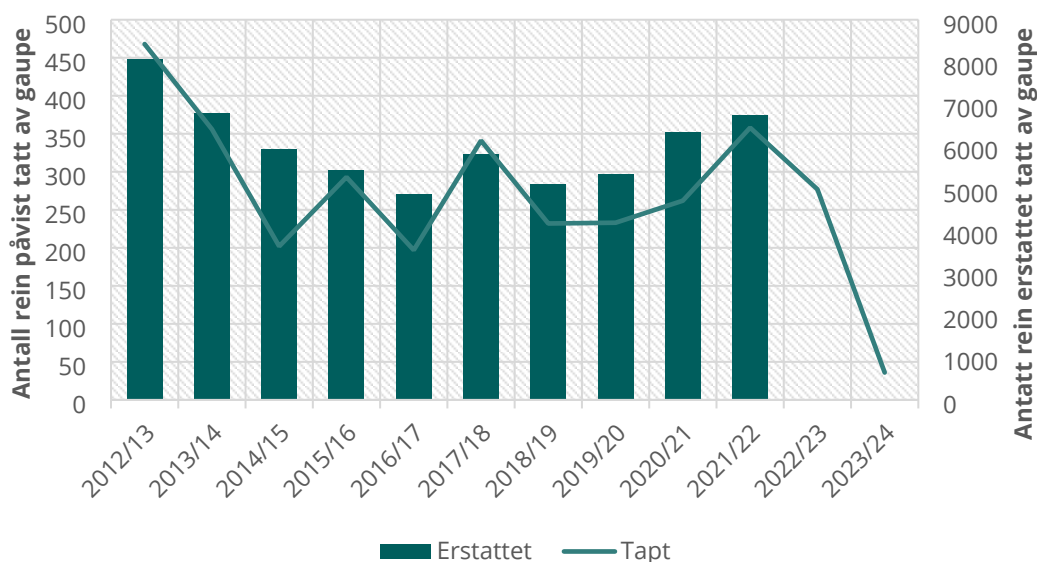
Alle kadaver av sau og tamrein som meldes inn til Statens naturoppsyn blir undersøkt og lagret i Rovbase og utgjør grunnlaget for å utbetale erstatning for tap av husdyr til rowilt.

Tamrein

I løpet av reindriftsåret 2022/2023 ble det påvist 280 rein tatt av gaupe, og i 2021/2022 ble det påvist 358 rein tatt av gaupe (figur 6). Inneværende reindriftsår (19. mai 2023) er det så langt dokumentert tapt 34 rein til gaupe på landsbasis.

Antall erstattet rein reindriftsåret 2020/2021 som tapt til gaupe er noe høyere sammenlignet med reindriftsåret 2019/2020. Selv om antallet varierer noe fra år til år, viser en oppsummering av erstatningsoppgjøret at tap av rein til gaupe har vært forholdsvis stabilt de senere årene (figur 7).

Tabell 4 viser antall rein tapt til gaupe og antall rein erstattet som tapt til gaupe for de ulike regionene 4, 5, 7 og 8.

Figur 6: Antall rein påvist tapt til gaupe (primær akse) og antall rein erstattet tapt til gaupe (sekundær akse) i reindriftsårene 2012/13 til 2023/24 (31. mai 2023) i hele Norge. Dataene er hentet fra Rovbase.no

Tabell 4: Antall rein påvist tapt til gaupe og erstattet som tapt til gaupe i forvaltningsregionene 5, 7 og 8 i reindriftsårene 2018/19 til 2023/24 (31. mai 2023). Tallene for antall rein erstattet for region 5 inkluderer reinbeitedistrikt Riast/Hylling i Sør-Trøndelag.

Forvaltningsregion	Reindriftsår	Antall rein påvist tapt til gaupe	Antall rein erstattet tapt til gaupe
5 Hedmark	2023/2024*	0	
	2022/2023	0	-
	2021/2022	0	160
	2020/2021	0	151
	2019/2020	1	127
	2018/2019	0	194

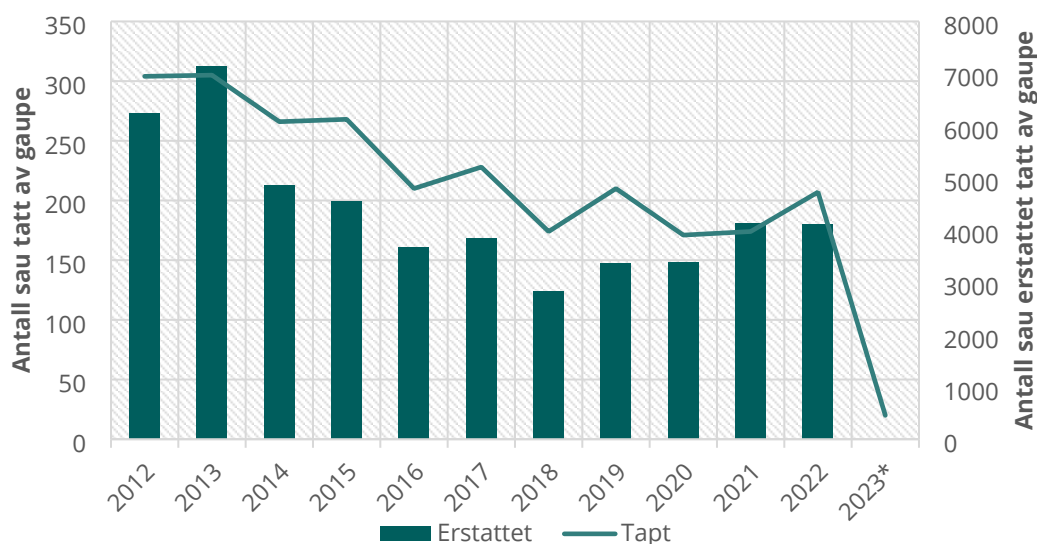
7 Nordland	2023/2024*	10	
	2022/2023	82	-
	2021/2022	51	1397
	2020/2021	61	1381
	2019/2020	36	1203
	2018/2019	78	1010
8 Troms og Finnmark	2023/2024*	19	-
	2022/2023	169	-
	2021/2022	269	4517
	2020/2021	152	3892
	2019/2020	169	3281
	2018/2019	152	3054

- = ikke tilgjengelig per dags dato

Sau

Figur 7 viser antall sau påvist tapt til gaupe og antall sau erstattet tapt til gaupe de siste årene i Norge. I løpet av 2022 ble det påvist 196 sau tatt av gaupe, og erstattet rundt 4 125 sau og lam som tapt til gaupe i Norge.

Tabell 5 viser antall sau tapt til gaupe og antall sau erstattet som tapt til gaupe for de ulike regionene 4, 5, 7 og 8.

Figur 7: Antall sau i Norge påvist tapt til gaupe (primær akse) og antall sau erstattet tapt til gaupe (sekundær akse) i årene 2012 til 2023 (31. mai 2023) i hele Norge. Dataene er hentet fra Rovbase.no.

Tabell 5: Antall sau påvist tapt til gaupe og erstattet som tapt til gaupe i forvaltningsregionene 4, 5, 7 og 8 i 2018 til 2023 (31. mai 2023). Data er hentet fra rovbases.no.

Forvaltningsregion	År	Antall sau påvist tapt til gaupe	Antall sau erstattet tapt til gaupe
4 Oslo, Akershus og Østfold	2023*	0	-
	2022	5	224
	2021	11	83
	2020	2	20
	2019	0	37
	2018	16	69
5 Hedmark	2023*	0	-
	2022	14	199
	2021	7	136
	2020	13	135
	2019	16	266
	2018	7	33
7 Nordland	2023*	6	-
	2022	52	910
	2021	50	1076
	2020	56	1206
	2019	59	1 144
	2018	53	951
8 Troms og Finnmark	2023*	8	-
	2022	21	454
	2021	6	248
	2020	11	269
	2019	13	146
	2018	33	258

- = ikke tilgjengelig per dags dato

FROSTISEN REINBEITEDISTRIKT
c/o Lars Mikkel Sara Einerveien 18
9325 BARDUFOSS

Trondheim, 08.06.2023

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/11779

Saksbehandler:
Anders Braa

Avslag på søknader om å felle jerv i region 7 i 2022/2023

Vi viser til søknader om å felle jerv fra

- Voengel-Njaarke reinbeitedistrikt av 12. april 2023
- Saltfjellet reinbeitedistrikt av 12. april 2023
- Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt av 17. april 2023
- Frostisen reinbeitedistrikt av 25. april 2023
- Lars Toven av 28. april 2023
- Ildgruben reinbeitedistrikt av 12. mai 2023

Vedtak

Miljødirektoratet avslår søknadene om å felle jerv i region 7.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b og rovviltforskriften § 13. Du finner [naturmangfoldloven](#) og [rovviltforskriften](#) i sin helhet på Lovdata.no.

[Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#) (Stortinget.no) ligger også til grunn for vurderingene.

Kort om bakgrunnen for saken

Jerven er fredet. Det er likevel mulig å felle jerv, blant annet for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Vilkårene for fellingstillatelsen er at fellingingen ikke skal være til skade for bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

Stortingets rovviltforlik fra 2011 gir føringene for forvaltningen av rovvilt i Norge. Den todelte målsettingen i forliket, som vektlegger både rovviltbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer, er det grunnleggende prinsippet i forvaltningen.

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 39 årlige kull av jerv med delmål fordelt på fem av de åtte rovviltregionene. De regionale rovviltnemndene har i sine forvaltningsplaner for rovvilt lagt grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte jerveområder og prioriterte beiteområder.

Det går fram av rovviltforliket at det er et mål at lisensfelling skal være det primære virkemiddelet for å regulere jervebestanden for å forhindre skader på husdyr og tamrein. Ekstraordinære uttak av valpekull av jerv over tid, kan på denne måten reduseres til et minimum. Med ekstraordinære uttak mener vi våre vedtak eller beslutninger om skadefelling av jerv, som Statens naturoppsyn gjennomfører i tråd med fellingsinstruksen.

Bestandssituasjonen og overvåkingen av jerv i region 7

Stortinget har fastsatt følgende bestandsmål for jerv, målt i årlige valpekull:

- Antall valpekull for landet: 39
- Antall valpekull for regionen: 10

Tall fra overvåkingen av jerv i regionen viser følgende:

- Påviste valpekull i 2022: 11
- Påviste valpekull i perioden 2020-2022: 12, 8 og 11
- Gjennomsnittlig antall valpekull etter ekstraordinære uttak de siste tre årene: 10
- Påviste valpekull hittil i sesongen: 7

Rapport om antall ungekull av jerv i regionen for 2023 publiseres av Rovdata 1. oktober.

Skadesituasjonen og erstatninger for rovviltskader i region 7

Statsforvalteren i Nordland utbetalte i 2022 erstatninger for 116 sau og 707 lam som tapt til jerv på beite.

Statsforvalteren i Nordland erstattet 1154 tamrein som tapt til jerv for reindriftsåret 2021-2022.

Søknadenes innhold

Felles for alle søknadene er et ønske om skadefelling av jerv med henvisning til skadepotensiale på tamrein. I flere av søknadene er det vist til påviste ynglinger innenfor kalvingsområder for tamrein.

Miljødirektoratets vurderinger

Etter klagebehandling i Klima- og miljødepartementet ble kvoten for lisensfelling fastsatt til 19 jerver (8 tisper) i region 7. Totalt er det i løpet av vinterens lisensfellingsperiode felt 6 jerver i region 7. Etter lisensfellingsperioden og fram til 7. juni i år har Statens naturoppsyn tatt ut tispe og en valp fra kjent ynglelokalitet i Saltdal kommune.

Vi har lagt vekt på følgende i vurderingen vår:

- skadehistorikken og skadepotensialet på tamrein i regionen
- bestandssituasjonen for jerv i regionen
- den geografiske differensieringen av prioriterte beiteområder og forvaltningsområdet for jerv nedfelt i forvaltningsplanen
- rovviltnemdas årlige prioritering av aktuelle områder for uttak
- den nasjonale bestandsstatusen for jerv

Lisensfelling har ikke vært tilstrekkelig for å regulere bestanden av jerv og/eller redusere skadepotensialet for beitenæringen i enkelte områder av region 7. Direktoratet har derfor besluttet uttak av en jerveyngling i Saltdal kommune.

Den geografiske differensieringen av jerv i forvaltningsplanen for region 7 er ikke egnet til å ivareta bestandsmålet for jerv innenfor forvaltningsområdene. I år er kun 3 av 7 påviste ynglinger innenfor forvaltningsområdene for jerv. Det betyr at terskelen for uttak av jerv i beiteprioriterte områder i region 7 må settes høyere enn i andre regioner for å oppnå bestandsmålet for regionen.

Dere viser i søknadene til skadepotensialet på utmarksbeite. Vi har forståelse for at dere er bekymret for faren for tap av tamrein til jerv i kalveperioden. Vi har gjort en avveining mellom skadepotensialet og bestandssituasjonen i regionen.

Vi har vurdert opplysningene i saken. Det er ikke grunnlag for å gi tillatelse til å felle jerv i region 7 ut over de tillatelsene vi har gitt vintersesongen 2022-2023.

Klagerett

Dere kan klage på vedtaket. Fristen for å klage er tre uker fra dere har mottatt dette brevet. Klagen sendes til Miljødirektoratet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
Fung. seksjonsleder

Anders Braa
seniorrådgiver

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I NORDLAND	Postboks 1405	8002	BODØ
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET	Postboks 8013 DEP	0030	OSLO
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
LANDBRUKSDIREKTORATET	Postboks 56	7701	STEINKJER
MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
Roviltnemnda i region 7	Moloveien 10	8002	BODØ

Vedlegg

Grunnlag for skadefelling av jerv i Norge 2022/2023

1. Bakgrunn

Alle partiene på Stortinget inngikk i 2011 et rovviltforlik¹ som gir føringer for forvaltningen av rovvilt i Norge. Den todelte målsettingen i forliket, som vektlegger både rovviltbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer, er det grunnleggende prinsippet i forvaltningen.

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 39 årlige kull av jerv med delmål fordelt på fem av de åtte rovviltregionene². (Se tabell 1.) De regionale rovviltnemndene har i sine forvaltningsplaner for rovvilt lagt grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte jerveområder og prioriterte beiteområder.

Det går fram av rovviltforliket at lisensfelling skal være det primære virkemiddelet for å regulere jervebestanden, og at ekstraordinære uttak av valpekull av jerv over tid skal reduseres til et minimum. Med ekstraordinære uttak mener vi våre vedtak eller beslutninger om å felle jerv, som Statens naturoppsyn gjennomfører i tråd med fellingsinstruksen.

[Naturmangfoldloven](#) og [rovviltforskriften](#) utgjør de juridiske rammene for vedtakene våre om skadefelling (Lovdata.no). [Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#) (Stortinget.no) ligger også til grunn for vurderingene våre.

2. Miljødirektoratets vurdering av skadesituasjonen

Jerven er fredet etter naturmangfoldloven. Unntaksbestemmelsene i naturmangfoldlovens § 18 første ledd b) gjør det likevel mulig å felle jerv, blant annet for å hindre skade på husdyr eller tamrein. De to generelle vilkårene for en fellingstillatelse, er at den ikke er til skade for bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

Miljødirektoratet konstaterer at lisensfelling som virkemiddel for å redusere skader av jerv i enkelte områder ikke har gitt resultatene vi ønsker. Vi vurderer det derfor som nødvendig å gjennomføre ekstraordinære uttak i løpet av vinteren og våren 2022/2023. Disse blir primært gjennomført i prioriterte beiteområder som i langvarig tid har hatt skader på sau og/eller tamrein.

¹ [Rovviltforliket](#) (Stortinget.no)

² [St.meld. nr. 15 \(2003-2004\) Rovvilt i norsk natur](#) (Regjeringen.no)

Vi legger følgende til grunn for vurderingene våre: føringene i de regionale forvaltningsplanene og den differensierte forvaltningen av jerv; vurderinger av bestandstall og fellingen av jerv de siste årene (se punkt 4); skadehistorikken/skadepotensialet i de ulike områdene (se punkt 5).

Prioriteringene kan endres etter hvert på bakgrunn av resultater fra den pågående lisensfelling av jerv og det pågående overvåkingsarbeidet.

3. Om overvåkingen av jerv i Skandinavia

Offentlige vedtak som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om artenes bestandssituasjon, hva som påvirker bestanden og effekten av påvirkningene. Vi er derfor avhengige av gode bestandstall for å følge opp rovviltpolitikken.

Rovdata har ansvaret for det nasjonale overvåkingsprogrammet i Norge, som er en del av den felles skandinaviske overvåkingen. Miljødirektoratet og Naturvårdsverket har utarbeidet felles retningslinjer og metodikk for overvåkingen av jerv. Rovdata har ansvaret for å formidle, drifte og utvikle nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt og er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd.

Som en del av arbeidet med ett, felles overvåkingsprogram for rovvilt i Skandinavia, leverer Rovdata bestandsstatusrapporter for Norge og samlet for Norge og Sverige. Rapporteringsfristen for overvåking av jerv i Norge er 1. oktober hvert år.

4. Bestandssituasjonen for jerv 2022

Fellesrapporten "[Bestandsovervåking av jerv i 2022](#)" ([nina.no](#)) gir den siste oversikten over verifiserte valpekull av jerv i Skandinavia, fordelt mellom Norge og Sverige. Den gir også et bestandsestimat basert på registreringene av kull i begge landene.

Det ble i 2022 påvist 164 valpekull av jerv: 119 i Sverige og 45 i Norge. Den skandinaviske jervebestanden i 2022 beregnes til 1 019 jerv som er ett år eller eldre. Den norske delen av bestanden teller 351 individer og er omtrent 9 % lavere enn i fjor, mens estimatet på 668 individer i den svenske delen av bestanden er fem prosent høyere enn estimatet for 2021.

[NINA rapport 2179](#) gir den siste oversikten over verifiserte valpekull av jerv i hver region, og for hele landet. I årene 2020-2022 ble det registrert henholdsvis 63, 60 og 45 kull på landsbasis (tabell 1).

Antall påviste kull er høyere enn det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige kull av jerv. Av de 45 ungekullene registrert i 2022 ble det gjennomført hiuttak i fem tilfeller, slik at netto antall overlevende før beitesesongen 2022 var 40 kull. I tillegg til disse fem hiuttakene hvor 4 tisper og 12 valper ble avlivet, ble det felt 12 jerver på skadefelling av SNO i vår etter direktoratet sin beslutning i perioden 16. februar 2022 til 1. juni 2022. Det ble ikke felt jerv etter dette og fram til starten på lisensfellingsperioden 20. august 2022.

Vi har omfattende kunnskap om den samlede belastningen jervebestanden blir utsatt for. Utover enkelte påkjørsler og predasjon, skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen har god oversikt over den samlede belastning.

Tabell 1 (hentet fra NINA Rapport 2079). Antall registrerte ynglinger i perioden 2020–2022 og et bestandsestimat på antall jerv ett år og eldre i Norge. Region 1 (Vestland, Rogaland og Vest-Agder); region 2 (Aust-Agder, Vestfold og Telemark og Buskerud); region 3 (Oppland); region 4 (Østfold, Oslo og Akershus); region 5 (Hedmark); region 6 (Møre og Romsdal og Trøndelag); region 7 (Nordland); region 8 (Troms og Finnmark). [Roviltforskriften § 4](#).

Forvaltningsregion	Nasjonalt bestandsmål	2020	2021	2022	Gjennomsnitt	Antall jerv
Region 1	-	0	0	1	0,3	2,1
Region 2	-	0	0	0	0	-
Region 3	4	8	8	2	5,7	35,5
Region 4	-	0	0	0	0	-
Region 5	5	8	18	10	12,3	77,3
Region 6	10	17	17	9	14,3	89,8
Region 7	10	12	8	11	10,3	64,7
Region 8*	10 (3)	18 (7)	9 (5)	12 (5)	13,0	81,4
Sum	39	63	60	45	56	351

* tallene i parentes angir valpekull av jerv i Finnmark fylke. Antall kull inkluderer hiuttak som er gjennomført i perioden.

I den norske lisensfellingsperioden for jerv, 20. august 2022 - 15. februar 2023, ble det til sammen felt 61 dyr av en samlet kvote på 151 jerv. Tabell 2 viser kvoter og felte jerv i Norge 20. august 2022 15.februar 2023.

Tabell 2. Kvoter og felte jerv i Norge 20. august 2022-15.februar 2023. Region 1 (Vestland, Rogaland og Vest-Agder); region 2 (Aust-Agder, Vestfold og Telemark og Buskerud); region 3 (Oppland); region 4 (Østfold, Oslo og Akershus); region 5 (Hedmark); region 6 (Møre og Romsdal og Trøndelag); region 7 (Nordland); region 8 (Troms og Finnmark). [Rovviltforskriften § 4.](#)

Forvaltningsregion	Kvote lisensfelling 2022 - 2023	Belastet lisenskvote 20. august 2022-15.februar 2023
Region 1	8	0
Region 2	2	0
Region 3	8	5
Region 4	1	0
Region 5	35	20
Region 6	34	12
Region 7	18	6
Region 8	45	18
Totalt	151	61

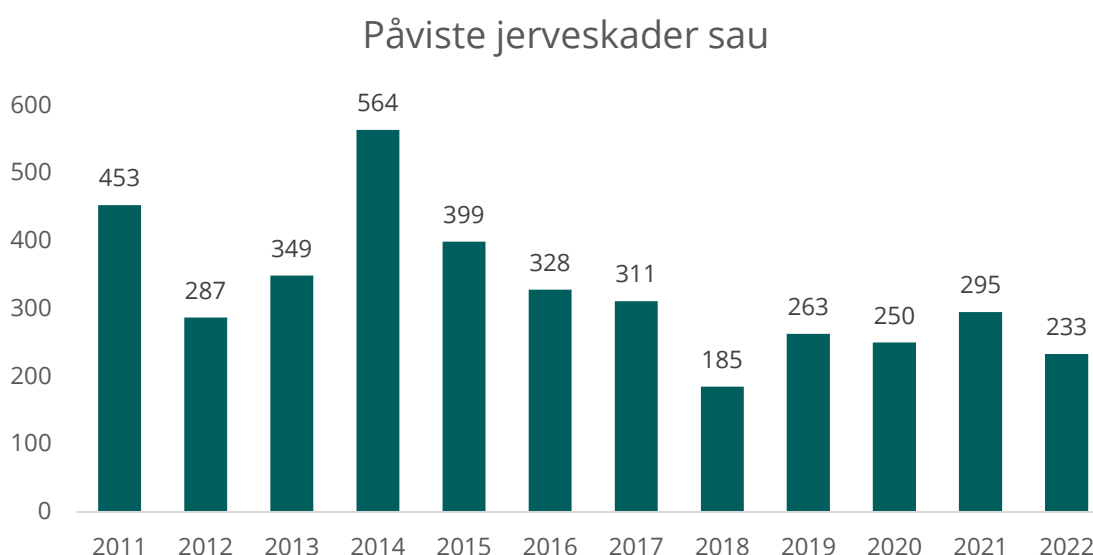
Miljødirektoratet vurderer hvert år om det er behov for ekstraordinære fellinger av jerv for å forhindre skader på husdyr og tamrein. Dette er uttak som gjennomføres av Statens naturoppsyn (SNO). Det kan være uttak av enkeltdyr eller uttak av ynglehi. Ekstraordinært uttak av jerv 2022 og 2023 oppdateres fortløpende [her](#).

Det har hittil i liten grad blitt åpnet for lisensfelling av jerv i Sverige, men årlig skjer det enkelte tilfeller av skadefelling. I tilsvarende periode ble det registrert 29 døde jerve hvor 15 jerver ble felt ved lisensfelling og 10 jerv ved skadefelling.

5. Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

Alle kadaver av sau og tamrein som meldes inn til Statens naturoppsyn blir undersøkt og lagret i Rovbase og inngår som del av grunnlaget for å utbetale erstatning for tapte dyr til rovvilt.

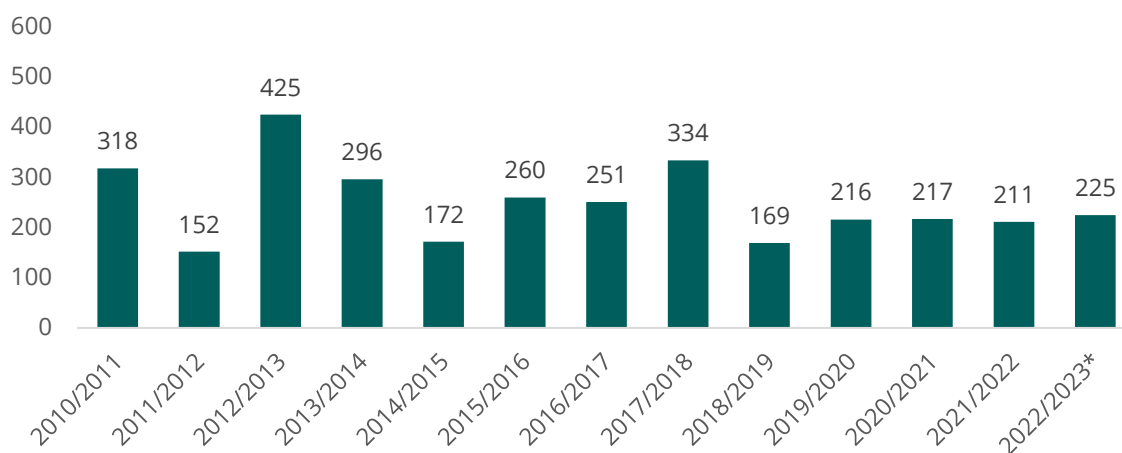
Tallene for påviste tap av sau til jerv siste ti årene (fig. 1) viser at skadene i beitesesongen 2022 var relativt lave for landet sett under ett. 2014 representerte et toppår i dokumenterte skader av jerv på sau, men dette har minsket de siste årene. Andelen jerveskader av de samlede påviste rovviltskadene på sau og lam har i snitt ligget på rundt 20 %.

Figur 1: Påviste skader på sau forårsaket av jerv (vurderingskategoriene "dokumentert" og "antatt sikker") i Norge perioden 2011-2022. Tallene inkluderer skadde, ikke avlivede dyr.

Beitesesongen 2012/2013 representerte et toppår for påviste skader av jerv på tamrein, mens de siste årene har vært på rundt gjennomsnittet for 10-års perioden. Jerv var i 2020/2021 årsaken til ca. 20 % av alle de påviste tapene av tamrein til rovvilt.

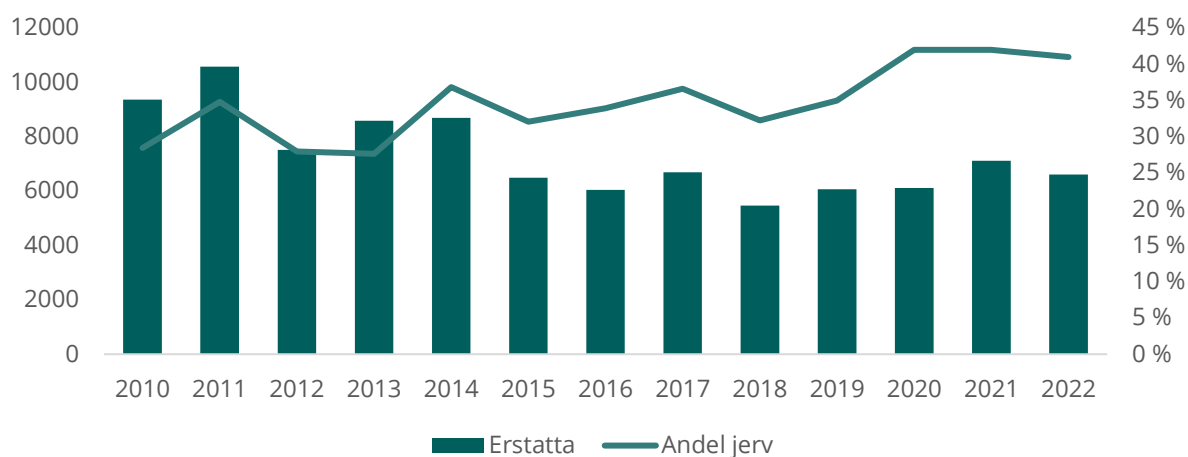
Dokumenterte jerveskader tamrein

Figur 2. Påviste skader på tamrein forårsaket av jerv (vurderingskategoriene "dokumentert" og "antatt sikker") i Norge reindriftsårene 2009/2010-2022/2023. Tallene inkluderer skadde, ikke avlivede dyr. *Til og med 12.04.2023

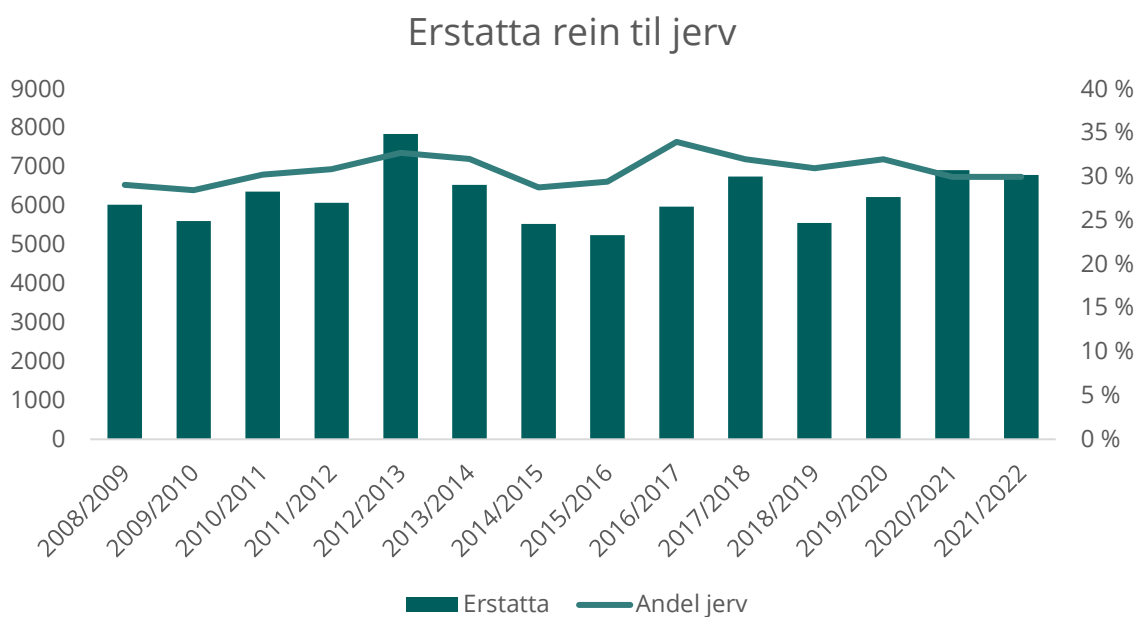
Utbetalte erstatninger for sau og lam til jerv har gått ned de siste ti årene (fig. 3), mens andelen jerveskader av den samlede erstatningen til rovvilt har vært svakt stigende. For beitesesongen 2022 ble det utbetalt erstatning for 6 612 sau og lam som tapt til jerv, noe som utgjør 41 % av den samlede rovvilterstatningen.

Erstatta sau og lam til jerv

Figur 3. Sau og lam erstattet som tapt til jerv (tall på venstre akse) og andelen jerv av samlet erstatning av sau og lam til rovvilt (i prosent, høyre akse) i Norge årene 2010-2022

Andelen tamrein erstattet som tapt til jerv har vært relativt konstant siste ti årene (fig. 4). For reindriftsåret 2021/2022 ble det erstattet 6 801 tamrein som tapt til jerv, noe som utgjør 30 % av den samlede rovvilterstatningen for tamrein.

Figur 4. Tamrein erstattet som tapt til jerv (tall på venstre akse) og andelen erstattet til jerv av samlet erstatning tamrein til rovvilt (i prosent, høyre akse) i Norge årene 2008/2009-2021/2022.

ROVVILTNEMNDA I REGION 6

Møre og Romsdal, Trøndelag

Deres ref.:

Vår dato: 09.06.2023

Vår ref.: 2022/11128

Arkivnr: 434.11

Adresseliste

Høring av revidert forvaltningsplan for rovvilt i region 6 Midt-Norge og invitasjon til høringsmøter

Rovviltnemnda i region 6 Midt-Norge legger herved ut forslag til revidert forvaltningsplan for rovvilt i region 6 på offentlig høring. Utkast til revidert forvaltningsplan for rovvilt kan lastes ned på rovviltnemndas nettsider hos Statsforvalteren i Trøndelag¹. Frist for å komme med innspill er 10. september 2023.

Bakgrunn

Gjeldende forvaltningsplan for store rovdyr i region 6 Midt-Norge er fra 2018², og er den femte forvaltningsplanen i rekken etter at den første ble vedtatt av rovviltnemnda i 2006. Den første forvaltningsplanen er revidert fire ganger, henholdsvis i 2009, 2011, 2013 og 2018.

Rovviltnemndas arbeid med forvaltningsplan er forankret i rovviltforskriftens³ § 6 om regional forvaltningsplan for rovvilt, hvor det står at:

«Rovviltnemnden skal utarbeide en regional forvaltningsplan for rovvilt. I forvaltningsplanen skal det etableres en geografisk differensiert forvaltning i regionen, jf. forskriften § 1» som sier at:

- Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser.
- Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.
- Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

Videre sier rovviltforskriftens § 6 at:

«Forvaltningsplanen skal vise hvordan rovviltnemnden vil prioritere midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak innenfor regionen i tråd med prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Planen skal også gi anbefalinger om bruken av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler innenfor regionen for å bidra til en samordnet virkemiddelbruk og reduserte tap og konflikter.»

¹ Utkast til revidert forvaltningsplan for rovvilt i region 6 Midt-Norge: <https://www.statsforvalteren.no/nb/Trondelag/Miljo-og-klima/Rovvilt/>

² Gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i region 6 Midt-Norge (2018): <https://www.statsforvalteren.no/contentassets/13e1fee385214a549f3fb14ce36570d8/forvaltningsplan-for-rovvilt-i-region-6-midt-norge-more-og-romsdal-og-trondelag---revidert-etter-vedtak-i-sak-11-19.pdf>

³ Forskrift om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften): <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-03-18-242>

Proessen så langt

Roviltnemnda i region 6 vedtok i møte 31. oktober 2022 å revidere forvaltningsplanen fra 2018. Melding om oppstart av arbeidet med revidering av forvaltningsplan for rovvilt i region 6 Midt-Norge ble sendt ut per brev fra rovviltnemnda datert 4. november 2022. Det har blitt avholdt åpne innspillmøter i Steinkjer, Rauma, Surnadal og Midtre Gauldal i januar/februar 2023. Det ble også holdt et eget innspillmøte for reindrift på Stjørdal 31. januar 2023. Frist for å komme med skriftlig innspill var 1. mars 2023. Oppstartsmeldingen i sin helhet kan leses på rovviltnemndas nettsider⁴.

Oppstartsmeldingens rammer for revideringsarbeidet.

Roviltnemnda signaliserte i oppstartsmeldingen at revideringen ikke skal medføre store forandringer, da dette vil skape uforutsigbarhet, noe som ikke er ønskelig. For forutsigbarheten sin del bør avgrensningene av forvaltningsområdene for gaupe og jerv i all hovedsak følge dagens avgrensninger, men justeringer av grensene kan skje som følge av innspill og høringsuttalelser. Eventuelle endringer bør ikke medføre at enn større andel av bestandsmålet for de to artene må oppnås i områder med sørsamisk tamreindrift enn hva som er tilfellet i gjeldende forvaltningsplan. For å sikre den sørvestlige jervebestanden legger rovviltnemnda til grunn at det i utgangspunktet skal være fylkesvise bestandsmål for jerv. For forvaltningsområdet for bjørn mener nemnda at det skal være tungtveiende grunner til å endre avgrensningen av dagens avgrensninger.

I forbindelse med innspillsperioden for revidering av forvaltningsplanen for store rovdyr i region 6 Midt-Norge, har det kommet inn 42 innspill. Ferdig utkast til revidert forvaltningsplan ble vedtatt sendt på høring i møte i rovviltnemnda 26. mai 2023.

Proessen videre

Revidert forvaltningsplan for rovvilt i region 6 Midt-Norge legges ut på offentlig høring i tre måneder fram til 10. september 2023. Det vil bli avholdt to høringsmøter i slutten av juni i forbindelse med høringen, invitasjon til disse er vedlagt, samt publisert på rovviltnemndas nettsider. Etter at høringsperioden er avsluttet vil det bli avholdt konsultasjoner med Sametinget og reindriftsnæringen. Målet er å utarbeide et nytt utkast til revidert forvaltningsplan til møte i rovviltnemnda i oktober 2023. Revidert plan skal deretter konsulteres med Sametinget og reindriftsnæringen og sendes videre til godkjenning hos Klima- og Miljødepartementet. Rovviltnemnda har ambisjoner om å vedta revidert plan i desember 2023.

Revidert plan

Forslag til revidert forvaltningsplan som nå legges ut på offentlig høring, høres opp mot dagens forvaltningsplan fra 2018⁵. Planen har som overordnet mål å oppnå Stortingets todelte målsetting, det vil si å oppnå regionalt bestandsmål for de enkelte rovviltartene i region 6, og samtidig sikre aktivt bruk av utmarksbeite ved å redusere tap av husdyr og tamrein forvoldt av fredet rovvilt. Forvaltningsplanen har også som mål å senke konfliktnivået og øke forutsigbarheten for beitebrukere og andre som berøres av rovvilt. Nedenfor presenteres rovviltnemndas vurderinger rundt hvilke endringer som er foreslått og ikke, og til slutt en kort oppsummering av de viktigste momentene. **Kart over foreslåtte forvaltningsområder for rovvilt i region 6 Midt-Norge kan utforskes i egen kartløsning⁶.**

⁴ Oppstartsmelding revidering av forvaltningsplan: <https://www.statsforvalteren.no/siteassets/sf-trondelag/dokument-fmtl/miljo-og-klima/rovvilt/melding-om-oppstart---revidering-av-forvaltningsplan-for-rovvilt-i-rovviltsregion-6-midt-norge.pdf>

⁵ Gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i region 6 Midt-Norge (2018): <https://www.statsforvalteren.no/contentassets/13e1fee385214a549f3fb14ce36570d8/forvaltningsplan-for-rovvilt-i-region-6-midt-norge-more-og-romsdal-og-trondelag---revidert-etter-vedtak-i-sak-11-19.pdf>

⁶ Interaktivt kart over foreslåtte forvaltningsområder for rovvilt i region 6 Midt-Norge: <https://kart.gislink.no/portal/apps/webappviewer/index.html?id=5f0486af3ac543ada8c0d9febe228ce5>

Tekst, utseende og struktur

All tekst er gjennomgått og revidert, samt at forvaltningsplanens oppbygning er noe endret. I denne revideringen har det vært stort fokus på å i all hovedsak omtale tema og informasjon som er nødvendig for å forstå nemndas myndighet og prioritering av midler. En del generell bakgrunnsinformasjon om rovviltforvaltning, statistikk og tall er kuttet ned og erstattet med utstrakt bruk av henvisninger og lenker til nettsider hvor denne informasjonen finnes i oppdatert format. Ved å gjøre dette kan planen har større fokus på rovviltnemndas myndighet og handlingsrom, samt at planen hele tiden kan vise til siste oppdaterte informasjon hos eksterne kilder. Revidert plan har også fått ny og moderne utforming for bedre leservennlighet.

Forvaltningsområdet for bjørn

NINA Rapport 1123⁷ konkluderte med at indre deler av Nord-Trøndelag er det best egnede forvaltningsområdet for bjørn i region 6 Midt-Norge. Med bakgrunn i denne rapporten så konkluderte de to forrige nemndene med at det ikke er gjennomførbart å opprette et forvaltningsområde for bjørn utenfor nordlige deler av Trøndelag for bedre og raskere oppnå bestandsmålet for bjørn i regionen. Videre konkluderer NINA Rapport 1952⁸ at forvaltningsområdet for bjørn er stort nok, men at egnet habitat er adskilt geografisk av fjellområdene til et østlig område inn mot Sverige og et vestlig område. Egnet habitat utenfor forvaltningsområdet både i Sverige og vest for E6 skaper utfordringer med at det er få binner som kun befinner seg innenfor forvaltningsområdet. Etter en gjennomgang av alle innspill og problemstillinger som er knyttet opp mot forvaltningsområdet for bjørn i region 6, mener rovviltnemnda at forvaltningsområdet for bjørn forblir uendret.

Forvaltningsområdet for gaupe

Gaupa er utbredt over store deler av regionen, men forekommer mer sporadisk i de sørvestlige delene av Møre og Romsdal. Med bakgrunn i kommunesammenslåinger, ser nemnda behovet for noen mindre grensejusteringer i det som tidligere var Namdalseid kommune. På samme vis bør et område som tidligere Steinkjer kommune vest for Fylkesvei 17 tas ut av forvaltningsområde for gaupe. Det er kommet flere forslag om å justere forvaltningsområde for gaupe, noen som innebærer større endringer og andre som omhandler mindre endringer. Det er hensiktsmessig med et stort forvaltningsområde for gaupe, for å kunne legge opp til en skadebasert forvaltning. Kvotejakt er et effektivt bestandsregulerende tiltak, og kvotene kan i enda større grad enn i dag settes med bakgrunn i skade- og bestandssituasjonen. Detaljerte inndelinger av kvotejaksområder gjøres i det årlige kvotevedtaket, og ikke i forvaltningsplanen. Rovviltnemnda mener med bakgrunn i det overstående, og for forutsigbarhetens del, at forvaltningsområde for gaupe i stor grad bør beholdes med dagens avgrensing. Videre må man heller se på inndeling av soner for kvotejakt, forsinket kvotejaktstart i enkelte områder, og størrelse på kvote når rovviltnemnda vedtar kvote.

Forvaltningsområde for jerv

I innspillsrunden til revidering av forvaltningsplan har det kommet inn en rekke forslag til endring av dagens forvaltningsområde for jerv i regionen, spesielt i Møre og Romsdal, og forslagene er ikke sammenfallende. En eventuell reduksjon av forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal innebærer at området som gjenstår som forvaltningsområde er svært lite, og kraftig redusere sannsynligheten for å kunne oppnå det fylkesvise bestandsmålet på tre årlige ynglinger. Forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal er av en så begrenset størrelse, at en eventuell

⁷ NINA Rapport 1123 – Utredning om endring i yngleområdene for jerv og bjørn i region 6: <http://hdl.handle.net/11250/2395753>

⁸ NINA Rapport 1952 – Brunbjørnbinneres arealbehov og betydningen av svensk forvaltning for bestandsutviklingen i region 6: <https://hdl.handle.net/11250/2725506>

reduksjon i dette området må kompenseres med areal i andre områder av regionen. Dette vil være konfliktdrivende og lite forutsigbart.

Flere av innspillene har dreid seg om at forvaltningen av den sørvestnorske jervebestanden bør samordnes bedre med region 3 Oppland. Bestanden er felles, og fordeling av ynglinger og skadeomfang varierer fra år til år over fylkesgrensa. Med bakgrunn i dette ønsker rovviltnemnda i region 6 Midt-Norge å ta et initiativ ovenfor rovviltnemnda i region 3 Oppland og Klima- og miljødepartementet, med tanke på å få opprettet et felles bestandsmål for den sørvestlige jervebestanden som lever i grenseområdene mellom gamle Oppland fylke (region 3) og Møre og Romsdal (region 6). Rovviltnemnda vil jobbe for at den sørvestlige jervebestanden i grenseområdene mellom gamle Oppland fylke og Møre og Romsdal forvaltes etter samme mal som forvaltningen av ulv mellom rovviltnemnda i region 4 og 5. Dette betyr felles bestandsmål, felles kvote for lisensfelling og felles kvote for betingede skadefellingstillatelser. Rovviltnemnda vedtok i møte 26. mai 2023 å ta initiativ ovenfor rovviltnemnda i region 3, og videre Klima- og miljødepartementet, om en felles forvaltning av den sørnorske jervebestanden. Med bakgrunn i innkomne innspill, igangsatte nasjonale tiltak for en mer effektiv bestandsregulering av jervebestanden i landet og rovviltnemndas initiativ for en felles forvaltning av den sørnorske delbestanden av jerv, mener rovviltnemnda at endringer av forvaltningsområdet for jerv ikke er løsningen på tapssituasjonen til jerv i Møre- og Romsdal.

Rovviltnemnda foreslår imidlertid en mindre grensejustering ved Snåsavatnet i Trøndelag. Grensejusteringen innebærer at grensen i stedet for å følge E6, nå følger vannkanten fra Vegset i Snåsa, langs sørsiden av Snåsavatnet og langs vassdraget via Fossemvatnet, Reinsvatnet og Byaelva ned til der E6 krysser Steinkjerelva. Derfra er grensen lik som før. Endringen innebærer at noen få landområder nord for Snåsavatnet, samt Byafjellet, tas ut av forvaltningsområdet. Bakgrunnen for endringen, er at grensene i gjeldende plan innlemmer ulogiske, smale landområder som er fysisk adskilt fra øvrige områder i forvaltningsområdet på grunn av Snåsavatnet.

Geografisk fordeling av de regionale bestandsmålene og fordeling av bestand

Fylkesvise bestandsmål for jerv, med mål om 3 ynglinger i Møre og Romsdal og 7 ynglinger i Trøndelag, videreføres. Det innføres ikke fylkesvise bestandsmål for gaupe. Rovviltnemnda har som ambisjon at bestandene av jerv og gaupe er jevnt fordelt innenfor sine respektive forvaltningsområder. For jerv er det også et mål at antall jerveynglinger i hvert reinbeitedistrikt innenfor forvaltningsområdet for jerv bør ikke overskride to ynglinger årlig.

Forebyggende og konfliktdempende midler (FKT-midler)

Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak⁹ (FKT-forskriften) setter rammer for bruken av midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak med tanke på rovviltskader. Forvaltningsplanen skal si noe om hvordan nemnda vil prioritere midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak innenfor regionen i tråd med prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Det er kommet inn en del innspill til oppstartsmeldingen om ulike FKT-relaterte tema, blant annet ønsker om at nemnda prioriterer midler til tiltak som fører til mer effektiv skadefelling og lisensfelling (jerv), dialogmøter og kunnskapsformidling, ulike forskningsprosjekter og kunnskapsinnhenting, hundeevipasjer, økte midler til akutte skadesituasjoner, planlagte forebyggende tiltak med mer.

Rovviltnemnda får hvert år tildelt midler over statsbudsjettet, hvor store deler skal brukes på forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak. Det er ikke nemnda selv som

⁹ Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-01-01-3>

behandler søknader om FKT-midler, dette ansvaret ligger hos Statsforvalterne. Nemnda kan imidlertid styre hvilke typer tiltak som skal prioriteres. Dette igjennom å fordele midlene på de to fylkene, prioritere hvor stor andel av midlene som skal øremerkes for lokal kunnskapsinnhenting og konfliktdempende tiltak, og hvor stor del som skal brukes på forebyggende tiltak. Dette gjøres i et årlig vedtak i mars. Det er et viktig poeng av forvaltningsplanen ikke innskrenker skjønnsrommet FKT-forskriften legger opp til. Rovviltnemnda mener derfor at forvaltningsplanen bør inneholde kun overordnede føringer, slik at midlene kan tilpasses ulike situasjoner i ulike områder. Rovviltnemnda ønsker at prioriteringene i gjeldende plan fra 2018 videreføres, men at prioriteringene og de ulike typene forebyggende og konfliktdempende tiltak som er mest aktuelle i region 6 synliggjøres bedre i revidert plan.

Rovviltnemnda foreslår følgende hovedprioriteringer ved bruk av midler til forebyggende tiltak (uprioritert rekkefølge):

- Forebyggende tiltak skal prioriteres innenfor forvaltningsområdene for de ulike rovviltartene, samt i områder utenfor forvaltningsområdene med store årvisse tap forvoldt av fredet rovvilt.
- Tiltakene bør være direkte tapsforebyggende og ha så liten skadeforskyvende effekt som mulig.
- Tiltakene skal være praktisk og økonomisk gjennomførbare.
- Søknader fra reinbeitedistrikt og beitelag skal prioriteres foran søknader fra enkelt reineiere og enkeltbrukere.

Rovviltnemnda foreslår følgende hovedprioriteringer ved bruk av midler til konfliktdempende tiltak (uprioritert rekkefølge):

- Tiltak rettet mot barn og ungdom.
- Tiltak som bidrar til å styrke, videreutvikle og effektivisere det kommunale og interkommunale skadefellingsarbeidet for en mer rask og effektiv skadefelling.
- Tiltak som bidrar til å avklare tapsforhold på utmarksbeite.
- Tiltak som effektiviserer bestandsregulering.

FKT-forskriften er under revidering i 2023. Dette betyr at rammene forskriften setter til bruk av FKT-midler kan endres. Derfor er alt som har med forebyggende og konfliktdempende tiltak og midler samlet under ett kapittel, slik at dette kapittelet enkelt kan revideres ved behov, uten at hele planen trenger å revideres dersom den nye FKT-forskriften fører til endringer som også får følger for forvaltningsplanen for rovvilt i region 6 Midt-Norge.

Skadefelling, lisensfelling og uttak av rovvilt

Under innspillsrunden kom det flere merknader som omhandler terskler for skadefelling, og ønsker om at forvaltningsplanen skal si noe om dette. Rovviltnemnda har ikke myndighet til å iverksette skadefelling, det er det Miljødirektoratet og delvis Statsforvalterne som har. Ved vurdering av om det skal gis fellingstillatelse, skal det tas særlig hensyn til områdets betydning som beitemark, skadenes omfang og utvikling, potensialet for fremtidige skader og muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak. Ingen situasjon vil derfor være lik. Forvaltningsplanen utdyper derfor ikke hva de ulike tersklene for felling av rovvilt i ulike områder bør være, ut over prinsippet om geografisk differensiering av virkemidler, herunder skadefelling. Terskel for skadefelling skal være lavere utenfor forvaltningsområdene for rovvilt, enn innenfor forvaltningsområdene. Videre kan nemnda prioritere å bruke midler på tiltak som bidrar til å styrke, videreutvikle og effektivisere det kommunale og interkommunale skadefellingsarbeidet for en mer rask og effektiv skadefelling. Rovviltnemnda mener at tiltak som bidrar til dette, skal være en av prioriteringene ved bruk av FKT-midler. Når det først er innvilget skadefelling er det viktig at skadefellingen er effektiv.

Det er også kommet inn en del innspill om at lisensfelling av jerv må effektiviseres, og at rovviltnemnda må sørge for flere ekstraordinære uttak når lisensfelling gir tilstrekkelig resultat. Rovviltnemnda kan velge å prioritere midler til tiltak som effektiviserer lisensfelling av jerv, noe nemnda har satt opp som en av hovedprioriteringene ved bruk av midler til konfliktdempende tiltak. Ekstraordinære uttak og fellinger er Miljødirektoratets ansvar. Rovviltnemnda har ingen myndighet til å fatte vedtak om ekstraordinære uttak av rovvilt, men kan signalisere ovenfor Miljødirektoratet hvilke områder og arter som bør prioriteres for dette. I de siste årene er dette gjort årlig, både gjennom vedtak om kvote for lisensfelling av jerv og i et eget vedtak med anbefalinger som oversendes Miljødirektoratet etter endt beitesesong. Rovviltnemnda vil fortsette denne praksisen.

Forvaltning av rovdyr i kalvingsområder for tamrein

For region 6 Midt-Norge hvor kalvingsområdene for tamrein er i de samme områdene som rovdyrene, er forvaltning av rovdyr i kalvingsområdene en stor og vanskelig utfordring. Reindriften drives over store områder, og bortimot hele nordlige Trøndelag og store deler av sørlige Trøndelag er reindriftingsområder. Dette er utfordrende når det skal prioriteres mellom beiteområder og kalvingsområder opp mot rovviltområder i en forvaltningsplan, og flere plasser vil det bli overlappende områder. For region 6 hvor det er overlapp mellom kalvingsområdene og forvaltningsområdene nedfelte forrige nemnd egne retningslinjer for forvaltning av rovdyr i kalvingsområdene. I revidert forvaltningsplan foreslår rovviltnemnda at disse retningslinjene videreføres. Retningslinjene er noe revidert.

Annet

Gjennom innspillsrunden til oppstart av revidering av forvaltningsplanen kom det inn en del innspill som omhandlet ulike tema som ikke har direkte sammenheng med forvaltningsplanen. Med bakgrunn i dette har nemnda i revidert plan hatt fokus på å bedre tydeliggjøre rovviltnemndas myndighet og handlingsrom, og hva som kan omtales i forvaltningsplanen og ikke.

Oppsummering

Kort oppsummert foreslår rovviltnemnda følgende:

- Forvaltningsområder for rovvilt i region 6 Midt-Norge
 - Forvaltningsområdet for bjørn holdes uendret.
 - Forvaltningsområdet for gaupe holdes i stor grad uendret, men med bakgrunn i kommunesammenslåing justeres grensene mellom tidligere Namsos og Namdalseid kommuner og tidligere Steinkjer og Verran kommune i Trøndelag. Grensejusteringen innebærer at grensen i stedet for å følge tidligere kommunegrenser, nå følger nærliggende veier og vassdrag. Den skriftlige beskrivelsen oppdateres med nye kommunenavn.
 - Forvaltningsområdet for jerv holdes i stor grad uendret, med en liten grensejustering langs Snåsavatnet i Trøndelag. Grensejusteringen innebærer at grensen i stedet for å følge E6, nå følger vannkanten fra Vegset i Snåsa, langs sørsiden av Snåsavatnet og langs vassdraget via Fossemvatnet, Reinsvatnet og Byaelva ned til der E6 krysser Steinkjervelva. Derfra er grensen lik som før. Den skriftlige beskrivelsen oppdateres med nye kommunenavn.
- Hovedprioriteringer ved bruk av midler til forebyggende tiltak (uprioritert rekkefølge):

- Forebyggende tiltak skal prioriteres innenfor forvaltningsområdene for de ulike rovviltartene, samt i områder utenfor forvaltningsområdene med store årvisse tap forvoldt av fredet rovvilt.
 - Tiltakene bør være direkte tapsforebyggende og ha så liten skadeforskyvende effekt som mulig.
 - Tiltakene skal være praktisk og økonomisk gjennomførbare.
 - Søknader fra reinbeitedistrikt og beitelag skal prioriteres foran søknader fra enkelt reieiere og enkeltbrukere.
- Hovedprioriteringer ved bruk av midler til konfliktdependende tiltak (uprioritert rekkefølge):
 - Tiltak rettet mot barn og ungdom.
 - Tiltak som bidrar til å styrke, videreutvikle og effektivisere det kommunale og interkommunale skadefellingsarbeidet for en mer rask og effektiv skadefelling.
 - Tiltak som bidrar til å avklare tapsforhold på utmarksbeite.
 - Tiltak som effektiviserer bestandsregulering.

Hvordan gi innspill

Alle som ønsker det, kan komme med skriftlige hørings svar. Rovviltnemnda ber sentrale og regionale lag/organisasjoner å videresende dette høringsbrevet, invitasjon til høringsmøter og høringsutkast til revidert plan til sine lokale lag/organisasjoner i Møre og Romsdal og Trøndelag. Høringen vil også bli annonsert i aktuelle aviser i regionen og på rovviltnemndas nettsider hos Statsforvalteren i Trøndelag.

Frist for å komme med innspill er 10. september 2023. Merk med saksnummer 2022/11128. Innspill sendes på epost til sftlpost@statsforvalteren.no, eller per post til:

Rovviltnemnda i region 6
c/o Statsforvalteren i Trøndelag
Postboks 2600
7734 Steinkjer

Med hilsen

Kari Anita Furunes
leder

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrifter

Vedlegg

- 1 Invitasjon til høringsmøter - ny forvaltningsplan for region 6 Midt Norge
- 2 Høringsutkast til revidert forvaltningsplan for rovvilt i region 6 Midt-Norge juni 2023
- 3 Adresseliste høring 090623

Adresseliste høring

Roviltnemnda i region 1

Roviltnemnda i region 3

Roviltnemnda i region 5

Roviltnemnda i region 7

Statsforvalteren i Innlandet

Statsforvalteren i Vestland

Statsforvalteren i Nordland

Statsforvalteren i Trøndelag

Statsforvalteren i Møre og Romsdal

Miljødirektoratet

Landbruksdirektoratet

Klima- og miljødepartementet

Landbruks- og matdepartementet

Sametinget

Mattilsynet

Trøndelag fylkeskommune

Møre og Romsdal fylkeskommune

Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia

Blåfjella/Skjækerfjella/Lierne nasjonalparkstyre

Skardsfjella og Hyllingsdalen verneområdestyre

Byrkjje nasjonalpaarhkeståvroe/Børgefjell nasjonalparkstyre

Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan

Verneområdestyret for Trollheimen

Nasjonalparkstyret for Forollhogna

Dovrefjell nasjonalparkstyre

Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen landskapsvernområde

Nasjonalparkstyret for Reinheimen

Trondheim kommune

Steinkjer kommune

Namsos kommune

Frøya kommune

Osen kommune

Oppdal kommune

Rennebu kommune

Røros kommune

Holtålen kommune

Midtre Gauldal kommune

Melhus kommune

Skaun kommune

Malvik kommune

Selbu kommune

Tydal kommune

Meråker kommune

Stjørdal kommune

Frosta kommune

Levanger kommune

Verdal kommune

Snåsa kommune

Lierne kommune

Røyrvik kommune

Namsskogan kommune

Grong kommune

Høylandet kommune

Overhalla kommune

Flatanger kommune

Leka kommune

Inderøy kommune

Indre Fosen kommune

Heim kommune

Hitra kommune

Ørland kommune

Åfjord kommune

Orkland kommune

Nærøysund kommune

Rindal kommune

Kristiansund kommune

Molde kommune

Ålesund kommune

Vanylven kommune

Sande kommune

Herøy kommune

Ulstein kommune

Hareid kommune

Ørsta kommune

Stranda kommune

Sykkylven kommune

Sula kommune

Giske kommune

Vestnes kommune

Rauma kommune

Aukra kommune

Averøy kommune

Gjemnes kommune

Tingvoll kommune

Sunndal kommune

Surnadal kommune

Smøla kommune

Aure kommune

Volda kommune

Fjord kommune

Hustadvika kommune

Naturvernforbundet i Trøndelag

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal

Norges Naturvernforbund

Natur og ungdom

Bygdefolk for rovdyr

WWF Norge

Aktivt rovdyrvern

Foreningen våre rovdyr

NOAH – for dyrs rettigheter

Rovviltets Røst

Birdlife Norge

Birdlife avdeling Trøndelag

Forum for Natur og Friluftsliv

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Norges Jeger- og Fiskerforbund – Møre og Romsdal

Norges Jeger- og Fiskerforbund – Trøndelag

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk – Nord-Trøndelag

Norges Bondelag

Trøndelag Bondelag

Møre og Romsdal Bondelag

Norsk sau og geit

Nord-Trøndelag Sau og Geit

Sør-Trøndelag Sau og Geit

Møre og Romsdal Sau og Geit

Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag

Sør-Trøndelag Bonde- og Småbrukarlag

Nord-Trøndelag Bonde- og Småbrukarlag

Norske reindriftsamers landsforbund NRL

Sør-Trøndelag/Hedmark reinsamelag

Nord-Trøndelag reinsamelag

Østre Namdal Reinbeitedistrikt

Luru Reinbeitedistrikt

Skjækerfjell Reinbeitedistrikt

Færen Reinbeitedistrikt

Fosen Reinbeitedistrikt

Essand Reinbeitedistrikt

Riast-Hylling Reinbeitedistrikt

Femund Reinbeitedistrikt

Trollheimen Reinbeitedistrikt

Elgåa Reinbeitedistrikt

Høringsutkast til revidert forvaltningsplan for rovvilt i region 6 Midt-Norge

Møre og Romsdal og Trøndelag

Innholdsfortegnelse

1	Mål og rammer for rovviltforvaltningen	4
1.1	Nasjonale føringer	4
1.2	Rovviltnemndas ansvar og rolle	4
1.3	Mål med forvaltningsplanen	5
2	Forvaltningsområder for rovvilt i region 6 Midt-Norge	6
3	Rovvilt i region 6 Midt-Norge	8
3.1	Bestandsmål	8
3.2	Bestandsovervåkning	8
3.3	Bestandsregulering	8
3.3.1	Lisensfelling	9
3.3.2	Kvotejakt	9
3.3.3	Ekstraordinære uttak	9
4	Utmarksbeite i region 6 Midt-Norge	10
4.1	Omfang av husdyr på beite og geografisk fordeling	10
4.2	Tamreindrift	11
4.3	Tap av husdyr og tamrein på beite	11
5	Virkemidler og tiltak i rovviltforvaltningen	13
5.1	Fordeling av økonomiske midler	13
5.2	Forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak	13
5.2.1	Planlagte forebyggende tiltak	14
5.2.2	Akutte forebyggende tiltak	15
5.2.3	Konfliktdempende tiltak	15
5.3	Betinget skadefelling	16
5.4	Forvaltning av rovvilt i kalvingsområder for tamrein	17
5.5	Andre økonomiske virkemidler	17
6	Andre interesser og forhold rundt rovvilt	18
6.1	Psykososiale forhold	18
6.2	Dyrevelferd	18
<hr/>		
	Vedlegg	19
1.	Roller og ansvarsfordeling i rovviltforvaltningen	19
2.	Forvaltningsområdet for bjørn	20
3.	Forvaltningsområdet for gaupe	21
4.	Forvaltningsområdet for jerv	22
5.	Viktige datoer gjennom året i rovviltforvaltningen	23

1. Mål og rammer for rovviltforvaltningen

1.1 Nasjonale føringer

Det er et mål å sikre levedyktig bestander av de fire store rovdyrartene – det vil si bjørn, gaupe, jerv og ulv – og av kongeørn. Samtidig er det et mål å opprettholde et aktivt landbruk for å utnytte beiteressursene for sau og tamrein i utmark. I lovverk og styringssignaler fra nasjonale myndigheter gis det rammer for den todelte målsettingen.

Dagens forvaltning av våre rovviltarter bygger på:

- *St.meld. nr. 15 (2003–2004) – Rovvilt i norsk natur*¹ og Stortingets behandling av denne i *Innst. S. nr. 174 (2003–2004)*², samt Stortingets rovviltforlik fra 16. juni 2011 i *Dokument 8: 163 S (2010–2011)*³
- *Meld. St. 21 (2015–2016) – Ulv i norsk natur – Bestandsmål for ulv og ulvesone*⁴ og Stortingets behandling av denne i *Innst. 257 L (2016–2017)*⁵
- *Konvensjonen om vern av ville europeiske planter og dyr og deres leveområder* (Bernkonvensjonen)⁶
- *Lov om forvaltning av naturens mangfold* (naturmangfoldloven)⁷
- *Forskrift om forvaltning av rovvilt* (rovviltforskriften)⁸
- *Lov om jakt og fangst av vilt* (viltloven)⁹

Rovviltpolitikken i Norge har innvirkning på samisk reindrift. Reindrift er bærebjelken i sørsamisk kultur, og Norge er forpliktet i henhold til både nasjonale og internasjonale bestemmelser å legge til rette for at samisk kultur skal opprettholdes også i sørsamiske områder. Grunnlovens § 108¹⁰, *FNs urfolksdeklarasjon*¹¹ og *FNs ILO-konvensjon nr. 169*¹² har bestemmelser om hvordan samisk kultur skal beskyttes. Samer skal blant annet konsulteres i saker som direkte berører dem. *FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27*¹³, som omhandler minoriteters rettigheter, har også styringssignaler relevant for rovviltforvaltningen.

1.2 Rovviltnemndas ansvar og rolle

I forbindelse med behandling av rovviltmeldingen St. meld. nr. 15 (2003–2004), fordelte Stortinget myndighet og oppgaver mellom ulike instanser. Norge er delt inn i åtte rovviltregioner. I hver forvaltningsregion har en rovviltnemnd hovedansvaret for forvaltningen av gaupe, jerv, bjørn og ulv. Hver region er tildelt bestandsmål for de artene som skal yngle innenfor regionen. Rovviltnemnda skal:

- gjennomføre vedtatt nasjonal rovviltpolitikk innenfor sin region, og skal ha nær kontakt med berørte kommuner og organisasjoner.
- jobbe for at de regionale bestandsmålene oppnås og at tapene i beitenæringen går ned.
- fastsette kvoter for skadefelling og lisensfelling på ulv, bjørn og jerv, samt skadefelling og kvotejakt på gaupe, dersom bestandsmålene er nådd. Denne myndigheten vurderes ut fra gjennomsnittet av antall ynglinger de siste tre årene.
- utarbeide en regional forvaltningsplan for rovvilt, herunder å etablere en geografisk differensiert forvaltning i regionen, fastsette retningslinjer for fordeling av midler til forebyggende tiltak og gi anbefalinger om bruken av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler for å sikre en samordnet virkemiddelbruk.
- ta initiativ til dialog med Miljødirektoratet om ekstraordinære uttak av rovvilt.

Myndighet og ansvar mellom ulike instanser i rovviltforvaltningen er spesifisert nærmere i rovviltforskriften, og er her oppsummert i vedlegg 1.

¹ St.meld. nr. 15 (2003 – 2004) – Rovvilt i norsk natur:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/2745f432f7324e3884074683686f78d0/no/pdfs/stm200320040015000dddpdfs.pdf>

² Innst. S. nr. 174 (2003 – 2004): <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/innstillinger/stortinget/2003-2004/inns-200304-174.pdf>

³ Dokument 8: 163 S (2010 – 2011): <https://www.stortinget.no/Global/pdf/Representantforslag/2010-2011/dok8-201011-163.pdf>

⁴ Meld. St. 21 (2015 – 2016) – Ulv i norsk natur – bestandsmål for ulv og ulvesone:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/c7371a81d0554f38a4afb03a5de04eed/no/pdfs/stm201520160021000dddpdfs.pdf>

⁵ Innst. 257 L (2016 – 2017): <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/innstillinger/stortinget/2016-2017/inns-201617-257L.pdf>

⁶ Mer om Bernkonvensjonen: <https://www.coe.int/en/web/bern-convention>

⁷ Lov om forvaltning av naturens mangfold: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

⁸ Forskrift om forvaltning om rovvilt: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-03-18-242>

⁹ Lov om jakt og fangst av vilt: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-29-38>

¹⁰ Norges Grunnlov: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17>

¹¹ Mer om FNs urfolksdeklarasjon: <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/urfolk/fns-erklaring-om-urfolks-rettigheter>

¹² Mer om ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/samepolitikk/midtpalte/ilokonvensjon-nr-169-om-urbefolkninger-o/id451312/>

¹³ Mer om *FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter*:

<https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/konvensjon-om-sivile-og-politiske-rettigheter>

1.3 Mål med forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen for rovvilt i region 6 Midt-Norge har som overordnet mål å oppnå Stortingets todelte målsetting, det vil si å oppnå regionalt bestandsmål for de enkelte rovviltartene i region 6, og samtidig sikre aktivt bruk av utmarksbeite ved å redusere tap av husdyr og tamrein forvoldt av fredet rovvilt. Forvaltningsplanen har også som mål å senke konfliktnivået og øke forutsigbarheten for beitebrukere og andre som berøres av rovvilt.

Forvaltningsplanen har som mål å:

- oppnå regionalt bestandsmål for de enkelte rovviltartene i region 6.
- sikre aktivt bruk av utmarksbeite ved å redusere tap av husdyr og tamrein forvoldt av fredet rovvilt.
- senke konfliktnivået og øke forutsigbarheten for beitebrukere og andre som berøres av rovvilt.

Geografisk differensiert forvaltning

For å oppnå disse målsettingene legger forvaltningsplanen til rette for en geografisk differensiert forvaltning, det vil si å utpeke områder som skal prioriteres for beitedyr og områder som skal prioriteres for rovvilt, og etablere retningslinjer for ulike virkemiddelbruk i disse områdene. Dette er et sentralt element i rovviltforvaltningen. En langsiktig geografisk differensiert forvaltning skal føre til reduserte skader gjennom et best mulig skille mellom beitedyr og faste forekomster av rovvilt. Forvaltningsområder for de ulike rovviltartene og beiteprioriterte områder er omtalt i kapittel 2. Forvaltningsplanen skal også si noe om rovviltnemndas prioriteringer av midler til forebyggende tiltak og gi anbefalinger om bruken av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler for å sikre en samordnet virkemiddelbruk i arbeidet med å oppnå den todelte målsettingen.

Foto: Svein Vik

2. Forvaltningsområder for rovvilt i region 6 Midt-Norge

Forvaltningsplanen for rovvilt bygger på de regionale bestandsmålene for de enkelte rovviltartene i regionen og den todelte målsettingen. Differensieringen tar utgangspunkt i viktige beiteområder, skadesituasjonen og rovviltartenes utbredelse av den ynglende bestanden. Forvaltningsområdene skal være av en slik størrelse og avgrensning at det er realistisk at regionens bestandsmål kan oppnås innenfor forvaltningsområdene. Se figur 1 for kart over forvaltningsområdene for bjørn, gaupe og jerv i region 6. Det er ikke mål om yngling av ulv i region 6, og det er derfor ikke et eget for-

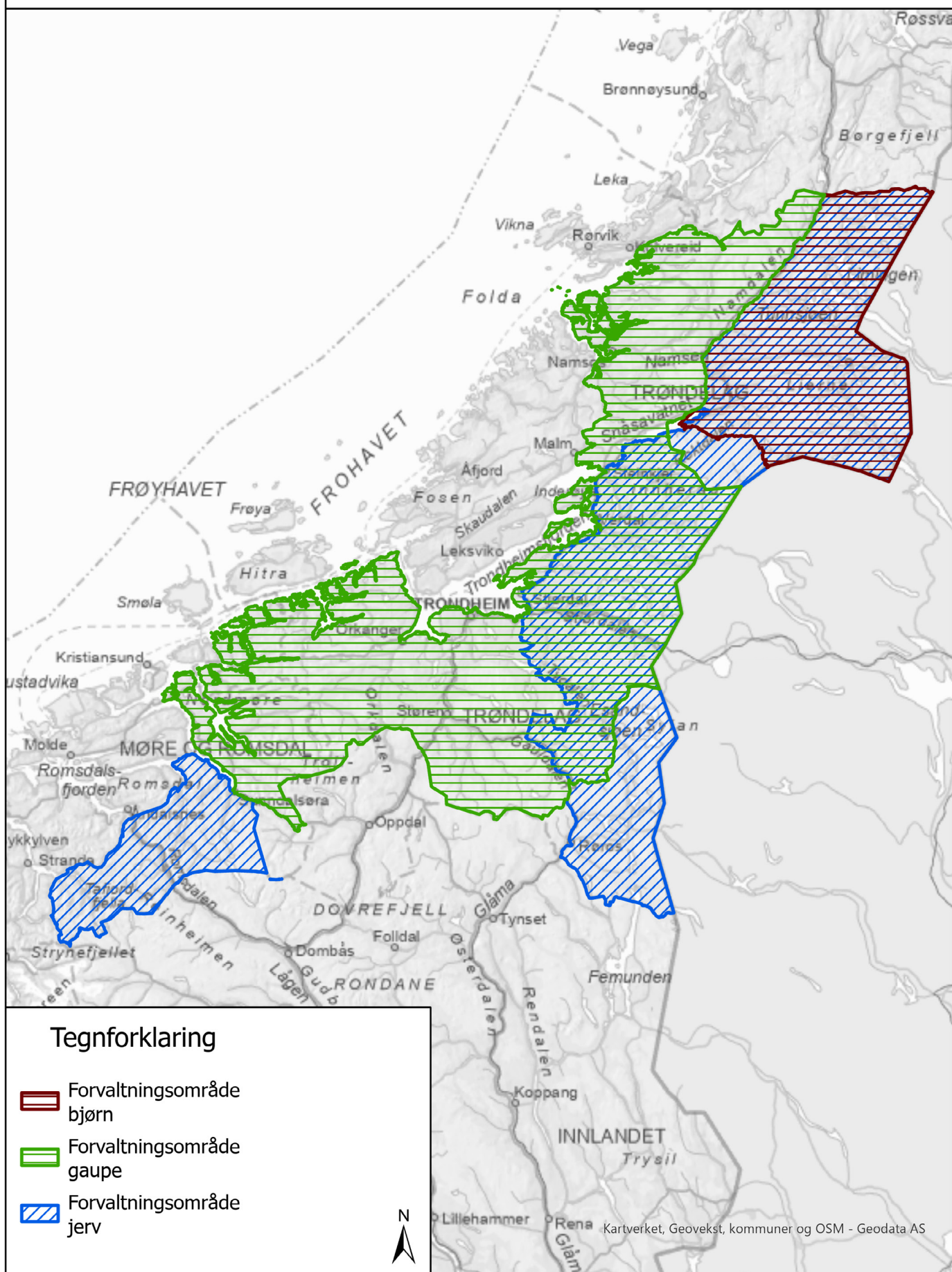
valtningsområde for ulv i region 6. Områder som ligger utenfor forvaltningsområde for en rovviltart skal ansees som prioritert beiteområde sett i forhold til den arten. Forekomst av rovvilt i beiteprioriterte områder må likevel påregnes, og kongeørn hekker for øvrig over hele regionen. Skriftlig beskrivelse og detaljerte kart over forvaltningsområdene for henholdsvis bjørn, gaupe og jerv er presentert i vedlegg 2, 3 og 4. Forvaltningsområdene kan også utforskes nærmere i kart på egen [kartløsning](#).

Foto: Svein Vik

Figur 1: Kart over forvaltningsområdene for henholdsvis bjørn (brun skravur), gaupe (grønn skravur) og jerv (blå skravur) i region 6. Områdene utenfor forvaltningsområdene for rovvilt er beiteprioriterte områder med tanke på den respektive rovviltarten. Kongeørn hekker for øvrig i hele regionen, og det er ikke mål om yngling av ulv i region 6.

Forvaltningsområder i region 6 Midt-Norge

3. Rovvilt i region 6 Midt-Norge

3.1 Bestandsmål

Hver region er av Stortinget tildelt bestandsmål for de artene som skal yngle innenfor regionen. I region 6 Midt-Norge er det mål om yngling av bjørn, gaupe og jerv. De regionale bestandsmålene er satt som årlige ynglinger, og forvaltningen skal forsøke å komme nærmest mulig bestandsmålene hvert år. Bestandsmålene skal fortrinnsvis oppnås innenfor forvaltningsområdet for arten. Alle ynglinger - uavhengig om de befinner seg innenfor eller utenfor forvaltningsområdene - telles med når det kommer til å oppnå bestandsmålene.

For region 6 Midt-Norge er bestandsmålene

- 3 årlige ynglinger av bjørn
- 12 årlige ynglinger av gaupe
- 10 årlige ynglinger av jerv, med fylkesvise bestandsmål fordelt slik:
 - 7 årlige ynglinger i Trøndelag
 - 3 årlige ynglinger i Møre og Romsdal
- Det er ikke et nasjonalt mål om å etablere ulv i region 6
- Kongeørn skal hekke over hele landet og har ikke regionale bestandsmål som forvaltes av rovvilt-nemndene.

3.2 Bestandsovervåking

Bjørn, gaupe, jerv, ulv og kongeørn overvåkes gjennom *Det nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt*¹⁴. Overvåkningsprogrammet skal sikre at kartlegging og overvåking av rovvilt blir utført på best mulig måte og likt over hele landet. Miljødirektoratet har hovedansvaret for programmet, mens ansvaret for innsamlingsmetodikk, tolkning/systematisering av data og offentliggjøring av resultater er lagt til Rovdata. Hovedansvaret for bestandsregistreringene er lagt til Statens naturoppsyn (SNO).

Oppdaterte tall på bestandsstatus og -utvikling for de fire store rovdyrartene og for kongeørn finnes på Rovdatas nettsider¹⁵. Her finnes det også utdypende informasjon om hvordan overvåkingen av rovvilt foregår i Norge. Rovdata har etablert en egen rapporteringsside, Skandobs¹⁶, der allmennheten kan registrere sine egne observasjoner og spor-tegn av store rovdyr. Tilfeldige innmeldinger av observasjoner av rovvilt fra publikum vil alltid være et viktig bidrag i datainnsamlingen. Oppdaterte tall på bestandsstatus og -ut-

vikling brukes aktivt i rovviltnemnda sine saksfremlegg, både for å vedta betinget skadefellingskvote og kvote for lisensfelling og kvotejakt. Det er en forutsetning for rovviltnemnda sitt arbeid at de har tilgang på oppdaterte opplysninger om rovviltbestandene når de skal ta sine beslutninger.

Som et ledd i å øke lokalbefolkningens interesse for å varsle inn tips om ynglinger, har rovviltnemnda vedtatt å videreføre en kompensasjon på kroner 10 000,- for den som gir opplysninger som fører til at tidligere ukjente ynglinger av jerv blir registrert. Opplysninger om jervehi behandles som sensitiv informasjon som unntas offentligheten. Informasjon om jervehi skal derfor kun formidles til SNO.

3.3 Bestandsregulering

Rovviltnemnda skal bidra til oppnåelsen av fastsatte bestandsmål og den todelte målsettingen ved å blant annet regulere rovviltbestandene. For å regulere bestandene av bjørn, jerv og ulv har vi fellingsformen lisensfelling og for gaupe har vi kvotejakt. Fastsettelse av kvote for felling og områder for felling skal baseres på bestandsstatus og -utvikling for de ulike artene, en grunnleggende vurdering av skadebildet tidligere år og skadepotensialet fremover i tid. For å hindre for store uttak av reproduktive hunndyr, settes det egne hunndyrkvoter i både lisensfelling og kvotejakt. Forvaltningssystemet i Norge er tilrettelagt slik at felling i størst mulig grad kan utøves av lokalkjente og lokalt tilknyttede jegere. I tillegg er det mulig å regulere bestandene gjennom ekstraordinære uttak. Se vedlegg 5 for en oversikt over blant annet start- og sluttdatoer for lisensfelling og kvotejakt på de ulike rovviltartene gjennom året.

Rovviltnemnda har som ambisjon at både gaupe- og jervebestanden skal være jevnt fordelt innenfor sitt respektive forvaltningsområde. Antall jerveynglinger i hvert reinbeitedistrikt innenfor forvaltningsområdet for jerv bør ikke overskride to ynglinger.

Når bestandene ligger over regionalt bestandsmål, og tiltak som lisensfelling og kvotejakt ikke gir tilfredsstillende resultat, mangler rovviltnemnda handlingsrom og ytterligere forvaltningstiltak. Rovviltnemnda tar derfor årlig initiativ ovenfor Miljødirektoratet, som har ansvar for å vurdere hvor

¹⁴ Mer om *Det nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt*:

<https://rovdata.no/Nasjonaltoverv%C3%A5kingsprogram/Omoverv%C3%A5kingsprogrammet.aspx>

¹⁵ Rovdata: <https://rovdata.no/>

¹⁶ Nettside for å rapportere observasjoner av fredet rovvilt: <https://www.skandobs.no/>

3. ROVVILT I REGION 6 MIDT-NORGE

Foto: Svein Vik

og hvordan ekstraordinære uttak skal prioriteres. Det er Miljødirektoratet som har myndighet til å fatte vedtak om ekstraordinære uttak, men vurderingen skal skje i dialog med rovviltnemndene. Rovviltnemnda ønsker en tettere dialog med Miljødirektoratet om ekstraordinære uttak. Les mer om ekstraordinære uttak i kapittel 3.3.3.

3.3.1 Lisensfelling

Lisensfelling brukes for å begrense tilvekst og utbredelse av bjørn, jerv og ulv, og er en skademotivert, bestandsregulerende jakt som brukes for å avverge skade på tamrein, husdyr på utmarksbeite eller andre samfunnsinteresser av vesentlig offentlig betydning. Dette innebærer at fastsettelse av kvote for felling og områder for felling skal baseres på en grunnleggende vurdering av skadebildet tidligere år og skadepotensialet fremover i tid. Rovviltnemnda vedtar årlige kvoter for lisensfelling for artene som har oppnådd bestandsmålet i regionen. Det vedtas også kvote for ulv, selv om det ikke er noe mål om yngling i region 6. Kvotene for lisensfelling skal fastsettes slik at bestanden holdes mest mulig i tråd med de bestandsmål som er fastsatt av Stortinget. For jerv og gaupe har rovviltnemnda et mål om en mest mulig jevnt fordelt bestand innenfor forvaltningsområdet for den respektive arten. I tillegg mener rovviltnemnda at antall jerveynglinger ikke bør overskride to jerveynglinger per reinbeitedistrikt. Hvis det regionale bestandsmålet ikke er nådd anbefaler rovviltnemnda en kvote ovenfor Miljødirektoratet. Fellingsperiode for lisensfelling er nedfelt i rovviltforskriften § 10.

3.3.2 Kvotejakt

Kvotejakt er en ordinær fellingsform som benyttes for jaktbare arter, der forvaltningen har behov for å kunne regulere uttaket av individer i bestemte områder. Kvotejakt er dermed ikke knyttet til skadeavgrensning, og kan gjennomføres med de ordinære virkemidler som gjelder ved jakt. Det er

likevel ønskelig at forvaltningsmyndigheten ved fastsetting av områder for kvotejakt tar hensyn til eventuell pågående skadeproblematikk når kvote fordeles. Av rovviltartene er kvotejakt kun aktuell for gaupe. Rovviltnemnda vedtar årlig en kvote og i hvilke områder kvotejakt skal prioriteres. Antall dyr på kvota, fordelingen mellom kjønn og avgrensning av kvoteområder blir vedtatt hvert år, og kan variere mellom år. I tillegg til skadeproblematikk, baseres størrelsen på kvota på utviklingen av bestanden de siste tre årene og prognoser for forventet antall familiegrupper det er av gaupe i regionen før jakta. Rovviltnemnda har satt seg et mål om at gaupebestanden skal være jevnt fordelt innenfor forvaltningsområdet for gaupe. Rovviltnemnda har anledning til å fastsette kortere fellingsperiode enn nedfelt i rovviltforskriften § 10, og til å ikke åpne for kvotejakt i enkelte områder dersom det er behov for det. Hvis det regionale bestandsmålet ikke er nådd anbefaler rovviltnemnda en kvote overfor Miljødirektoratet.

Kvotefri jakt

Retningslinjene til rovviltforskriften sier at rovviltnemnda kan sette av egne områder for kvotefri jakt i forbindelse med sitt årlige vedtak om kvotejakt på gaupe. Det kan bare åpnes for kvotefri jakt på gaupe så lenge dette skjer innenfor rammen av det regionale bestandsmålet for gaupe i regionen. Dersom det settes av områder til kvotefri jakt på gaupe, er det en forutsetning at bestandsmålet for regionen nås i de andre delene av regionen, og at områder med kvotefri jakt på gaupe er områder der det normalt ikke opptrer gaupe i ynglende bestander. Det forutsettes videre at rovviltnemnda gjennom sine årlige vedtak om kvoter og eventuelle områder for kvotefri jakt på gaupe, bidrar til en størst mulig grad av forutsigbarhet for berørte næringsinteresser. Dette innebærer at områder for kvotefri jakt på gaupe innenfor regionen bør være relativt stabile fra år til år.

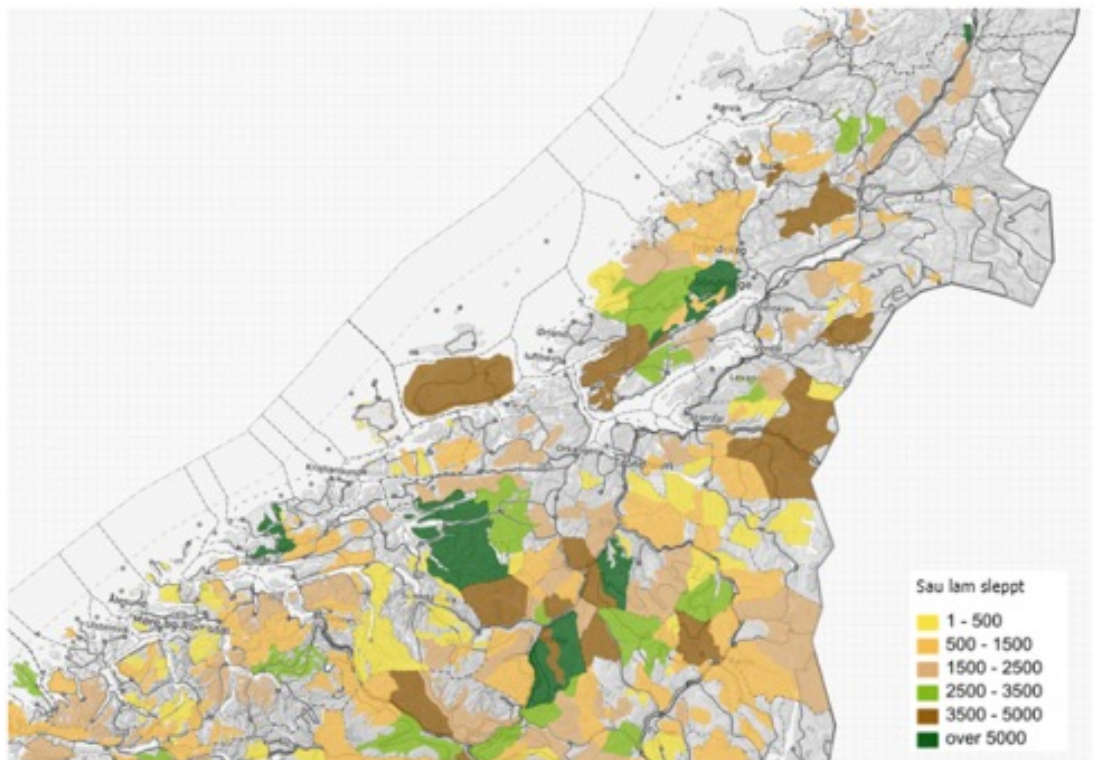
3.3.3 Ekstraordinære uttak

Ekstraordinære uttak er uttak av rovvilt der Miljødirektoratet fatter en beslutning av eget tiltak. Oftest er det SNO som får i oppdrag å gjennomføre felling av ett eller flere individer av rovvilt i spesielt skadeutsatte områder, eller for å forhindre etablering av reproduksjon i områder der dette er uønsket. Ekstraordinære uttak er dermed en særlig fellingsform der forvaltningsmyndigheten gjennom uttaket skal sikre at forvaltningsmålene for vedkommende bestand eller område oppnås, og der kvotejakt/lisensfelling/skadefelling ikke har bidratt tilstrekkelig til dette. Det er en vanlig misforståelse at ekstraordinære uttak skal brukes til å ta ut en eventuell resterende lisenskvote. Dette stemmer ikke, da Miljødirektoratet kan fatte vedtak om ekstraordinære uttak av både flere og færre individer enn resterende kvote, og i andre områder enn der hvor det eventuelt er dyr igjen på kvota. Rovviltnemnda har ingen myndighet til å fatte vedtak om ekstraordinære uttak av rovvilt, men kan signalisere ovenfor Miljødirektoratet hvilke områder og arter som bør prioriteres for dette.

4. Utmarksbeite i region 6 Midt-Norge

Tamreindrift og husdyrnæring, med småfenæringa spesielt, er viktig grunnlag for å opprettholde beitebruken i utmark hele region 6, og for å nå Stortingets mål om økt matproduksjon¹⁷. Husdyr og tamrein på beite er også viktig for skjøtsel av kulturlandskapet, og for å ivareta artsrike beiteområder i region 6, med beitemarksopp, insekter og flora som er avhengig av beitetrykk fra husdyr og tamrein på beite. Samtidig påvirker den vedtatte rovviltpolitikken i stor grad rammevilkårene for utmarksbeite i region 6. Kunnskap om kvalitet på beiteområdene, og tetthet og omfang av beitedyr i de ulike beiteområdene er avgjørende for å forvalte rovvildbestandene i region 6, slik at hensynet til matproduksjon og den todelte målsetningen i rovviltforvaltningen ivaretas. Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) har utarbeidet arealregnskap for utmark¹⁸, der vi finner oversikt over ressursgrunnlaget for beiter i Møre og Romsdal og i Trøndelag, og med oppdatert kunnskap om beitekvalitet, vegetasjonstyper og beitekapasitet.

Figur 2: Ca. 78 % av beitebruken i utmark i region 6 er organisert i beitelag. Kartet viser antall sau og lam på utmarksbeite i 2022 fordelt på de ulike beitelagene registrert i Organisert beitebruk. Kilde: [NIBIO Kilden](#).

4.1 Omfang av husdyr på beite og geografisk fordeling

Slipp av sau på utmarksbeite i region 6 foregår i stor grad organisert gjennom beitelag. Mange av beitelagene får tilskudd til drift gjennom ordningen Organisert beitebruk (OBB)¹⁹. Her rapporterer beitelagene antall dyr som blir sluppet og tapt på utmarksbeite. Tall fra OBB viser at det ble sluppet om lag 256 000 sau og lam på utmarksbeite i region 6 i 2022, fordelt på om lag 175 000 i Trøndelag og 81 000 i Møre og Romsdal. Antall sau og lam sluppet på utmarksbeite totalt i regionen har hatt en svakt nedadgående trend de siste tiårene. I figur 2 vises kart over antall sau og lam sluppet på utmarksbeite i 2022, fordelt på beitelag i regionen. Det slippes også geit og storfe på beite i regionen. Det er også beitebruk i utmark i region 6 som ikke er organisert i beitelag.

Det slippes sau på utmarksbeite i nesten alle kommuner i region 6. I Trøndelag slippes det flest sau og lam på utmarks-

¹⁷ Meld. St. 11 (2016-2017) Endring og utvikling – en fremtidsrettet jordbruksproduksjon:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-11-20162017/id2523121/?ch=1>

¹⁸ NIBIOs rapport «Arealregnskap i utmark»: <https://hdl.handle.net/11250/2837610>

¹⁹ Mer om tall fra Organisert beitebruk: <https://www.nibio.no/tema/landskap/utmarksbeite/beitebruk/beitestatistikk>

4. UTMARKSBEITE I REGION 6 MIDT-NORGE

beite i Oppdal, Rennebu og Midtre Gauldal kommuner, med om lag 70 000 – 75 000 sau og lam hvert år. Dette utgjør mer enn en tredjedel av all sau og lam sluppet på utmarksbeite i Trøndelag. I Møre og Romsdal er utmarksbeiting med sau spredt over hele fylket. Flest dyr slippes i de indre områdene med gode høyfjellsbeiter, fordelt på 6000 – 7500 sau og lam i hver av de indre kommune.

4.2 Tamreindrift

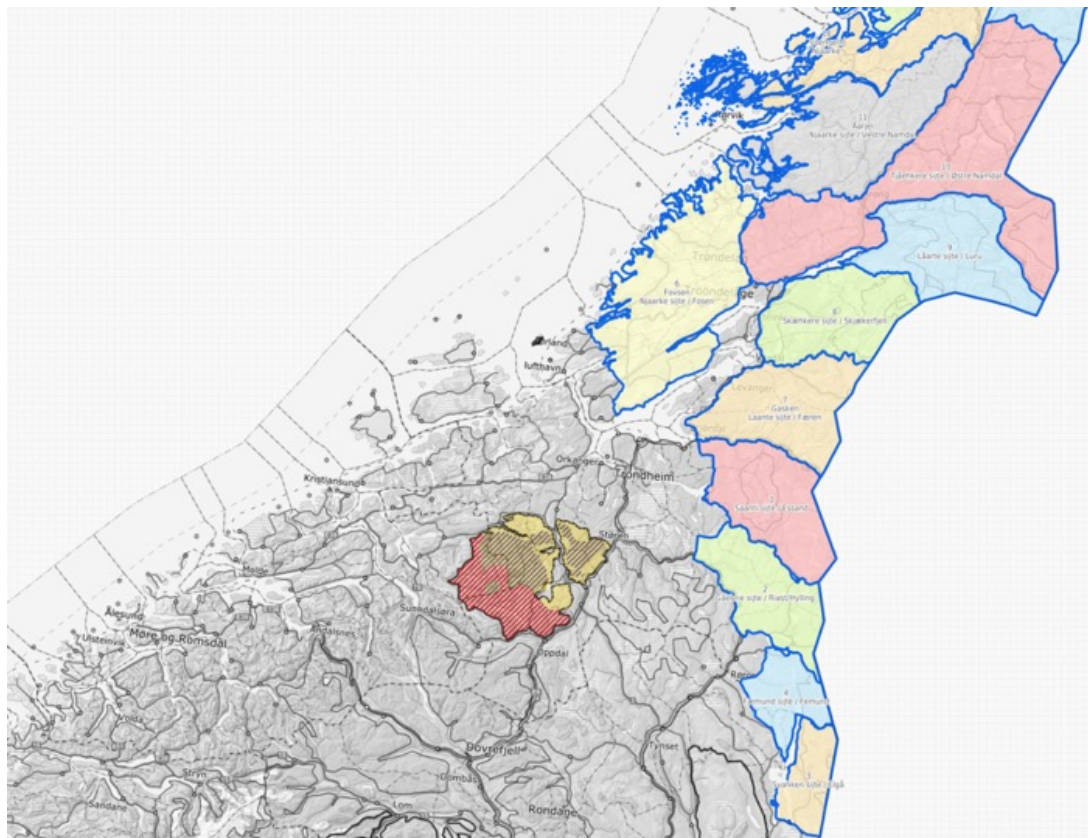
Den samiske reindriften i Norge er inndelt i seks geografiske reinbeiteområder. To av disse områdene ligger helt eller delvis innenfor region 6 Midt-Norge; Nord-Trøndelag reinbeiteområde og Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde. Reinbeiteområdene er inndelt i flere reinbeitedistrikter/sijter, som igjen er delt inn i sijteandeler. I Nord-Trøndelag reinbeiteområde er det 6 reinbeitedistrikt fordelt på 39 sijteandeler. I Sør-Trøndelag og Hedmark reinbeiteområde er det 3 reinbeitedistrikt, med 25 sijteandeler. I tillegg kommer Fæmund sijte som er felles vinterdistrikt for Gåebrien sijte og Saanti sijte. Det drives også samisk reindrift i Trollheimen sijte, og her er det 5 sijteandeler. Totalt er det i overkant av 370 personer som er tilknyttet disse sijteandelene i region 6. I tillegg er det ikke-samisk konsesjonsdrift av rein på øya

Tarva i Ørland kommune. I figur 3 vises kart over reinbeitedistrikt i region 6, samt konsesjonsdrift på Tarva og samisk tamreindrift i Trollheimen.

4.3 Tap av husdyr og tamrein på beite

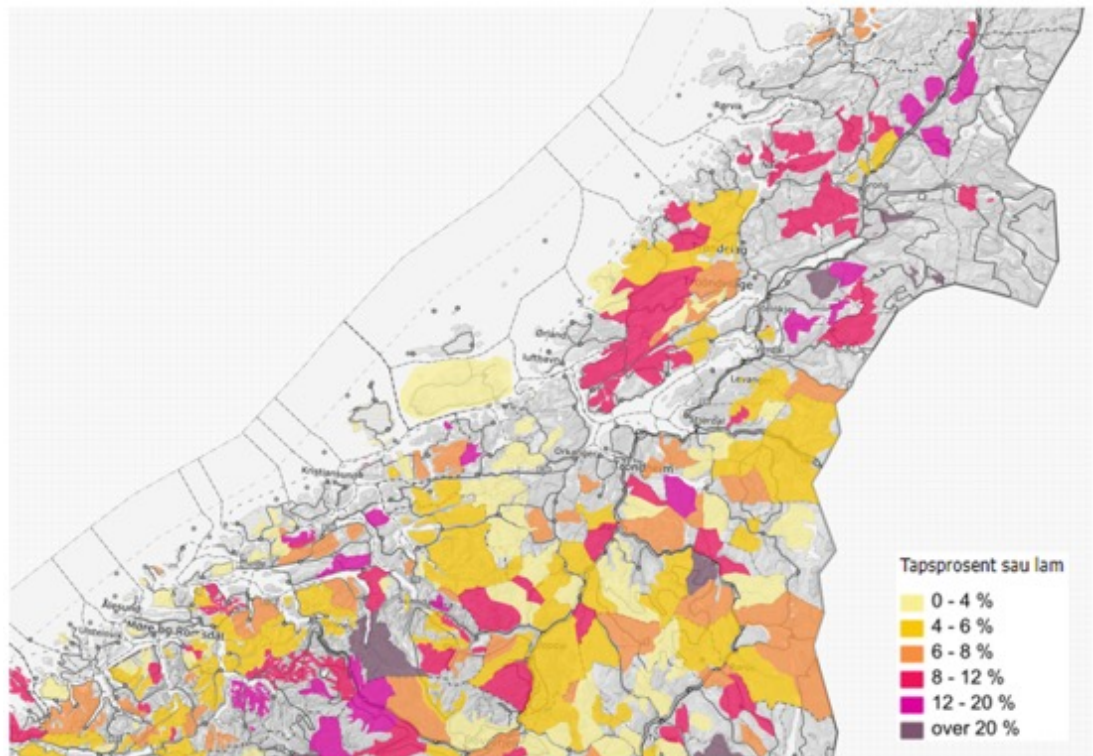
Det er store variasjoner i tap av husdyr mellom region, beitelag og beiteområder fra år til år. Det er mange årsaker til tap av husdyr på utmarksbeite. De viktigste tapsårsakene er ulykker, sykdom, rovilt og naturgitte forhold. Noen beitebrukere og områder opplever høye tap kun enkelte år, men andre opplever høye tap over flere år. Storfehold og geitehold har i liten grad hatt problemer med rovilt. Reindriften er en arealkrevende utmarksnæring som er utsatt for påvirkning fra flere hold, og som er prisgitt de til enhver tid naturgitte forhold. For reindriften i region 6 er det tre hovedutfordringer som skiller seg ut, hvor tap av tamrein til fredet rovilt er en av disse. Tapstallene viser at utfordringene med tap til rovilt er størst i nordre deler av Trøndelag, og da hovedsakelig på kalv. Men også reinbeitedistriktene lenger sør og i Trollheimen oppgir relativt stort tap til rovilt. I tillegg til rovilttap, kommer utfordringer knyttet til endrede klimatiske forhold, og ikke minst utfordringer knyttet til tap av beiteareal.

Figur 3: Kart over reinbeitedistrikt i region 6, samt konsesjonsdrift på Tarva og samisk tamreindrift i Trollheimen. Det sørligste reinbeitedistriktet, Svahken sijte, tilhører region 5 Hedmark. Fæmund sijte er felles vinterdistrikt for Gåebrien sijte og Saanti sijte. Flere reinbeitedistrikt har grensekryssende reindrift, både på tvers av fylkesgrenser og riksgrensen. Kilde: [NIBIO Kilden](#).

4. UTMARKSBEITE I REGION 6 MIDT-NORGE

Figur 4: Kart over tapsprosjenter for sau og lam på utmarksbeite i 2022 i region 6 fordelt på de ulike beitelagene registrert gjennom Organisert beitebruk. Kilde: [NIBIO Kilden](#).

Årlig publiseres statistikk for husdyr tapt på utmarksbeite basert på registreringer i Organisert beitebruk. Her registreres alt tap av husdyr på utmarksbeite, ikke bare tap til rovvilt. Disse tallene fremgår også på Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) sin kartløsning Kilden²⁰ og på NIBIO sine nettsider for beitestatistikk²¹. Her vil det være mulig å utforske endringer i antall beitedyr og tap i ulike områder for ulike tidsrom. I figur 4 vises kart over tapsprosjenter for sau og lam på utmarksbeite i region 6 for 2021. Det er også beitebruk i regionen som ikke er organisert i beitelag, og som ikke fremgår av statistikken.

Landbruksdirektoratet gir årlig ut rapporten *Ressursregnskap for reindriftsnæringen*²² hvor blant annet det årlige tapet til rovvilt oppsummeres i hvert reinbeitedistrikt. Informasjon og tall på påviste tap av husdyr og tamrein til fredet rovvilt kan utforskes i Rovbase²³. Statistikk over husdyr og tamrein påvist tapt til fredet rovvilt brukes aktivt i rovviltnemnda sine saksfremlegg, både for å vedta betinget skadefellingskvote, kvote for lisensfelling og kvotejakt og FKT-budsjettet. Det er en forutsetning for rovviltnemnda sitt arbeid at de til enhver

tid har oppdaterte opplysninger om tapssituasjonen i regionen når de skal ta sine beslutninger.

Erstatning av sau og tamrein drept eller skadet av rovvilt

Dyreiere har en lovfestet rett til full erstatning i de tilfellene der det kan dokumenteres at rovvilt er årsak til tap av husdyr eller tamrein. Kadaverundersøkelser med konklusjon at skadene er «dokumentert» eller «antatt» forårsaket av rovvilt kvalifiserer til full erstatning etter søknad fra dyreiere. I tilfeller hvor det ikke er funnet kadaver eller det ikke er mulig å fastslå skadeårsak kan det utbetales erstatning etter en skjønnsvurdering. Det er Statsforvalteren som behandler søknader om erstatning. I region 6 behandler statsforvalterne årlig i gjennomsnitt omtrent 60 søknader om erstatning av tamrein og 360 søknader om erstatning av sau tapt til fredet rovvilt. Statistikk for erstatning til sau og tamrein i Norge kan utforskes på Rovbase. Her vil det være mulig å utforske hvor mange sau²⁴ og tamrein²⁵ som erstattes til de ulike rovviltartene for ulike områder og år.

²⁰ NIBIOs kartløsning Kilden: <https://kilden.nibio.no/>

²¹ NIBIOs beitestatistikk for sau i utmark (Organisert beitebruk): <https://beitestatistikk.nibio.no/>

²² Ressursregnskapet for reindriftsnæringen for reindriftsåret 1. april 2021 – 31. mars 2022: <https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/nyhetsrom/rapporter/ressursregnskapet-for-reindriftsnaeringen>

²³ Rovbase: <https://rovbase.no/>

²⁴ Statistikk erstatning sau: <https://rovbase.no/erstatning/sau>

²⁵ Statistikk erstatning tamrein: <https://rovbase.no/erstatning/rein>

5. Virkemidler og tiltak i rovviltforvaltningen

Forvaltningsplanen skal fastsette retningslinjer for fordeling av midler til forebyggende tiltak, og gi anbefalinger om bruken av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler for å sikre en samordnet virkemiddelbruk. En langsiktig, samordnet og målrettet strategi for tilpasninger innenfor regionen skal gradvis gi lavere tap og konflikter grunnet rovvilt.

5.1 Fordeling av økonomiske midler

Rovviltnemnda mottar årlig midler over statsbudsjettet. Én andel av midlene går til drift av nemnda og sekretariatet. I denne delen inngår blant annet midler som nemnda prioriterer til beredskapsordning for rovvilthendelser. Denne ordningen innebærer at Statsforvalterne i de respektive fylkene i regionen har en bemannet vakttelefon. Vakttelefonen gir tilgjengelighet og ivaretar kravet om rask håndtering av skadefellingssøknader og oppfølging i akutte skadesituasjoner. Resterende midler fordeler nemnda til tiltak for hvert av de to fylkene i region 6, med prioriteringer for hvor stor andel av midlene som skal øremerkes for lokal kunnskapsinnhenting og konfliktdempende tiltak, og hvor stor del som skal brukes på forebyggende tiltak. Det skilles mellom midler til planlagte og akutte skadeforebyggende tiltak ved at rovviltnemnda setter av midler øremerket tiltak i akutte skadesituasjoner. De regionale midlene som rovviltnemnda disponerer, skal komme regionen til gode. Nasjonale prosjekt må fortrinnsvis løses gjennom tildeling av nasjonale midler.

5.2 Forebyggende tiltak mot rovvilt-skader og konfliktdempende tiltak

Det er fastsatt en egen forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovvilt-skader og konfliktdempende tiltak (FKT-forskriften)²⁶. Tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovvilt-skader (FKT-midler) er ment å bidra til å forebygge skader på husdyr og tamrein påført av rovvilt. Ordningen skal også bidra til å dempe konflikter og begrense ulemper. Forebyggende tiltak rettet mot husdyr og tamrein skjer på initiativ fra brukerne. Forvaltningen har ikke myndighet til å pålegge brukere ulike tiltak. Søknader om tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak skal sendes inn via Miljødirektoratets elektroniske søknadssenter (ESS)²⁷ innen frist fastsatt av statsforvalter, og behandles med bakgrunn i forskriften, kommentarene til forskriften²⁸, føringer i forvaltningsplanen og den budsjettmessige situasjonen.

Muligheten for å sette inn tiltak og å ta i bruk virkemidler vil være ulik mellom forvaltningsområdene for rovvilt og prioriterte beiteområder. I forvaltningsområdene for rovvilt skal virkemiddelbruken hovedsakelig rettes mot beitedyrene, mens i områder prioritert for beitedyr skal tiltakene rettes mot rovviltet. Hvilke tiltak som i størst mulig grad gir direkte tapsreducerende effekt kan variere mellom beiteområder, dyreslag, tid på året, samt hvilken rovviltart som er til stede i beiteområdet. Det er derfor ikke hensiktsmessig for rovviltnemnda å lage en prioritert rekkefølge for bruk av midler til forebyggende tiltak, men heller presentere hovedprioriteringene av FKT-midler på generell basis. Forskriften legger føringer for hvilke forebyggende tiltak som kan støttes, samtidig som den åpner for utprøving av nye eller andre tiltak som kan være direkte tapsreducerende.

Rovviltnemnda har følgende hovedprioriteringer ved bruk av midler til forebyggende tiltak (uprioritert rekkefølge):

- Forebyggende tiltak skal prioriteres innenfor forvaltningsområdene for de ulike rovviltartene, samt i områder utenfor forvaltningsområdene med store årvisse tap forvoldt av fredet rovvilt.
- Tiltakene bør være direkte tapsforebyggende og ha så liten skadeforskyvende effekt som mulig.
- Tiltakene skal være praktisk og økonomisk gjennomførbare.
- Søknader fra reinbeitedistrikt og beitelag skal prioriteres foran søknader fra enkelt reineiere og enkeltbrukere.

I delkapittel 5.2.1 om planlagte forebyggende tiltak og 5.2.2 om akutte forebyggende tiltak nevnes eksempler på de vanligste og viktigste forebyggende tiltakene mot rovvilt-skader i region 6 Midt-Norge.

²⁶ Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovvilt-skader og konfliktdempende tiltak: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-01-01-3>

²⁷ Miljødirektoratets elektroniske søknadssenter (ESS): <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/>

²⁸ Kommentarer til Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovvilt-skader og konfliktdempende tiltak: <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/Dokumenter/Kommentarer%20-%20Forskrift%20om%20FKT%20-%20201%20januar%202013.pdf>

5.2.1 Planlagte forebyggende tiltak

Planlagte tiltak er planlagt før beitesesongen med bakgrunn i erfaringer tidligere år og rovviltsituasjonen i området. Gjennom de siste tiårene er det prøvd ut mange forebyggende og konfliktdependende tiltak mot rovviltskader på husdyr og tamrein. De tiltakene som har vist seg å ha best forebyggende effekt mot rovviltskader, er de som skiller beitedyr og rovvilt i tid og/eller rom. Forebyggende tiltak innenfor forvaltningsområdene for de ulike rovviltartene skal prioriteres, samt områder utenfor forvaltningsområdene med store årvisse tap forvoldt av fredet rovvilt. Noen av tiltakene er utelukkende myntet på husdyr som slippes på utmarksbeite i en begrenset periode, og noen av tiltakene kan også brukes i reindriften. Miljødirektoratet har fastsatt standarder for en del av de mest brukte forebyggende tiltakene mot rovviltskader. Disse skal følges dersom ikke annet er bestemt i vedtak om tilskudd.

Forsinket slipp

Forsinket slipp av husdyr på utmarksbeite er et tiltak for å forebygge skader i starten av beitesesongen. Planlagt forsinket slipp skjer uavhengig av en konkret skade, men med bakgrunn i erfaringer fra tidligere år. Statsforvalteren fastsetter normal slippdato med bakgrunn i data for det aktuelle beiteområdet innmeldt via organisert beitebruk. For å få tilskudd til forsinket slipp skal slipp forsinkes minimum ti dager etter fastsatt dato. Forsinket slipp skal gjennomføres på alle dyr i besetningen og i beitelaget/beiteområdet for å hindre at tiltaket blir skadeforskyvende. Det gis en fast kompensasjon per dyr per dag, som tilsvarer den nasjonale satsen Miljødirektoratet fastsetter for tidlig nedsanking i FKT-forskriftens § 10.

Tidlig sankning

Tidlig sankning er et tiltak for å forebygge skader på husdyr i siste halvdel av beitesesongen når faren for rovviltangrep fra jerv og bjørn erfaringsmessig er betydelig. Ved planlagt tidlig sankning søkes det om midler til å gjennomføre sankning tidligere enn normalt for å forebygge rovvilttap, og gi økt forutsigbarhet i beitesesongen. Nedsanking skjer uavhengig av en konkret skade, men med bakgrunn i erfaringer fra tidligere år. Tilskudd til planlagt tidlig sankning prioriteres i beiteområder med påregnelig, gjentatte høye tap av sau til jerv eller bjørn. For å kunne beregne tilskuddet er det satt en dato for normal sankning. I region 6 er denne satt til 15. september. Denne datoen gjenspeiler ikke nødvendigvis normal sankedato i det enkelte beitelag i regionen, men brukes til å beregne tilskuddet. For å få tilskudd til tidlig sankning skal sankningen starte senest 5. september. Et slikt tilskudd kan gis fram til og med 15. september. For at tiltaket ikke skal ha

skadeforskyvende effekt, må hele beitelaget gjennomføre tiltaket. Det gis en fast kompensasjon per dyr per dag i forbindelse med tidlig sankning, som fastsettes som en nasjonal sats av Miljødirektoratet i FKT-forskriftens § 10. Det er utarbeidet en egen standard for tidlig sankning²⁹.

Rovviltavvisende gjerder

Det kan gis tilskudd til oppføring av rovviltavvisende gjerder, eller oppgradering av eksisterende gjerder slik at de blir rovviltavvisende. Gjerdet skal være i henhold til forskriftsfestet standard³⁰. Ved tildeling av tilskudd prioriteres områder innenfor forvaltningsområdet for bjørn, da gjerdene ikke er effektive mot jerv og gaupe. Dersom budsjettet tillater det, kan det gis tilskudd til drift og vedlikehold av rovviltavvisende gjerder. Da blir det gitt tilskudd for pr. meter gjerde etter sats fastsatt av Statsforvalteren.

Elektronisk overvåking

Elektronisk overvåking er ikke å regne som et direkte tapsreducerende tiltak, men kan bidra til å avdekke tapssituasjoner tidlig. Elektronisk overvåking brukes hovedsakelig på småfe, men også på tamrein. Forskrift om forebyggende og konfliktdependende tiltak (FKT) åpner for at det kan gis midler til elektronisk overvåking.

Utvidet tilsyn på utmarksbeite

Det kan ikke gis tilskudd til utvidet tilsyn alene. Utvidet tilsyn gis i kombinasjon med andre tiltak som har en direkte tapsreducerende effekt, for eksempel tidlig sankning. Utvidet tilsyn kommer i tillegg til ordinært tilsyn som den enkelte gjennomfører i henhold til bestemmelsene i dyrevelferdsloven. Slikt tilsyn kan med fordel utføres med godkjente ekvipasjer med kadaversøkende hunder.

Tidlig slakting av tamrein

Fremskyndet slakting av tamrein med uttak i en tidlig fase av slaktesesongen kan være et tiltak med tapsreducerende effekt, ved at tamrein som potensielt kan tapes til rovvilt i vinterseongen heller blir slaktet på høsten. Man kan også tenke at dette tiltaket også kan ha en mer indirekte effekt, ved at vinterflokkene blir mindre og følgelig får mer ressurser gjennom vinteren. Med tidlig slakt menes slakt før ca. 1. november.

Fôring av tamrein

Regelverket åpner for å søke om tilskudd til fôring av tamrein i korte perioder av året for å samle flokken med formål om å unngå rovvilttap. Dette kan tenkes benyttet i tilfeller hvor det er spesielle forhold som gjør rein i et område særlig utsatt. Å føre i en slik periode hvor man samler, vil gjøre samlingen mer effektiv slik at man raskere kan komme til nye områder.

²⁹ Standard for tidlig nedsanking: <http://hdl.handle.net/11250/2584827>

³⁰ Standard for oppføring og vedlikehold av rovviltavvisende elektriske gjerder: <https://lovdata.no/static/SF/sf-20120622-0652-01-02.pdf?timestamp=1585573251000>

Foto: Sine Kroghjord

Vokterhund

Vokterhund på patrulje sammen med gjeter. Kan fungere godt i åpne oversiktlige fjellbeiter. Beiteområdets størrelse er en begrensende faktor. Vokterhund kan med fordel benyttes i de mest skadeutsatte områdene av beitet og til skadeutsatte perioder av beitesesongen.

5.2.2 Akutte forebyggende tiltak

Akutte tiltak iverksettes dersom det oppstår situasjoner med skadeomfang eller skadepotensialet som gir grunnlag for dette. I slike situasjoner vil det være mulig å søke på midler til tiltak med direkte tapsreducerende effekt på kort varsel. Flere av tiltakene omtalt som «planlagte skadeforebyggende tiltak» kan være aktuelle i akutte skadesituasjoner hvor det ikke er planlagt tiltak på forhånd. I akutte skadesituasjoner iverksettes ofte flere tiltak i kombinasjon. Det er ikke anledning til å søke om midler til akutte tiltak uten avtale med Statsforvalteren på forhånd.

Kortvarig intensivt tilsyn og kadaverhund

Midler kan gis i akutte skadesituasjoner i hele regionen for både husdyr og tamrein. Ekstraordinært tilsyn og bruk av kadaverhund er ikke direkte tapsreducerende. Tilsynet kan bidra slik at man får bedre oversikt over skadesituasjonen, og dermed bedre i stand til å iverksette andre tiltak for å forhindre nye skader.

Akutt tidlig nedsanking

Bruker/beitelag kan få støtte til tidlig sankning med bakgrunn i en akutt skadesituasjon. Akutt tidlig sankning kan iverksettes når det oppstår store skader i et beiteområde og man ikke lykkes med eller ikke kan gjennomføre felling. Akutt tidlig sankning er et aktuelt tiltak i hele regionen. Det benyttes samme sats for akutt tidlig nedsanking som for planlagt tid-

lig nedsanking. Nasjonal sats for tidlig sankning er fastsatt i FKT-forskriftens § 10 av Miljødirektoratet.

Akutt forsinket slipp

Det kan gis tilskudd til forsinket slipp på utmark i beiteområder hvor det med bakgrunn i en konkret vurdering er risiko for betydelig tap til fredet rovvilt hvis beitedyrene slippes på utmarksbeite som planlagt. Sats for forsinket slipp følger nasjonal sats for tidlig sankning, fastsatt i FKT-forskriftens § 10 av Miljødirektoratet.

Flytting av husdyr og tamrein

I en akutt skadesituasjon kan det være aktuelt å flytte husdyr eller tamrein til mindre rovviltutsatte områder. Flytting av tamrein kan imidlertid være utfordrende i region 6 der de aller fleste reinbeitedistrikt er helårsdistrikt med få eller ingen muligheter til å flytte reinen bort fra rovviltutsatte områder. Flytting av bufe og storfe krever en avklaring med de som har beiterettigheter der dyrene skal flyttes, samt avklaring opp mot Mattilsynet angående blant annet sykdommen mædi. Det er en egen mædi-forskrift som regulerer flytting av sau i visse kommuner i Trøndelag³¹.

5.2.3 Konfliktdempende tiltak

Tilskudd til konfliktdempende tiltak skal bidra til å gi en balansert kunnskap om rovvilt og rovviltforvaltning. Tilskuddet kan gis til personer, kommuner og organisasjoner. Tiltaket skal bidra til økt kunnskap om og forståelse for rovvilt og/eller rovviltforvaltning, og forskriften slår fast at tiltak rettet mot barn og unge skal prioriteres. Det finnes en relativt bred samling med tiltak som kan plasseres i denne kategorien og det er derfor viktig at hvert enkelt tiltak vurderes. Midler kan for eksempel nyttes til å skape arenaer hvor parter på ulike sider i rovviltdebatten kan møtes for dialog, kunnskapsfor-

³¹ Forskrift om sone for å hindre spredning av mædi i visse kommuner i Trøndelag (mædi-sone): <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2019-09-13-1122>

5. VIRKEMIDLER OG TILTAK I ROVVILTFORVALTNINGEN

midling om rovvilt i skolen, temakvelder om rovviltforvaltning, eller prosjekter som omhandler det å leve med rovvilt. Tilskuddet kan også brukes til kursing av kommunale/interkommunale skadefellingslag og innkjøp av utstyr til skadefellingslag, kursing og utdanning av kadaverhunder eller andre konfliktdempende tiltak.

Rovviltnemnda har også muligheten til å bruke midler til utrednings- og forskningsaktivitet. Det kan være forsknings- og utredningsoppgaver i forkant av revideringer av forvaltningsplan, utprøving av nye metoder for overvåking av rovvilt, utvikling og iverksettelse av effektive forebyggende tiltak, eller evaluering av effekter av igangsatte tiltak.

Rovviltnemnda har følgende hovedprioriteringer ved bruk av midler til konfliktdempende tiltak (uprioritert rekkefølge):

- Tiltak rettet mot barn og ungdom.
- Tiltak som bidrar til å styrke, videreutvikle og effektivisere det kommunale og interkommunale skadefellingsarbeidet for en mer rask og effektiv skadefelling.
- Tiltak som bidrar til å avklare tapsforhold på utmarksbeite.
- Tiltak som effektiviserer bestandsregulering.

5.3 Betinget skadefelling

Betinget skadefelling er felling av enkeltindivider av rovvilt for å stanse eller forhindre skader på husdyr, tamrein eller annen eiendom. Nemnda fastsetter årlig en kvote for betinget skadefelling av bjørn, gaupe, jerv og ulv. Kvoten settes for hele regionen, da det er uvisst hvor streifdyr opptrer og gjør skade. Dette gjelder også for ulv, selv om det ikke er mål om yngling av ulv i region 6. Kvote for betinget skadefelling fattet av rovviltnemnda gjelder fra 1. juni til og med 15. februar. Statsforvalteren kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om skadefelling i dette tidsrommet. Dersom det regionale bestandsmålet ikke er nådd, anbefaler rovviltnemnda en kvote overfor Miljødirektoratet. Da er det Miljødirektoratet som fatter kvote for betinget skadefelling. Direktoratet kan velge å delegerer myndigheten til å fatte vedtak om skadefelling til Statsforvalterne for tidsrommet kvota gjelder, noe de ofte gjør.

I tidsrommet 16. februar til og med 31. mai er det Miljødirektoratet som fatter vedtak om kvote for betinget skadefelling og vedtak om skadefelling. Miljødirektoratet kan velge å delegerer myndigheten til å fatte vedtak om skadefelling for enkelte arter til Statsforvalterne i dette tidsrommet. Se vedlegg 5 for en oversikt over blant annet fordeling av ska-

defellingsmyndighet gjennom året, og andre viktige datoer i rovviltforvaltningen gjennom året. Statsforvalteren har ansvaret for forvaltning av kongeørn hele året, og kan gi tillatelse til skadefelling i akutte saker der det voldes vesentlig skade på bufe eller tamrein, forutsatt at felling kan rettes mot bestemte individer.

I prioriterte beiteområder skal uttak av rovvilt som gjør skade på beitedyr gjøres raskt med gode og effektive metoder. Miljødirektoratet har utarbeidet en veileder for gjennomføring av fellingsoppdrag³² som skal bidra til dette. I utgangspunktet er terskelen for å innvilge søknad om skadefelling lav utenfor forvaltningsområdene. Terskelen vil variere avhengig av om skadene er oppstått utenfor eller innenfor forvaltningsområdet for den aktuelle rovdyrarten, og om det regionale bestandsmålet er oppnådd. Når bestanden er på eller over regionens bestandsmål for henholdsvis bjørn, jerv og gaupe vil terskelen for å gi skadefellingstillatelse innenfor forvaltningsområdet bli lavere. Ved vurdering av om det skal gis fellingsstillatelse skal det tas særlig hensyn til områdets betydning som beitemark, skadenes omfang og utvikling, potensialet for fremtidige skader og muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Skadefelling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Skadefelling kan gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett.

Det er utarbeidet felles retningslinjer for Sverige og Norge når det gjelder ivaretagelse av genetisk verdifulle individer av ulv. Klima- og Miljødepartementet har bedt Miljødirektoratet og statsforvalterne om å ha en særlig beredskap for så langt som mulig å følge opp ulveindividens genetiske status før det fattes vedtak om felling av ulv, uavhengig av hvilken region det gjelder. Dette innebærer at Miljødirektoratet finansierer hesteanalyser av DNA-prøver av ulv innsamlet i forbindelse med akutte skadesituasjoner. Genetisk status skal tillegges betydelig vekt ved vurdering av innvilgelse av skadefelling.

Hovedregelen er at skadefellingstillatelsen blir gitt til kommunen når Statsforvalteren innvilger skadefellingstillatelse, men skadefellingstillatelser kan også gis til enkeltpersoner, beitelag eller reinbeitedistrikt. Kommunene kan ha oppnevnt kommunale skadefellingslag i forkant av beitesesongen. Flere kommuner kan også sammen etablere interkommunale skadefellingslag, noe som har vist seg å effektivisere skadefellingene i de områdene dette er prøvd. Samarbeid på tvers av kommunene vil ofte være nødvendig. Bruk av viltkamera og hundeevipasjer er også tiltak som bidrar til å effektivisere skadefellingene. Dersom fellingslag ønsker kan Statens naturoppsyn bistå med rådgiving rundt praktisk gjennomføring av et fellingsforsøk eller med fysisk bistand, eksempelvis med hundeevipasjer. Dersom SNO bistår kommunale/

³² Veileder for gjennomføring av fellingsoppdrag: <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1440/m1440.pdf>

5. VIRKEMIDLER OG TILTAK I ROVVILTFORVALTNINGEN

interkommunale fellingslag, skal SNO forholde seg til vilkårene Statsforvalteren har satt i fellingsstillatelsen og oppnevnt skadefellingsleder. Godtgjørelse til kommunale og interkommunale fellingslag ved fellingsforsøk og utgifter knyttet opp til fellingsforsøk skal dekkes opp av forebyggende og konfliktdempende tiltaksmidler fra rovviltnemnda.

I enkelte saker der Statsforvalteren har iverksatt skadefelling, kan Miljødirektoratet etter en nærmere vurdering beslutte at fellingsoppdraget skal gjennomføres av SNO. Dette kan være utfordrende saker der det er åpenbart at SNO med bruk av sin egen fellingsinstruks har bedre forutsetninger for å lykkes med fellingen. En slik overtakelse skjer etter dialog mellom skadefellingslag, SNO, Miljødirektoratet og Statsforvalteren, og eventuelt andre berørte parter.

5.4 Forvaltning av rovvilt i kalvingsområder for tamrein

Punkt 2.2.19 i rovviltforliket av 2011 slår fast at det ikke skal være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområder for tamrein. I region 6 foregår det tamreindrift over store deler av Trøndelag. Dette fører til at det er stort overlapp mellom kalvingsområder for tamrein og forvaltningsområder for rovvilt. Kart over kalvingsområder for tamrein kan utforskes i NIBIO sitt reindriftskart i kartløsningen Kilden³³. For å forsøke å ivareta intensjonen i punkt 2.2.19, er det derfor nødvendig å nedfelle egne retningslinjer om hva som skal vektlegges ved forvaltning av rovvilt i områder med overlapp mellom kalvingsområder og forvaltningsområde for rovvilt:

- Lavere terskel for å innvilge skadefellingstillatelse før og under kalvingsperioden.
- Rovviltnemnda skal signalisere ovenfor Miljødirektoratet at kalvingsområdene, samt reinbeitedistrikt med stor rovviltbelastning, skal prioriteres i forbindelse med eventuelle ekstraordinære uttak. Ekstraordinære uttak skal fortrinnsvis gjøres før kalvingsperioden.
- Skal prioriteres med tanke på FKT-midler dersom uttak av skadevoldende rovvilt ikke er aktuelt.
- Reinbeitedistriktets samlede rovviltbelastning skal tillegges vekt i beslutninger.

5.5 Andre økonomiske virkemidler

Det er et mål å opprettholde et aktivt landbruk for å utnytte beiteressursene for sau og tamrein i utmark. Ulike økonomiske ordninger som stimulerer til økt beitebruk er viktig for å oppnå et tilfredsstillende driftsøkonomisk resultat og levedyktig næringsdrift. Landbrukspolitiske og miljøpolitiske støtteordninger må ses i sammenheng med sikte på den todelte målsettingen. Ved prioritering mellom tiltak og tildeling av midler er det viktig å ta hensyn til den geografiske differensieringen som forvaltningsplan for rovvilt legger opp til. Flere av de landbruks- og miljøpolitiske støtteordningene kan kombineres med FKT-midler. God organisering mellom dyreeiere som benytter utmarksbeiter fremmer en effektiv utnyttning av beiteressursene, og reduserer kostnadene ved infrastruktur og tilsyn. Godt organisert beitebruk er i seg

selv tapsreducerende og legger til rette for best mulig bruk av innsatte midler. Ordningen med Organisert beitebruk (OBB) bør derfor opprettholdes, utvikles og stimulere til økt opplutning. Nemnda anbefaler også at det utarbeides beredskapsplaner knyttet til potensielle rovviltsituasjoner i de enkelte beitelagene. Nemnda ønsker å fremheve spesielt disse ordningene hvor det bør være dialog og samarbeid for å bidra til en samordnet virkemiddelbruk:

- Tilskudd til drift av beitelag (OBB)³⁴
- Regionale miljøprogram (RMP)³⁵
- Tilskudd til tiltak i beiteområder³⁶
- Tilskudd over reindriftsavtalen³⁷
- Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)³⁸
- Regionale tilretteleggingsmidler i landbruket³⁹

³³ NIBIO Kilden: <https://kilden.nibio.no>

³⁴ Mer om Tilskudd til drift av beitelag (OBB):

<https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/ordninger-for-jordbruk/tilskudd-til-drift-av-beitelag-obb>

³⁵ Mer om Regionale Miljøprogram (RMP):

<https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/ordninger-for-jordbruk/regionalt-miljotilskudd-rmb>

³⁶ Mer om Tilskudd til tiltak i beiteområder:

<https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/ordninger-for-jordbruk/tilskudd-til-tiltak-i-beiteomrader>

³⁷ Mer om tilskuddsordninger for reindrift: <https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/reindrift/ordninger-for-reindrift>

³⁸ Mer om Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL):

<https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/ordninger-for-jordbruk/tilskudd-til-spesielle-miljotiltak-i-jordbruket-smil>

³⁹ Mer om Regionale tilretteleggingsmidler (RT-midler):

<https://www.trondelagfylke.no/vare-tjenester/naring-og-innovasjon/virkemidler-og-tilskudd/tilskuddsmidler-rk-og-rt/>

6. Andre interesser og forhold rundt rovvilt

6.1 Psykososiale forhold

Tilstedeværelse av store rovdyr kan skape usikkerhet og direkte frykt hos en del mennesker, og påvirke enkeltpersoners hverdag. På den annen side kan rovdyr representere naturopplevelse og glede for andre deler av befolkningen. Å kunne oppleve natur der det også er rovdyr, vil representere en verdi for mange. For de som opplever frykt/uro knyttet til rovvilt vil dette i hovedsak dreie seg om begrensninger i bruk av nærområde til skolevei og lek, men også begrensninger i bruk av utmarka i rekreasjonssammenheng. Dette gjelder først og fremst frykt/uro knyttet til forekomst av ulv og bjørn. Selv om det ikke er mål om yngling av ulv i region 6, kan streifdyr forekomme. Erfaringer har vist at disse artene, spesielt de som forårsaker skader på beitedyr eller opptre i nærheten av bebyggelse over tid, kan skape usikkerhet og frykt hos de som bor i området. Norsk institutt for naturforskning (NINA) har utviklet en håndbok⁴⁰ som består av praktiske råd og et tilhørende vitenskapelig kunnskapsgrunnlag basert på en rekke tverrfaglige studier om menneskers bekymring og frykt for å møte spesielt bjørn og ulv i naturen.

Rovdyr i beiteområdene kan medføre en betydelig psykisk belastning for dyreeiere som opplever tap til rovvilt. Dette vil variere mye fra person til person, og ut fra skadeomfang og varighet på skadesituasjonen. For dyreeiere som opplever vedvarende rovviltbelastning over lang tid, vil det være en risiko for at de velger å legge ned driften, eller det kan være vanskelig å få etterkommere til å ta over.

6.2 Dyrevelferd

Dyreholdere med dyr på beite skal sikre at dyra beskyttes mot unødig belastning på grunn av rovdyr og andre farer i det fri. Det følger av dyrevelferdsloven⁴¹ § 3 og § 24 og forskrift om velferd for småfe⁴² § 26. I vurderingen av hva dyreholderne har plikt til å gjøre for å beskytte beitedyra mot rovdyr i utmark, må omfanget av lidelse på grunn av rovdyrangrep veies opp mot fordelene med utmarksbeite, hvilke tiltak som er effektive og mulige og konsekvensene av disse tiltakene for dyreholderne og beitedyra. Alle aktører, inkludert rovviltforvaltningen, har plikt til å ta hensyn til dyrs velferd. Tap på beite er alltid forbundet med lidelse. I forarbeidene til dyrevelferdsloven vises det til at rovvilt utgjør den største enkeltårsaken til tap av sau på beite. Imidlertid er beite i utmark et vesentlig velferdsgode for dyrene, og et visst skade- og tapsomfang er påregnelig ved beite i utmark. Tilsvarende oppgis rovviltskader å utgjøre en viktig årsak til tap i reindriften, samtidig som denne næringen er helt avhengig av utmarksbeite. Det gjelder derfor å finne den riktige balansen mellom beitebruk og hva som kan aksepteres av lidelse på beite.

Foto: Svein Vik

⁴⁰ Håndbok for å imøtekomme bekymring og frykt for bjørn og ulv - praktiske råd og vitenskapelig kunnskapsgrunnlag: <https://hdl.handle.net/11250/2998847>

⁴¹ Lov om dyrevelferd: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-97>

⁴² Forskrift om velferd for småfe: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-02-18-160>

Roller og ansvarsfordeling i rovviltforvaltningen

Rovviltnemnda

- Ansvarlig for å utarbeide en regional forvaltningsplan for rovvilt. Dette omfatter blant annet å etablere en geografisk differensiert forvaltning i regionen, fastsette retningslinjer for fordeling av midler til forebyggende tiltak, vedta årlige budsjett og gi anbefalinger om bruken av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler for å sikre en samordnet virkemiddelbruk.
- Skal jobbe for at bestandsmål oppnås og tapene i beitenæringen går ned.
- Har myndighet til å fastsette kvoter for skadefelling og lisensfelling på ulv, bjørn og jerv, samt kvotejakt på gaupe og skadefelling, dersom bestandsmålene er nådd. Denne myndigheten vurderes ut fra gjennomsnittet av antall ynglinger de siste tre årene.
- I henhold til rovviltforliket vil myndigheten for bjørn overføres til nemndene, under visse forutsetninger, ved oppnådde 10 årlige ynglinger, selv om bestandsmålet på 13 ynglinger ikke er nådd. Rovviltnemnda kan ta initiativ til dialog med Miljødirektoratet om ekstraordinære uttak av rovvilt.

Statsforvalteren

- Er sekretariat for rovviltnemnda, og gir blant annet faglig tilråding om kvoter for felling av rovvilt og bruk av forebyggende og konfliktdepende tiltaksmidler.
- Har myndighet til å iverksette fellingstillatelser på gaupe, jerv, bjørn, kongeørn og ulv innenfor kvoter vedtatt av rovviltnemnda og eventuelt Miljødirektoratet.
- Ansvarlig for forvaltning av kongeørn.
- Administrerer lisensfelling på jerv, bjørn og ulv og kvotejakt på gaupe.
- Behandler søknader om midler til forebyggende og konfliktdepende tiltak.
- Behandler søknader om erstatning for rovviltskader på beitedyr.
- Forvalter tilskuddsmidler som skal fremme bruk av utmarksbeite.
- Forvalter kompensasjonsordning når Mattilsynet pålegger beiterestriksjoner

Miljødirektoratet

- Er overordnet fagmyndighet i rovviltforvaltningen.
- Er ansvarlig for det nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt.
- Har myndighet til å fatte vedtak om skadefelling, kvotejakt og lisensfelling av eget initiativ eller etter søknad, samt eventuelle ekstraordinære uttak av rovvilt.
- Tildeler rammer for rovviltnemndenes arbeid, og rammer for fordeling av forebyggende og konfliktdepende tiltak.
- Klagemyndighet for vedtak fattet av Statsforvalteren.

Landbruksdirektoratet

- Ivaretar de landbruksfaglige interessene i den todelte målsettingen.

Klima- og miljødepartementet

- Er øverste styresmakt i rovviltforvaltningen.
- Har hovedansvaret for budsjett og regelverk, og for at det som Stortinget og regjeringen fastsetter blir fulgt opp.
- Er klagemyndighet for vedtak fattet av rovviltnemnda.

Statens naturoppsyn

- Er Miljødirektoratets feltorgan.
- Ansvarlig for skadedokumentasjon og gjennomføring av bestandsregistrering.
- Har funksjon knyttet til oppsyn og bekjempelse av faunakriminalitet, samt uttak av rovvilt i særskilte situasjoner.

Mattilsynet

- Skal kontrollere om dyreholderne oppfyller sin plikt til å beskytte beitedyra mot rovdyr.
- Har ansvar for forvaltning av regelverk rundt produksjonsdyr og velferd.
- Kan pålegge beiterestriksjoner i forbindelse med forekomst av rovvilt.

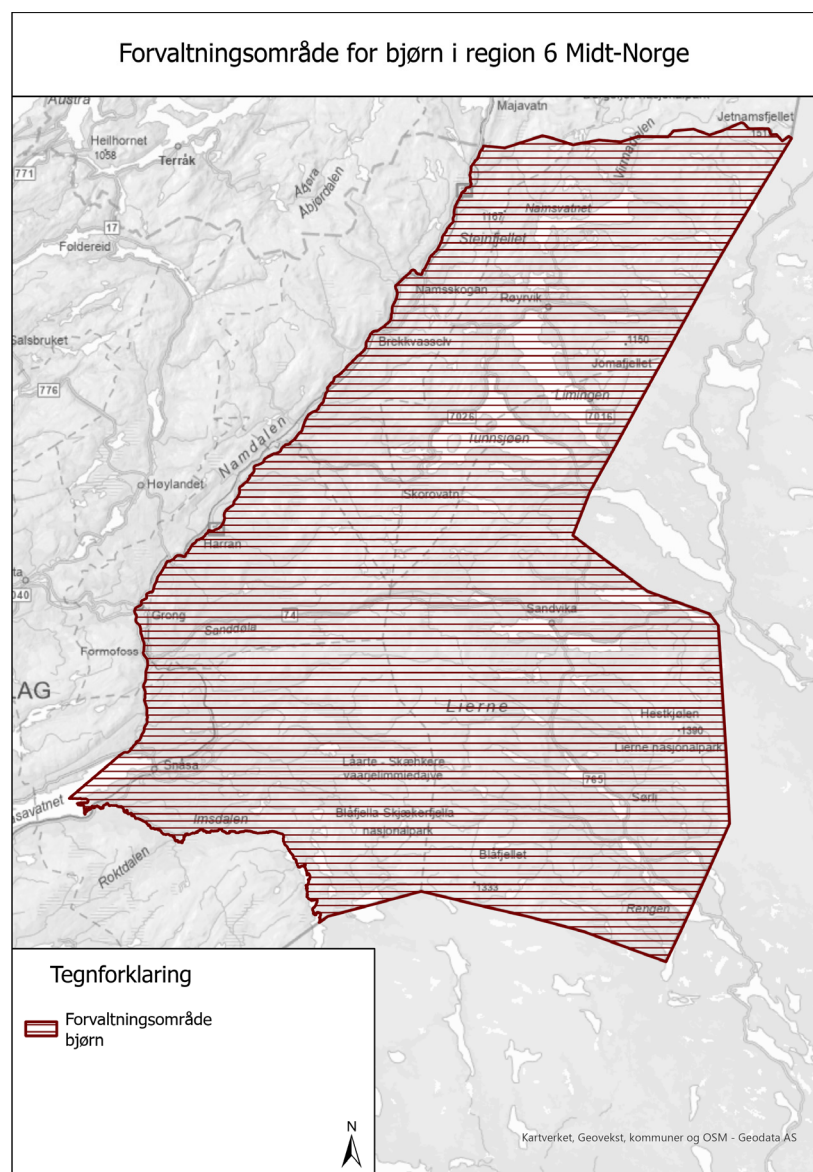
Rovdata

- Er en uavhengig leverandør av overvåkningsdata og bestandstall for gaupe, jerv, brunbjørn, ulv og kongeørn.
- Ansvarlig for formidling, metodikk og utvikling av det nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt.

Kommunen

- Kan opprette kommunale skadefellingslag.

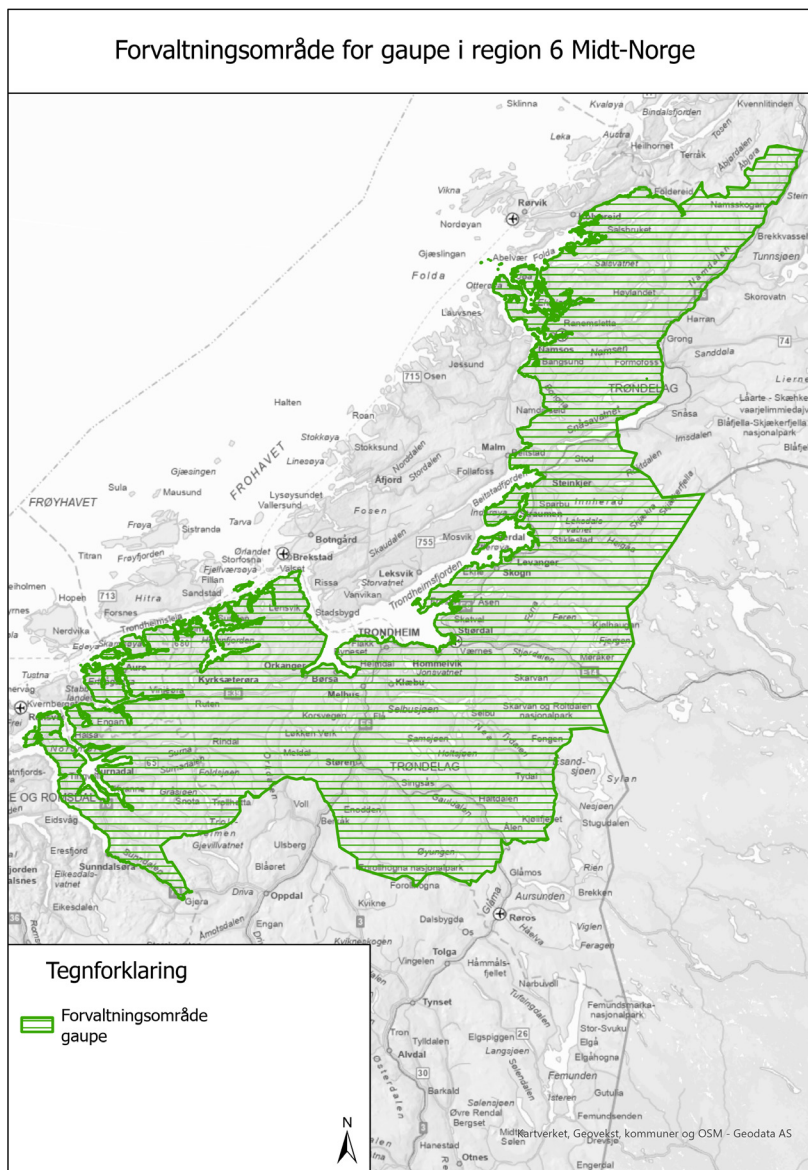
Forvaltningsområdet for bjørn

Trøndelag: Avgrenset av Nordlandsgrensen i nord, riksgrensen mot Sverige i øst, E6 i vest og Jørstadelva, Imsa og vassdraget (Grønningen, Skjelbreid, Holden) sørøstover til riksgrensen i sør. Fra det punktet Imsa krysser veien innover til Grønningen følger grensen veien. Grensen går på østsiden av vassdraget.

Beiteprioritert område: Områdene utenfor forvaltningsområdet for bjørn er beiteprioritert med tanke på bjørn.

Forvaltningsområdet for gaupe

Forvaltningsområde for gaupe i region 6 Midt-Norge

fra Hjellbotn opp langs elva fra Gladsetvatnet til der Fv. 6995 krysser elva, langs Fv. 6995 til den treffer Fv. 17 og langs Fv. 17 til kommunegrensa mellom Steinkjer og Namsos kommuner.

Videre Inderøy kommune øst for Skarnsundet, hele kommunene Verdal, Levanger, Frosta, Meråker, Stjørdal, Selbu, Malvik, Trondheim, Melhus, Midtre Gauldal, Skaun, Orkland, Heim, Rindal, samt fastlandsdelen av Hitra, samt de deler av Holtålen og Tydal kommuner som er vest for følgende grenselinje:

startpunkt i nord der Skarpdalsvegen krysser kommunegrensen mellom Meråker og Tydal kommune, derfra langs Skarpdalsvegen til der denne møter Esandvegen, derfra langs Esandvegen til Østby, fra Østby langs bekk til elva Nea der Fv. 705 krysser Nea. Derfra langs Fv. 705 i sørlig retning til vegkryss med Løvøyvegen (Sakrismoen) derfra langs Løvøyvegen til kryss med Harvollvegen, videre langs Harvollvegen til kryss med Grønsjøvegen, videre langs Grønsjøvegen til Grønsjøvolla, derfra oppstrøms langs elva Grøna til møte med kommunegrensen mellom Tydal og Holtålen kommune, videre i rettlinje til Rundhaugen 1080 moh. og videre til Øvre Kjølitjønnna, derfra nedstrøms langs Storbekken til der den møter elva Gaula og videre nedstrøms langs Gaula til den møter Fv. 6540. Videre i nordvestlig retning langs 6540 til der denne møter Fv. 30 ved Unsholtan og derfra i sørlig retning langs Fv. 30 til kommunegrensen mellom Holtålen og Røros.

Trøndelag: Namsskogan og Grong kommuner vest for E6 og de deler av Snåsa kommune vest for E6 sør til Vegset, fra Vegset vestover langs nordsiden av Snåsavatnet til kommunegrensa mellom Snåsa og Steinkjer kommuner, Nærøysund kommune sør for Foldafjorden, hele kommunene Høylandet og Overhalla, de deler av Namsos kommune øst for Namsenfjorden, Løgnin og følgende grenselinje:

startpunkt i sør der Giltveien krysser kommunegrensen mellom Steinkjer og Namsos kommuner, derfra langs Giltveien til denne treffer Fv. 17 ved Gryta, videre vestover langs Fv. 17 om lag 800 m til vei som svinger av og går nordover mot Leirvika og Kobbervika, langs denne til der veien krysser bekken som renner ut i Leirvika ved Gryta og langs denne ned til sjøen.

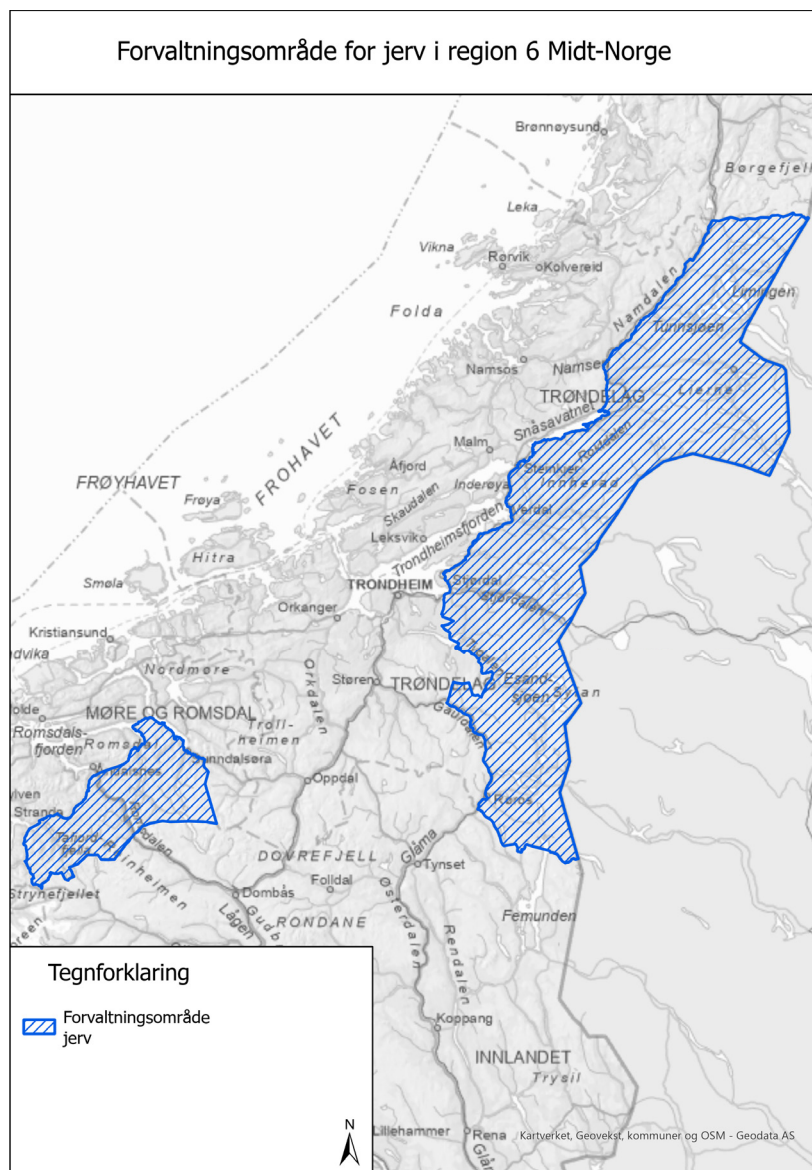
Videre de deler av Steinkjer kommune øst for Beitstadfjorden, Beitstadsundet, Hjellbotn og følgende grenselinje:

Derfra langs kommunegrensen mellom Holtålen og Røros og sørover til fylkesgrensen mellom Trøndelag og Innlandet.

Møre og Romsdal: Aure kommune øst for Imarsundet, kommunene Tingvoll og Surnadal og den delen av Sunndal kommune som ligger nord for elva Driva.

Beiteprioritert område: Områdene utenfor forvaltningsområdet for gaupe er beiteprioritert med tanke på gaupe.

Forvaltningsområdet for jerv

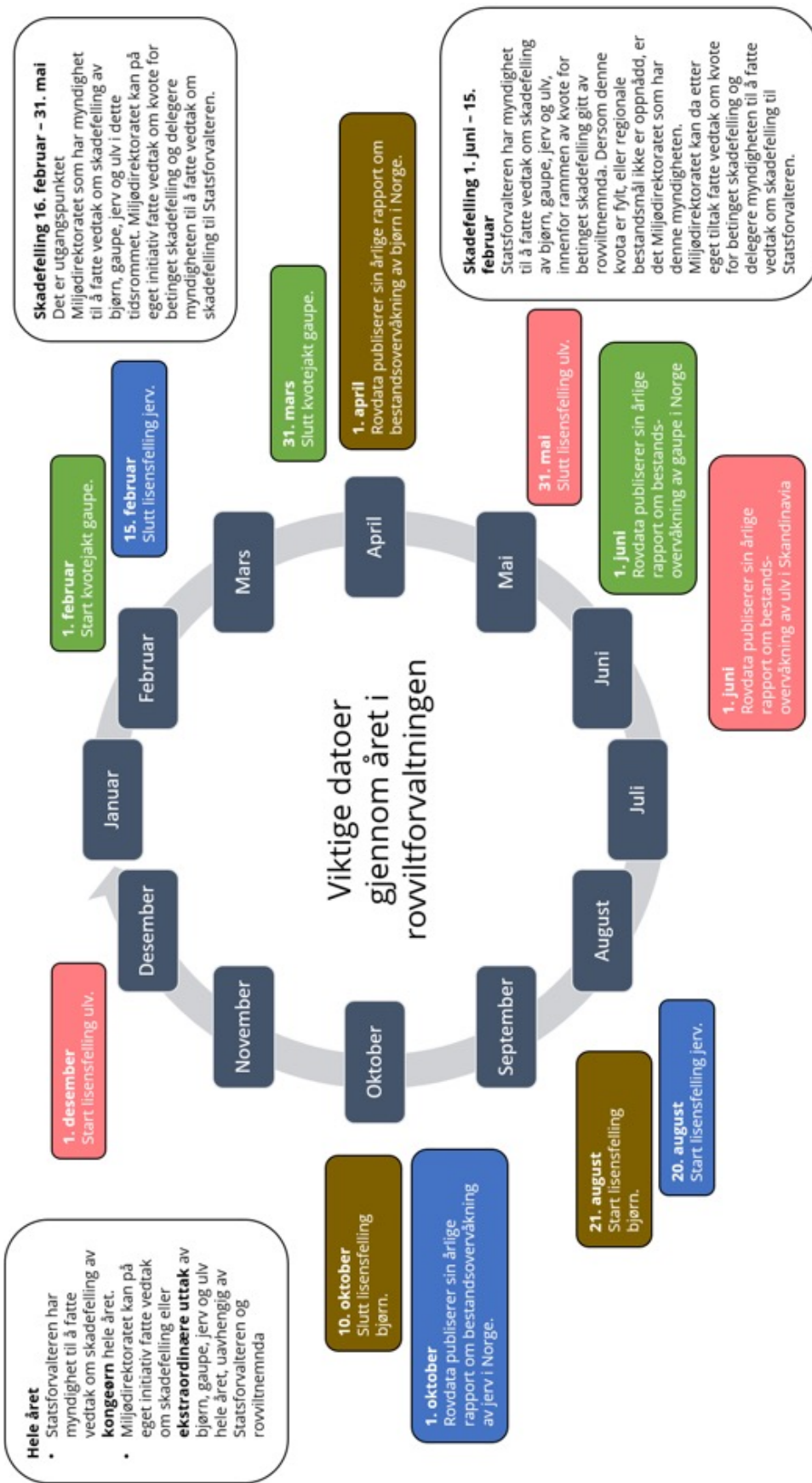

Møre og Romsdal: Avgrenset i sør av fylkesgrensen mellom Innlandet og Møre og Romsdal ved Grønlikarstinden (1926 m.o.h.), så i rett linje nordvestover til Seterfjellet (1812 m.o.h.). Rett linje videre til Storsetra der elven Grynna møter elven Grøna og blir til Grøa. Grensen følger så elven Grøa nordover og ned til elven Driva. Grensen følger elven Driva ned til Sunndalsfjorden, videre langs sørsiden av fjorden til Eidsøra. Videre Fv. 62 fra Eidsøra til Nettet, og langs fjordkanten fra Nettet og inn til utløpet av Eira. Følger Eira opp til brua der Fv. 660 krysser Eira. Følger fv. 660 over til 180°-svingen i Hornaldalen. Følger elva Visa opp igjennom Hornaldalen til Slenesvatnet, følger så kraftlinjen gjennom Østre Melkallskaret og ned Øyan i Grøvdalen. Videre i rett linje fra Øyan og til toppen av Mjølvafjellet (1216 m.o.h.) og i rett linje ned til Sogge bru. Fra Sogge bru følger grensen fv. 63 over til Valldal tettsted. Fra Valldal følger grensen fjordkanten til Linge ferjekai, så i rett linje over fjorden til Eidsdal. Fra Eidsdal følger grensen fv. 63 til Geiranger og videre langs fv. 63 til fylkesgrensen mot Innlandet. I sør følges fylkesgrensen helt frem til Grønlikarstinden.

Beiteprioritert område: Områdene utenfor forvaltningsområdet for jerv er beiteprioritert med tanke på jerv.

Trøndelag: Avgrenset av fylkesgrensen mot Nordland i nord og riksgrensen mot Sverige i øst. I vest avgrenset av E6 fra fylkesgrensen mot Nordland sør til Vegset i Snåsa kommune, fra Vegset langs sørsiden av Snåsavatnet ned til der Snåsavatnet renner ut i Fossemvatnet, langs sørøstsiden av vassdraget ned til der E6 krysser Steinkjerelva og deretter langs E6 til kommunegrensen mellom Stjørdal og Malvik kommuner. Vestlig grense følger videre kommunegrensen mellom Selbu og Malvik kommuner frem til Fv. 6712, følger Fv. 6712 ned til Selbusjøen, videre over til utløpet av Nea, følger Nea oppover Neavassdraget til kommunegrensen mellom Selbu og Tydal kommuner. Grensen følger kommunegrensene mellom Selbu/Tydal, opp til der den treffer grensa til og Holtålen kommune. Deretter langs grensa mellom Selbu og Holtålen kommuner til den møter Midtre Gauldal kommune, langs denne ned til Fv. 30. Grensen følger videre Fv. 30 sørøstlig retning til fylkesgrensen mellom Trøndelag og Innlandet.

Viktige datoer gjennom året i rovviltforvaltningen

Oversikt over viktige datoer gjennom året i rovviltforvaltningen, deriblant start- og slutt datoer for kvotejakt på gaupe (grønn) og lisensfelling av bjørn (brun), jerv (blå), og ulv (rød), publiseringsdato for årlige bestandsrapporter og myndighetsfordeling når det kommer til å vedta skadefelling. Fellingstidsperiode for gaupe, jerv, bjørn og ulv er bestemt i rovviltforskriftens § 10.

Aktuelle nettsider med informasjon om rovvilt

Klima- og miljødepartementet

www.regjeringen.no

Miljødirektoratet om forvaltning av rovvilt

www.miljodirektoratet.no

Rovdata om bestandsstatus og registreringer av rovvilt

www.rovdata.no

Statens naturoppsyn

www.miljodirektoratet.no/om-oss/miljodirektoratets-organisasjon/statens-naturoppsyn

Norsk viltskadesenter om bl.a. forebyggende tiltak mot rovviltskader

www.viltskadesenter.no

Viser geografiske registreringer av observasjoner og skader etter rovvilt i Norge og Sverige

www.rovbase.no

NIBIOs hovedkartløsning

kilden.nibio.no

NIBIOs innsynsløsning på beitestatistikk

beitestatistikk.nibio.no

Rovviltnemnda i region 6

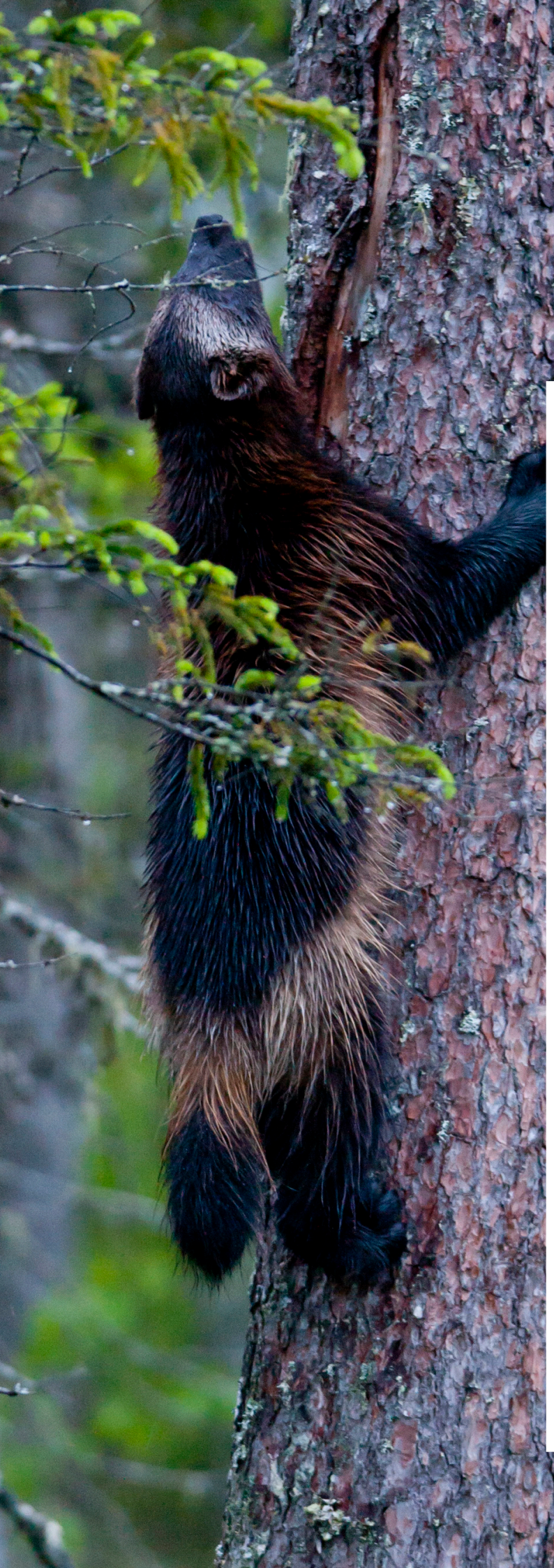
www.statsforvalteren.no/trondelag/miljo-og-klima/rovvilt/rovviltnemnda-region-6

Statsforvalteren i Møre og Romsdal

www.statsforvalteren.no/More-og-Romsdal

Statsforvalteren i Trøndelag

www.statsforvalteren.no/trondelag

ROVVILTNEMNDA I REGION 6

Møre og Romsdal, Trøndelag

Deres ref.:

Vår dato: 09.06.2023

Vår ref.: 2023/11128

Arkivnr:

Adresseliste

Invitasjon til høringsmøter - revidering av forvaltningsplan for rovvilt region 6 Midt-Norge

Det vises til brev datert 9. juni 2023 der rovviltnemnda i region 6 sender ut høringsutkast til ny forvaltningsplan for store rovdyr i region 6 Midt-Norge på høring. I henhold til fremdriftsplanen i oppstartsmeldingen skal det arrangeres åpne høringssmøter i løpet av høringsperioden. **Frist for å levere høringssvar er satt til 10. september 2023.**

Forvaltningsplan for rovdyr i region 6 ble første gang vedtatt i november 2006. Revideringen av forvaltningsplanen skal ta utgangspunkt i gjeldende plan som ble godkjent av rovviltnemnda den 22. mars 2018. Både høringsutkast til ny forvaltningsplan og gjeldende forvaltningsplan kan lastes ned her: <https://www.statsforvalteren.no/nb/Trondelag/Miljo-og-klima/Rovvilt/Rovviltnemnda-region-6/>

Rovviltnemnda i region 6 Midt-Norge inviterer til følgende åpne høringsmøter i forbindelse med revideringen av forvaltningsplan for rovvilt i region 6. Møtene starter kl 10.00 og varer til kl 13.00.

- 27. juni – Åndalsnes – Grand Hotel
- 28. juni – Stjørdal – Scandic Hell hotel

Begge høringsmøtene er åpne for alle, men forutsetter påmelding for at alle skal få sitteplass og lunsj.

Agenda

- Velkommen
- Gjennomgang av høringsutkast revidert forvaltningsplan
- Lunsj
- Innspill fra deltagerne

Ber om tilbakemelding innen utgangen av onsdag den 21. juni 2023 på hvem som kommer, og på hvem som ønsker å presentere innspill i møte.

- Påmelding til møtet i Åndalsnes sendes til følgende e-post: marianne.halse@statsforvalteren.no
- Påmelding til møtet på Stjørdal sendes til: stine.krogfjord@statsforvalteren.no.

Med hilsen,
Kari Anita Furunes
leder

HATTFJELLDAL SAU OG GEIT
v/Laila Hoff
8695 HATTFJELLDAL

Trondheim, 15.06.2023

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/3972

Saksbehandler:
Anders Braa

Avslag på søknad om skadefelling av bjørn i Hattfjelldal kommune

Vi viser til søknaden fra Hattfjelldal sau og geit og fra Byrkije reinbeitedistrikt 31. mars 2023 om uttak av minimum 1 bjørn på vårsnø i Hattfjelldal kommune. Det har ikke vært påvist spor eller annen observasjon bjørn eller skade fra bjørn i Hattfjelldal kommune i år. Vi har avventet behandling til det eventuelt oppsto en situasjon som aktualiserte en konkret vurdering.

Vedtak

Miljødirektoratet avslår søknaden om å felle bjørn i Hattfjelldal kommune.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og rovviltforskriften § 13. Du finner [naturmangfoldloven](#) og [rovviltforskriften](#) i sin helhet på Lovdata.no.

[Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#) (Stortinget.no) ligger også til grunn for vurderingene.

Kort om bakgrunnen for saken

Brunbjørnen er fredet. Det er likevel mulig å felle brunbjørn, blant annet for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Vilkårene for fellingstillatelsen er at fellingen ikke skal være til skade for bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

Stortingets rovviltforlik fra 2011 gir føringene for forvaltningen av rovvilt i Norge. Den todelte målsettingen i forliket, som vektlegger både rovviltbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer, er det grunnleggende prinsippet i forvaltningen.

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål for hvor mange ungekull med brunbjørn det skal fødes i Norge hvert år. Bestandsmålet er fordelt i utvalgte forvaltningsregioner for rovvilt. De regionale rovviltnemndene har i sine forvaltningsplaner for rovvilt lagt grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte bjørneområder og prioriterte beiteområder.

Det går fram av rovviltforliket at det er et mål at lisensfelling skal være det primære virkemiddelet for å regulere bjørnebestanden for å forhindre skader på husdyr og tamrein. Vi kan vedta eller beslutte ekstraordinære uttak av binne med unger. Med ekstraordinære uttak mener vi våre

vedtak eller beslutninger om skadefelling av brunbjørn, som Statens naturoppsyn gjennomfører i tråd med fellingsinstruksen.

Bestandssituasjonen og overvåkingen av brunbjørn i rovviltregion 7

Stortinget har fastsatt følgende bestandsmål for brunbjørn:

- Antall ungekull for landet: 13
- Antall ungekull for regionen: 1

Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåket ved å analysere DNA fra innsamlede ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å slå fast hvor mange brunbjørn som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelingen mellom hanner og binner. Rapporteringsfristen for overvåking av brunbjørn er 1. april påfølgende år.

Bestandsmålet er gitt i antall årlige ungekull. Overvåkingen benytter en modell, som er utviklet av Det skandinaviske bjørneprosjektet (Bischof og Swenson 2010), til å beregne hvor mange kull som sannsynligvis er født i Norge hvert år. Modellen tar utgangspunkt i det innsamlede DNA-materialet og bygger blant annet på kunnskap om fordeling mellom kjønn og alder i den svenske brunbjørnebestanden. Den baserer seg også på kunnskap om hvor ofte binnene føder og hvor gamle de er første gang de føder, størrelsen på leveområdene og dødeligheten i bestanden.

Siste års rapport fra Rovdata ([NINA rapport 2267](#)) viser at det i 2022 ble påvist 175 ulike bjørner i Norge, 79 hunnbjørner og 96 hannbjørner. I region 7 ble det påvist 5 bjørner med midtpunkt i regionen.

Basert på prøver fra påviste hunnbjørner ble det estimert at det var 9,5 ungekull i 2022 i Norge. For region 7 er antall ungekull estimert til 0.

Skadesituasjonen og erstatninger for rovviltskader i region 7

Totalt er det påvist at bjørn har forårsaket 20 skader på sau i Hattfjelldal kommune i 2022. I hele region 7 er det påvist at bjørn var tapsårsak for 36 sau og lam i 2022. Det er ikke påvist tap av tamrein i kommunen som skyldes bjørn siden 1. april 2022.

Statsforvalteren i Nordland utbetalte i 2022 erstatninger for 105 sau og 87 lam som tap til brunbjørn i Hattfjelldal kommune. Det ble ikke erstattet tamrein som tapt til bjørn i Byrkijø reinbeitedistrikt for reindriftsåret 2021/2022.

Det ble ikke felt bjørn i Nordland i 2022.

Bakgrunn for søknaden

Bakgrunnen for søknaden er store tapstall til bjørn i 2022, bekymring for tap av tamrein i kalvingsperioden og for tap av sau når de slippes på utmarksbeite. Søkerne viser til at det ikke skal være rovdyr som representerer et skadepotensial i beiteprioriterte områder og kalvingsområder for tamrein.

Miljødirektoratets vurderinger

Den geografisk differensierte forvaltningen innenfor regionene, med prioriterte bjørneområder og prioriterte beiteområder, er et viktig prinsipp i regelverket og rovviltforvaltningen. Prinsippet skal ivareta både rovviltbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer.

Skadefelling er primært et virkemiddel som kan iverksettes dersom det oppstår en akutt skadesituasjon, og dersom det ikke finnes en annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. For å iverksette en skadefelling, må det foreligge kadaver eller skader som kan undersøkes og påvises at det er bjørn som er årsaken. Skadene må også se ut til å kunne fortsette.

Vi kan gi tillatelse til skadefelling av et skadegjørende individ dersom det er sannsynlig at skadene vil vedvare og vi ikke kan iverksette andre rimelige, forebyggende tiltak. Dersom skadehistorikken og skadepotensialet er omfattende og sannsynlig, kan vi, i særskilte tilfeller, vurdere uttak uten at det har skjedd skader. De potensielle skadene må i så fall kunne oppstå innen en viss nærhet i tid for at det kan tillegges et skadegjørende individ.

Ifølge Rovbase er det verken gjort observasjoner av bjørn eller påvist tap av sau eller tamrein til bjørn i Hattfjelldal kommune så langt i år. Det har derfor ikke vært grunnlag for å vurdere om ekstraordinær skadefelling kunne ha vært aktuelt.

Fra og med 19. mai i år (jf. brev fra Klima- og miljødepartementet) har alle rovviltnemnder myndighet til å fastsette kvoter for betinget skadefelling og lisensfelling på bjørn. Bakgrunnen for det er at bjørnebestanden i landet anslås til 10 ynglinger (9, 5) i 2022 (NINA Rapport 2267). Ifølge rovviltforskriften § 7 får alle nemnder myndighet når det gjelder bjørn når den norske bestanden er over 10 ynglinger.

Fra og med 1. juni er det statsforvalteren som har myndighet til å iverksette vedtak om skadefelling på bjørn.

Vår vurdering er derfor at det ikke er grunnlag for å iverksette skadefelling av bjørn i det aktuelle området på nåværende tidspunkt.

Klagerett

Dere kan klage på vedtaket. Fristen for å klage er tre uker fra dere har mottatt dette brevet. Klagen sendes til Miljødirektoratet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
Fung. seksjonsleder

Anders Braa
seniorrådgiver

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I NORDLAND	Postboks 1405	8002	BODØ
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET	Postboks 8013 DEP	0030	OSLO
LANDBRUKS- OG	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
MATDEPARTEMENTET			
LANDBRUKSDIREKTORATET	Postboks 56	7701	STEINKJER
MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
HATTFJELLDAL KOMMUNE	O.T. Olsens vei 3A	8692	HATTFJELLDAL
Roviltnemnda i region 7	Moloveien 10	8002	BODØ

Fra: [Kristine Blind Helland](#)
Sendt: fredag 23. juni 2023 11:12
Til: Berit Hundåla; PerOle Oskal; kimsch@nfk.no; Linda Eide (lineid@nfk.no); Stig_Tore Skogsholm (stigts@gmail.com)
Kopi: [Skogstad, Øyvind](#); [Arnesen, Charlotte Holmstad](#)

Oppfølgingsflagg: Følg opp
Status for flagg: Flagget

Hei

Grunnet dagens forvaltning av beitedyr og rovvilt har jeg valgt å søke om fritak fra mitt verv i rovviltnemnda region 7, og vil ikke møte i nemnda fremover.

[NRL oppfordrer reineiere til å trekke seg fra rovviltverv](#)
norskereindrifsamerslandsforbund.no

Mvh Kristine Blind Helland

Nordland Bonde- og Småbrukarlag

28. Juni 2023

Til
Mattilsynet
Miljødirektoratet
Statsforvalteren i Nordland
Statsforvalteren i Troms
Norsk Bonde- og Småbrukarlag, landsstyret og rovviltutvalget

Mattilsynets rapport

Den 18. juni meldte NRK at Mattilsynet i en rapport om sist beitesesong slår fast at norske beitedyr får sin dyrevelferd truet på grunn av angrep av rovdyr. Sjef ved Mattilsynets seksjon for dyrevelferd, Nina Brogeland Laache, uttaler at beitebrukerne har vært pålagt å iverksette tiltak for å begrense skadesituasjonen, men at tiltakene virker i alt for dårlig grad, og at det eneste tiltaket som virker i tilfredsstillende grad, er å skille husdyr og beitedyr i tid og rom. Konklusjonen blir videre at Rovviltforliket må revideres, og utformes slik at dyrevelferden for beitedyr i Norge ivaretas.

Nordland Bonde- og Småbrukarlag har i lang tid påpekt at rovdyrbelastningen er alt for høy, og er svært glad for Mattilsynets rapport. Nordland og Troms er fylkene i Norge med de rikeste utmarksbeitene, men mange beiteområder i disse fylkene er i praksis ikke mulig å utnytte, på grunn av alt for store tap til både jerv, gaupe, bjørn og kongeørn. Småfenæringa lider store tap på sommerbeite, reindrifta lever med store tap året rundt. Situasjonen er, som Mattilsynet sier, uholdbar.

Når det gjelder forslag til løsning synes vi det er positivt at skadefelling, og forvaltningen av dette tiltaket, trekkes fram. Vi deler Mattilsynets syn om at det må kunne gis skadefelling før tapene blir store, og at reglene for skadefelling må utformes slik at effektiv jakt muliggjøres, og skadevoldende rovdyr faktisk tas ut. Slik dette håndteres av forvaltningen i dag kreves det store tap for å utløse skadefelling, og skadefellingstillatelsene gjelder som oftest for veldig korte perioder, noe som i praksis gir veldig liten mulighet til å ta ut rovdyr, særlig på barmark. Resultatet er at man sjelden lykkes med skadefelling, og at skadesituasjonen vedvarer.

Imidlertid deler vi ikke fullt ut Mattilsynets forslag om å revidere Rovviltforliket. Vi mener derimot at det finnes mye større handlingsrom for aktiv rovviltforvaltning innafor Rovviltforliket, enn det som utnyttes i dag. Eksempelvis opplever mange beitebrukere at man ikke får tillatelse til å ta ut skadevoldende rovdyr innafor beiteprioriterte områder, stikk i strid med hva Rovviltforliket sier at man skal. Et annet viktig forhold er at man ikke utnytter muligheten til å forvalte rovviltstammene gjennom ordinær lisens- og kvotejakt. For eksempel fylles ikke jaktkvoten på jerv hvert år, noe som rimeligvis gir høyere bestand av

jerv enn det forvaltningen har vedtatt. Her mener vi det er på tide at forvaltningen, ved SNO, deltar aktivt i jakta, for å sikre at man faktisk får tatt ut det antall individer som er vedtatt. Ved å forbedre praksisene i de ulike forvaltningsleddene mener vi det er stort rom for å redusere rovdyrskader og -tap på beitedyr, uten å gjennomføre en omfattende, politisk prosess, som en full revisjon av Rovviltforliket vil innebære. Situasjonen i beitenæringene er så prekær at man uansett vil måtte finne raskere, midlertidige løsninger, for å få taps- og skadesituasjonen ned på et akseptabelt nivå.

Nordland og Troms Bonde- og Småbrukarlag er mer enn klar til å bidra i et bredt samarbeid med Mattilsynet og rovviltforvaltningen, for å løse den kritiske situasjonen for beitenæringene.

Nordland Bonde- og Småbrukarlag

Troms Bonde- og Småbrukarlag

Rakel Nystabakk, fungerende fylkesleder

Frank Valø, fylkesleder

Vennlig hilsen

Per-Anton Nesjan
fylkessekretær

Tlf 90738869 www.smabrukarlaget.no/nordland

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Trondheim, 05.07.2023

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/5532

Saksbehandler:
Siv Grethe Aarnes

Miljødirektoratet oversender klage på kvote for betinget skadefelling av gaupe 2023-2024

Miljødirektoratet vedtok 31. mai 2023 kvote for betinget skadefelling av gaupe 2023-2024. Kvoten ble satt til elleve dyr gjeldende for forvaltningsregionene 4, 5, 7 og 8. Aktivt rovdyrvern og NOAH har klaget på vedtaket. Direktoratet kan ikke se at det i klagene fremkommer nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vårt vedtak, og oversender klagesaken til Klima- og miljødepartementet (KLD) for endelig avgjørelse.

Bakgrunn for saken

I de regioner der forvaltningsmålet for rovviltartene er nådd, eller der det ikke er fastsatt nasjonale mål, er det rovviltneemndene som fastsetter kvoter for bl.a. betinget skadefelling. I øvrige regioner har Miljødirektoratet myndighet til å fastsette kvote. Kvotene kan benyttes av Statsforvalteren i perioden 1. juni 2022 – 15. februar 2023.

Miljødirektoratet fastsatte en kvote for betinget skadefelling på til sammen elleve gauper som er ulikt fordelt mellom regionene 4, 5, 7 og 8, jf. tabell 1 i vårt vedtaksbrev.

Vår vurdering er at kvoten ikke vil være til skade for bestandens overlevelse. Det vil heller ikke komme i konflikt med det nasjonale bestandsmålet for gaupe.

Om klagene

Aktivt rovdyrvern (ARV)

ARV ber at vedtaket trekkes. De mener at " vedtaket er klart i strid med Naturmangfoldloven (nml), rovviltforskriften og dyrevelferdsloven da skadefellingsperioden griper inn i yngletiden for gaupe. Det foreligger en risiko for feilskyting av hunngaue med unger, selv om hun i utgangspunktet skal unntas fra skadefelling."

Klager viser til vår vurdering om at kvoten ikke vil være til skade for bestandens overlevelse og ikke komme i konflikt med det nasjonale bestandsmålet for gaupe, og ber om at Miljødirektoratet opplyser og dokumenterer hva påstanden bygges på. De påpeker at det det bør være faglig fundert, oppdatert evidensbasert forskning i tråd med rovviltforskriften og nml.

Det vises til klagen i sin helhet.

NOAH

NOAH ber om at vedtaket erklæres ugyldig på grunn av at vilkårene for å tillate betinget skadefelling ikke er oppfylt.

Klagen fra NOAH har følgende hovedpunkter:

- vilkåret om bestandens overlevelse er ikke oppfylt
- vedtaket er ikke tilstrekkelig basert på kunnskapsgrunnlaget, jf. nml. § 8, og føre-varprinsippet har ikke blitt vurdert i vedtaket, jf. nml. § 9
- vilkåret om skade er ikke oppfylt
- vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger er ikke oppfylt

Vi viser til klagen i sin helhet.

Vår vurdering av klagen

Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt dersom situasjonen tilsier det, jf. nml § 18 og rovviltforskriften § 13, selv om bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse, og at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning.

Ved vurdering av kvoter for skadefelling skal det gjøres en samlet vurdering av bestandsstatus og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet. Det skal også vurderes om uttaket av kvoten vil være skadelig for bestandens overlevelse. Det har Miljødirektoratet gjort i sitt vedtak. Bruk av betingede skadefellingskvoter er ikke et bestandsregulerende virkemiddel, men skal brukes i en akutt situasjon mot spesifikke individer som utgjør et stort skadepotensial. Skadefelling vil videre bli tatt i betraktning ved vurdering av eventuelle vedtak om kvotejakt på gaupe i sesongen 2024. Felte dyr på skadefellingsvedtak vil videre trekkes fra både skadefellingskvoten og kvoten for gaupejakt i perioden mellom vedtak om gaupejakt og 15. februar året etter.

Når det gjelder kunnskapsgrunnlaget for våre vurderinger viser vi til vedlegget i vårt vedtak "Kunnskapsgrunnlag for å fastsette kvote for skadefelling av gaupe i Norge våren 2023" som beskriver bestandssituasjonen, bestandsestimatet og bestandsutviklingen for gaupe, nasjonalt og i de ulike forvaltningsregionene. Grunnlaget viser en oversikt over døde gauper og skader forårsaket av gaupe. Det inneholder også kildehenvisninger til kunnskapen som vi har lagt til grunn. Vi anser at kunnskapsgrunnlaget i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, og at kravet i nml. § 8 er oppfylt. Vi viser også til oppdatert versjon av kunnskapsgrunnlaget som er lagt ved i denne oversendelsen. Denne versjonen inneholder data fra overvåkningsrapporten av gaupe for 2023.

Føre-var-prinsippet kommer til anvendelse i situasjoner hvor man ikke har slik tilstrekkelig kunnskap, jf. nml § 9. Direktoratet vurderer at det ikke er tilfelle i denne saken.

Statsforvalteren er gitt myndighet til å kunne iverksette skadefelling av gaupe, etter å ha gjort konkrete vurderinger av søknader om skadefelling, eller av eget tiltak. Vurderingene til Statsforvalteren skal foretas i tråd med rovviltforskriften § 9. Det å konkret vurdere eventuelle andre forebyggende tiltak iden enkelte sak, som i noen tilfeller kan være like eller mer egnet enn felling, har vi følgelig lagt til Statsforvalteren å vurdere.

Konklusjon

Miljødirektoratet har vurdert vedtaket av 31. mai 2023 på nytt, men kan ikke se at det er kommet inn nye opplysninger som har avgjørende betydning for vår vurdering av saken. Vi finner ikke grunnlag for å endre på vedtaket og sender med dette saken til Klima- og miljødepartementet for klagebehandling.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
Fung. avdelingsdirektør

Erik Lund
fung. seksjonsleder

Kopi til:

AKTIVT ROVDYRVERN	c/o Jim Schelander Bergstubben 17	1458	FJELLSTRAND
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Landbruksdirektoratet	Postboks 1450 Vika	0116	OSLO
STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK	Statens hus	9815	Vadsø
STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG	Postboks 2600	7734	Steinkjer
STATSFORVALTEREN I NORDLAND	Postboks 1405	8002	Bodø
Rovviltnemnda i region 8	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Rovviltnemnda i region 7	Moloveien 10	8002	BODØ
Rovviltnemnda i region 5	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
NOAH - FOR DYRS RETTIGHETER	Dronningens gate 13	0152	OSLO

Vedlegg

- 1 Klage på betinget skadefellingskvote på gaupe i region 4, 5, 7 og 8 - førsteinstans
- 2 Klage på vedtak om kvote for betinget skadefelling av gaupe 2023_2024
- 3 Kvote for betinget skadefelling av gaupe 2023/2024 – region 4, 5, 7 og 8

- 4 Kunnskapsgrunnlag gaupe i Norge 2023-mai 23
- 5 Kunnskapsgrunnlag gaupe i Norge 2023-2 juli

NOAH – for dyrs rettigheter
Dronningens Gate 13
0152 Oslo
v/ Henriette Løkken Diesen

Trondheim, 06.07.2023

Aktivt Rovdyrvern
Sandvollveien 48A
1425 Ski
v/ Jim Schelander

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/5904

Saksbehandler:
Synne Cecilie Bue

Vedtak i klagesak om skadefelling av gaupe i deler av Saltdal og Bodø kommuner

Vi viser til klager på Statsforvalteren i Nordlands vedtak 28. mars 2023 fra Aktivt Rovdyrvern (ARV) og NOAH – for dyrs rettigheter. Klagesakene ble oversendt til oss 18. april 2023. Klagen er fremsatt innenfor tidsfristen.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Statsforvalterens vedtak.

Vedtaket er fattet etter rovviltforskriften § 9 og forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Dere kan ikke klage på vedtaket.

Bakgrunn for saken

Saltdal kommune søkte om tillatelse til å skadefelle én gaupe i deler av Saltdal og Bodø kommuner. Bakgrunnen var fem påviste ferske tap til gaupe i områdene Nydalsheia-Blåfjell i perioden mellom 24. og 27. mars 2023. Statsforvalteren ga tillatelse til felling 28. mars 2023.

Klagen

Aktivt Rovdyrvern (ARV)

ARV påklager at det er gitt dispensasjon fra forbudet mot bruk av snøskuter. De mener dispensasjonen er i strid med viltloven § 19 om human jakt, § 21 om bruk av motordrevet fremkomstmiddel under jakt, samt dyrevelferdsloven § 3 om generell behandling av dyr. De påpeker også at det er parings- og hekke/ungletid for andre dyrearter, samt at snøskuter kan påføre irreversible skader på naturen.

ARV mener videre at vurderingsgrunnlaget for tillatelsen er tynt, uoppdatert og ikke forankret i tilgjengelig relevant kunnskap. De viser til at gaupe er sterkt truet på Artsdatabankens rødliste, og at region 7 før jakt lå under bestandsmålet. Klager stiller spørsmål ved Statsforvalterens vurderinger av levedyktige bestander av gaupe i regionen.

ARV påpeker også at tillatt fellingsområde ligger i et område som i forvaltningsplanen er definert som byrdefordelingsområde, og stiller spørsmål ved at det åpnes for å skyte gaupe her.

Avslutningsvis ber ARV om utsatt iverksettelse og at endelig vedtak omgjøres.

Vi viser til klagen i sin helhet.

NOAH – for dyrs rettigheter

NOAH mener for det første at vedtaket strider mot nml. § 18 andre ledd om at uttak kun kan tillates dersom det ikke truer bestandens overlevelse, og dersom formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Det vises til føre-var-prinsippet, jf. nml § 9.

For det andre mener NOAH at vilkåret i rovviltforskriften § 9 bokstav b) om skadenes omfang og utvikling ikke er oppfylt. Det vises til Bernkonvensjonens artikkel 9.

NOAH mener videre at det bør vurderes andre årsaker til tap av tamrein, utover gaupe. Det vises til ulike NINA-rapporter om tamrein, tap av tamrein, og tamrein og rovvilt.

NOAH påklager også tillatelse til bruk av motorisert ferdsel i forbindelse med skadefelling, og viser til forstyrrelser på dyreliv, samt Bernkonvensjonen art. 8.

Avslutningsvis ber NOAH om at klagen tas til følge og at om at vedtak om bruk av motorkjøretøy under skadefelling av gaupe oppheves.

Vi viser til klagen i sin helhet.

Statsforvalterens behandling av klagen

Statsforvalteren vurderer at klagen ikke gir grunnlag for å endre vedtaket og har derfor sendt klagen til oss for å avgjøre saken.

Vi viser til statsforvalterens oversendelsesbrev.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Gaupe er klassifisert som "sterkt truet" i Norsk rødliste (Artsdatabanken 2021). Det er likevel jakttid på gaupe i perioden 1. februar–31. mars. Det er også mulig å felle gaupe for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Vilkårene for fellingstillatelsen er at fellingen ikke skal være til

skade for bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

Miljødirektoratet viser til at målet med skadefelling primært er å håndtere akutte skadesituasjoner, eller der hvor skadepotensialet er overhengende.

Skadefelling skal kun iverksettes dersom uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. naturmangfoldloven § 18. Vi viser i den forbindelse til våre vurderinger i forbindelse med vedtak om kvote for betinget skadefelling av gaupe i regionene 4, 5, 7 og 8 i et brev datert 15. februar 2023, der det ble fastsatt en kvote på tre gauper for region 7. Vedtaket ble påklaget, og opprettholdt av Klima- og miljødepartementet i vedtak av 17. april 2023.

Vedtaket om betinget kvote har gitt Statsforvalteren i Nordland myndighet til å vurdere skadefelling i konkrete situasjoner. Ved vurdering om det skal gis tillatelse til skadefelling, skal Statsforvalteren vektlegge føringene i den regionale forvaltningsplanen og drøfte skjønnskriteriene som er listet opp i rovviltforskriften § 9 og vurdere det opp mot den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

Områdets betydning som beitemark

Skadesituasjonen har oppstått i vinterbeiteområdene til Saltfjellet reinbeitedistrikt, hvor to siidaandeler har rein på beite. Området er også et viktig beiteområde for sau.

Skadeomfang og potensiale for skade

Skadefelling er et virkemiddel som kan iverksettes dersom det oppstår en akutt skadesituasjon, og dersom det ikke finnes en annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Et element for å iverksette en skadefelling, er at det foreligger kadaver eller skader som kan undersøkes og påvises som tatt av rovvilt.

Dersom det er sannsynlig at skadesituasjonen vil vedvare, og det ikke er andre rimelige forebyggende tiltak som kan iverksettes, vil skadefelling kunne gis. I særskilte tilfeller kan skadehistorikken og skadepotensialet være så omfattende og sannsynlig, at uttak uten direkte forutgående skade kan vurderes. Det må da være en viss nærhet i tid til skadene potensielt kan oppstå.

Det aktuelle området er i vedtatt forvaltningsplan for region 7 avsatt som byrdefordelingsområdet for gaupe, hvor både beitedyr og gaupe er prioritert. Det betyr at beitebrukere i byrdefordelingsområdet må forholde seg til at de driver næring i områder hvor det kan være forekomst av gaupe.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens vurdering om at det er påvist et betydelig skadeomfang, og at det foreligger et betydelig potensial for fremtidige skader i den aktuelle situasjonen, dersom gaupa fortsetter å oppholde seg der. I perioden mellom 24. og 27. mars 2023 ble det funnet syv døde rein i områdene Nydalsheia-Blåfjell, hvor fem ble påvist tapt til gaupe og to påvist tapt til ukjent fredet rovvilt. Seks av kadavrene ble vurdert som forholdsvis ferske. Reineierne vurderer at tapene er forårsaket en enslig gaupe, noe som tilsier at drapstakten er forholdsvis høy. Vurderingen er gjort i lys av tidligere erfaringer med gaupe som tar rein og sau i områder med mye rein og sau på utmarksbeite.

Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens vurderinger om mulighetene for å sette inn andre forebyggende tiltak for å forhindre fremtidig skade, og at det i den aktuelle situasjonen ikke var andre tilfredsstillende forebyggende løsninger enn å iverksette skadefelling. Fordi området er avsatt som byrdefordelingsområde, ble beiteforholdene tillagt betydelig vekt. Med dårlige beiter i fjellet og rein som ikke er vant til å fores i gjerde var det imidlertid lite aktuelt, og også uforsvarlig av hensyn til reinen å flytte, flokken til andre områder eller sette den i gjerde. Også andre tiltak som NOAH foreslår vurderer vi ikke var hensiktsmessige tiltak i den aktuelle situasjonen.

Miljødirektoratet slutter seg Statsforvalterens vurderinger.

Dispensasjon for bruk av snøskuter

Statsforvalteren har hjemmel etter viltloven § 35 til å dispensere fra reglene i viltloven om felling/jakt og fangstmetoder når det iverksettes skadefelling etter rovviltforskriften § 9.

Statsforvalteren har vurdert behovet for å bruke motorferdsel i denne konkrete fellingstillatelsen og gjort rede for hjemmelsgrunnet, rekkevidden og begrensingene i dispensasjonen.

Miljødirektoratet mener dispensasjonen fra forbudet i viltloven § 21 ga en økt mulighet for skadefelling, og at ulempene knyttet til dispensasjonen ikke er urimelige sett i forhold til interessene som sto på spill.

I dette tilfellet ga Statsforvalteren åpning for å bruke fire snøskutere for å utplassere fellingspersonell og eventuelt å ringe inn et område hvor gaupe har tilhold. Det er ikke åpnet for å forfølge gaupe med snøskuter eller felle gaupe fra snøskuter.

Konklusjon

Miljødirektoratet viser til Statsforvalteren i Nordland sitt vedtak og vurderingene knyttet til klagesaken i oversendelsesbrevet. Vi tiltrer i det vesentlige statsforvalterens vurderinger av saken. Vi finner ikke grunn til å endre Statsforvalterens vedtak om felling av gaupe i deler av region 7, datert 28. mars 2023.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Erik Lund
Fung. seksjonsleder

Synne Cecilie Bue
seniorsekretær

Kopi til:

LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
LANDBRUKSDIREKTORATET	Postboks 56	7701	STEINKJER
STATSFORVALTEREN I NORDLAND	Postboks 1405	8002	BODØ
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET	Postboks 8013 DEP	0030	OSLO
MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
BODØ KOMMUNE	Postboks 319	8001	BODØ
SALTDAL KOMMUNE	Kirkegata 23	8250	ROGNAN
AKTIVT ROVDYRVERN	c/o Jim Schelander Sandvollveien 48A	1425	SKI

AKTIVT ROVDYRVERN
c/o Jim Schelander Sandvollveien 48A
1425 SKI

NOAH – fyr dyrs rettigheter
Dronningens gate 13
0152 Oslo

Trondheim, 07.07.2023

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/5904

Saksbehandler:
Synne Cecilie Bue

Vedtak i klagesak om skadefelling av gaupe i deler av Narvik kommune – Gielas og Skjomen reinbeitedistrikt

Vi viser til klagen på Statsforvalteren i Nordlands vedtak 23. februar 2023 fra NOAH – for dyrs rettigheter og Aktivt Rovdyrvern (ARV). Klagesaken ble oversendt til oss 22. mars 2023. Klagen er fremsatt innenfor tidsfristen.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Statsforvalterens vedtak.

Vedtaket er fattet etter rovviltforskriften § 9 og forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Dere kan ikke klage på vedtaket.

Bakgrunn for saken

Gielas reinbeitedistrikt v/ Ole Johan Johnsen Eira søkte 22. februar 2023 om tillatelse til å skadefelle én gaupe. Bakgrunnen var funn av fire rein påvist tatt av gaupe den 20. og 21. februar i et avgrenset område nord for Rombaken i Gielas reinbeitedistrikt. Tidligere var det i løpet av januar 2023 funnet 15 kadaver påvist tapt til gaupe og ett kadaver med status «usikker» ukjent freda rovvilt, samt at det i desember 2022 ble funnet to rein påvist tapt til gaupe i de samme områdene. Kadavrene er fordelt over to forholdsvis avgrensede områder i Narvik; nord (11) og sør (10) for Rombaken.

Statsforvalteren ga tillatelse til felling av én gaupe i tidsrommet 24. februar til og med 8. mars 2023, under gitte vilkår. Vedtaket ble fattet i samråd med Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Klagen

Aktivt Rovdyrvern (ARV)

ARV tar for seg følgende hovedpunkter i klagen:

- Vedtaket er i strid med naturmangfoldlovens formål, jf. nml. § 1, samt nml. § 5 om forvaltningsmål for arter. ARV viser til mål om at artene og deres genetiske mangfold blir ivarettatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder.
- ARV viser også til nml. § 18 andre ledd om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse.
- Videre klages det over at Statsforvalteren har gitt dispensasjon til bruk av snøskuter. ARV mener at dette er i strid med dyrevelferdsloven § 3 og viltloven § 19.

ARV ber om at vedtaket kjennes ugyldig.

NOAH – for dyrs rettigheter

NOAH tar for seg følgende hovedpunkter i klagen:

- Vedtaket strider mot nml. § 18 andre ledd om at uttak kun kan treffes dersom det ikke trues bestandens overlevelse. Det vises til føre-var-prinsippet, jf. nml § 9.
- Vedtaket strider mot nml. § 18 andre ledd om at uttak kun kan treffes dersom formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.
- Vilkåret i rovviltforskrifta § 9 bokstav b) om skadenes omfang og utvikling ikke er oppfylt. Det vises til Bernkonvensjonens artikkel 9.
- Tap av tamrein. Det vises til ulike NINA-rapporter om tamrein, tap av tamrein og tamrein og rovvilt.

Avslutningsvis ber NOAH om at klagen tas til følge.

Vi viser til begge klager i sin helhet.

Statsforvalterens behandling av klagen

Statsforvalteren vurderer at klagen ikke gir grunnlag for å endre vedtaket og har derfor sendt klagen til oss for å avgjøre saken.

Vi viser til statsforvalterens oversendelsesbrev.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Gaupe er klassifisert som "sterkt truet" i Norsk rødliste (Artsdatabanken 2021). Det er likevel jakttid på gaupe i perioden 1. februar–31. mars. Det er også mulig å felle gaupe for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Vilkårene for fellingstillatelsen er at fellingene ikke skal være til skade for bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

Miljødirektoratet viser til at målet med skadefelling primært er å håndtere akutte skadesituasjoner, eller der hvor skadepotensialet er overhengende.

Skadefelling skal kun iverksettes dersom uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. naturmangfoldloven § 18. Vi viser i den forbindelse til våre vurderinger i forbindelse med vedtak om kvote for betinget skadefelling av gaupe i regionene 4, 5, 7 og 8 i et brev datert 15. februar 2023, der det ble fastsatt en kvote på tre gauper hver for region 7 og 8.

Vedtaket om betinget kvote har gitt Statsforvalteren i Nordland myndighet til å vurdere skadefelling i konkrete situasjoner. Ved vurdering om det skal gis tillatelse til skadefelling, skal Statsforvalteren vektlegge føringene i den regionale forvaltningsplanen og drøfte skjønnskriteriene som er listet opp i rovviltforskriften § 9 og vurdere det opp mot den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

Områdets betydning som beitemark

De to aktuelle skadeområdene er vinterbeite for reineiere i Skjomen og Gielas reinbeitedistrikt. Gode vinterbeiter i år gjør at reinen går spredt og er utsatt for tap til gaupe.

Skadeomfang og potensiale for skade

Skadefelling er et virkemiddel som kan iverksettes dersom det oppstår en akutt skadesituasjon, og dersom det ikke finnes en annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Et element for å iverksette en skadefelling, er at det foreligger kadaver eller skader som kan undersøkes og påvises som tatt av rovvilt.

Dersom det er sannsynlig at skadesituasjonen vil vedvare, og det ikke er andre rimelige forebyggende tiltak som kan iverksettes, vil skadefelling kunne gis. I særskilte tilfeller kan skadehistorikken og skadepotensialet være så omfattende og sannsynlig, at uttak uten direkte forutgående skade kan vurderes. Det må da være en viss nærhet i tid til skadene potensielt kan oppstå.

Det aktuelle området er i vedtatt forvaltningsplan for region 7 og 8 avsatt som byrdefordelingsområdet for gaupe, hvor både beitedyr og gaupe er prioritert. Det betyr at beitebrukere i byrdefordelingsområdet må forholde seg til at de driver næring i områder hvor det kan være forekomst av gaupe. Vi har vektlagt dette i vurderingen.

På vedtaksdato var det påvist tap av 22 rein til gaupe innenfor to områder på hver sin side av Rombaksfjorden i Narvik; 12 tap på nordsiden av fjorden og 11 på sørsiden av fjorden. De fem siste kadavrene ble funnet den 19. og 21. februar i de samme skadeområdene som tidligere i vinter. Det er forholdsvis kort avstand mellom de to områdene, og basert på erfaring om gaupas arealbruk i området, vurderte vi at det kunne være snakk om samme skadevoldende individ. I den vurderingen la vi også reineiers, skadefellingsleder til det interkommunale skadefellingslaget, og Statens naturoppsyn sine observasjoner og informasjon til grunn.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens vurdering om at det er et vesentlig skadeomfang, og at det foreligger et betydelig potensial for fremtidige skader i den aktuelle situasjonen, dersom gaupa fortsetter å oppholde seg der. Vurderingen er gjort i lys av tidligere erfaringer med gaupe som tar sau i områder med mye sau på utmarksbeite.

Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens vurderinger om mulighetene for å sette inn andre forebyggende tiltak for å forhindre fremtidig skade, og at det i den aktuelle situasjonen ikke var andre tilfredsstillende forebyggende løsninger enn å iverksette skadefelling.

Verken tapsforebyggende tiltak som tilleggsforing, intensivert tilsyn/gjeting eller flytting av rien til andre områder, vurderes som tilstrekkelig effektivt eller virkningsfullt.

Miljødirektoratet slutter seg Statsforvalterens vurderinger.

Dispensasjon for bruk av snøskuter

Statsforvalteren har hjemmel etter viltloven § 35 til å dispensere fra reglene i viltloven om felling/jakt og fangstmetoder når det iverksettes skadefelling etter rowiltforskriften § 9.

Statsforvalteren har vurdert behovet for å bruke motorferdsel i denne konkrete fellingstillatelsen og gjort rede for hjemmelsgrunnlaget, rekkevidden og begrensingene i dispensasjonen.

Miljødirektoratet mener dispensasjonen fra forbudet i viltloven § 21 ga en økt mulighet for skadefelling, og at ulempene knyttet til dispensasjonen ikke er urimelige sett i forhold til interessene som sto på spill.

I dette tilfellet ga Statsforvalteren åpning for å bruke inntil åtte snøskutere for å utplassere fellingspersonell og eventuelt å ringe inn et område hvor gaupa har tilhold. Det er ikke åpnet for å forfølge gaupe med snøskuter eller felle gaupe fra snøskuter.

Konklusjon

Miljødirektoratet viser til Statsforvalteren i Nordland sitt vedtak og vurderingene knyttet til klagesaken i oversendelsesbrevet. Vi tiltrer i det vesentlige statsforvalterens vurderinger av saken. Vi finner ikke grunn til å endre Statsforvalterens vedtak om felling av gaupe i deler av region 7 og 8, datert 23. februar 2023.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Erik Lund
seksjonsleder

Synne Cecilie Bue
seniorsekretær

Kopi til:

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET

Postboks 8013 DEP

0030 OSLO

LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
LANDBRUKSDIREKTORATET	Postboks 56	7701	STEINKJER
MATTILSYNET	Felles postmottak	2381	BRUMUNDDAL
	Postboks 383		
NARVIK KOMMUNE	Postboks 64	8501	NARVIK
STATSFORVALTEREN I NORDLAND	Postboks 1405	8002	BODØ
STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK	Postboks 700	9815	VADSØ
NOAH - FOR DYRS RETTIGHETER	Dronningens gate 13	0152	OSLO

Vedlegg

Nordland Bonde- og Småbrukarlag
v/nestleder Rakel Nystabakk
Leirfjordveien 270
8264 Engan

Steigen Sau- og Geitavlslag Nordland
v/leder Heidi Marie Marhaug
Marhaugveien 95
8286 Nordfold

Trondheim, 11.07.2023

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/5904

Saksbehandler:
Synne Cecilie Bue

Vedtak i klagesak om avslag på skadefelling av gaupe i Hamarøy og Steigen kommuner

Vi viser til klagen på Statsforvalteren i Nordlands vedtak 20. april 2023 fra Nordland bonde- og småbrukarlag og Steigen Sau- og Geitavlslag. Klagesaken ble oversendt til oss 22. mai 2023. Klagen er fremsatt innenfor tidsfristen.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Statsforvalterens vedtak.

Vedtaket er fattet etter rovviltforskriften § 9 og forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Dere kan ikke klage på vedtaket.

Bakgrunn for saken

Nordland Bonde- og Småbrukarlag søkte 17. april 2023 om tillatelse til å skadefelle gaupe. Bakgrunnen var bekymring for rovviltsituasjonen i Hamarøy og Steigen kommuner, og den kommende beitesesongen. I beitesesongen 2022 ble det påvist ni tap av sau til gaupe i Steigen og to i Hamarøy.

Klagen

Steigen Sau og Geitavlslag og Nordland Bonde- og Småbrukarlag har påklaget vedtaket i felles brev. Videre har Nordland Bondelag sendt inn en uttalelse som støtter klagen.

Klagen viser til økende og store tap til gaupe i Steigen i 2022. Med bakgrunn i tapene i 2022 og påviste tap i ei besetning også i år, områdets viktighet som beitemark, informasjon om gaupebestanden i området og vanskeligheten med å finne andre gode tapsforebyggende tiltak,

er klagerne svært bekymret for kommende beitesesong. Det savnes lokal medvirkning og forutsigbarhet.

Vi viser til klagen samt uttalelsen fra Nordland Bondelag i sin helhet.

Statsforvalterens behandling av klagen

Statsforvalteren vurderer at klagen ikke gir grunnlag for å endre vedtaket og har derfor sendt klagen til oss for å avgjøre saken.

Vi viser til statsforvalterens oversendelsesbrev.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Gaupe er klassifisert som "sterkt truet" i Norsk rødliste (Artsdatabanken 2021). Det er likevel jakttid på gaupe i perioden 1. februar–31. mars. Det er også mulig å felle gaupe for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Vilkårene for fellingstillatelsen er at fellingen ikke skal være til skade for bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

Miljødirektoratet viser til at målet med skadefelling primært er å håndtere akutte skadesituasjoner, eller der hvor skadepotensialet er overhengende.

Skadefelling skal kun iverksettes dersom uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. naturmangfoldloven § 18. Vi viser i den forbindelse til våre vurderinger i forbindelse med vedtak om kvote for betinget skadefelling av gaupe i regionene 5, 6, 7 og 8 i et brev datert 15. februar 2023, der det ble fastsatt en kvote på tre gauper for region 7.

Vedtaket om betinget kvote har gitt Statsforvalteren i Nordland myndighet til å vurdere skadefelling i konkrete situasjoner. Ved vurdering om det skal gis tillatelse til skadefelling, skal Statsforvalteren vektlegge føringene i den regionale forvaltningsplanen og drøfte skjønnskriteriene som er listet opp i rovviltforskriften § 9 og vurdere det opp mot den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

Områdets betydning som beitemark

Området er et viktig beiteområde både for sau og rein. Hele fastlandet i Steigen og Hamarøy er imidlertid i vedtatt forvaltningsplan for region 7 avsatt som byrdefordelingsområdet for gaupe, hvor både beitedyr og gaupe er prioritert. Beitebrukere i byrdefordelingsområdet må forholde seg til at de driver næring i områder hvor det kan være forekomst av gaupe.

Skadeomfang og potensiale for skade

Skadefelling er et virkemiddel som kan iverksettes dersom det oppstår en akutt skadesituasjon, og dersom det ikke finnes en annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Et element for å iverksette en skadefelling, er at det foreligger kadaver eller skader som kan undersøkes og påvises som tatt av rovvilt.

Dersom det er sannsynlig at skadesituasjonen vil vedvare, og det ikke er andre rimelige forebyggende tiltak som kan iverksettes, vil skadefelling kunne gis. I særskilte tilfeller kan skadehistorikken og skadepotensialet være så omfattende og sannsynlig, at uttak uten direkte forutgående skade kan vurderes. Det må da være en viss nærhet i tid til skadene potensielt kan oppstå.

I beitesesongen 2022 ble det påvist ni tap av sau til gaupe i Steigen og to i Hamarøy. Statsforvalteren mottok til sammen ti søknader om rovvilterstatning fra Hamarøy og Steigen, med et samlet erstatningskrav på 336 sau og lam. Statsforvalteren erstattet 131 sau og lam til gaupe.

I mars i 2023 ble tre voksne søyer tatt av gaupe i ei besetning med utegangersau i Steigen.

Store deler av Steigen og Hamarøy kommuner inngår i Stajggo-Habmer reinbeitedistrikt. Det er ikke påvist tap av rein til gaupe i reinbeitedistriktet sist vinter. I 2022 ble det påvist tap av én rein til gaupe i distriktet. Reindriftsåret 2021/2022 ble det erstattet 84 rein til gaupe i Stajggo-Habmer reinbeitedistrikt.

Det er registrerte forekomster av gaupe både i Hamarøy og Steigen. Med økt gaupebestand øker også faren for tap av beitedyr, og vi har forståelse for den bekymringen som sauene i området har.

Miljødirektoratet slutter seg imidlertid til Statsforvalterens vurdering om at det forelå et begrenset skadeomfang for sau på søknadstidspunktet. Skadefellingstillatelse knytter seg som nevnt først og fremst til akutte og pågående gaupeskader. Situasjonen var på søknadstidspunktet ikke akutt. Det forelå heller ikke en tilstrekkelig nærliggende fare for potensielle skader. Vurderingen er gjort i lys av tidligere erfaringer med gaupe som tar sau i områder med mye sau på utmarksbeite.

Som Statsforvalteren viser til, er det mulighet for å søke på nytt, dersom skadesituasjonen skulle forverre seg.

Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens vurderinger om mulighetene for å sette inn andre forebyggende tiltak for å forhindre fremtidig skade, og at det i den aktuelle situasjonen forelå slike mulige forebyggende løsninger som ennå ikke var iverksatt. Det at området er avsatt som byrdefordelingsområde, har betydning for hvilke tiltak som var aktuelle å iverksette.

Dersom det viser seg at gaupetapene fortsetter etter at tapsforebyggende tiltak er iverksatt, vil det kunne gjøres nye, raske vurderinger om eventuelt skadefellingsforsøk.

Miljødirektoratet slutter seg Statsforvalterens vurderinger.

Konklusjon

Miljødirektoratet viser til Statsforvalteren i Nordland sitt vedtak og vurderingene knyttet til klagesaken i oversendelsesbrevet. Vi tiltrer i det vesentlige statsforvalterens vurderinger av

saken. Vi finner ikke grunn til å endre Statsforvalterens vedtak om felling av gaupe i deler av region 7, datert 20. april 2023.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne K. Hanssen
Fung. seksjonsleder

Synne Cecilie Bue
seniorsekretær

Kopi til:

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET	Postboks 8013 DEP	0030	OSLO
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
LANDBRUKSDIREKTORATET	Postboks 56	7701	STEINKJER
MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
STATSFORVALTEREN I NORDLAND	Postboks 1405	8002	BODØ
HAMARØY KOMMUNE	Marie Hamsuns vei 3	8294	HAMARØY
STEIGEN KOMMUNE	Myklebostad 1	8283	LEINESFJORD
Steigen Sau og Geit v/ Heidi Marhaug	Marhaugveien 95	8286	NORDFOLD
BONDELAGETS SERVICEKONTOR AS	Postboks 9354 Grønland	0135	OSLO
SAGFJORDEN BEITELAG	Krokan Gård	8260	INNHAVET

Vedlegg

NOAH - FOR DYRS RETTIGHETER

Dronningens gate 13

0152 OSLO

Trondheim, 11.07.2023

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/5904

Saksbehandler:
Synne Cecilie Bue

Vedtak i klagesak om skadefelling av gaupe i deler av Hattfjelldal og Grane kommuner

Vi viser til klagen på Statsforvalteren i Nordlands vedtak 7. mars 2023 fra NOAH – for dyrs rettigheter. Klagesaken ble oversendt til oss 28. mars 2023. Klagen er fremsatt innenfor tidsfristen.

Vi beklager lang saksbehandlingstid for klagen hos oss.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Statsforvalterens vedtak.

Vedtaket er fattet etter rovviltforskriften § 9 og forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Dere kan ikke klage på vedtaket.

Bakgrunn for saken

Hattfjelldal kommune v/ Hanne Bråten søkte 7. mars 2023 om tillatelse til å skadefelle én gaupe i Susendal- og Fiplingsdalområdet. Bakgrunnen var funn av fire rein påvist tapt til gaupe i området i perioden mellom 25. og 27. februar 2023. Den 5. og 6. mars ble det funnet ytterligere fire rein påvist drept av gaupe i det samme området. Statsforvalteren ga fellingstillatelse samme dag, under gitte vilkår.

Klagen

NOAH påklaget vedtaket den 14. mars 2023. Klagen har følgende hovedpunkter:

- Vedtaket strider mot nml. § 18 andre ledd om at uttak kun kan treffes dersom det ikke trues bestandens overlevelse. Det vises til føre-var-prinsippet, jf. nml. § 9.
- Vilkåret i rovviltforskrifta § 9 bokstav b) om skadenes omfang og utvikling ikke er oppfylt. Det vises til Bernkonvensjonens artikkel 9.
- Vedtaket strider mot nml. § 18 andre ledd om at uttak kun kan treffes dersom formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

- Tap av tamrein. Det vises til ulike NINA-rapport om tamrein, tap av tamrein og tamrein og rovvilt.
- Bruk av motorisert ferdsel i forbindelse med skadefelling, både i og utenfor verneområdet.

Avslutningsvis ber NOAH om at klagen tas til følge og at om at vedtak om bruk av motorkjøretøy under skadefelling av gaupe oppheves.

Vi viser til klagen i sin helhet.

Statsforvalterens behandling av klagen

Statsforvalteren vurderer at klagen ikke gir grunnlag for å endre vedtaket og har derfor sendt klagen til oss for å avgjøre saken.

Vi viser til statsforvalterens oversendelsesbrev.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Gaupe er klassifisert som "sterkt truet" i Norsk rødliste (Artsdatabanken 2021). Det er likevel jakttid på gaupe i perioden 1. februar–31. mars. Det er også mulig å felle gaupe for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Vilkårene for fellingstillatelsen er at fellingen ikke skal være til skade for bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

Miljødirektoratet viser til at målet med skadefelling primært er å håndtere akutte skadesituasjoner, eller der hvor skadepotensialet er overhengende.

Skadefelling skal kun iverksettes dersom uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. naturmangfoldloven § 18. Vi viser i den forbindelse til våre vurderinger i forbindelse med vedtak om kvote for betinget skadefelling av gaupe i regionene 5, 6, 7 og 8 i et brev datert 15. februar 2023, der det ble fastsatt en kvote på tre gauper for region 7 (Nordland).

Vedtaket om betinget kvote har gitt Statsforvalteren i Nordland myndighet til å vurdere skadefelling i konkrete situasjoner. Ved vurdering om det skal gis tillatelse til skadefelling, skal Statsforvalteren vektlegge føringene i den regionale forvaltningsplanen og drøfte skjønnskriteriene som er listet opp i rovviltforskriften § 9 og vurdere det opp mot den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

Områdets betydning som beitemark

Skadesituasjonen befinner seg i viktige deler av vinterbeite til Byrkjje reinbeitedistrikt i Norge, hvor to av tre siidaandeler beiter i år.

Skadeomfang og potensiale for skade

Skadefelling er et virkemiddel som kan iverksettes dersom det oppstår en akutt skadesituasjon, og dersom det ikke finnes en annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Et element for å iverksette en skadefelling, er at det foreligger kadaver eller skader som kan undersøkes og påvises som tatt av rovvilt.

Dersom det er sannsynlig at skadesituasjonen vil vedvare, og det ikke er andre rimelige forebyggende tiltak som kan iverksettes, vil skadefelling kunne gis. I særskilte tilfeller kan skadehistorikken og skadepotensialet være så omfattende og sannsynlig, at uttak uten direkte forutgående skade kan vurderes. Det må da være en viss nærhet i tid til skadene potensielt kan oppstå.

Det aktuelle området er i vedtatt forvaltningsplan for region 7 avsatt som byrdefordelingsområdet for gaupe, hvor både beitedyr og gaupe er prioritert. Det betyr at beitebrukere i byrdefordelingsområdet må forholde seg til at de driver næring i områder hvor det kan være forekomst av gaupe. Dette er vektlagt i vurderingen av skadefellingstillatelsen.

På søknadstidspunktet var det registrert 13 påviste rovviltskader i Rovbase der reinbeitedistriktet har vinterbeite i Norge; åtte er påvist tapt til gaupe, tre er påvist tapt til ukjent freda rovvilt og to er påvist tapt til jerv. Alle gaupetapene og ett til ukjent fredet rovvilt var funnet i et avgrenset området mellom Storfiplingdalen og Susna.

To av tre siidaandeler i distriktet hadde rein på beite i det aktuelle skadeområdet. Med bakgrunn i omfanget av påviste tap, kunnskapen om gaupebestanden i området, mengden rein i området da og videre utover våren, og forsøkene på å gjennomføre tapsforebyggende tiltak, var det potensiale også for framtidige skader forårsaket av gaupe.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens vurdering om at det forelå et betydelig skadeomfang, og at det var en pågående skadesituasjon med stort potensial for ytterligere fremtidige skader, dersom gaupa fortsatte å oppholde seg i området. Vurderingen er gjort i lys av tidligere erfaringer med gaupe som tar rein i områder med mye rein på utmarksbeite.

Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens vurderinger om mulighetene for å sette inn andre forebyggende tiltak for å forhindre fremtidig skade, og at det i den aktuelle situasjonen ikke var andre tilfredsstillende forebyggende løsninger enn å iverksette skadefelling. Vi viser til at det allerede var gitt midler til å intensivere gjetingen av rein for å få bedre kontroll på situasjonen og dyra og evt. avdekke nye tap tidligere på vinteren. Det ble den 5. og 6. mars gjort ytterligere funn av kadaver påvist drept av gaupe, til tross for økt tilsyn med flokken og økt menneskelig aktivitet i område.

Ytterligere forebyggende tiltak ble derfor ikke ansett hensiktsmessig eller praktisk mulig å gjennomføre.

Miljødirektoratet slutter seg Statsforvalterens vurderinger.

Dispensasjon for bruk av snøskuter

Statsforvalteren har hjemmel etter viltloven § 35 til å dispensere fra reglene i viltloven om felling/jakt og fangstmetoder når det iverksettes skadefelling etter rovviltforskriften § 9.

Statsforvalteren har vurdert behovet for å bruke motorferdsel i denne konkrete fellingstillatelsen og gjort rede for hjemmelsgrunnlaget, rekkevidden og begrensingene i dispensasjonen.

Miljødirektoratet mener dispensasjonen fra forbudet i viltloven § 21 ga en økt mulighet for skadefelling, og at ulempene knyttet til dispensasjonen ikke er urimelige sett i forhold til interessene som sto på spill.

I dette tilfellet ga Statsforvalteren åpning for å bruke inntil fire snøskutere for å utplassere fellingspersonell og eventuelt å ringe inn et område hvor gaupa har tilhold. Det er ikke åpnet for å forfølge gaupe med snøskuter eller felle gaupe fra snøskuter.

Konklusjon

Miljødirektoratet viser til Statsforvalteren i Nordland sitt vedtak og vurderingene knyttet til klagesaken i oversendelsesbrevet. Vi tiltrer i det vesentlige statsforvalterens vurderinger av saken. Vi finner ikke grunn til å endre Statsforvalterens vedtak om felling av gaupe i deler av region 7, datert 7. mars 2023.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne K. Hanssen
Fung. seksjonsleder

Synne Cecilie Bue
seniorsekretær

Kopi til:

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET	Postboks 8013 DEP	0030	OSLO
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
LANDBRUKSDIREKTORATET	Postboks 56	7701	STEINKJER
MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
HATTFJELLDAL KOMMUNE	O.T. Olsens vei 3A	8692	HATTFJELLDAL
GRANE KOMMUNE	Industriveien 2	8682	TROFORS
STATSFORVALTEREN I NORDLAND	Postboks 1405	8002	BODØ

Vedlegg

- 1 Avgjørelse av klage - Klage på vedtak om tillatelse til skadefelling av gaupe i deler av Hattfjelldal og Grane kommuner - Byrkije reinbeitedistrikt

Aktivt Rovdyrvern
v/ Ida Skjerden

Deres ref

Vår ref
23/4100-

Dato

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for lisensfelling av bjørn i region 8 i 2023

Klima- og miljødepartementet viser til deres henvendelser 15. og 16. juli 2023 om departementets avgjørelse 14. juli 2023 av klager på rovviltnemnda i region 8 sitt vedtak om kvote for lisensfelling av bjørn i 2023. Dere viser til at Aktivt Rovdyrvern klaget på vedtaket 17. juli 2023, men at klagen ikke er vurdert i klageavgjørelsen.

I henvendelsen 16. juli 2023 skriver dere at Aktivt Rovdyrvern også har påklaget rovviltnemnda i region 8 sitt vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn i 2023, og henviser til vedlagt klage. Den vedlagte klagen omhandler imidlertid rovviltnemndas vedtak om kvote for lisensfelling, og departementet kan ikke se å ha mottatt klage fra Aktivt Rovdyrvern på vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn i region 8.

Rovviltnemnda i region 8 (Troms og Finnmark) behandlet klagen fra Aktivt Rovdyrvern i et møte 21. juni 2023, men ved en feil ble ikke klagebehandlingen formelt oversendt til departementet sammen med øvrige klager. Sekretariatet for rovviltnemnda ettersendte behandlingen av klagen fra Aktivt Rovdyrvern til departementet 17. juli 2023. Departementet beklager det inntrufne. Etter departementets vurdering er anførslene fra Aktivt Rovdyrvern i all hovedsak dekket av vår klageavgjørelse 14. juli 2023, og vi viser derfor i stor grad til denne avgjørelsen. Vi kommenterer her derfor kun anførsler vi anser i mindre grad er vurdert i avgjørelsen av 14. juli 2023.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om en kvote på tre bjørner for lisensfelling i B-områder (prioriterte beiteområder) i Finnmark. Departementet mener imidlertid at et uttak av to hunnbjørner (biner) trolig vil ha negativ effekt på muligheten for å oppnå bestandsmålet i regionen, og setter derfor følgende tilleggsvilkår:

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Tommy Andersen
22 24 60 54

- **Statsforvalteren gis fullmakt til å avslutte lisensfellingens dersom det blir avgang av binne gjennom skadefelling, lisensfelling eller annen irregulær avgang i region 8.**

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra bjørn i region 8. Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling.

Klagen fra Aktivt Rovdyrvern er ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 8 vedtok 31. mai 2023 en kvote for lisensfelling av bjørn for lisensfellingsperioden 2023. Vedtaket ble påklaget av Rovviltets Røst 4. juni 2023, NOAH – for dyrs rettigheter påklaget vedtaket 6. juni 2023 og Aktivt Rovdyrvern påklaget vedtaket 17. juni 2023. Rovviltnemnda behandlet klagen 21. juni 2023 og opprettholdt sitt vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 23. juni 2023 for endelig avgjørelse. Ved en feil ble ikke roviltnemndas behandling av klagen fra Aktivt Rovdyrvern formelt oversendt til departementet sammen med øvrige klager. Sekretariatet for roviltnemnda ettersendte saken til departementet 17. juli 2023, og departementet gjør derfor en ny vurdering av saken i lys av klagen fra Aktivt Rovdyrvern.

Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding for lisensfellingkvoten av bjørn i hele landet 7. juli 2023. Miljødirektoratet viser også til sin faglige tilråding om kvoter for betinget skadefelling av brunbjørn i Norge oversendt 4. juli 2023, da store deler av vurderingene er sammenfallende i de to tilrådingene.

Klagers anførsler

I oversendelsen av saken har roviltnemnda trukket fram følgende hovedpunkter fra klagen:

«(...) Aktivt rovdryvern mener:

- *vedtaksmyndigheten feilaktig er overført til roviltnemnda. ARV mener arten skal være på eller over bestandsmålet for at roviltnemndene skal tilkjennes vedtakskompetanse.*
- *roviltnemnda ikke tar hensyn til den todelte målsettingen de er satt til å forvalte.*
- *bjørn er sterkt truet i Norge, og denne statusen skyldes utelukkende jakt.*
- *kvote for skadefelling av bjørn truer bestandens overlevelse, og kan dermed ikke tillates jf. naturmangfoldloven § 18.*
- *vedtaket må oppheves med hensyn til jakt på binner.*

Roviltnemndas vurdering

Roviltnemndas vedtak av 31. mai 2023 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider: [Kvot for lisensfelling bjørn 2023 \(miljovedtak.no\)](https://www.miljovedtak.no)

Ved behandling av klagene har rovviltnemnda konkludert med følgende:

«Kvoten for lisensfelling av bjørn truer ikke bestandens overlevelse og formålet kan ikke nåes på annen tilfredsstillende måte. Rovviltnemnda kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vedtaket. Rovviltnemnda opprettholder sitt vedtak. Saken oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse. Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er naturmangfoldloven § 18 bokstav b og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 10.»

Departementet viser også til nemndas øvrige vurderinger i oversendelsen av saken i brev av 17. juli 2023. Klager har mottatt kopi av nemndas brev.

Miljødirektoratets faglige vurdering

Miljødirektoratet har redegjort for bestandssituasjonen og bestandsutviklingen for brunbjørn i Skandinavia, nasjonalt og for de ulike forvaltningsregionene. Blant annet viser gjennomgangen at det på nasjonalt nivå ble påvist 175 ulike bjørner i 2022, hvorav 79 hunnbjørner og 96 hannbjørner. Dette var en økning på 15 individer sammenlignet med året før. Antall estimerte ungekull har hatt en jevn og langsom økning, fra 5,7 i 2009 til 9,5 i 2022. Tilsvarende mønster gjelder i region 8 der utviklingen har vært en sakte bestandsvekst. Det er imidlertid forskjeller internt i regionen, med en negativ utvikling i antall individer i Troms og økning i Finnmark. Totalt ble det i 2022 registrert 71 ulike bjørner i region 8, hvorav 36 hunnbjørner og 35 hannbjørner.

Miljødirektoratet har også redegjort for skadesituasjonen og erstatninger for tap av sau og tamrein til bjørn, og det registreres årlig bjørneskader i regionen. I 2022 ble det utbetalt erstatning for 124 sau/lam tapt til bjørn, og 149 tamrein i reindriftsåret 2021-2022.

Departementet viser ellers til den faglige tilrådingen i sin helhet.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Rettslige utgangspunkter

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 10. Videre har departementet, i henhold til nml. § 7, lagt prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og 12 til grunn som retningslinjer. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 om at tiltakshaver bærer kostnadene ved miljøforringelse, anses ikke relevant i denne saken. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn skjønnsvurderingen.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 sees i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De

nasjonale bestandsmålene er fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. For region 8 er det fastsatt mål om 6 årlige ynglinger av bjørn.

Avgjørelsen bygger på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon og effekten av påvirkninger. Departementet har også lagt vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk. Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget oppfyller kravene i nml. § 8. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger avgjørelsen kan ha for naturmiljøet. Føre-var-prinsippet i nml. § 9 får derfor mindre betydning.

Departementet skal ta stilling til om det skal gis en lisensfellingskvote for bjørn som vedtatt av rovviltnemnda, for å begrense veksten og/eller utbredelsen av bjørnebestanden, jf. rovviltforskriften § 10. Lisensfelling kan tillates for å avverge skade på blant annet husdyr eller tamrein eller for å ivareta offentlige interesser av vesentlig betydning, jf. rovviltforskriften § 2 bokstav g og nml. § 18 første ledd bokstav b og c. Nml. § 18 andre ledd stiller som vilkår at vedtak bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vilkåret om at uttaket skjer for å avverge skade

Etter nml. § 18 første ledd bokstav b kan uttak av bjørn tillates for å «avverge skade» på blant annet husdyr og tamrein. Nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). I begrepet «avverge» ligger at fellingen kan skje som et forebyggende tiltak, jf. HR-2021-662-A. I lys av Bernkonvensjonen må det stilles visse minstekrav til skadenes alvorlighet og omfang, jf. HR-2021-662-A, som gjaldt tre vedtak fra Klima- og miljødepartementet om lisensfelling av ulv.

Skadehistorikken viser at det skjer årlige tap av sau og tamrein til bjørn i region 8. Som det framgår av Miljødirektoratets faglige tilråding viser de siste erstatningsoppgjørene at det i 2022 ble utbetalt erstatning for 124 sau/lam tapt til bjørn og 149 tamrein i reindriftsåret 2021-2022 i region 8. Av disse ble 37 skader på sau påvist tapt til bjørn og 3 skader på tamrein. I 2023 er det ifølge Rovbase så langt (pr 12. juli) påvist 14 sau og 25 tamrein tapt til bjørn. Departementet legger til grunn at det er påvist skader på sau og tamrein inneværende år og er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå ytterligere skader av et visst omfang og en viss alvorlighetsgrad på beitedyr i inneværende år i region 8. Departementet finner at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er oppfylt.

Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret må vurderes konkret i den enkelte sak, og terskelen kan tenkes å variere avhengig av blant annet fellingsgrunnlaget og kunnskapsgrunnlaget, jf. HR-2021-662-A. Eventuell usikkerhet om den fremtidige utviklingen av en bestand har betydning i vurderingen, og det ligger en viss margin i begrepet «truer» bestandens overlevelse, jf. HR-2021-662-A.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det årlige rapporter om bestandsstatus og annen vitenskapelig kunnskap som gir betydelig kunnskap om den samlede belastningen rovdyrartene utsettes for. For brunbjørn er det kjent at infanticid kan forekomme, det vil si at hannbjørner dreper bjørnunger som ikke er deres eget avkom. I tillegg er det kjent at det forekommer enkelte tilfeller av ulovlig jakt. Avgangen av bjørn skjer likevel i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, og miljøforvaltningen har derfor god oversikt over de negative påvirkningsfaktorene på bjørnebestanden. At bestanden registreres årlig på individnivå ved bruk av DNA-analyser gir også god oversikt over endringer mellom år.

Departementet viser til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen i den faglige tilrådingen. Miljødirektoratets vurdering er at et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak om kvoter for lisensfelling og betinget skadefelling ikke vil true bestandens overlevelse. Departementet legger disse vurderingene til grunn, og finner at vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse er oppfylt for kvoten som er vedtatt av rovviltnemnda for region 6, jf. nml. § 18 andre ledd.

Miljødirektoratet mener imidlertid at total kvote vedtatt av rovviltnemndene for felling av brunbjørn er satt høyt, og at en effektivering av totalkvoten vil kunne gi en negativ påvirkning på mulighetene for å oppnå det nasjonale bestandsmålet. Konkret i region 8 mener Miljødirektoratet at et uttak av to binner vil gi en negativ påvirkning på mulighetene for å oppnå det regionale bestandsmålet for brunbjørn, og påpeker at man bør være forsiktig når det gjelder uttak av binner i regioner der man er under bestandsmålet. For å unngå slik negativ påvirkning mener Miljødirektoratet det kan settes inn vilkår om at statsforvalteren gis fullmakt til å avslutte lisensfellingen dersom det blir avgang av binne gjennom skadefelling, lisensfelling eller annen irregulær avgang. Av hensyn til å unngå negativ påvirkning på muligheten for en fortsatt vekst i bjørnebestanden for oppnåelse av bestandsmålet er departementet enig i Miljødirektoratets vurderinger om at statsforvalteren gis fullmakt til å avslutte lisensfellingen ved eventuell avgang av binne i regionen. Videre legger departementet til grunn at eventuelle uttak av bjørn ved skadefelling trekkes fra lisensfellingskvoten.

Vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Det er i tillegg et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om geografisk differensiert forvaltning veie tungt. Av rovviltforliket 2011 (Stortingets vedtak 687 i behandlingen av dokument 8:163 S (2010-2011)) framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Dette innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal være lav terskel for å tillate uttak av rovdyr som gjør skade på beitedyr. Departementet understreker at det fortsatt skal arbeides aktivt med effektive forebyggende tiltak, som tidlig nedsanking av sau/lam, i områder rovviltnemndene har prioritert for yngling av bjørn. Forebyggende tiltak skal være det primære tiltaket for å avverge skader i slike områder. Samtidig ser departementet at det er vanskeligere å gjennomføre like effektive

tiltak som skiller beitedyr og bjørn i tid og rom når det kommer til tamrein. I beiteprioriterte deler av region 8 i Finnmark mener departementet det ut fra føringene i rovviltpolitikken ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta kvote for lisensfelling av bjørn, jf. nml. § 18 andre ledd.

Øvrige anførsler

Om vedtaksmyndighet

Aktivt Rovdyrvern mener at vedtaksmyndigheten er feilaktig overført til rovviltnemnda, og mener bjørnebestanden skal være på eller over bestandsmålet for at rovviltnemndene skal tilkjennes vedtakskompetanse. Også andre klagere har tatt opp dette, og departementet opprettholder vår vurdering fra klageavgjørelsen av 14. juli 2023.

Utgangspunktet etter rovviltforskriften § 7 er at rovviltnemndene har vedtaksmyndighet for kvote for blant lisensfelling av rovvilt «når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen. I kommentarene til bestemmelsen er det utdypet at «I de tilfeller der de nasjonale bestandsmålene i regionen ikke er nådd har ikke rovviltnemnden myndighet til å fatte vedtak om kvote for felling og jakt.» Dette innebærer at rovviltnemnden har vedtaksmyndighet der bestandsmålet er nådd, det vil si både der bestanden ligger på og over bestandsmålet. Denne forståelsen av rovviltforskriften § 7 er lagt til grunn for forvaltningens praksis. Videre har rovviltnemndene vedtaksmyndighet for bjørn når det er 10 ynglinger eller mer av bjørn i Norge. Klima- og miljødepartementet kan beslutte unntak fra bestemmelsen om vedtaksmyndighet for bjørn dersom det foreligger særskilte grunner.

Departementet viser til at det for jerv og gaupe er klarlagt at alminnelige avrundingsregler, med avrundning til nærmeste heltall av gjennomsnittlig antall ynglinger siste tre år, skal benyttes ved vurdering av om det er rovviltnemndene eller direktoratet som har myndighet til å vedta kvote. Departementet mener det er hensiktsmessig at det legges til grunn en lik praksis for artene på dette punktet.

Antall ynglinger av brunbjørn er i 2022 beregnet til 9,5, det vil si 10 ynglinger med normale avrundingsregler. Det følger av dette at rovviltnemnda i forvaltningsregion 8 har myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av brunbjørn for 2023.

Bjørn er sterkt truet grunnet jakt

Lignende ble anført også av andre klagere, som ble vurdert av departementet i vår klageavgjørelse 14. juli 2023. Departementet opprettholder denne vurderingen.

Departementet viser i denne forbindelse til Miljødirektoratets vurderinger om at vedtaket ikke vil true bjørnebestandens overlevelse. Samtidig påpeker Miljødirektoratet risikoen for negativ påvirkning for oppnåelse av bestandsmålet for brunbjørn nasjonalt og regionalt, og departementet følger anbefalingen om å gi statsforvalteren fullmakt til å avslutte lisensfelling dersom det blir avgang av binne i regionen gjennom skadefelling, lisensfelling eller annen irregulær avgang. Til brunbjørnens status på Norsk rødliste for arter vil

departementet vise til at dette er en direkte konsekvens av det nasjonale bestandsmålet. Stortinget har vedtatt og føringene i rovviltpolitikken om at rovviltbestandene skal forvaltes så nær bestandsmålene som mulig.

Samlet vurdering

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige vurdering der de skriver at den totale kvoten for felling av brunbjørn fattet av rovviltnemndene ikke vil true bestandens overlevelse.

Miljødirektoratet mener imidlertid at et uttak av to binner i region 8 trolig vil gi en negativ påvirkning på mulighetene for å oppnå det regionale bestandsmålet for bjørn, og for å unngå en slik negativ påvirkning skriver Miljødirektoratet at det kan settes inn vilkår om at statsforvalteren gis fullmakt til å avslutte lisensfelling dersom det blir registrert avgang av binne gjennom skadefelling, lisensfelling eller annen irregulær avgang i regionen.

Departementet er enig i disse vurderingene, og opprettholder nemndas vedtak med slikt tilleggsvilkår knyttet til eventuell avgang av binne i regionen.

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om en kvote på tre bjørner for lisensfelling i B-områder (prioriterte beiteområder) i Finnmark. Departementet mener imidlertid at et uttak av to hunnbjørner (binner) trolig vil ha negativ effekt på muligheten for å oppnå bestandsmålet i regionen, og setter derfor følgende tilleggsvilkår:

- Statsforvalteren gis fullmakt til å avslutte lisensfelling dersom det blir avgang av binne gjennom skadefelling, lisensfelling eller annen irregulær avgang i region 8.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra bjørn i region 8.

Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling.

Klagen fra Aktivt Rovdyrvern er ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Tommy Andersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Miljødirektoratet

Rovviltnemnda i region 7
Rovviltnemnda i region 8
Statsforvalteren i Nordland
Statsforvalteren i Troms og Finnmark

KOPPI

Adresseliste

Deres ref

Vår ref

Dato

23/4186-

14. juli 2023

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for lisensfelling av bjørn i region 8 i 2023

Klima- og miljødepartementet viser til klager fra Rovviltets Røst av 4. juni 2023 og NOAH – for dyrs rettigheter av 6. juni 2023 på rovviltnemnda i forvaltningsregion 8 (Troms og Finnmark) sitt vedtak av 31. mai 2023 om kvote for lisensfelling av bjørn i region 8 i 2023.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om en kvote på tre bjørner for lisensfelling i B-områder (prioriterte beiteområder) i Finnmark.

Departementet mener imidlertid at et uttak av to hunnbjørner (binner) trolig vil ha negativ effekt på muligheten for å oppnå bestandsmålet i regionen, og setter derfor følgende tilleggsvilkår:

- **Statsforvalteren gis fullmakt til å avslutte lisensfellingen dersom det blir avgang av binne gjennom skadefelling, lisensfelling eller annen irregulær avgang i region 8.**

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra bjørn i region 8. Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling.

Klagene er ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 8 vedtok 31. mai 2023 en kvote for lisensfelling av bjørn for lisensfellingsperioden 2023. Vedtaket ble påklaget av Rovviltets Røst 4. juni 2023. NOAH – for dyrs rettigheter påklaget vedtaket 6. juni 2023. Rovviltnemnda behandlet klagene 21.

juni 2023 og opprettholdt sitt vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 23. juni 2023 for endelig avgjørelse. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding for lisensfelling kvoten av bjørn i hele landet 7. juli 2023. Miljødirektoratet viser også til sin faglige tilråding om kvoter for betinget skadefelling av brunbjørn i Norge oversendt 4. juli 2023, da store deler av vurderingene er sammenfallende i de to tilrådingene.

Klagers anførsler

I oversendelsen av saken har rovviltnemnda trukket fram følgende hovedpunkter fra klagene:

«(...) *Rovviltets Røst skriver:*

- *Lisensfelling skal være det viktigste verktøyet for å regulere bestanden av rovdyr, noe Rovviltets Røst ikke kan se er nødvendig i region 8 da bestandsnivået i 2022 lå på 3. Rovviltets Røst mener derfor at rovviltnemnda ikke har myndighet til å fatte vedtak etter rovviltforskriften § 7.*
- *Klager viser til at det i vedtaket står at «antar at rekrutteringen til bjørnebestanden i Finnmark må anses å være god.» Og sier videre at denne antakelsen kan bli en sovepute for den videre forvaltningen av bjørn i regionen. Rovviltets Røst mener at antakelsen er i strid med Naturmangfoldlovens § 5: «Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder».*
- *Rovviltets røst mener vedtaket om lisensfelling av bjørn i region 8 må avvises.»*

«(...) *NOAH mener:*

- *Lisensfelling av bjørn ikke er forenlig med vilkåret i naturmangfoldloven § 18 om at vedtak om uttak bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. NOAH mener uttak av bjørn, spesielt felling av binner, vil kunne påvirke bjørnebestanden og rødlistekategorien.*
- *Føre-var-prinsippet må komme til anvendelse. NOAH mener at rovviltnemnda i dette tilfellet ikke har sikret at fellingen ikke medfører fare for den langsiktige overlevelsen og levedyktigheten av bjørnebestanden i Norge.*
- *Det ikke er vist i vedtaket hva som er omfanget, alvorlighetsgraden eller sannsynligheten av den eventuelle skaden, og at naturmangfoldloven § 18 bokstav b da ikke kan brukes. Dette har virket bestemmende på vedtakets innhold, vedtaket er derfor ugyldig, jf. forvaltningsloven § 41.*
- *Rovviltnemnda har ikke vurdert om det finnes andre tilfredsstillende løsninger enn lisensfelling, jf. naturmangfoldloven § 18.»*

Departementet viser for øvrig til klagene i sin helhet.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemndas vedtak av 31. mai 2023 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider: [Kvote for lisensfelling bjørn 2023 \(miljovedtak.no\)](https://miljovedtak.no)

Ved behandling av klagene har rovviltnemnda konkludert med følgende:

«Kvoten for lisensfelling av bjørn truer ikke bestandens overlevelse og formålet kan ikke nåes på annen tilfredsstillende måte. Rovviltnemnda kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vedtaket. Rovviltnemnda opprettholder sitt vedtak. Saken oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse. Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er naturmangfoldloven § 18 bokstav b og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 10.»

Departementet viser også til nemndas øvrige vurderinger i oversendelsen av saken i to separate brev av 23. juni 2023 (ett brev per klage). Klagere har mottatt kopi av nemndas brev.

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet har redegjort for bestandssituasjonen og bestandsutviklingen for brunbjørn i Skandinavia, nasjonalt og for de ulike forvaltningsregionene. Blant annet viser gjennomgangen at det på nasjonalt nivå ble påvist 175 ulike bjørner i 2022, hvorav 79 hunnbjørner og 96 hannbjørner. Dette var en økning på 15 individer sammenlignet med året før. Antall estimerte ungekull har hatt en jevn og langsom økning, fra 5,7 i 2009 til 9,5 i 2022. Tilsvarende mønster gjelder i region 8 der utviklingen har vært en sakte bestandsvekst. Det er imidlertid forskjeller internt i regionen, med en negativ utvikling i antall individer i Troms og økning i Finnmark. Totalt ble det i 2022 registrert 71 ulike bjørner i region 8, hvorav 36 hunnbjørner og 35 hannbjørner.

Miljødirektoratet har også redegjort for skadesituasjonen og erstatninger for tap av sau og tamrein til bjørn, og det registreres årlig bjørneskader i regionen. I 2022 ble det utbetalt erstatning for 124 sau/lam tapt til bjørn, og 149 tamrein i reindriftsåret 2021-2022.

Departementet viser ellers til den faglige tilrådingen i sin helhet.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Rettslige utgangspunkter

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 10. Videre har departementet, i henhold til nml. § 7, lagt prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og 12 til grunn som retningslinjer. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 om at tiltakshaver bærer kostnadene ved miljøforringelse, anses ikke relevant i denne saken. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn skjønnsvurderingen.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 sees i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De

nasjonale bestandsmålene er fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. For region 8 er det fastsatt mål om 6 årlige ynglinger av bjørn.

Avgjørelsen bygger på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon og effekten av påvirkninger. Departementet har også lagt vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk. Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget oppfyller kravene i nml. § 8. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger avgjørelsen kan ha for naturmiljøet. Føre-var-prinsippet i nml. § 9 får derfor mindre betydning.

Departementet skal ta stilling til om det skal gis en lisensfellingskvote for bjørn som vedtatt av rovviltnemnda, for å begrense veksten og/eller utbredelsen av bjørnebestanden, jf. rovviltforskriften § 10. Lisensfelling kan tillates for å avverge skade på blant annet husdyr eller tamrein eller for å ivareta offentlige interesser av vesentlig betydning, jf. rovviltforskriften § 2 bokstav g og nml. § 18 første ledd bokstav b og c. Nml. § 18 andre ledd stiller som vilkår at vedtak bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vilkåret om at uttaket skjer for å avverge skade

Etter nml. § 18 første ledd bokstav b kan uttak av bjørn tillates for å «avverge skade» på blant annet husdyr og tamrein. Nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). I begrepet «avverge» ligger at fellingen kan skje som et forebyggende tiltak, jf. HR-2021-662-A. I lys av Bernkonvensjonen må det stilles visse minstekrav til skadenes alvorlighet og omfang, jf. HR-2021-662-A, som gjaldt tre vedtak fra Klima- og miljødepartementet om lisensfelling av ulv.

Skadehistorikken viser at det skjer årlige tap av sau og tamrein til bjørn i region 8. Som det framgår av Miljødirektoratets faglige tilråding viser de siste erstatningsoppgjørene at det i 2022 ble utbetalt erstatning for 124 sau/lam tapt til bjørn og 149 tamrein i reindriftsåret 2021-2022 i region 8. Av disse ble 37 skader på sau påvist tapt til bjørn og 3 skader på tamrein. I 2023 er det ifølge Rovbase så langt (pr 12. juli) påvist 14 sau og 25 tamrein tapt til bjørn.

Departementet legger til grunn at det er påvist skader på sau og tamrein inneværende år og er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå ytterligere skader av et visst omfang og en viss alvorlighetsgrad på beitedyr i inneværende år i region 8. Departementet finner at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er oppfylt.

Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret må vurderes konkret i den enkelte sak, og terskelen kan tenkes å variere avhengig av blant annet fellingsgrunnlaget og kunnskapsgrunnlaget, jf. HR-2021-662-A. Eventuell usikkerhet om den

fremtidige utviklingen av en bestand har betydning i vurderingen, og det ligger en viss margin i begrepet «truer» bestandens overlevelse, jf. HR-2021-662-A.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det årlige rapporter om bestandsstatus og annen vitenskapelig kunnskap som gir betydelig kunnskap om den samlede belastningen rovdyrartene utsettes for. For brunbjørn er det kjent at infanticid kan forekomme, det vil si at hannbjørner dreper bjørneunger som ikke er deres eget avkom. I tillegg er det kjent at det forekommer enkelte tilfeller av ulovlig jakt. Avgangen av bjørn skjer likevel i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, og miljøforvaltningen har derfor god oversikt over de negative påvirkningsfaktorene på bjørnebestanden. At bestanden registreres årlig på individnivå ved bruk av DNA-analyser gir også god oversikt over endringer mellom år.

Departementet viser til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen i den faglige tilrådingen. Miljødirektoratets vurdering er at et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak om kvoter for lisensfelling og betinget skadefelling ikke vil true bestandens overlevelse. Departementet legger disse vurderingene til grunn, og finner at vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse er oppfylt for kvoten som er vedtatt av rovviltneimnda for region 6, jf. nml. § 18 andre ledd.

Miljødirektoratet mener imidlertid at total kvote vedtatt av rovviltneimndene for felling av brunbjørn er satt høyt, og at en effektivering av totalkvoten vil kunne gi en negativ påvirkning på mulighetene for å oppnå det nasjonale bestandsmålet. Konkret i region 8 mener Miljødirektoratet at et uttak av to binner vil gi en negativ påvirkning på mulighetene for å oppnå det regionale bestandsmålet for brunbjørn, og påpeker at man bør være forsiktig når det gjelder uttak av binner i regioner der man er under bestandsmålet. For å unngå slik negativ påvirkning mener Miljødirektoratet det kan settes inn vilkår om at statsforvalteren gis fullmakt til å avslutte lisensfelling dersom det blir avgang av binne gjennom skadefelling, lisensfelling eller annen irregulær avgang. Av hensyn til å unngå negativ påvirkning på muligheten for en fortsatt vekst i bjørnebestanden for oppnåelse av bestandsmålet er departementet enig i Miljødirektoratets vurderinger om at statsforvalteren gis fullmakt til å avslutte lisensfelling ved eventuell avgang av binne i regionen. Videre legger departementet til grunn at eventuelle uttak av bjørn ved skadefelling trekkes fra lisensfellingskvoten.

Vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Det er i tillegg et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om geografisk differensiert forvaltning veie tungt. Av rovviltforliket 2011 (Stortingets vedtak 687 i behandlingen av dokument 8:163 S (2010-2011)) framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Dette innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal være lav terskel for å tillate uttak av rovdyr som gjør skade på beitedyr.

Departementet understreker at det fortsatt skal arbeides aktivt med effektive forebyggende tiltak, som tidlig nedsanking av sau/lam, i områder rovviltnemndene har prioritert for yngling av bjørn. Forebyggende tiltak skal være det primære tiltaket for å avverge skader i slike områder. Samtidig ser departementet at det er vanskeligere å gjennomføre like effektive tiltak som skiller beitedyr og bjørn i tid og rom når det kommer til tamrein. I beiteprioriterte deler av region 8 i Finnmark mener departementet det ut fra føringene i rovviltpolitikken ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta kvote for lisensfelling av bjørn, jf. nml. § 18 andre ledd.

Øvrige anførsler

Om vedtaksmyndighet

Rovviltets Røst stiller spørsmål ved overføringen av myndigheten for å vedta kvote for lisensfelling av bjørn til rovviltnemnda jf. rovviltforskriften 7, når bestanden ligger under bestandsmålet, både regionalt og nasjonalt.

Utgangspunktet etter rovviltforskriften § 7 er at rovviltnemndene har vedtaksmyndighet for kvote for blant lisensfelling av rovvilt «når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen. I kommentarene til bestemmelsen er det utdypet at «I de tilfeller der de nasjonale bestandsmålene i regionen ikke er nådd har ikke rovviltnemnden myndighet til å fatte vedtak om kvote for felling og jakt.» Dette innebærer at rovviltnemnden har vedtaksmyndighet der bestandsmålet er nådd, det vil si både der bestanden ligger på og over bestandsmålet. Denne forståelsen av rovviltforskriften § 7 er lagt til grunn for forvaltningens praksis. Videre har rovviltnemndene vedtaksmyndighet for bjørn når det er 10 ynglinger eller mer av bjørn i Norge. Klima- og miljødepartementet kan beslutte unntak fra bestemmelsen om vedtaksmyndighet for bjørn dersom det foreligger særskilte grunner.

Departementet viser til at det for jerv og gaupe er klarlagt at alminnelige avrundingsregler, med avrundning til nærmeste heltall av gjennomsnittlig antall ynglinger siste tre år, skal benyttes ved vurdering av om det er rovviltnemndene eller direktoratet som har myndighet til å vedta kvote. Departementet mener det er hensiktsmessig at det legges til grunn en lik praksis for artene på dette punktet.

Antall ynglinger av brunbjørn er i 2022 beregnet til 9,5, det vil si 10 ynglinger med normale avrundingsregler. Det følger av dette at rovviltnemnda i forvaltningsregion 8 har myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av brunbjørn for 2023.

Føre-var-prinsippet

NOAH – for dyrs rettigheter mener føre-var-prinsippet bør komme til anvendelse i saken fordi det foreligger risiko for alvorlig og irreversibel skade på naturmangfoldet, og fordi vedtaket ikke viser til noen tidsramme for å bringe bjørn ut av statusen som sterkt truet.

Departementet viser i denne forbindelse til Miljødirektoratets vurderinger om at vedtaket ikke vil true bjørnebestandens overlevelse. Samtidig påpeker Miljødirektoratet risikoen for negativ påvirkning for oppnåelse av bestandsmålet for brunbjørn nasjonalt og regionalt, og

departementet følger anbefalingen om å gi statsforvalteren fullmakt til å avslutte lisensfelling dersom det blir avgang av binne i regionen gjennom skadefelling, lisensfelling eller annen irregulær avgang. Til brunbjørnens status på Norsk rødliste for arter vil departementet vise til at dette er en direkte konsekvens av det nasjonale bestandsmålet Stortinget har vedtatt og føringene i rovviltpolitikken om at rovviltbestandene skal forvaltes så nær bestandsmålene som mulig.

Om Bernkonvensjonen artikkel 2 og 9

Når det gjelder Bernkonvensjonens bestemmelser viser departementet til beskrivelsen over om at nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). Bernkonvensjonen artikkel 2 oppstiller visse forpliktelser til å treffe nødvendige tiltak for å opprettholde ("maintain") eller tilpasse ("adapt") bestandene av vill flora og fauna til et nivå som blant annet skal svare til økologiske, vitenskapelige og kulturelle krav. Høyesterett har lagt til grunn at Norge er folkerettslig bundet til å sikre ulvens overlevelse i norsk natur, med henvisning til konvensjonens artikkel 2 jf. HR-2021-662-A avsnitt 67-69. Tilsvarende forpliktelse gjelder for brunbjørn.

I HR-2021-662-A avsnitt 71, fant Høyesterett det klart at Norge ikke bryter forpliktelsen «så lenge den norske delbestanden er så stor at dette bestandsmålet nås». For brunbjørn er imidlertid ikke det nasjonale bestandsmålet nådd, uten at departementet kan se at dette utelukker at forpliktelsen er oppfylt. Etter departementets vurdering kan ikke Høyesteretts uttalelse fortolkes motsetningsvis, slik at forpliktelsen brytes dersom bestandsmålet for en art ikke er nådd. Vi viser særlig til at bestemmelsens ordlyd ikke spesifikt angir et bestemt nivå eller andel den enkelte stat skal ivareta.

Når det gjelder brunbjørn, viser departementet til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen nasjonalt og regionalt. Miljødirektoratet viser til at et uttak av binner bør begrenses av hensyn til oppnåelse av bestandsmålet nasjonalt og for region 8, og etter departementets syn ivaretas dette gjennom vårt vedtak med det nærmere angitte vilkåret som er stilt. Departementet finner på denne bakgrunn at vedtaket ikke er strid med Bernkonvensjonens artikkel 2.

Om Grunnloven § 112

Av dom i Høyesterett (HR-2021-662-A), som gjaldt tre vedtak om felling av ulv, står følgende vurdering om Grunnloven § 112:

«Grunnloven § 112 verner miljøet og gir rett til «en natur der produksjonsevne og mangfold bevares». Jeg kan ikke se at naturmangfoldloven § 18 er i strid med Grunnloven § 112, noe partene heller ikke har anført. Slik naturmangfoldloven og rovviltforskriften er utformet, kan jeg heller ikke se at § 112 får nevneverdig betydning som tolkningsfaktor i saken her.»

Departementet har i denne saken kommet til at vilkårene i nml. § 18 er oppfylt, og kan på denne bakgrunn ikke se at vedtaket er i strid med Grunnloven § 112.

Om Naturavtalen (Kunming-Montreal rammeverket)

NOAH har videre anført at vedtaket strider mot mål 4 i Naturavtalen, som særlig omhandler trusler mot truede arter. For å følge opp den globale naturavtalen, inkludert mål 4, vil regjeringen legge frem en stortingsmelding med en ny nasjonal handlingsplan for natur. Samtidig viser departementet til at vedtak om lisensfelling, som alle vedtak om uttak av rovvilt, skal skje innenfor rammene av blant annet Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven og Stortingets føringer for rovviltforvaltningen. Vi kan på denne bakgrunn ikke se at rammeverkets overordnede målsetninger, kan tillegges særlig betydning i denne saken.

Samlet vurdering

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige vurdering der de skriver at den totale kvoten for felling av brunbjørn fattet av rovviltnemndene ikke vil true bestandens overlevelse. Miljødirektoratet mener imidlertid at et uttak av to binner i region 8 trolig vil gi en negativ påvirkning på mulighetene for å oppnå det regionale bestandsmålet for bjørn, og for å unngå en slik negativ påvirkning skriver Miljødirektoratet at det kan settes inn vilkår om at statsforvalteren gis fullmakt til å avslutte lisensfelling dersom det blir registrert avgang av binne gjennom skadefelling, lisensfelling eller annen irregulær avgang i regionen. Departementet er enig i disse vurderingene, og opprettholder nemndas vedtak med slikt tilleggsvilkår knyttet til eventuell avgang av binne i regionen.

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om en kvote på tre bjørner for lisensfelling i B-områder (prioriterte beiteområder) i Finnmark. Departementet mener imidlertid at et uttak av to hunnbjørner (binner) trolig vil ha negativ effekt på muligheten for å oppnå bestandsmålet i regionen, og setter derfor følgende tilleggsvilkår:

- Statsforvalteren gis fullmakt til å avslutte lisensfelling dersom det blir avgang av binne gjennom skadefelling, lisensfelling eller annen irregulær avgang i region 8.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra bjørn i region 8. Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling.

Klagene er ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Tommy Andersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 7
Rovviltnemnda i region 8
Statsforvalteren i Nordland
Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Mottakere

NOAH – for dyrs rettigheter
Rovviltets Røst

NOAH - for dyrs rettigheter

Deres ref

Vår ref

Dato

23/4185-

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for skadefelling av bjørn i region 8 i 2023

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra NOAH – for dyrs rettigheter av 6. juni 2023 på rovviltnemnda i forvaltningsregion 8 (Troms og Finnmark) sitt vedtak av 31. mai 2023 om kvote for betinget skadefelling av bjørn i region 8 i 2023.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om kvote på 3 dyr for betinget skadefelling av brunbjørn i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland. Departementet setter imidlertid følgende to vilkår:

- 1) Bjørnebinner og unger i følge med binner er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.**
- 2) Statsforvalteren skal være restriktiv med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for brunbjørn. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert.**

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra bjørn i region 8. Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, og at det er behov for en kvote for betinget skadefelling dersom akutte skadesituasjoner skulle oppstå. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling. Departementet presiserer at de mer konkrete vurderingene av vilkårene for skadefelling, herunder andre tilfredsstillende løsninger, skal gjøres av statsforvalteren i den enkelte sak der skadefelling blir vurdert.

Klagen er ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 8 vedtok 31. mai 2023 en kvote for betinget skadefelling av bjørn i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland for perioden 1. juni 2023 – 15. februar 2024 [I vedtaket er perioden angitt til 1. juni 2022 – 15. februar 2023, men departementet anser dette som utilsiktet skrivefeil]. Vedtaket ble påklaget av NOAH – for dyrs rettigheter 6. juni 2023. Rovviltnemnda behandlet klagen 21. juni 2023 og opprettholdt sitt vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 23. juni 2023 for endelig avgjørelse. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding for kvoter for betinget skadefelling av bjørn i hele landet 5. juli 2023.

Klagers anførsler

I oversendelsen av saken har rovviltnemnda trukket fram følgende hovedpunkter fra klagen:

«(...) NOAH mener:

- at det ikke er effektivt å skyte rovdyr for å unngå tap av beitedyr. De viser til at det bør legges mer vekt på ikke-dødelige forebyggende tiltak, i stedet for felling.
- at vilkåret om bestandens overlevelse ikke er oppfylt.
- at vilkåret om skade er ikke oppfylt.
- at vedtaket utgjør uforsvarlig forvaltning av bjørn, og strider med nasjonal og internasjonal lov - §§ 5, 8, 9 og 18 andre ledd i naturmangfoldloven, Grunnlovens § 112 og artikkel 2 og 9 i Bernkonvensjonen.»

Departementet viser for øvrig til klagen i sin helhet.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemndas vedtak av 31. mai 2023 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider: [Kvote for betinget skadefelling av bjørn \(miljovedtak.no\)](https://miljovedtak.no).

Ved behandling av klagen konkluderte rovviltnemnda med følgende:

«Kvoten for betinget skadefelling av bjørn truer ikke bestandens overlevelse og formålet kan ikke nåes på annen tilfredsstillende måte. Rovviltnemnda kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vedtaket. Rovviltnemnda opprettholder sitt vedtak. Saken oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse. Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er naturmangfoldloven § 18 bokstav b og rovviltforskriften § 8 jf. §§ 1, 3 og 4.»

Departementet viser også til nemndas øvrige vurderinger i oversendelsen av saken i brev av 23. juni 2023. Klager har mottatt kopi av nemndas brev.

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet har redegjort for bestandssituasjonen og bestandsutviklingen for brunbjørn i Skandinavia, nasjonalt og for de ulike forvaltningsregionene. Blant annet viser gjennomgangen at det på nasjonalt nivå ble påvist 175 ulike bjørner i 2022, hvorav 79 hunnbjørner og 96 hannbjørner. Dette var en økning på 15 individer sammenlignet med året

før. Antall estimerte ungekull har hatt en jevn og langsom økning, fra 5,7 i 2009 til 9,5 i 2022. Tilsvarende mønster gjelder i region 8 der utviklingen har vært en sakte bestandsvekst. Det er imidlertid forskjeller internt i regionen, med en negativ utvikling i antall individer i Troms og økning i Finnmark. Totalt ble det i 2022 registrert 71 ulike bjørner i region 8, hvorav 36 hunnbjørner og 35 hannbjørner.

Miljødirektoratet har også redegjort for skadesituasjonen og erstatninger for tap av sau og tamrein til bjørn, og det registreres årlig bjørneskader i regionen. I 2022 ble det utbetalt erstatning for 124 sau/lam tapt til bjørn, og 149 tamrein i reindriftsåret 2021-2022.

Miljødirektoratet vurderer at verken kvoten på 3 bjørner for betinget skadefelling i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland, eller total kvote på 21 brunbjørner for betinget skadefelling på landsbasis, vil true bestandens overlevelse. Videre vurderer direktoratet at kvotene mest sannsynlig ikke vil gi en negativ utvikling for muligheten til å nå de regionale bestandsmålene neste vår, men at dette forutsetter at det settes vilkår som reduserer mulighetene for at binner blir felt. Miljødirektoratet anbefaler at det settes følgende vilkår:

- 1) Bjørnebinner og unger i følge med binner er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.
- 2) Statsforvalteren skal være restriktiv med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for brunbjørn. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert.

Miljødirektoratet presiserer videre at det er statsforvalteren som er gitt myndighet til å kunne iverksette skadefelling av bjørn, etter å ha gjort konkrete vurderinger av søknader om skadefelling, eller av eget tiltak. Vurderingene til statsforvalteren skal foretas i tråd med rovviltforskriften § 9, noe som blant annet innebærer at konkrete vurderinger av andre forebyggende tiltak er lagt til statsforvalteren å vurdere fra sak til sak.

Departementet viser ellers til den faglige tilrådingen i sin helhet.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Rettslige utgangspunkter

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 8. Videre har departementet, i henhold til nml. § 7, lagt prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og 12 til grunn som retningslinjer. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 om at tiltakshaver bærer kostnadene ved miljøforringelse, anses ikke relevant i denne saken. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn skjønnsvurderingen.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 sees i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er

konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. For region 8 er det fastsatt mål om 6 årlige ynglinger av bjørn.

Avgjørelsen bygger på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon og effekten av påvirkninger. Departementet har også lagt vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk. Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget oppfyller kravene i nml. § 8. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger avgjørelsen kan ha for naturmiljøet. Førre-var-prinsippet i nml. § 9 får derfor mindre betydning.

Departementet skal ta stilling til om det skal gis en kvote for betinget skadefelling av bjørn som vedtatt av rovviltnemnda, for å forhindre at bjørn gjør skade på husdyr eller tamrein, jf. rovviltforskriften § 8. Skadefelling kan tillates for å avverge skade på blant annet husdyr eller tamrein, jf. rovviltforskriften § 2 bokstav a og nml. § 18 første ledd bokstav b. Nml. § 18 andre ledd stiller som vilkår at vedtak bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vilkåret om at uttaket skjer for å avverge skade

Etter nml. § 18 første ledd bokstav b kan uttak av bjørn tillates for å «avverge skade» på blant annet husdyr og tamrein. Nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). I begrepet «avverge» ligger at felling kan skje som et forebyggende tiltak, jf. HR-2021-662-A. I lys av Bernkonvensjonen må det stilles visse minstekrav til skadenes alvorlighet og omfang, jf. HR-2021-662-A, som gjaldt tre vedtak fra Klima- og miljødepartementet om felling av ulv.

Skadehistorikken viser at det skjer årlige tap av sau og tamrein til bjørn i region 8. Som det framgår av Miljødirektoratets faglige tilråding viser de siste erstatningsoppgjørene at det i 2022 ble utbetalt erstatning for 124 sau/lam tapt til bjørn og 149 tamrein i reindriftsåret 2021-2022 i region 8. Av disse ble 37 skader på sau påvist tapt til bjørn og 3 skader på tamrein. I 2023 er det så langt (pr 2. juli) påvist 12 sau og 24 tamrein tapt til bjørn.

Departementet legger til grunn at det er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå skader av et visst omfang og en viss alvorlighetsgrad på sau og tamrein i inneværende år i region 8, og finner at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er oppfylt for å åpne for en kvote for betinget skadefelling av bjørn. Departementet viser videre til at dette vilkåret vil bli vurdert av statsforvalteren i de enkelte situasjonene der skadefelling blir vurdert.

Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret må vurderes konkret i den enkelte sak, og terskelen kan tenkes å variere avhengig av blant annet

fellingsgrunnlaget og kunnskapsgrunnlaget, jf. HR-2021-662-A. Eventuell usikkerhet om den fremtidige utviklingen av en bestand har betydning i vurderingen, og det ligger en viss margin i begrepet «truer» bestandens overlevelse, jf. HR-2021-662-A.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det årlige rapporter om bestandsstatus og annen vitenskapelig kunnskap som gir betydelig kunnskap om den samlede belastningen rovdyrartene utsettes for. For brunbjørn er det kjent at infanticid kan forekomme, det vil si at hannbjørner dreper bjørneunger som ikke er deres eget avkom. I tillegg er det kjent at det forekommer enkelte tilfeller av ulovlig jakt. Avgangen av bjørn skjer likevel i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, og miljøforvaltningen har derfor god oversikt over de negative påvirkningsfaktorene på bjørnebestanden. At bestanden registreres årlig på individnivå ved bruk av DNA-analyser gir også god oversikt over endringer mellom år.

Departementet viser til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen nasjonalt og i region 8 i den faglige tilrådingen. Miljødirektoratets vurdering er at et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak ikke vil true bestandens overlevelse. Dette forutsetter imidlertid at det settes vilkår som reduserer mulighetene for at binner blir felt, og Miljødirektoratet har anbefalt at det settes to konkrete vilkår til vedtaket i region 8. Departementet legger vurderingen til grunn, og finner at vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse er oppfylt for kvoten som er vedtatt av rovviltnemnda i region 8, jf. nml. § 18 andre ledd. Dette under forutsetning av følgende to vilkår:

- 1) Bjørnebinner og unger i følge med binner er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.
- 2) Statsforvalteren skal være restriktiv med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for brunbjørn. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert.

Vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Det er i tillegg et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om geografisk differensiert forvaltning veie tungt. Av rovviltforliket 2011 (Stortingets vedtak 687 i behandlingen av dokument 8:163 S (2010-2011)) framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Dette innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal være lav terskel for å tillate uttak av rovdyr som gjør skade på beitedyr.

Klima- og miljødepartementet viser til skadehistorikken i regionen, og til sannsynligheten for at akutte skadesituasjoner kan oppstå også i 2023. Departementet finner at det for å nå formålet om å avverge skade, ut fra føringene i rovviltpolitikken, ikke finnes annen tilfredsstillende løsning enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling av brunbjørn i region 8. Det er imidlertid viktig å presisere at den konkrete vurderingen av andre tilfredsstillende løsninger, slik som eksempelvis flytting av beitedyr, bruk av rovdyravvisende gjerder og tidlig nedsanking, skal gjøres av statsforvalteren i tilknytning til den enkelte sak der tillatelse til

skadefelling eventuelt blir vurdert. Dette følger av rovviltforskriften § 9, og slike vurderinger kan variere fra sak til sak avhengig av blant annet området beliggenhet, betydningen som beiteområde, tid på året m.m.

Øvrige anførsler

I tillegg til anførsler vedrørende naturmangfoldloven mener klager vedtaket strider med Grunnlovens § 112 og artikkel 2 og 9 i Bernkonvensjonen.

Om Bernkonvensjonen artikkel 2 og 9

Når det gjelder Bernkonvensjonens bestemmelser viser departementet til beskrivelsen over om at nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). Bernkonvensjonen artikkel 2 oppstiller visse forpliktelser til å treffe nødvendige tiltak for å opprettholde ("maintain") eller tilpasse ("adapt") bestandene av vill flora og fauna til et nivå som blant annet skal svare til økologiske, vitenskapelige og kulturelle krav. Høyesterett har lagt til grunn at Norge er folkerettslig bundet til å sikre ulvens overlevelse i norsk natur, med henvisning til konvensjonens artikkel 2 jf. HR-2021-662-A avsnitt 67-69. Tilsvarende forpliktelse gjelder for brunbjørn.

I HR-2021-662-A avsnitt 71, fant Høyesterett det klart at Norge ikke bryter forpliktelsen «så lenge den norske delbestanden er så stor at dette bestandsmålet nås». For brunbjørn er imidlertid ikke det nasjonale bestandsmålet nådd, uten at departementet kan se at dette utelukker at forpliktelsen er oppfylt. Etter departementets vurdering kan ikke Høyesteretts uttalelse fortolkes motsetningsvis, slik at forpliktelsen brytes dersom bestandsmålet for en art ikke er nådd. Vi viser særlig til at bestemmelsens ordlyd ikke spesifikt angir et bestemt nivå eller andel den enkelte stat skal ivareta.

Når det gjelder brunbjørn, viser departementet til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen nasjonalt og regionalt. Miljødirektoratet viser til at en langsiktig strategi for å nå bestandsmålet nasjonalt og for regionene 6, 7 og 8, samt opprettholde bestanden i region 5, forutsetter at terskelen for å skadefelle er høyere for binner enn for hannbjørner, også utenfor forvaltningsområdet for bjørn. Etter departementets syn ivaretas dette gjennom vårt vedtak med de nærmere angitte vilkårene som er stilt. Departementet finner på denne bakgrunn at vedtaket ikke er strid med Bernkonvensjonens artikkel 2.

Om Grunnloven § 112

Av dom i Høyesterett (HR-2021-662-A), som gjaldt tre vedtak om felling av ulv, står følgende vurdering om Grunnloven § 112:

«Grunnloven § 112 verner miljøet og gir rett til «en natur der produksjonsevne og mangfold bevares». Jeg kan ikke se at naturmangfoldloven § 18 er i strid med Grunnloven § 112, noe partene heller ikke har anført. Slik naturmangfoldloven og rovviltforskriften er utformet, kan jeg heller ikke se at § 112 får nevneverdig betydning som tolkningsfaktor i saken her.»

Departementet har i denne saken kommet til at vilkårene i nml. § 18 er oppfylt, og kan på denne bakgrunn ikke se at vedtaket er i strid med Grunnloven § 112.

Om Naturavtalen (Kunming-Montreal rammeverket)

NOAH har videre anført at vedtaket strider mot mål 4 i Naturavtalen, som særlig omhandler trusler mot truede arter. For å følge opp den globale naturavtalen, inkludert mål 4, vil regjeringen legge frem en stortingsmelding med en ny nasjonal handlingsplan for natur. Samtidig viser departementet til at vedtak om betinget skadefelling, som alle vedtak om uttak av rovvilt, skal skje innenfor rammene av blant annet Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven og Stortingets føringer for rovviltforvaltningen. Vi kan på denne bakgrunn ikke se at rammeverkets overordnede målsetninger, kan tillegges særlig betydning i denne saken.

Samlet vurdering

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige vurdering der de skriver at det i enkelte tilfeller med potensiale for stor skade ikke finnes andre tilfredsstillende forebyggende tiltak enn skadefelling, og at det derfor er nødvendig å opprette en kvote for betinget skadefelling på bjørn. Miljødirektoratet mener at verken kvoten på 3 bjørner for betinget skadefelling i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland eller en total kvote på 21 brunbjørner for betinget skadefelling på landsbasis, vil true bestandens overlevelse. Videre vurderer direktoratet at kvotene mest sannsynlig ikke vil gi en negativ utvikling for muligheten til å nå de regionale bestandsmålene neste vår, men at dette forutsetter at det settes vilkår som reduserer mulighetene for at binner blir felt. Departementet er enig i disse vurderingene, og opprettholder nemndas vedtak med det tillegg at det settes to vilkår for eventuell bruk av kvote for betinget skadefelling av brunbjørn i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland.

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om kvote på 3 dyr for betinget skadefelling av brunbjørn i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland.

Departementet setter imidlertid følgende to vilkår:

- 1) Bjørnebinner og unger i følge med binner er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.
- 2) Statsforvalteren skal være restriktiv med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for brunbjørn. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra bjørn i region 8. Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, og at det er behov for en kvote for betinget skadefelling dersom akutte skadesituasjoner skulle oppstå. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling. Departementet presiserer at de mer konkrete vurderingene av andre tilfredsstillende løsninger skal gjøres av statsforvalteren i den enkelte sak der skadefelling blir vurdert.

Klagen er ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Tommy Andersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Miljødirektoratet
Roviltnemnda i region 8
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Statsforvalteren i Nordland
Roviltnemnda i region 7

NOAH - for dyrs rettigheter

Deres ref

Vår ref

Dato

23/4185-

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for skadefelling av bjørn i region 8 i 2023

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra NOAH – for dyrs rettigheter av 6. juni 2023 på rovviltnemnda i forvaltningsregion 8 (Troms og Finnmark) sitt vedtak av 31. mai 2023 om kvote for betinget skadefelling av bjørn i region 8 i 2023.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om kvote på 3 dyr for betinget skadefelling av brunbjørn i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland. Departementet setter imidlertid følgende to vilkår:

- 1) Bjørnebinner og unger i følge med binner er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.**
- 2) Statsforvalteren skal være restriktiv med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for brunbjørn. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert.**

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra bjørn i region 8. Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, og at det er behov for en kvote for betinget skadefelling dersom akutte skadesituasjoner skulle oppstå. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling. Departementet presiserer at de mer konkrete vurderingene av vilkårene for skadefelling, herunder andre tilfredsstillende løsninger, skal gjøres av statsforvalteren i den enkelte sak der skadefelling blir vurdert.

Klagen er ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 8 vedtok 31. mai 2023 en kvote for betinget skadefelling av bjørn i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland for perioden 1. juni 2023 – 15. februar 2024 [I vedtaket er perioden angitt til 1. juni 2022 – 15. februar 2023, men departementet anser dette som utilsiktet skrivefeil]. Vedtaket ble påklaget av NOAH – for dyrs rettigheter 6. juni 2023. Rovviltnemnda behandlet klagen 21. juni 2023 og opprettholdt sitt vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 23. juni 2023 for endelig avgjørelse. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding for kvoter for betinget skadefelling av bjørn i hele landet 5. juli 2023.

Klagers anførsler

I oversendelsen av saken har rovviltnemnda trukket fram følgende hovedpunkter fra klagen:

«(...) NOAH mener:

- at det ikke er effektivt å skyte rovdyr for å unngå tap av beitedyr. De viser til at det bør legges mer vekt på ikke-dødelige forebyggende tiltak, i stedet for felling.
- at vilkåret om bestandens overlevelse ikke er oppfylt.
- at vilkåret om skade er ikke oppfylt.
- at vedtaket utgjør uforsvarlig forvaltning av bjørn, og strider med nasjonal og internasjonal lov - §§ 5, 8, 9 og 18 andre ledd i naturmangfoldloven, Grunnlovens § 112 og artikkel 2 og 9 i Bernkonvensjonen.»

Departementet viser for øvrig til klagen i sin helhet.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemndas vedtak av 31. mai 2023 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider: [Kvote for betinget skadefelling av bjørn \(miljovedtak.no\)](https://miljovedtak.no).

Ved behandling av klagen konkluderte rovviltnemnda med følgende:

«Kvoten for betinget skadefelling av bjørn truer ikke bestandens overlevelse og formålet kan ikke nåes på annen tilfredsstillende måte. Rovviltnemnda kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vedtaket. Rovviltnemnda opprettholder sitt vedtak. Saken oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse. Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er naturmangfoldloven § 18 bokstav b og rovviltforskriften § 8 jf. §§ 1, 3 og 4.»

Departementet viser også til nemndas øvrige vurderinger i oversendelsen av saken i brev av 23. juni 2023. Klager har mottatt kopi av nemndas brev.

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet har redegjort for bestandssituasjonen og bestandsutviklingen for brunbjørn i Skandinavia, nasjonalt og for de ulike forvaltningsregionene. Blant annet viser gjennomgangen at det på nasjonalt nivå ble påvist 175 ulike bjørner i 2022, hvorav 79 hunnbjørner og 96 hannbjørner. Dette var en økning på 15 individer sammenlignet med året

før. Antall estimerte ungekull har hatt en jevn og langsom økning, fra 5,7 i 2009 til 9,5 i 2022. Tilsvarende mønster gjelder i region 8 der utviklingen har vært en sakte bestandsvekst. Det er imidlertid forskjeller internt i regionen, med en negativ utvikling i antall individer i Troms og økning i Finnmark. Totalt ble det i 2022 registrert 71 ulike bjørner i region 8, hvorav 36 hunnbjørner og 35 hannbjørner.

Miljødirektoratet har også redegjort for skadesituasjonen og erstatninger for tap av sau og tamrein til bjørn, og det registreres årlig bjørneskader i regionen. I 2022 ble det utbetalt erstatning for 124 sau/lam tapt til bjørn, og 149 tamrein i reindriftsåret 2021-2022.

Miljødirektoratet vurderer at verken kvoten på 3 bjørner for betinget skadefelling i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland, eller total kvote på 21 brunbjørner for betinget skadefelling på landsbasis, vil true bestandens overlevelse. Videre vurderer direktoratet at kvotene mest sannsynlig ikke vil gi en negativ utvikling for muligheten til å nå de regionale bestandsmålene neste vår, men at dette forutsetter at det settes vilkår som reduserer mulighetene for at binner blir felt. Miljødirektoratet anbefaler at det settes følgende vilkår:

- 1) Bjørnebinner og unger i følge med binner er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.
- 2) Statsforvalteren skal være restriktiv med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for brunbjørn. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert.

Miljødirektoratet presiserer videre at det er statsforvalteren som er gitt myndighet til å kunne iverksette skadefelling av bjørn, etter å ha gjort konkrete vurderinger av søknader om skadefelling, eller av eget tiltak. Vurderingene til statsforvalteren skal foretas i tråd med rovviltforskriften § 9, noe som blant annet innebærer at konkrete vurderinger av andre forebyggende tiltak er lagt til statsforvalteren å vurdere fra sak til sak.

Departementet viser ellers til den faglige tilrådingen i sin helhet.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Rettslige utgangspunkter

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 8. Videre har departementet, i henhold til nml. § 7, lagt prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og 12 til grunn som retningslinjer. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 om at tiltakshaver bærer kostnadene ved miljøforringelse, anses ikke relevant i denne saken. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn skjønnsvurderingen.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 sees i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er

konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. For region 8 er det fastsatt mål om 6 årlige ynglinger av bjørn.

Avgjørelsen bygger på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon og effekten av påvirkninger. Departementet har også lagt vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk. Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget oppfyller kravene i nml. § 8. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger avgjørelsen kan ha for naturmiljøet. Førre-var-prinsippet i nml. § 9 får derfor mindre betydning.

Departementet skal ta stilling til om det skal gis en kvote for betinget skadefelling av bjørn som vedtatt av rovviltnemnda, for å forhindre at bjørn gjør skade på husdyr eller tamrein, jf. rovviltforskriften § 8. Skadefelling kan tillates for å avverge skade på blant annet husdyr eller tamrein, jf. rovviltforskriften § 2 bokstav a og nml. § 18 første ledd bokstav b. Nml. § 18 andre ledd stiller som vilkår at vedtak bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vilkåret om at uttaket skjer for å avverge skade

Etter nml. § 18 første ledd bokstav b kan uttak av bjørn tillates for å «avverge skade» på blant annet husdyr og tamrein. Nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). I begrepet «avverge» ligger at felling kan skje som et forebyggende tiltak, jf. HR-2021-662-A. I lys av Bernkonvensjonen må det stilles visse minstekrav til skadenes alvorlighet og omfang, jf. HR-2021-662-A, som gjaldt tre vedtak fra Klima- og miljødepartementet om felling av ulv.

Skadehistorikken viser at det skjer årlige tap av sau og tamrein til bjørn i region 8. Som det framgår av Miljødirektoratets faglige tilråding viser de siste erstatningsoppgjørene at det i 2022 ble utbetalt erstatning for 124 sau/lam tapt til bjørn og 149 tamrein i reindriftsåret 2021-2022 i region 8. Av disse ble 37 skader på sau påvist tapt til bjørn og 3 skader på tamrein. I 2023 er det så langt (pr 2. juli) påvist 12 sau og 24 tamrein tapt til bjørn.

Departementet legger til grunn at det er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå skader av et visst omfang og en viss alvorlighetsgrad på sau og tamrein i inneværende år i region 8, og finner at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er oppfylt for å åpne for en kvote for betinget skadefelling av bjørn. Departementet viser videre til at dette vilkåret vil bli vurdert av statsforvalteren i de enkelte situasjonene der skadefelling blir vurdert.

Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret må vurderes konkret i den enkelte sak, og terskelen kan tenkes å variere avhengig av blant annet

fellingsgrunnlaget og kunnskapsgrunnlaget, jf. HR-2021-662-A. Eventuell usikkerhet om den fremtidige utviklingen av en bestand har betydning i vurderingen, og det ligger en viss margin i begrepet «truer» bestandens overlevelse, jf. HR-2021-662-A.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det årlige rapporter om bestandsstatus og annen vitenskapelig kunnskap som gir betydelig kunnskap om den samlede belastningen rovdyrartene utsettes for. For brunbjørn er det kjent at infanticid kan forekomme, det vil si at hannbjørner dreper bjørneunger som ikke er deres eget avkom. I tillegg er det kjent at det forekommer enkelte tilfeller av ulovlig jakt. Avgangen av bjørn skjer likevel i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, og miljøforvaltningen har derfor god oversikt over de negative påvirkningsfaktorene på bjørnebestanden. At bestanden registreres årlig på individnivå ved bruk av DNA-analyser gir også god oversikt over endringer mellom år.

Departementet viser til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen nasjonalt og i region 8 i den faglige tilrådingen. Miljødirektoratets vurdering er at et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak ikke vil true bestandens overlevelse. Dette forutsetter imidlertid at det settes vilkår som reduserer mulighetene for at binner blir felt, og Miljødirektoratet har anbefalt at det settes to konkrete vilkår til vedtaket i region 8. Departementet legger vurderingen til grunn, og finner at vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse er oppfylt for kvoten som er vedtatt av rovviltnemnda i region 8, jf. nml. § 18 andre ledd. Dette under forutsetning av følgende to vilkår:

- 1) Bjørnebinner og unger i følge med binner er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.
- 2) Statsforvalteren skal være restriktiv med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for brunbjørn. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert.

Vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Det er i tillegg et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om geografisk differensiert forvaltning veie tungt. Av rovviltforliket 2011 (Stortingets vedtak 687 i behandlingen av dokument 8:163 S (2010-2011)) framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Dette innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal være lav terskel for å tillate uttak av rovdyr som gjør skade på beitedyr.

Klima- og miljødepartementet viser til skadehistorikken i regionen, og til sannsynligheten for at akutte skadesituasjoner kan oppstå også i 2023. Departementet finner at det for å nå formålet om å avverge skade, ut fra føringene i rovviltpolitikken, ikke finnes annen tilfredsstillende løsning enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling av brunbjørn i region 8. Det er imidlertid viktig å presisere at den konkrete vurderingen av andre tilfredsstillende løsninger, slik som eksempelvis flytting av beitedyr, bruk av rovdyravvisende gjerder og tidlig nedsanking, skal gjøres av statsforvalteren i tilknytning til den enkelte sak der tillatelse til

skadefelling eventuelt blir vurdert. Dette følger av rovviltforskriften § 9, og slike vurderinger kan variere fra sak til sak avhengig av blant annet området beliggenhet, betydningen som beiteområde, tid på året m.m.

Øvrige anførsler

I tillegg til anførsler vedrørende naturmangfoldloven mener klager vedtaket strider med Grunnlovens § 112 og artikkel 2 og 9 i Bernkonvensjonen.

Om Bernkonvensjonen artikkel 2 og 9

Når det gjelder Bernkonvensjonens bestemmelser viser departementet til beskrivelsen over om at nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). Bernkonvensjonen artikkel 2 oppstiller visse forpliktelser til å treffe nødvendige tiltak for å opprettholde ("maintain") eller tilpasse ("adapt") bestandene av vill flora og fauna til et nivå som blant annet skal svare til økologiske, vitenskapelige og kulturelle krav. Høyesterett har lagt til grunn at Norge er folkerettslig bundet til å sikre ulvens overlevelse i norsk natur, med henvisning til konvensjonens artikkel 2 jf. HR-2021-662-A avsnitt 67-69. Tilsvarende forpliktelse gjelder for brunbjørn.

I HR-2021-662-A avsnitt 71, fant Høyesterett det klart at Norge ikke bryter forpliktelsen «så lenge den norske delbestanden er så stor at dette bestandsmålet nås». For brunbjørn er imidlertid ikke det nasjonale bestandsmålet nådd, uten at departementet kan se at dette utelukker at forpliktelsen er oppfylt. Etter departementets vurdering kan ikke Høyesteretts uttalelse fortolkes motsetningsvis, slik at forpliktelsen brytes dersom bestandsmålet for en art ikke er nådd. Vi viser særlig til at bestemmelsens ordlyd ikke spesifikt angir et bestemt nivå eller andel den enkelte stat skal ivareta.

Når det gjelder brunbjørn, viser departementet til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen nasjonalt og regionalt. Miljødirektoratet viser til at en langsiktig strategi for å nå bestandsmålet nasjonalt og for regionene 6, 7 og 8, samt opprettholde bestanden i region 5, forutsetter at terskelen for å skadefelle er høyere for binner enn for hannbjørner, også utenfor forvaltningsområdet for bjørn. Etter departementets syn ivaretas dette gjennom vårt vedtak med de nærmere angitte vilkårene som er stilt. Departementet finner på denne bakgrunn at vedtaket ikke er strid med Bernkonvensjonens artikkel 2.

Om Grunnloven § 112

Av dom i Høyesterett (HR-2021-662-A), som gjaldt tre vedtak om felling av ulv, står følgende vurdering om Grunnloven § 112:

«Grunnloven § 112 verner miljøet og gir rett til «en natur der produksjonsevne og mangfold bevares». Jeg kan ikke se at naturmangfoldloven § 18 er i strid med Grunnloven § 112, noe partene heller ikke har anført. Slik naturmangfoldloven og rovviltforskriften er utformet, kan jeg heller ikke se at § 112 får nevneverdig betydning som tolkningsfaktor i saken her.»

Departementet har i denne saken kommet til at vilkårene i nml. § 18 er oppfylt, og kan på denne bakgrunn ikke se at vedtaket er i strid med Grunnloven § 112.

Om Naturavtalen (Kunming-Montreal rammeverket)

NOAH har videre anført at vedtaket strider mot mål 4 i Naturavtalen, som særlig omhandler trusler mot truede arter. For å følge opp den globale naturavtalen, inkludert mål 4, vil regjeringen legge frem en stortingsmelding med en ny nasjonal handlingsplan for natur. Samtidig viser departementet til at vedtak om betinget skadefelling, som alle vedtak om uttak av rovvilt, skal skje innenfor rammene av blant annet Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven og Stortingets føringer for rovviltforvaltningen. Vi kan på denne bakgrunn ikke se at rammeverkets overordnede målsetninger, kan tillegges særlig betydning i denne saken.

Samlet vurdering

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige vurdering der de skriver at det i enkelte tilfeller med potensiale for stor skade ikke finnes andre tilfredsstillende forebyggende tiltak enn skadefelling, og at det derfor er nødvendig å opprette en kvote for betinget skadefelling på bjørn. Miljødirektoratet mener at verken kvoten på 3 bjørner for betinget skadefelling i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland eller en total kvote på 21 brunbjørner for betinget skadefelling på landsbasis, vil true bestandens overlevelse. Videre vurderer direktoratet at kvotene mest sannsynlig ikke vil gi en negativ utvikling for muligheten til å nå de regionale bestandsmålene neste vår, men at dette forutsetter at det settes vilkår som reduserer mulighetene for at binner blir felt. Departementet er enig i disse vurderingene, og opprettholder nemndas vedtak med det tillegg at det settes to vilkår for eventuell bruk av kvote for betinget skadefelling av brunbjørn i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland.

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om kvote på 3 dyr for betinget skadefelling av brunbjørn i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland.

Departementet setter imidlertid følgende to vilkår:

- 1) Bjørnebinner og unger i følge med binner er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.
- 2) Statsforvalteren skal være restriktiv med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for brunbjørn. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra bjørn i region 8. Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, og at det er behov for en kvote for betinget skadefelling dersom akutte skadesituasjoner skulle oppstå. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling. Departementet presiserer at de mer konkrete vurderingene av andre tilfredsstillende løsninger skal gjøres av statsforvalteren i den enkelte sak der skadefelling blir vurdert.

Klagen er ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Tommy Andersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Miljødirektoratet
Roviltnemnda i region 8
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Statsforvalteren i Nordland
Roviltnemnda i region 7

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

23/3821-

19. juli 2023

Avgjørelse av klager på vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv og ulv i region 7 (Nordland) 2023-2024

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra Aktivt Rovdyrvern (ARV) 9. mai 2023, og fra NOAH – for dyrs rettigheter 26. mai 2023 over rovviltnemnda i region 7 sitt vedtak 5. mai 2023 om kvote for betinget skadefelling av jerv og ulv i region 7 2023-2024.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om kvote på 4 dyr for betinget skadefelling av jerv, og 2 dyr for betinget skadefelling av ulv i region 7.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra jerv og ulv i region 7. Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, og at det er behov for en kvote for betinget skadefelling dersom akutte skadesituasjoner skulle oppstå. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling. Departementet presiserer at de mer konkrete vurderingene av vilkårene for skadefelling, herunder andre tilfredsstillende løsninger, skal gjøres av statsforvalteren i den enkelte sak der skadefelling blir vurdert. Det må også vurderes hvorvidt det er fare for at genetisk viktig streifulv rammes.

Klagene er ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 7 vedtok 5. mai 2023 en kvote for betinget skadefelling av jerv og ulv i region 7 for perioden 1. juni 2023 – 15. februar 2024. Vedtaket ble påklaget av Aktivt Rovdyrvern 9. mai 2023, og NOAH – for dyrs rettigheter 26. mai 2023. Rovviltnemnda

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Tia Sophie
Jacobsen
22 24 58 42

behandlet klagene 5. juni 2023 og opprettholdt sitt vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 6. juni 2023 for endelig avgjørelse. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding for kvoter for betinget skadefelling av ulv i hele landet 5. juli 2023, og sin faglige tilråding for kvoter for betinget skadefelling av jerv i hele landet 18. juli 2023.

Klagers anførsler

I oversendelsen av saken har rovviltnemnda trukket fram følgende hovedpunkter fra klagene:

«(...) Aktivt rovdryvern

ARV ber om at vedtaket overprøves sett til Norges forpliktelser i henhold til Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven, lov om dyrevelferd og rovviltforskriften. ARV mener at kvote om lisensfelling av jerv og kvote på betinget skadefelling av jerv må sees i sammenheng. Videre ber ARV om å få innsyn i region 7 sine strategier for å ivareta eventuelle skadegjørere som potensielt har viktige gener som kan redusere innnavproblematikken i Norges ulvebestand. (...)

NOAH – for dyrs rettigheter

NOAH mener vedtaket er i strid med Bernkonvensjonen og Naturmangfoldloven og påpeker jervens og ulvens status på norsk rødliste, samt at jerven er en ansvarsart. NOAH vurderer at vilkåret om bestandens overlevelse, jf. naturmangfoldloven § 18, ikke er oppfylt og at føre-var-prinsippet ikke er anvendt i vurderingene til nemnda. Videre vurderer NOAH at vedtaket om kvoten ikke er tilstrekkelig skademotivert og at det ikke finnes noe juridisk grunnlag for en så høy kvote og at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger, jf. naturmangfoldloven § 18 ikke er oppfylt. NOAH konkluderer med at vedtaket utgjør en uforsvarlig forvaltning av jerv og ulv og strider med nasjonal og internasjonal lov - § 5, § 8, § 9, og § 18 andre ledd i naturmangfoldloven, Grunnlovens § 112 og artikkel 2 og 9 i Bernkonvensjonen. I tillegg strider vedtaket med mål 4 i den nye naturavtalen. NOAH ber om at klagen tas til følge og at vedtaket erklæres ugyldig. (...)»

Departementet viser for øvrig til klagene i sin helhet.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemndas vedtak av 5. mai 2023 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider: [Vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv og ulv i region 7 - Nordland 2023/2024 \(miljovedtak.no\)](https://miljovedtak.no)

Ved behandling av klagene vedtok rovviltnemnda følgende:

«Rovviltnemnda i region 7 – Nordland opprettholder vedtak i sak 11/2023 av 5. mai 2023. Klagene fra Aktivt rovdryvern og NOAH – for dyrs rettigheter oversendes derfor til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33.»

Departementet viser også til nemndas øvrige vurderinger i oversendelsen av saken i brev av 6. juni 2023. Klagerne har mottatt kopi av nemndas brev.

Miljødirektoratets faglige tilrådinger

Miljødirektoratet har redegjort for bestandssituasjonen og bestandsutviklingen for den skandinaviske ulvebestanden. Blant annet viser gjennomgangen at det er registrert i alt 51 valpekull født i Skandinavia, hvorav 3 helnorske og 6 i norsk-svenske grenserevir. Det er videre registrert 36 revirmarkerende par, hvorav 4 i Norge, 3 i grenserevir og 29 i Sverige. Det har samlet sett vært en økning i antall familiegrupper og revirmarkerende par i forhold til det som ble registrert forrige sesong. Innenfor den samlede økningen er antall familiegrupper noe redusert, mens antall revirmarkerende par er økt. Dette tilsier at antallet individer i bestanden er redusert litt fra forrige sesong. Direktoratet viser videre til at det beregnede antall ynglinger i Norge er 6 ynglinger inkludert grenserevir (3 helnorske, og 6 grenserevir), noe som er på det nasjonalt fastsatte målet om 4-6 årlige ynglinger, hvorav 3 helnorske ynglinger. Dette er en reduksjon i antall ynglinger målt mot de tre foregående registreringssesongene, der det ble registrert henholdsvis 8, 8,5 og 8,5 ynglinger.

Miljødirektoratet vurderer at en eventuell effektivering av de vedtatte kvotene for betinget skadefelling på landbasis ikke vil være til hinder for å kunne nå det nasjonale bestandsmålet for ulv etter neste års (?) yngling. Direktoratet uttaler også at de ser det som lite sannsynlig at de betingede kvotene vil bli fylt i alle regionene, ettersom flere regioner med lav forekomst av ulv har satt relativt høye kvoter. Miljødirektoratet vurderer videre at uttaket heller ikke vil true den Skandinaviske ulvebestandens overlevelse.

Miljødirektoratet viser til at det er viktig å sikre overlevelsen til individer som kan bidra med verdifull genetik ved en eventuell innvandring til den sørskandinaviske bestanden. Risikoen for eller eventuelt kjent kunnskap om at den aktuelle ulven er et genetisk viktig individ, er en faktor statsforvalterne bør vektlegge når skadefelling av ulv vurderes iverksatt. Miljødirektoratet vurderer videre at innvandringstakten fra den finskruisiske bestanden den siste perioden, må anses å ha vært tilstrekkelig til å oppfylle forutsetningen om nødvendig innvandring.

Miljødirektoratet har også redegjort for bestandssituasjon, bestandsestimater og bestandsutvikling for jerv, nasjonalt og for de ulike forvaltningsregionene. Direktoratets gjennomgang viser blant annet at det nasjonalt ble registrert henholdsvis 63, 60 og 45 familiegrupper av jerv på landsbasis i årene 2020, 2021 og 2022. De foreløpige tallene for 2023 viser 58 kull, og tallene fra inneværende år antyder at alle rovviltregionene, foruten region 7 Nordland vil være på eller over fastsatt måltall også for sesongen 2023.

Miljødirektoratet vurderer at et samlet uttak av dyr tilsvarende total kvote på 46 jerv for betinget skadefelling på landsbasis ikke vil kunne true bestandens overlevelse. Videre vurderer direktoratet, basert på bestandssituasjonen og kjent avgang av jerv de siste tiårene, at de kvotene for betinget skadefelling av jerv som er satt for regionene mest sannsynlig ikke til medføre at bestanden av jerv i Norge kommer under det nasjonale bestandsmålet ved

neste yngling. Miljødirektoratet vurderer det også som sannsynlig at Stortingets bestandsmål for den enkelte region vil kunne oppnås, selv om de vedtatte kvotene for betinget skadefelling på jerv som nemndene har vedtatt i den enkelte region skulle bli effektivt.

Departementet viser ellers til de faglige tilrådingene i sin helhet.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Rettslige utgangspunkter

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 8. Videre har departementet, i henhold til nml. § 7, lagt prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og 12 til grunn som retningslinjer. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 om at tiltakshaver bærer kostnadene ved miljøforringelse, anses ikke relevant i denne saken. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn skjønnsvurderingen.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 sees i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. For region 7 er det fastsatt mål om 10 årlige ynglinger av jerv. Det er ikke fastsatt mål om årlige ynglinger av ulv i regionen.

Avgjørelsen bygger på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon og effekten av påvirkninger. Departementet har også lagt vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk. Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget oppfyller kravene i nml. § 8. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger avgjørelsen kan ha for naturmiljøet. Førre-var-prinsippet i nml. § 9 får derfor mindre betydning.

Departementet skal ta stilling til om det skal gis en kvote for betinget skadefelling av ulv og jerv som vedtatt av rovviltnemnda, for å forhindre at ulv og jerv gjør skade på husdyr eller tamrein, jf. rovviltforskriften § 8. Skadefelling kan tillates for å avverge skade på blant annet husdyr eller tamrein, jf. rovviltforskriften § 2 bokstav a og nml. § 18 første ledd bokstav b. Nml. § 18 andre ledd stiller som vilkår at vedtak bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vilkåret om at uttaket skjer for å avverge skade

Etter nml. § 18 første ledd bokstav b kan uttak av ulv og jerv tillates for å «avverge skade» på blant annet husdyr og tamrein. Nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). I begrepet «avverge» ligger at fellingen kan skje som et forebyggende tiltak, jf. HR-2021-662-A. I lys av Bernkonvensjonen må det stilles visse minstekrav til skadenes alvorlighet og

omfang, jf. HR-2021-662-A, som gjaldt tre vedtak fra Klima- og miljødepartementet om felling av ulv.

Skadehistorikken viser at det skjer årlige tap av sau og tamrein til jerv i region 7, og at det enkelte år også skjer tap til ulv. Som det framgår av oversiktene i Rovbase, viser de siste erstatningsoppgjørene at det i 2022 ble utbetalt erstatning for 823 sau/lam tapt til jerv og 1154 tamrein i reindriftsåret 2021-2022 i region 7. Av disse ble 11 skader på sau påvist tapt til jerv og 46 skader på tamrein påvist tapt til jerv. I 2023 er det så langt (pr 18. juli) påvist 2 sau og 32 tamrein tapt til jerv.

Departementet legger til grunn at det er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå skader av et visst omfang og en viss alvorlighetsgrad på sau og tamrein i inneværende år i region 7, og finner at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er oppfylt for å åpne for en kvote for betinget skadefelling av ulv og jerv. Departementet viser videre til at dette vilkåret vil bli vurdert av statsforvalteren i de enkelte situasjonene der skadefelling blir vurdert.

Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret må vurderes konkret i den enkelte sak, og terskelen kan tenkes å variere avhengig av blant annet fellingsgrunnlaget og kunnskapsgrunnlaget, jf. HR-2021-662-A. Eventuell usikkerhet om den fremtidige utviklingen av en bestand har betydning i vurderingen, og det ligger en viss margin i begrepet «truer» bestandens overlevelse, jf. HR-2021-662-A.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det årlige rapporter om bestandsstatus og annen vitenskapelig kunnskap som gir betydelig kunnskap om den samlede belastningen rovdyrartene utsettes for.

Departementet viser til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen nasjonalt og i region 7 i de faglige tilrådingene for henholdsvis ulv og jerv. Miljødirektoratets vurdering er at et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak ikke vil true bestandens overlevelse. Miljødirektoratet viser videre til at det er viktig å sikre overlevelsen til individer som kan bidra med verdifull genetikk ved en eventuell innvandring til den sørskandinaviske bestanden, og at dette er en faktor statsforvalterne bør vektlegge når skadefelling av ulv vurderes iverksatt. Departementet er enig i direktoratets vurdering, og presiserer at vi forutsetter at dette blir fulgt opp gjennom de vurderinger som skal foretas i forbindelse med iverksetting av konkrete skadefellingstillatelser.

Departementet legger direktoratets vurderinger til grunn, og finner at vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse er oppfylt for kvoten som er vedtatt av rovviltnemnda i region 7, jf. nml. § 18 andre ledd.

Vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Det er i tillegg et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om geografisk differensiert forvaltning veie tungt. Av rovviltforliket 2011 (Stortingets vedtak 687 i behandlingen av dokument 8:163 S (2010-2011)) framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Dette innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal være lav terskel for å tillate uttak av rovdyr som gjør skade på beitedyr.

Klima- og miljødepartementet viser til skadehistorikken i regionen, og til sannsynligheten for at akutte skadesituasjoner kan oppstå også i 2023. Departementet finner at det for å nå formålet om å avverge skade, ut fra føringene i rovviltpolitikken, ikke finnes annen tilfredsstillende løsninger enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling av jerv og ulv i region 7. Det er imidlertid viktig å presisere at den konkrete vurderingen av andre tilfredsstillende løsninger, slik som eksempelvis flytting av beitedyr, bruk av rovdyravvisende gjerder og tidlig nedsanking, skal gjøres av statsforvalteren i tilknytning til den enkelte sak der tillatelse til skadefelling eventuelt blir vurdert. Dette følger av rovviltforskriften § 9, og slike vurderinger kan variere fra sak til sak avhengig av blant annet områdets beliggenhet, betydningen som beiteområde, tid på året m.m.

Øvrige anførsler

I tillegg til anførsler vedrørende naturmangfoldloven mener NOAH vedtaket strider med Grunnlovens § 112 og artikkel 2 og 9 i Bernkonvensjonen. Aktivt rovdyrvern har videre bedt om at vedtaket overprøves sett hen til forpliktelsene i henhold til Bernkonvensjonen og lov om dyrevelferd og henstiller om at praksisen med hiuttak av jerv bringes til opphør.

Om Bernkonvensjonen artikkel 2 og 9

Når det gjelder Bernkonvensjonens bestemmelser viser departementet til beskrivelsen over om at nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). Bernkonvensjonen artikkel 2 oppstiller visse forpliktelser til å treffe nødvendige tiltak for å opprettholde ("maintain") eller tilpasse ("adapt") bestandene av vill flora og fauna til et nivå som blant annet skal svare til økologiske, vitenskapelige og kulturelle krav. Høyesterett har lagt til grunn at Norge er folkerettslig bundet til å sikre ulvens overlevelse i norsk natur, med henvisning til konvensjonens artikkel 2 jf. HR-2021-662-A avsnitt 67-69. Tilsvarende forpliktelse gjelder for jerv. I HR-2021-662-A avsnitt 71, fant Høyesterett det klart at Norge ikke bryter forpliktelsen «så lenge den norske delbestanden er så stor at dette bestandsmålet nås». Departementet finner på denne bakgrunn at vedtaket ikke er strid med Bernkonvensjonens artikkel 2.

Om Grunnloven § 112

Av dom i Høyesterett (HR-2021-662-A), som gjaldt tre vedtak om felling av ulv, står følgende vurdering om Grunnloven § 112:

«Grunnloven § 112 verner miljøet og gir rett til «en natur der produksjonsevne og mangfold bevares». Jeg kan ikke se at naturmangfoldloven § 18 er i strid med Grunnloven § 112, noe partene heller ikke har anført. Slik naturmangfoldloven og rovviltforskriften er utformet, kan jeg heller ikke se at § 112 får nevneverdig betydning som tolkningsfaktor i saken her.»

Departementet har i denne saken kommet til at vilkårene i nml. § 18 er oppfylt, og kan på denne bakgrunn ikke se at vedtaket er i strid med Grunnloven § 112.

Om lov om dyrevelferd og hiuttak av jerv

Når det gjelder henvisningen til dyrevelferdsloven og henstillingen om at praksisen med hiuttak av jerv bringes til opphør, viser departementet til at rovviltnemnda sitt vedtak i denne saken gjelder kvote for betinget skadefelling av jerv, som er fastsatt som en ytre ramme som statsforvalteren forholder seg til når de vurderer konkrete søknader om skadefelling. Kvoten i rovviltnemndas vedtak gir statsforvalterne et handlingsrom dersom akutte skadesituasjoner oppstår. Statsforvalterne sine vedtak om iverksetting av skadefelling kan også påklages. Departementet viser videre til at hiuttak av jerv i særlige skadeutsatte områder vurderes i enkelte tilfeller av Miljødirektoratet som et såkalt ekstraordinært uttak etter naturmangfoldloven § 18 tredje ledd. Om eventuelle hiuttak av jerv er i samsvar med regelverket, herunder dyrevelferdsloven, vurderes derfor av Miljødirektoratet i den enkelte avgjørelse om slikt uttak. På denne bakgrunn finner ikke departementet grunn til å kommentere denne anførselen nærmere.

Samlet vurdering

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige vurdering om at et samlet uttak av dyr tilsvarende total kvote på 46 jerv for betinget skadefelling på landsbasis ikke vil kunne true bestandens overlevelse, og at uttaket mest sannsynlig ikke vil medføre at bestanden av jerv i Norge kommer under det nasjonale bestandsmålet ved neste yngling. Miljødirektoratet vurderer det også som sannsynlig at Stortingets bestandsmål for jerv i de enkelte regionene vil kunne oppnås. Departementet viser videre til Miljødirektoratets faglige vurdering om kvote for betinget skadefelling av ulv, der de skriver at skadefelling er et aktuelt virkemiddel i akutte situasjoner. Miljødirektoratet vurderer at en eventuell effektivering av de vedtatte kvotene for betinget skadefelling på landbasis ikke vil være til hinder for å kunne nå det nasjonale bestandsmålet for ulv etter neste yngling, og at uttaket heller ikke vil true den Skandinaviske ulvebestandens overlevelse. Departementet er enig i disse vurderingene, og opprettholder nemndas vedtak.

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om kvote på 4 dyr for betinget skadefelling av jerv, og 2 dyr for betinget skadefelling av ulv i region 7.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra jerv og ulv i region 7. Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, og at det er behov for en kvote for betinget skadefelling dersom akutte skadesituasjoner skulle oppstå. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling. Departementet presiserer at de mer konkrete vurderingene av vilkårene for skadefelling, herunder andre tilfredsstillende løsninger skal gjøres av statsforvalteren i den enkelte sak der skadefelling blir vurdert. Det må også vurderes hvorvidt det er fare for at genetisk viktig streifulv rammes.

Klagene er ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Tia Sophie Jacobsen
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 7
Statsforvalteren i Nordland

Adressliste
Aktivt Rovdyrvern
NOAH - for dyrs
rettigheter

NOAH - for dyrs rettigheter

Deres ref

Vår ref

Dato

23/4203-3

20. juli 2023

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for betinget skadefelling av ulv i region 8 i 2023/2024

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra NOAH – for dyrs rettigheter av 6. juni 2023 på rovviltnemnda i forvaltningsregion 8 (Troms og Finnmark) sitt vedtak av 11. mai 2023 om kvote for betinget skadefelling av ulv i region 8 i 2023/2024.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 8 sitt vedtak om kvote på 3 dyr for betinget skadefellingstillatelse av ulv i region 8, med enkelte presiseringer.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra ulv i regionen. Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, og at det er behov for en kvote for betinget skadefelling dersom akutte skadesituasjoner skulle oppstå. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling. Departementet presiserer at de mer konkrete vurderingene av vilkårene for skadefelling, herunder andre tilfredsstillende løsninger, skal gjøres av statsforvalteren i den enkelte sak der skadefelling blir vurdert. Det må også vurderes hvorvidt det er fare for at genetisk viktig streifulv rammes.

Klagen er ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 8 vedtok 11. mai 2023 en kvote for betinget skadefelling av ulv i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland for perioden 1. juni 2023 – 15. februar 2024. Vedtaket ble påklaget av NOAH – for dyrs rettigheter 5. juni 2023. Rovviltnemnda

behandlet klagen 21. juni 2023 og opprettholdt sitt vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 23. juni 2023 for endelig avgjørelse. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding for kvoter for betinget skadefelling av ulv i hele landet 5. juli 2023/2024.

Klagers anførsler

I oversendelsen av saken har rovviltnemnda trukket fram følgende hovedpunkter fra klagen:

«(...) NOAH mener:

- at det ikke er effektivt å skyte rovdyr for å unngå tap av beitedyr. De viser til at det bør legges mer vekt på ikke-dødelige forebyggende tiltak, i stedet for felling.
- at vilkåret om bestandens overlevelse ikke er oppfylt.
- at vilkåret om skade er ikke oppfylt.
- at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger er ikke oppfylt.
- at vedtaket utgjør uforsvarlig forvaltning av ulv, og strider med nasjonal og internasjonal lov - §§ 5, 8, 9 og 18 andre ledd i naturmangfoldloven., Grunnlovens § 112 og artikkel 2 og 9 i Bernkonvensjonen.»

Departementet viser ellers til klagen i sin helhet.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemndas vedtak av 11. mai 2023 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider: [Kvote for betinget skadefelling av ulv 1.6.2023–15.2.2024 \(miljovedtak.no\)](https://miljovedtak.no)

Ved behandling av klagen konkluderte rovviltnemnda med følgende:

«Kvoten for betinget skadefelling av ulv truer ikke bestandens overlevelse og formålet kan ikke nåes på annen tilfredsstillende måte. Rovviltnemnda kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunn til å endre vedtaket. Rovviltnemnda opprettholder sitt vedtak. Saken oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse. Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er naturmangfoldloven § 18 bokstav b og rovviltforskriften § 8 jf. §§ 1, 3 og 4.»

Departementet viser også til nemndas øvrige vurderinger i oversendelsen av saken i brev av 23. juni 2023. Klager har mottatt kopi av nemndas brev.

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet har redegjort for bestandssituasjonen og bestandsutviklingen for ulv i Skandinavia og nasjonalt. Blant annet viser gjennomgangen at det på nasjonalt nivå ble påvist 3 helnorske ynglinger og 6 ynglinger i grenserevir i 2022/2023. Det beregnede antall ynglinger i Norge er 6,0, noe som er på det nasjonale fastsatte bestandsmålet på 4-6 årlige ynglinger i Norge, hvorav 3 helnorske ynglinger. I 2021/2022 ble det registrert 8,0 ynglinger og 8,5 ynglinger i registreringssesongen 2019/2020 og 2020/2021. Det er ikke fastsatt noe bestandsmål for ynglende ulv i region 8, jf. rovviltforskriften § 4.

Miljødirektoratet har også redegjort for fastsetting av kvoter for betinget skadefelling av ulv nasjonalt og i region 8 de siste årene og redegjort for hvor stor andel av disse kvotene som har blitt tatt ut. Det er vist til at disse kvotene sjeldent blir fylt opp. Videre er det redegjort for ulvebestandens overlevelse, mulighetene for å oppnå bestandsmålet for ulv kommende år og foretatt en gjennomgang av kunnskap om genetisk status for den Skandinaviske ulvebestanden. Direktoratet viser til at innvandringstakten fra den finsk-russiske bestanden den siste perioden, må anses å ha vært tilstrekkelig til å oppfylle forutsetningen om nødvendig innvandring. Når det gjelder avgang av ulv i Norge vises det til at i perioden 1. juni til 31. mai 2023 er det en kjent avgang på 20 ulv.

Miljødirektoratet vurderer at verken kvoten på 3 ulver for betinget skadefelling i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland, eller total kvote på 29 ulver for betinget skadefelling på landsbasis, vil være til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet for ulv. Den norske ulvebestanden er en del av den Skandinaviske bestanden og direktoratet mener at et slikt uttak ikke vil true den Skandinaviske ulvebestandens overlevelse.

Miljødirektoratet viser til at det fortsatt er viktig å sikre overlevelsen til individer som kan bidra med verdifull genetik ved en eventuell innvandring til den sørskandinaviske bestanden. Det forutsettes at de etablerte felles retningslinjene for forvaltning av genetisk verdifulle individer i den Skandinaviske ulvepopulasjonen blir fulgt opp av statsforvalterne i de konkrete vurderingene som skal gjøres ved iverksettelse av skadefellingstillatelse av ulv. Risikoen for eller eventuelt kjent kunnskap om at den aktuelle ulven er et genetisk viktig individ, er en faktor statsforvalterne bør vektlegge når skadefelling av ulv vurderes iverksatt.

Departementet viser ellers til den faglige tilrådingen i sin helhet.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Rettslige utgangspunkter

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 8. Videre har departementet, i henhold til nml. § 7, lagt prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og 12 til grunn som retningslinjer. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 om at tiltakshaver bærer kostnadene ved miljøforringelse, anses ikke relevant i denne saken. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn skjønnsvurderingen.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 sees i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. Det er ikke fastsatt bestandsmål for yngling av ulv i region 8.

Avgjørelsen bygger på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon og effekten av påvirkninger. Departementet har også lagt vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk. Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget oppfyller kravene i nml. § 8. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger avgjørelsen kan ha for naturmiljøet. Førre-var-prinsippet i nml. § 9 får derfor mindre betydning.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det årlige rapporter om bestandsstatus og annen vitenskapelig kunnskap som gir betydelig kunnskap om den samlede belastningen rovdyrartene utsettes for. Som Miljødirektoratet redegjør for i sin faglige tilrådning, utgjør skadefelling en relativt liten andel av den kjente dødeligheten for ulv i Norge og har ikke blitt gjennomført i en utstrekning som kan forventes å ha en betydelig effekt på bestanden. For ulv er det samtidig kjent at uttak av individer enten det er ved lisensfelling, skadefelling eller annen avgang vil kunne gi negativ påvirkning på den genetiske variasjonen, og det vil alltid være en risiko for at sjeldne alleler (genvariasjoner) går tapt ved uttak av et enkelt dyr. Gjennom statusrapporter og annen vitenskapelig kunnskap, har forvaltningen betydelig kunnskap om den samlede belastningen ulvebestanden utsettes for. At bestanden registreres årlig på individnivå ved bruk av DNA-analyser gir også god oversikt over endringer mellom år.

Departementet skal ta stilling til om det skal gis en kvote for betinget skadefelling av ulv som vedtatt av rovviltnemnda, for å forhindre at ulv gjør skade på husdyr eller tamrein, jf. rovviltforskriften § 8. Skadefelling kan tillates for å avverge skade på blant annet husdyr eller tamrein, jf. rovviltforskriften § 2 bokstav a og nml. § 18 første ledd bokstav b. Nml. § 18 andre ledd stiller som vilkår at vedtak bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vilkåret om at uttaket skjer for å avverge skade

Etter nml. § 18 første ledd bokstav b kan uttak av ulv tillates for å «avverge skade» på blant annet husdyr og tamrein. Nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). I begrepet «avverge» ligger at felling kan skje som et forebyggende tiltak, jf. HR-2021-662-A. I lys av Bernkonvensjonen må det stilles visse minstekrav til skadenes alvorlighet og omfang, jf. HR-2021-662-A, som gjaldt tre vedtak fra Klima- og miljødepartementet om felling av ulv.

Skadehistorikken viser at det enkelte år skjer tap av sau og tamrein til ulv i region 8. Som det framgår av de siste erstatningsoppgjørene så utbetales det enkelte år erstatninger for tap av sau og tamrein til ulv. I 2022 ble det ikke utbetalt erstatning for tap av sau/lam til ulv i region 8, mens det ble utbetalt erstatning for tap av 106 tamrein til ulv i reindriftsåret 2021-2022 i regionen.

Departementet legger til grunn at det er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå skader av et visst omfang og en viss alvorlighetsgrad på sau og tamrein i inneværende år i region 8,

og finner at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er oppfylt for å åpne for en kvote for betinget skadefelling av ulv. Departementet viser videre til at dette vilkåret vil bli vurdert av statsforvalteren i de enkelte situasjonene der skadefelling blir vurdert.

Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret må vurderes konkret i den enkelte sak, og terskelen kan tenkes å variere avhengig av blant annet fellingsgrunnlaget og kunnskapsgrunnlaget, jf. HR-2021-662-A. Eventuell usikkerhet om den fremtidige utviklingen av en bestand har betydning i vurderingen, og det ligger en viss margin i begrepet «truer» bestandens overlevelse, jf. HR-2021-662-A.

Departementet viser til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen til den skandinaviske ulvebestanden i den faglige tilrådingen. Miljødirektoratets vurdering er at et samlet uttak av 29 ulv tilsvarende nemndenes vedtak ikke vil true den Skandinaviske ulvebestandens overlevelse. Miljødirektoratet viser videre til at det er viktig å sikre overlevelsen til individer som kan bidra med verdifull genetikk ved en eventuell innvandring til den sørskandinaviske bestanden, og at dette er en faktor statsforvalterne bør vektlegge når skadefelling av ulv vurderes iverksatt. Departementet er enig i direktoratets vurdering, og presiserer at vi forutsetter at dette blir fulgt opp gjennom de vurderinger som skal foretas i forbindelse med iverksetting av konkrete skadefellingstillatelser.

Departementet legger Miljødirektoratets vurdering til grunn, og finner at vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse er oppfylt for kvoten som er vedtatt av rovviltnemnda i region 8, jf. nml. § 18 andre ledd.

Vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Det er i tillegg et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om geografisk differensiert forvaltning veie tungt. Av rovviltforliket 2011 (Stortingets vedtak 687 i behandlingen av dokument 8:163 S (2010-2011)) framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Dette innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal være lav terskel for å tillate uttak av rovdyr som gjør skade på beitedyr.

Rovviltpolitikken er bygget opp om prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, og Stortinget har vedtatt at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Dette setter klare grenser for hvor store ressurser som skal settes inn og i hvor stor grad tilpassing av beitenæring skal avkrefes av beitenæringene utenfor ulvesonen. Innenfor ulvesonen og området prioritert til andre rovviltarter stilles større krav om tilpassing av beitenæringene til en fast forekomst av rovvilt. Andre tiltak rettet mot ulvene kan i særskilte tilfeller være et alternativ. Dette gjelder først og fremst tilfeller der det påvises genetisk verdifulle ulver utenfor ulvesonen. Radiomerking for nærmere å følge slike ulvers bevegelser og eventuelt senere flytting er aktuelle alternative tiltak som vurderes fortløpende. Både radiomerking og flytting av ulver er

imidlertid ressurskrevende tiltak som vurderes lite egnet for alle ulver som beveger seg utenfor ulvesonen.

Klima- og miljødepartementet viser til skadehistorikken i regionen, og til sannsynligheten for at akutte skadesituasjoner kan oppstå også i 2023. Departementet finner at det for å nå formålet om å avverge skade, ut fra føringene i rovviltpolitikken, ikke finnes annen tilfredsstillende løsning enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling av ulv i region 8. Det er imidlertid viktig å presisere at den konkrete vurderingen av andre tilfredsstillende løsninger, slik som eksempelvis flytting av beitedyr, bruk av rovdyravvisende gjerder og tidlig nedsanking, skal gjøres av statsforvalteren i tilknytning til den enkelte sak der tillatelse til skadefelling eventuelt blir vurdert. Dette følger av rovviltforskriften § 9, og slike vurderinger kan variere fra sak til sak avhengig av blant annet områdets beliggenhet, betydningen som beiteområde, tid på året m.m. Departementet presiserer videre at statsforvalteren i den forbindelse skal vurdere om det er fare for å felle genetisk viktige individer.

Øvrige anførsler

I tillegg til anførsler som gjelder naturmangfoldloven mener klager vedtaket strider med Grunnlovens § 112 og artikkel 2 og 9 i Bernkonvensjonen.

Om Bernkonvensjonen artikkel 2 og 9

Når det gjelder Bernkonvensjonens bestemmelser viser departementet til beskrivelsen over om at nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). Bernkonvensjonen artikkel 2 oppstiller visse forpliktelser til å treffe nødvendige tiltak for å opprettholde ("maintain") eller tilpasse ("adapt") bestandene av vill flora og fauna til et nivå som blant annet skal svare til økologiske, vitenskapelige og kulturelle krav. Høyesterett har lagt til grunn at Norge er folkerettslig bundet til å sikre ulvens overlevelse i norsk natur, med henvisning til konvensjonens artikkel 2 jf. HR-2021-662-A avsnitt 67-69. Tilsvarende forpliktelse gjelder for brunbjørn.

I HR-2021-662-A avsnitt 71, fant Høyesterett det klart at Norge ikke bryter forpliktelsen «så lenge den norske delbestanden er så stor at dette bestandsmålet nås». Departementet viser til Miljødirektoratets faglige vurdering, der det fremgår at de vedtatte kvotene for betinget skadefelling av ulv ikke vil være til hinder for å kunne nå det nasjonale bestandsmålet for ulv i Norge etter neste yngling. Departementet finner på denne bakgrunn at vedtaket ikke er strid med Bernkonvensjonens artikkel 2.

Om Grunnloven § 112

Av dom i Høyesterett (HR-2021-662-A), som gjaldt tre vedtak om felling av ulv, står følgende vurdering om Grunnloven § 112:

«Grunnloven § 112 verner miljøet og gir rett til «en natur der produksjonsevne og mangfold bevares». Jeg kan ikke se at naturmangfoldloven § 18 er i strid med Grunnloven § 112, noe partene heller ikke har anført. Slik naturmangfoldloven og rovviltforskriften er utformet, kan jeg heller ikke se at § 112 får nevneverdig betydning som tolkningsfaktor i saken her.»

Departementet har i denne saken kommet til at vilkårene i nml. § 18 er oppfylt, og kan på denne bakgrunn ikke se at vedtaket er i strid med Grunnloven § 112.

Samlet vurdering

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige vurdering, der de skriver at skadefelling er et aktuelt virkemiddel i akutte situasjoner. Miljødirektoratet vurderer at en eventuell effektuering av de vedtatte kvotene for betinget skadefelling på landbasis ikke vil være til hinder for å kunne nå det nasjonale bestandsmålet for ulv etter neste yngling, og at uttaket heller ikke vil true den skandinaviske ulvebestandens overlevelse. Departementet er enig i disse vurderingene, og opprettholder nemndas vedtak.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 8 sitt vedtak om kvote på 3 dyr for betinget skadefellingstillatelse av ulv i region 8, med enkelte presiseringer.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra ulv i regionen. Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, og at det er behov for en kvote for betinget skadefelling dersom akutte skadesituasjoner skulle oppstå. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling. Departementet presiserer at de mer konkrete vurderingene av vilkårene for skadefelling, herunder andre tilfredsstillende løsninger, skal gjøres av statsforvalteren i den enkelte sak der skadefelling blir vurdert. Det må også vurderes hvorvidt det er fare for at genetisk viktig streifulv rammes.

Klagen er ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Morten Gluva
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 7
Rovviltnemnda i region 8
Statsforvalteren i Nordland

KOPI

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

23/4206-4

20. juli 2023

Avgjørelse av klager på vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv i region 8 i 2023/2024

Klima- og miljødepartementet viser til klager fra henholdsvis Aktivt Rovdyrvern (ARV) av 31. mai 2023 og NOAH – for dyrs rettigheter av 5 juni 2023 på rovviltnemnda i forvaltningsregion 8 (Troms og Finnmark) sitt vedtak av 11. mai 2023 om kvote for betinget skadefelling av jerv i region 8 i 2023/2024.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om kvote på 9 dyr for betinget skadefelling av jerv i region 8.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra jerv i region 8. Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, og at det er behov for en kvote for betinget skadefelling dersom akutte skadesituasjoner skulle oppstå. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling. Departementet presiserer at de mer konkrete vurderingene av andre tilfredsstillende løsninger skal gjøres av statsforvalteren i den enkelte sak der skadefelling blir vurdert.

Klagene er ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 8 vedtok 11. mai 2023 en kvote på 9 dyr for betinget skadefelling av jerv i region 8. Kvoten for betinget skadefelling gjelder fra 1. juni 2023 – 15. februar 2024. Kvoten for skadefelling gjelder for hele rovviltregion 8 (Troms og Finnmark). Vedtaket ble påklaget av henholdsvis Aktivt Rovdyrvern (ARV) 31. mai 2023 og NOAH – for dyrs rettigheter 5. juni 2023. Rovviltnemnda behandlet klagene 21. juni 2023 og opprettholdt

sitt vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 23. juni 2023 for endelig avgjørelse. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding for kvoter for betinget skadefelling av jerv i hele landet 18. juli 2023. Miljødirektoratet kom med sitt felles kunnskapsgrunnlag om jerv i Norge 15. juli 2023.

Klagers anførsler

I oversendelsen av saken har rovviltnemnda trukket fram følgende hovedpunkter fra klagene:

«(...) ARV skriver:

- jerv har status som sterkt truet på rødlista i Artsdatabanken.
- jervebestanden har hatt en betydelig nedgang de siste årene nasjonalt og regionalt.
- antall tamrein erstattet som tapt til jerv fremstår som sterkt overrapportert.
- de ønsker svar på hvordan, jf. naturmangfoldloven §§ 5 og 14, en på annen måte tenker å nå målet om at artene og deres genetiske mangfold skal bli ivaretatt.
- herværende regjering selv har stadfestet i Hurdalserklæringen at alle arter på rødlista skal ned en trusselkategori innen 2030.
- skadefellingstiden griper inn i yngletiden.

«(...) NOAH mener:

- at det ikke er effektivt å skyte rovdyr for å unngå tap av beitedyr. De viser til at det bør legges mer vekt på ikke-dødelige forebyggende tiltak, i stedet for felling.
- at vilkåret om bestandens overlevelse ikke er oppfylt.
- at vilkåret om skade er ikke oppfylt.
- at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger er ikke oppfylt.
- at vedtaket utgjør uforsvarlig forvaltning av jerv, og strider med nasjonal og internasjonal lov – §§ 5, 8, 9 og 18 andre ledd i naturmangfoldloven., Grunnlovens § 112 og artikkel 2 og 9 i Bernkonvensjonen.»

Departementet viser ellers til klagene i sin helhet.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemndas vedtak av 11. mai 2023 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider: [Kvote for betinget skadefelling av jerv 1.6.2023–15.2.2024 \(miljovedtak.no\)](https://miljovedtak.no)

Ved behandling av klagen konkluderte rovviltnemnda med følgende:

«Vedtatt som innstilt. – Innstilling til vedtak – Kvoten for betinget skadefelling av jerv truer ikke bestandens overlevelse og formålet kan ikke nåes på annen tilfredsstillende måte. Rovviltnemnda kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vedtaket. Rovviltnemnda opprettholder sitt vedtak. Saken oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse. Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er naturmangfoldloven §18 bokstav b og rovviltforskriften § 8 jf. §§ 1, 3 og 4.»

Departementet viser også til nemndas øvrige vurderinger i oversendelsen av saken ved brev av 23. juni 2023. Klager har mottatt kopi av nemndas brev.

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet har redegjort for bestandssituasjonen og bestandsutviklingen for jerv i Skandinavia, nasjonalt og for de ulike forvaltningsregionene. Blant annet viser gjennomgangen at det i Sverige og Norge i 2022 ble påvist 164 valpekull av jerv, hvorav 119 i Sverige og 45 i Norge. Den Skandinaviske jervebestanden ble estimert til 1019 jerv som er ett år eller eldre.. Den norske delen av bestanden teller 351 individer og er om lag 9 prosent lavere enn året før. Estimatet for Sverige på 668 individer er om lag fem prosent høyere enn for 2021.

Antall ynglinger av jerv nasjonalt var 63 i 2020, 60 i 2021 og 45 i 2022. Det nasjonale målet er 39 årlige ynglinger. I region 8 er det regionale bestandsmålet 10 årlige ynglinger. I 2020 ble det registrert 18 ynglinger, hvorav 7 i Finnmark. I 2021 var antallet 9, hvorav 5 i Finnmark og i 2022 var antallet ynglinger påvist 12 hvorav 5 i Finnmark. Snittet for disse tre årene for region 8 er 13 årlige ynglinger av jerv. De foreløpige dataene for jerv i Norge viser at pr.15. juli er det påvist 58 ynglinger av jerv i Norge, der 9 ynglinger er tatt ut ved hiuttak. Endelige data vil foreligge i oktober 2023.

Direktoratet viser til at vi har omfattende kunnskap om den samlede belastningen jervebestanden blir utsatt for. Utover enkelte påkjørsler og predasjon, skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen har god oversikt over den samlede belastningen.

Miljødirektoratet har også redegjort for skadesituasjonen og erstatninger for tap av sau og tamrein til jerv. Det er vist til at det for beitesesongen 2022 nasjonalt ble utbetalt erstatning for 6.612 sau og lam tapt til jerv. Dette utgjorde om lag 41 prosent av den samlede rovvilterstatningen for sau. For tamrein ble det for sesongen 2021/2022 utbetalt erstatning for tap av 6.801 tamrein tapt til jerv. Det utgjorde om lag 30 prosent av den samlede rovvilterstatningen for tamrein. Det registreres årlig jerveskader både på sau og tamrein i region 8. I 2022 ble det utbetalt erstatning for 133 sau/lam tapt til jerv i region 8. I reindriftsåret 2021-2022 ble det utbetalt erstatning for 4.113 tamrein tapt til jerv i regionen.

Miljødirektoratet vurderer at en effektivering av kvoten på 9 jerver for betinget skadefelling i region 8, eller en total kvote på 46 jerver for betinget skadefelling på landsbasis, ikke vil true bestandens overlevelse. De vurderer også at den totale kvoten mest sannsynlig ikke vil føre til at vi kommer under det nasjonale bestandsmålet. Videre vurderer direktoratet at en effektivering av kvoten på 9 jerv i region 8 mest sannsynlig ikke vil være til hinder for å nå det regionale bestandsmålet.

Departementet viser ellers til den faglige tilrådingen og det faglige kunnskapsgrunnlaget i sin helhet.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Rettslige utgangspunkter

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 8. Videre har departementet, i henhold til nml. § 7, lagt prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og 12 til grunn som retningslinjer. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 om at tiltakshaver bærer kostnadene ved miljøforingelse, anses ikke relevant i denne saken. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn skjønnsvurderingen.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 sees i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. For region 8 er det fastsatt mål om 10 årlige ynglinger av jerv.

Avgjørelsen bygger på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon og effekten av påvirkninger. Departementet har også lagt vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk. Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget oppfyller kravene i nml. § 8. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger avgjørelsen kan ha for naturmiljøet. Førre-var-prinsippet i nml. § 9 får derfor mindre betydning.

Departementet skal ta stilling til om det skal gis en kvote for betinget skadefelling av jerv som vedtatt av rovviltnemnda, for å forhindre at jerv gjør skade på husdyr eller tamrein, jf. rovviltforskriften § 8. Skadefelling kan tillates for å avverge skade på blant annet husdyr eller tamrein, jf. rovviltforskriften § 2 bokstav a og nml. § 18 første ledd bokstav b. Nml. § 18 andre ledd stiller som vilkår at vedtak bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vilkåret om at uttaket skjer for å avverge skade

Etter nml. § 18 første ledd bokstav b kan uttak av bjørn tillates for å «avverge skade» på blant annet husdyr og tamrein. Nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). I begrepet «avverge» ligger at felling kan skje som et forebyggende tiltak, jf. HR-2021-662-A. I lys av Bernkonvensjonen må det stilles visse minstekrav til skadenes alvorlighet og omfang, jf. HR-2021-662-A, som gjaldt tre vedtak fra Klima- og miljødepartementet om felling av ulv.

Skadehistorikken viser at det skjer årlige tap av sau og tamrein til jerv i region 8. I 2022 ble det utbetalt erstatning for 133 sau/lam tapt til jerv, og for reindriftsåret 2021/2022 ble det utbetalt erstatning for tap av 4.113 tamrein til jerv i region 8. I 2023 er det så langt (pr. 18.

juli) ikke påvist tap av sau til jerv i region 8, mens det er påvist 102 tamrein tapt til jerv i regionen.

Departementet legger til grunn at det er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå skader av et visst omfang og en viss alvorlighetsgrad på sau og tamrein i inneværende år i region 8, og finner at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er oppfylt for å åpne for en kvote for betinget skadefelling av jerv. Departementet viser videre til at dette vilkåret vil bli vurdert av statsforvalteren i de enkelte situasjonene der skadefelling blir vurdert.

Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret må vurderes konkret i den enkelte sak, og terskelen kan tenkes å variere avhengig av blant annet fellingsgrunnlaget og kunnskapsgrunnlaget, jf. HR-2021-662-A. Eventuell usikkerhet om den fremtidige utviklingen av en bestand har betydning i vurderingen, og det ligger en viss margin i begrepet «truer» bestandens overlevelse, jf. HR-2021-662-A.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det årlige rapporter om bestandsstatus og annen vitenskapelig kunnskap som gir betydelig kunnskap om den samlede belastningen rovdyrartene utsettes for. For jerv er det kjent at infanticid kan forekomme, det vil si at hannjerver dreper jervunger som ikke er deres eget avkom. I tillegg er det kjent at det forekommer enkelte tilfeller av ulovlig jakt. Avgangen av jerv skjer likevel i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, og miljøforvaltningen har derfor god oversikt over de negative påvirkningsfaktorene på jervebestanden. At bestanden registreres årlig på individnivå ved bruk av DNA-analyser gir også god oversikt over endringer mellom år.

Departementet viser til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen nasjonalt og i region 8 i de faglige tilrådingene. Miljødirektoratets vurdering er at et uttak av dyr tilsvarende nemndenes totale kvote for betinget skadefelling av jerv ikke vil true bestandens overlevelse. Videre mener direktoratet at kvoten for skadefelling av jerv i region 8 på 9 dyr mest sannsynlig vil føre til at en når det regionale bestandsmålet.

Vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Det er i tillegg et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om geografisk differensiert forvaltning veie tungt. Av rovviltforliket 2011 (Stortingets vedtak 687 i behandlingen av dokument 8:163 S (2010-2011)) framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Dette innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal være lav terskel for å tillate uttak av rovdyr som gjør skade på beitedyr.

Klima- og miljødepartementet viser til skadehistorikken i regionen, og til sannsynligheten for at akutte skadesituasjoner kan oppstå også i 2023. Departementet finner at det for å nå formålet om å avverge skade, ut fra føringene i rovviltpolitikken, ikke finnes annen

tilfredsstillende løsning enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling av jerv i region 8. Det er imidlertid viktig å presisere at den konkrete vurderingen av andre tilfredsstillende løsninger, slik som eksempelvis flytting av beitedyr, bruk av rovdyravvisende gjerder og tidlig nedsanking, skal gjøres av statsforvalteren i tilknytning til den enkelte sak der tillatelse til skadefelling eventuelt blir vurdert. Dette følger av rovviltforskriften § 9, og slike vurderinger kan variere fra sak til sak avhengig av blant annet området beliggenhet, betydningen som beiteområde, tid på året m.m.

Øvrige anførsler

I tillegg til anførsler som gjelder naturmangfoldloven mener klager vedtaket strider med Grunnlovens § 112 og artikkel 2 og 9 i Bernkonvensjonen.

Om Bernkonvensjonen artikkel 2 og 9

Når det gjelder Bernkonvensjonens bestemmelser viser departementet til beskrivelsen over om at nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). Bernkonvensjonen artikkel 2 oppstiller visse forpliktelser til å treffe nødvendige tiltak for å opprettholde ("maintain") eller tilpasse ("adapt") bestandene av vill flora og fauna til et nivå som blant annet skal svare til økologiske, vitenskapelige og kulturelle krav. Høyesterett har lagt til grunn at Norge er folkerettslig bundet til å sikre ulvens overlevelse i norsk natur, med henvisning til konvensjonens artikkel 2 jf. HR-2021-662-A avsnitt 67-69. Tilsvarende forpliktelse gjelder for jerv.

I HR-2021-662-A avsnitt 71, fant Høyesterett det klart at Norge ikke bryter forpliktelsen «så lenge den norske delbestanden er så stor at dette bestandsmålet nås». For jerv er det nasjonale bestandsmålet nådd i 2020, 2021 og 2022. Departementet finner på denne bakgrunn at vedtaket ikke er strid med Bernkonvensjonens artikkel 2.

Om Grunnloven § 112

Av dom i Høyesterett (HR-2021-662-A), som gjaldt tre vedtak om felling av ulv, står følgende vurdering om Grunnloven § 112:

«Grunnloven § 112 verner miljøet og gir rett til «en natur der produksjonsevne og mangfold bevares». Jeg kan ikke se at naturmangfoldloven § 18 er i strid med Grunnloven § 112, noe partene heller ikke har anført. Slik naturmangfoldloven og rovviltforskriften er utformet, kan jeg heller ikke se at § 112 får nevneverdig betydning som tolkningsfaktor i saken her.»

Departementet har i denne saken kommet til at vilkårene i nml. § 18 er oppfylt, og kan på denne bakgrunn ikke se at vedtaket er i strid med Grunnloven § 112.

Om naturavtalen (Kunming-Montreal rammeverket)

NOAH viser til at Norge har undertegnet en naturavtale, som er tydelig på at alle land må stanse aktiviteter som fører til risiko for at ville dyr blir utryddet. De viser til at i Norge er den rådende politikken overfor rovdyr en slik faktor. Vi viser til at regjeringen vil legge frem en stortingsmelding med en ny nasjonal handlingsplan for natur. Samtidig viser departementet

til at vedtak om betinget skadefelling, som alle er vedtak om uttak av rovvilt, skal skje innenfor rammene av blant annet Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven og Stortingets føringer for rovviltforvaltningen. Vi kan på denne bakgrunn ikke se at rammeverkets overordnede målsetninger, kan tillegges særlig betydning i denne saken.

Om jerv som ansvarsart og artens truethetskategori

NOAH har også anført at jerv er en nasjonal ansvarsart og at arten er oppført som sterkt truet i Norge og sårbar i andre deler av Skandinavia. Felling bør derfor ikke forekomme av arten. Departementet viser i denne forbindelse til Miljødirektoratets vurderinger om at den samlede vedtatte kvoten for betinget skadefelling av jerv i Norge ikke vil true bestandens overlevelse. Til jervens status på Norsk rødliste for arter vil departementet vise til at dette er en direkte konsekvens av det nasjonale bestandsmålet Stortinget har vedtatt og føringene i rovviltpolitikken om at rovviltbestandene skal forvaltes så nær bestandsmålene som mulig.

Samlet vurdering

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige vurdering der de skriver at det i enkelte tilfeller med potensiale for stor skade ikke finnes andre tilfredsstillende forebyggende tiltak enn skadefelling, og at det derfor er nødvendig å opprette en kvote for betinget skadefelling på jerv. Miljødirektoratet mener at verken kvoten på 9 jerver for betinget skadefelling i region 8 eller en total kvote på 46 jerver for betinget skadefelling på landsbasis, vil true bestandens overlevelse. Videre vurderer direktoratet at kvoten mest sannsynlig ikke vil være til hinder for å nå det regionale bestandsmålet neste år. Departementet er enig i disse vurderingene, og opprettholder nemndas vedtak.

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om kvote på 9 dyr for betinget skadefelling av jerv i region 8.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra jerv i region 8. Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, og at det er behov for en kvote for betinget skadefelling dersom akutte skadesituasjoner skulle oppstå. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling. Departementet presiserer at de mer konkrete vurderingene av andre tilfredsstillende løsninger skal gjøres av statsforvalteren i den enkelte sak der skadefelling blir vurdert.

Klagene er ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Morten Gluva
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Miljødirektoratet

Rovviltnemnda i region 7

Rovviltnemnda i region 8

Statsforvalteren i Nordland

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

KOPPI

Adressliste
Aktivt Rovdyrvern
NOAH - for dyrs
rettigheter

KOPPI

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

23/3915-

20. juli 2023

Avgjørelse av klager på vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn i region 7 i 2023

Klima- og miljødepartementet viser til klager fra Aktivt rovdyrvern av 7. juni 2023 og fra NOAH – for dyrs rettigheter av 20. juni 2023 på rovviltnemnda i forvaltningsregion 7 (Nordland) sitt vedtak av 5. juni 2023 om kvote for betinget skadefelling av bjørn i region 7 i 2023.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om kvote på 2 dyr for betinget skadefelling av brunbjørn i region 7.

Departementet setter imidlertid følgende tre vilkår:

- 1) Bjørnebinner og unger i følge med binner er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.
- 2) Statsforvalteren skal være restriktiv med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for brunbjørn. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert.
- 3) Terskelen for uttak av hannbjørner være høyere enn det som normalt følger av forvaltningspraksis.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra bjørn i region 7. Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, og at det er behov for en kvote for betinget skadefelling dersom akutte skadesituasjoner skulle oppstå. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Tia Sophie
Jacobsen
22 24 58 42

Departementet presiserer at de mer konkrete vurderingene av andre tilfredsstillende løsninger skal gjøres av statsforvalteren i den enkelte sak der skadefelling blir vurdert.

Klagene er ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 7 vedtok 5. juni 2023 en kvote for betinget skadefelling av bjørn i region 7 for perioden 1. juni 2023 – 15. februar 2024. Bjørn felt i samarbeidsområdet for region 7 og region 8, belastes kvoten for region 8. Vedtaket ble påklaget av Aktivt rovdyrvern (ARV) 7. juni 2023 og fra NOAH – for dyrs rettigheter 20. juni 2023.

Rovviltnemnda behandlet klagene 30. juni 2023 og opprettholdt sitt vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 30. juni 2023 for endelig avgjørelse.

Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding for kvoter for betinget skadefelling av bjørn i hele landet 5. juli 2023.

Klagers anførsler

NOAH anfører i sin klage i hovedsak:

- at vilkåret om skade er ikke oppfylt.
- at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt,
- at vedtaket utgjør uforsvarlig forvaltning av bjørn, og strider med nasjonal og internasjonal lov - §§ 5, 8, 9 og 18 andre ledd i naturmangfoldloven, Grunnlovens § 112 og artikkel 2 og 9 i Bernkonvensjonen. I tillegg strider vedtaket med mål 4 i den nye naturavtalen som ble vedtatt i desember 2022.

ARV anfører i sin klage i hovedsak:

- Ansvaret og kompetansen tilbakeføres til KLD med umiddelbar virkning.
- De lokale rovviltnemndene har gang på gang vist seg tendensiøse og inhabile i sin uforsvarlige forvaltning av lokal rovviltbestand.
- at vilkåret om bestandens overlevelse ikke er oppfylt.
- at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt,
- at binner hensyntas og at binner med unger skal ha et særskilt vern

Departementet viser ellers til klagene i sin helhet.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemndas vedtak av 5. juni 2023 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider:

[Vedtaket om kvote for betinget skadefelling av brunbjørn i region 7 - Nordland - 2023/2024 \(miljovedtak.no\)](https://miljovedtak.no)

Ved behandling av klagene konkluderte rovviltnemnda med følgende:

«Rovviltnemnda region 7 – Nordland opprettholder vedtak i sak 19/2023 av 5. juni 2023 om kvote for betinget skadefelling av bjørn 2023/2024. Klagene fra Aktivt Rovdyrvern og NOAH – for dyrs rettigheter oversendes derfor til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse, jf. forvaltningslovens § 33.»

Departementet viser også til nemndas øvrige vurderinger i oversendelsen av saken i brev av 30. juni 2023. Klagerne har mottatt kopi av nemndas brev.

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet har redegjort for bestandssituasjonen og bestandsutviklingen for brunbjørn i Skandinavia, nasjonalt og for de ulike forvaltningsregionene. Blant annet viser gjennomgangen at det på nasjonalt nivå ble påvist 175 ulike bjørner i 2022, hvorav 79 hunnbjørner og 96 hannbjørner. Dette var en økning på 15 individer sammenlignet med året før. Antall estimerte ungekull har hatt en jevn og langsom økning, fra 5,7 i 2009 til 9,5 i 2022.

Tilsvarende mønster gjelder ikke for region 7 der bjørnebestanden har hatt en sterk negativ utvikling fra 11 individer (1 binne og 10 hannbjørner) registrert i 2014 til 1 hannbjørn registrert i 2021 samt ytterligere 1 hannbjørn som har benyttet områder både i Nordland og Trøndelag. Totalt ble det i 2022 registrert syv bjørner i Nordland, hvorav tre som kun ble registrert i Nordland og fire som også ble registrert i andre fylker samme år. To individer ble funnet i Narvik og fem på Helgeland. Alle var hannbjørner.

Miljødirektoratet har også redegjort for skadesituasjonen og erstatninger for tap av sau og tamrein til bjørn, og det registreres årlig bjørneskader i regionen. I 2022 ble det utbetalt erstatning for 292 sau/lam tapt til bjørn, og 10 tamrein i reindriftsåret 2021-2022.

Miljødirektoratet vurderer at verken kvoten på 2 bjørner for betinget skadefelling i region 7, eller total kvote på 21 brunbjørner for betinget skadefelling på landsbasis, vil true bestandens overlevelse. Videre vurderer direktoratet at kvotene mest sannsynlig ikke vil gi en negativ utvikling for muligheten til å nå de regionale bestandsmålene neste vår, men at dette forutsetter at det settes vilkår som reduserer mulighetene for at binner blir felt.

Miljødirektoratet anbefaler at det settes følgende vilkår:

- 1) Bjørnebinner og unger i følge med binner er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.
- 2) Statsforvalteren skal være restriktiv med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for brunbjørn. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert.

Miljødirektoratet skriver videre at for region 7, der bestanden har ligget under bestandsmålet på en årlig yngling i alle år, og det ikke er registrert binner siden 2017, bør også terskelen for uttak av hannbjørner være høyere.

Miljødirektoratet presiserer videre at det er statsforvalteren som er gitt myndighet til å kunne iverksette skadefelling av bjørn, etter å ha gjort konkrete vurderinger av søknader om skadefelling, eller av eget tiltak. Vurderingene til statsforvalteren skal foretas i tråd med rovviltforskriften § 9, noe som blant annet innebærer at konkrete vurderinger av andre forebyggende tiltak er lagt til statsforvalteren å vurdere fra sak til sak.

Departementet viser ellers til den faglige tilrådingen i sin helhet.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Rettslige utgangspunkter

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 8. Videre har departementet, i henhold til nml. § 7, lagt prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og 12 til grunn som retningslinjer. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 om at tiltakshaver bærer kostnadene ved miljøforringelse, anses ikke relevant i denne saken. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn skjønnsvurderingen.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 sees i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. For region 7 er det fastsatt mål om 1 årlig yngling av bjørn.

Avgjørelsen bygger på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon og effekten av påvirkninger. Departementet har også lagt vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk. Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget oppfyller kravene i nml. § 8. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger avgjørelsen kan ha for naturmiljøet. Førre-var-prinsippet i nml. § 9 får derfor mindre betydning.

Departementet skal ta stilling til om det skal gis en kvote for betinget skadefelling av bjørn som vedtatt av rovviltnemnda, for å forhindre at bjørn gjør skade på husdyr eller tamrein, jf. rovviltforskriften § 8. Skadefelling kan tillates for å avverge skade på blant annet husdyr eller tamrein, jf. rovviltforskriften § 2 bokstav a og nml. § 18 første ledd bokstav b. Nml. § 18 andre ledd stiller som vilkår at vedtak bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vilkåret om at uttaket skjer for å avverge skade

Etter nml. § 18 første ledd bokstav b kan uttak av bjørn tillates for å «avverge skade» på blant annet husdyr og tamrein. Nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). I begrepet «avverge» ligger at felling kan skje som et forebyggende tiltak, jf. HR-2021-662-A. I lys av Bernkonvensjonen må det stilles visse minstekrav til skadenes alvorlighet og omfang, jf. HR-2021-662-A, som gjaldt tre vedtak fra Klima- og miljødepartementet om felling av ulv.

Skadehistorikken viser at det skjer årlige tap av sau og tamrein til bjørn i region 7. Som det framgår av Miljødirektoratets faglige tilråding viser de siste erstatningsoppgjørene at det i 2022 ble utbetalt erstatning for 292 sau/lam tapt til bjørn og 10 tamrein i reindriftsåret 2021-2022 i region 7. Av disse ble 36 skader på sau påvist tapt til bjørn og 0 skader på tamrein. I 2023 er det så langt (pr 2. juli) påvist 0 sau og 2 tamrein tapt til bjørn.

Departementet legger til grunn at det er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå skader av et visst omfang og en viss alvorlighetsgrad på sau og tamrein i inneværende år i region 7, og finner at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er oppfylt for å åpne for en kvote for betinget skadefelling av bjørn. Departementet viser videre til at dette vilkåret vil bli vurdert av statsforvalteren i de enkelte situasjonene der skadefelling blir vurdert.

Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret må vurderes konkret i den enkelte sak, og terskelen kan tenkes å variere avhengig av blant annet fellingsgrunnlaget og kunnskapsgrunnlaget, jf. HR-2021-662-A. Eventuell usikkerhet om den fremtidige utviklingen av en bestand har betydning i vurderingen, og det ligger en viss margin i begrepet «truer» bestandens overlevelse, jf. HR-2021-662-A.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det årlige rapporter om bestandsstatus og annen vitenskapelig kunnskap som gir betydelig kunnskap om den samlede belastningen rovdyrartene utsettes for. For brunbjørn er det kjent at infanticid kan forekomme, det vil si at hannbjørner dreper bjørnunger som ikke er deres eget avkom. I tillegg er det kjent at det forekommer enkelte tilfeller av ulovlig jakt. Avgangen av bjørn skjer likevel i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, og miljøforvaltningen har derfor god oversikt over de negative påvirkningsfaktorene på bjørnebestanden. At bestanden registreres årlig på individnivå ved bruk av DNA-analyser gir også god oversikt over endringer mellom år.

Departementet viser til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen nasjonalt og i region 7 i den faglige tilrådingen. Miljødirektoratets vurdering er at et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak ikke vil true bestandens overlevelse. Dette forutsetter imidlertid at det settes vilkår som reduserer mulighetene for at binner blir felt, og Miljødirektoratet har anbefalt at det settes to konkrete vilkår til vedtaket i region 7. Departementet legger vurderingen til grunn, og finner at vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse er oppfylt for kvoten som er vedtatt av rovviltnemnda i region 7, jf. nml. § 18 andre ledd. Dette under forutsetning av følgende tre vilkår:

- 1) Bjørnebinner og unger i følge med binner er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.

- 2) Statsforvalteren skal være restriktiv med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte ungleområder for brunbjørn. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert.
- 3) Terskelen for uttak av hannbjørner være høyere enn det som normalt følger av forvaltningspraksis.

Til det tredje vilkåret vil departementet understreke at det er målsetting om etablering av bjørn i Nordland. Forekomst av bjørn er per i dag svært begrenset i denne regionen, og det bør derfor tas sterkere hensyn til vern av bjørn uansett kjønn med mål om økt forekomst og oppnåelse av bestandsmålet på sikt. At binneforekomsten er lav eller fraværende kan ikke være et argument for lav terskel for felling av hannbjørner all den tid uttak av et fåtall hannbjørner kan medføre at det ikke lenger vil være noen gjenværende bjørneforekomst i regionen.

Vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Det er i tillegg et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om geografisk differensiert forvaltning veie tungt. Av rovviltforliket 2011 (Stortingets vedtak 687 i behandlingen av dokument 8:163 S (2010-2011)) framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Dette innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal være lav terskel for å tillate uttak av rovdyr som gjør skade på beitedyr.

Klima- og miljødepartementet viser til skadehistorikken i regionen, og til sannsynligheten for at akutte skadesituasjoner kan oppstå også i 2023. Departementet finner at det for å nå formålet om å avverge skade, ut fra føringene i rovviltpolitikken, ikke finnes annen tilfredsstillende løsning enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling av brunbjørn i region 7. Det er imidlertid viktig å presisere at den konkrete vurderingen av andre tilfredsstillende løsninger, slik som eksempelvis flytting av beitedyr, bruk av rovdyravvisende gjerder og tidlig nedsanking, skal gjøres av statsforvalteren i tilknytning til den enkelte sak der tillatelse til skadefelling eventuelt blir vurdert. Dette følger av rovviltforskriften § 9, og slike vurderinger kan variere fra sak til sak avhengig av blant annet området beliggenhet, betydningen som beiteområde, tid på året m.m.

Øvrige anførsler

Klagene inneholder også anførsler om at vedtaket strider med naturavtalen, artikkel 2 og 9 i Bernkonvensjonen og Grunnloven § 112. Klagene inneholder også anførsler om rovviltmyndenes habilitet og vedtaksmyndighet.

Om Naturavtalen (Kunming-Montreal rammeverket)

NOAH har anført at vedtaket strider mot mål 4 i Naturavtalen, som særlig omhandler trusler mot truede arter. For å følge opp den globale naturavtalen, inkludert mål 4, vil regjeringen legge frem en stortingsmelding med en ny nasjonal handlingsplan for natur. Samtidig viser departementet til at vedtak om betinget skadefelling, som alle vedtak om uttak av rovvilt, skal skje innenfor rammene av blant annet Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven og Stortingets

føringer for rovviltforvaltningen. Vi kan på denne bakgrunn ikke se at rammeverkets overordnede målsetninger, kan tillegges særlig betydning i denne saken.

Om Bernkonvensjonen artikkel 2 og 9

NOAH mener vedtaket strider mot Bernkonvensjonen artikkel 2 og 9. Når det gjelder Bernkonvensjonens bestemmelser viser departementet til beskrivelsen over om at nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). Bernkonvensjonen artikkel 2 oppstiller visse forpliktelser til å treffe nødvendige tiltak for å opprettholde ("maintain") eller tilpasse ("adapt") bestandene av vill flora og fauna til et nivå som blant annet skal svare til økologiske, vitenskapelige og kulturelle krav. Høyesterett har lagt til grunn at Norge er folkerettslig bundet til å sikre ulvens overlevelse i norsk natur, med henvisning til konvensjonens artikkel 2 jf. HR-2021-662-A avsnitt 67-69. Tilsvarende forpliktelse gjelder for brunbjørn.

I HR-2021-662-A avsnitt 71, fant Høyesterett det klart at Norge ikke bryter forpliktelsen «så lenge den norske delbestanden er så stor at dette bestandsmålet nås». For brunbjørn er imidlertid ikke det nasjonale bestandsmålet nådd, uten at departementet kan se at dette utelukker at forpliktelsen er oppfylt. Etter departementets vurdering kan ikke Høyesteretts uttalelse fortolkes motsetningsvis, slik at forpliktelsen brytes dersom bestandsmålet for en art ikke er nådd. Vi viser særlig til at bestemmelsens ordlyd ikke spesifikt angir et bestemt nivå eller andel den enkelte stat skal ivareta.

Når det gjelder brunbjørn, viser departementet til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen nasjonalt og regionalt. Miljødirektoratet viser til at en langsiktig strategi for å nå bestandsmålet nasjonalt og for regionene 6, 7 og 8, samt opprettholde bestanden i region 5, forutsetter at terskelen for å skadefelle er høyere for binner enn for hannbjørner, også utenfor forvaltningsområdet for bjørn. Etter departementets syn ivaretas dette gjennom vårt vedtak med de nærmere angitte vilkårene som er stilt. Departementet finner på denne bakgrunn at vedtaket ikke er strid med Bernkonvensjonens artikkel 2.

Om Grunnloven § 112

NOAH mener vedtaket strider mot Grunnloven § 112. Av dom i Høyesterett (HR-2021-662-A), som gjaldt tre vedtak om felling av ulv, står følgende vurdering om Grunnloven § 112: «Grunnloven § 112 verner miljøet og gir rett til «en natur der produksjonsevne og mangfold bevares». Jeg kan ikke se at naturmangfoldloven § 18 er i strid med Grunnloven § 112, noe partene heller ikke har anført. Slik naturmangfoldloven og rovviltforskriften er utformet, kan jeg heller ikke se at § 112 får nevneverdig betydning som tolkningsfaktor i saken her.» Departementet har i denne saken kommet til at vilkårene i nml. § 18 er oppfylt, og kan på denne bakgrunn ikke se at vedtaket er i strid med Grunnloven § 112.

Om rovviltnemndenes habilitet

ARV mener de lokale rovviltnemndene gang på gang har vist seg tendensiøse og inhabile i sin uforsvarlige forvaltning av lokal rovviltbestand. Til dette viser departementet til at sammensetningen, og utnevningen av medlemmer til de regionale rovviltnemndene følger av

rovviltforskriften. Rovviltnemndene er statlige viltorganer som har hovedansvaret for å gjennomføre den vedtatte nasjonale roviltpolitikken i forvaltningen av gaupe, jerv, bjørn og ulv innenfor sin region. Representantene i nemndene er fylkestingspolitikere som etter forslag fra fylkestinget oppnevnes av Klima- og miljødepartementet. I regioner med samisk tamreindrift oppnevner også Sametinget representanter til nemndene. I henhold til roviltforskriften § 5 femte ledd, har Statsforvalteren en sekretariatfunksjon for den enkelte roviltnemnden. Statsforvalteren forbereder blant annet det faglige grunnlaget for vedtakene som fattes av roviltnemndene. Departementet viser også til at organiseringen av, og føringene for etableringen av ordningen med regionale roviltnemnder følger av Stortingets roviltforlik. Departementet kan ikke se at nemndens behandling i denne saken er tendensiøs. Departementet kan heller ikke se at nemnden som helhet eller enkeltmedlemmer har opptrådt på en slik måte at det er i strid med forvaltningslovens krav til habilitet.

Om vedtaksmyndighet

ARV mener nemndene må fratas sin vedtaksmyndighet. Departementet viser til at etter roviltforskriften § 7 har roviltnemnden myndighet til å fatte vedtak om kvote for blant annet skadefelling "når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen". Videre har roviltnemnden vedtaksmyndighet for bjørn når det er 10 ynglinger eller mer av bjørn i Norge. Klima- og miljødepartementet kan beslutte unntak fra bestemmelsen om vedtaksmyndighet for bjørn dersom det foreligger særskilte grunner. Departementet har ikke fattet noen beslutning om å frata nemndene myndighet.

Samlet vurdering

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige vurdering der de skriver at det i enkelte tilfeller med potensiale for stor skade ikke finnes andre tilfredsstillende forebyggende tiltak enn skadefelling, og at det derfor er nødvendig å opprette en kvote for betinget skadefelling på bjørn. Miljødirektoratet mener at verken kvoten på 2 bjørner for betinget skadefelling i region 7 eller en total kvote på 21 brunbjørner for betinget skadefelling på landsbasis, vil true bestandens overlevelse. Videre vurderer direktoratet at kvotene mest sannsynlig ikke vil gi en negativ utvikling for muligheten til å nå de regionale bestandsmålene neste vår, men at dette forutsetter at det settes vilkår som reduserer mulighetene for at binner blir felt og at terskelen for felling av hannbjørner bør være høyere. Departementet er enig i disse vurderingene, og opprettholder nemndas vedtak med det tillegg at det settes tre vilkår for eventuell bruk av kvote for betinget skadefelling av brunbjørn i region 7.

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder roviltnemndas vedtak om kvote på 2 dyr for betinget skadefelling av brunbjørn i region 7.

Departementet setter imidlertid følgende tre vilkår:

- 1) Bjørnebinner og unger i følge med binner er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.

- 2) Statsforvalteren skal være restriktiv med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for brunbjørn. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert.
- 3) Terskelen for uttak av hannbjørner være høyere enn det som normalt følger av forvaltningspraksis.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensiale for skade fra bjørn i region 7. Departementet finner at det foreligger et potensiale for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, og at det er behov for en kvote for betinget skadefelling dersom akutte skadesituasjoner skulle oppstå. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn å åpne for en kvote for betinget skadefelling. Departementet presiserer at de mer konkrete vurderingene av andre tilfredsstillende løsninger skal gjøres av statsforvalteren i den enkelte sak der skadefelling blir vurdert.

Klagene er ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Tia Sophie Jacobsen
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 7
Statsforvalteren i Nordland

Adressliste
Aktivt Rovdyrvern
NOAH - for dyrs
rettigheter

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

23/4185-

20. juli 2023

Om vilkår i avgjørelse av klage på vedtak om kvote for skadefelling av bjørn i region 8 i 2023

Klima- og miljødepartementet viser til vår avgjørelse 14. juli 2023 av klage på vedtak om kvote for skadefelling av bjørn i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland i 2023. Vi er gjort oppmerksom på at det er uklarthet omkring forståelsen av det ene vilkåret.

Det aktuelle vilkåret er formulert slik i vedtaket:

«1) Bjørnebinner og unger i følge med binner er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.»

Departementet presiserer at betydningen av dette vilkåret er ment å omfatte bjørnebinner med unger og hennes unger, og ikke bjørnebinner generelt. Når det gjelder enslige bjørnebinner vil dette kunne vurderes av statsforvalteren, men av hensyn til bestandssituasjonen altså med den føring at de tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles skal være iverksatt. I eventuelle saker/søknader som involverer bjørnebinner med unger skal Miljødirektoratet gjøre vurderingene i region 8 i 2023.

Gjeldende ordlyd i det aktuelle vilkåret skal være:

«1) Bjørnebinner med unger og hennes unger er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.»

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Tommy Andersen
seniorrådgiver

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Tommy Andersen
22 24 60 54

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

NOAH - for dyrs rettigheter
Rovviltnemnda i region 7
Rovviltnemnda i region 8
Statsforvalteren i Nordland

Adresseliste

Miljødirektoratet

Postboks 5672
Torgarden

7485

TRONDHEIM

Statsforvalteren i
Troms og Finnmark

Postboks 700

9815

VADSØ

From: [Per Ole Oskal](#)
To: [Kristine Blind Helland](#)
Cc: [Berit Hundåla](#); kimsch@nfk.no; [Linda Eide \(lineid@nfk.no\)](mailto:lineid@nfk.no); [Stig_Tore Skogsholm \(stigts@gmail.com\)](#); [Skogstad, Øyvind](#); [Arnesen, Charlotte Holmstad](#);
Subject: Re:
Attachments: [IMG_1442.jpg \(optimized_original\).jpg](#)
Sent: 04.08.2023 13:25:29

Jeg gjør det samme som Kristine Blind og søker om fritak fra mitt verv i rovviltnemnda region 7.

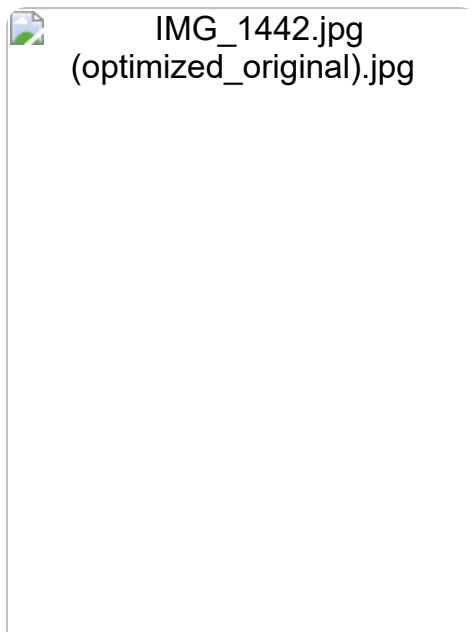
Med hilsen

Per Ole Oskal

fre. 23. jun. 2023, 12:12 skrev Kristine Blind Helland
<kristineblindhelland@gmail.com>:

Hei

Grunnet dagens forvaltning av beitedyr og rovvilt har jeg valgt å søke om fritak fra mitt verv i rovviltnemnda region 7, og vil ikke møte i nemnda fremover.

NRL oppfordrer reieiere til å trekke seg fra rovviltverv
norskereindriftsamerslandsforbund.no

Mvh Kristine Blind Helland

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

23/3821-

16. august 2023

Avgjørelse av klager på vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i region 7 (Nordland) 2023-2024

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra Aktivt Rovdyrvern (ARV) 9. mai 2023, og fra NOAH – for dyrs rettigheter 26. mai 2023 over rovviltnemnda i region 7 sitt vedtak 5. mai 2023 om kvote for lisensfelling av jerv i region 7 2023-2024.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om kvote på 15 jerv, hvorav maksimalt 7 hunddyr, for lisensfelling i prioriterte beiteområder i region 7 i 2023-2024.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensial for skade fra jerv i region 7. Departementet finner at det foreligger et potensial for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling.

Klagene er dermed ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 7 vedtok 5. mai 2023 en kvote for lisensfelling av jerv i region 7 for perioden 20. august 2023 – 15. februar 2024. Vedtaket ble påklaget av Aktivt Rovdyrvern 9. mai 2023, og NOAH – for dyrs rettigheter 26. mai 2023. Rovviltnemnda behandlet klagen 5. juni 2023 og opprettholdt sitt vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 6. juni 2023 for endelig avgjørelse. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding for lisensfelling kvoten av jerv i hele landet 26. juli 2023.

Klagers anførsler

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Anna-Sara
Bergeland
22 24 57 83

I oversendelsen av saken har rovviltnemnda trukket fram følgende hovedpunkter fra klagene:

«(...) Aktivt rovdyrvern

ARV anser at bestandsmålet for region 7 – Nordland ikke er oppfylt og at vedtaket om kvote for lisensfelling av jerv i 2023/2024 derfor bør forkastes i sin helhet. Det vises til jervetellingen som viser fem påviste ynglinger i Nordland i år. ARV tar i klagen også opp en rekke bekymringer angående jervebestanden i Norge. (...)

NOAH – for dyrs rettigheter

NOAH påpeker jervens status på den nasjonale og globale rødlista og at det er en ansvarsart. NOAH vurderer at vilkåret om bestandens overlevelse, jf. naturmangfoldloven § 18 andre ledd ikke er oppfylt, at føre-var-prinsippet ikke er anvendt i vurderingen av vedtaket, at vilkåret om skade ikke er oppfylt, jf. naturmangfoldloven § 18 bokstav b og at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger, jf. naturmangfoldloven § 18, ikke er oppfylt. Videre mener NOAH at den fastsatte kvoten for lisensfelling av jerv er motivert ut fra bestandsmål og understreker at det ikke er lovlig adgang til lisensfelling av jerv som kun er styrt av bestandsmål.

NOAH konkluderer med at vedtaket utgjør uforsvarlig forvaltning av jerv og strider med nasjonal og internasjonal lov av § 5, § 8, § 9, og § 18 andre ledd i Naturmangfoldloven, Grunnlovens § 112 og artikkel 2 og 9 i Bernkonvensjonen. I tillegg strider vedtaket med mål 4 i den nye naturavtalen (Kumming-Montreal rammeverket) som ble vedtatt i desember 2022. NOAH ber at klagen tas til følge og at vedtaket erklæres ugyldig. (...)»

Departementet viser ellers til klagene i sin helhet.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemnda vedtak av 5. mai 2023 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider: [Vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i region 7 - Nordland 2023/2024 \(miljovedtak.no\)](https://miljovedtak.no)

Ved behandling av klagen 5. juni 2023 konkluderte rovviltnemnda med følgende:

«Rovviltnemnda i region 7 – Nordland opprettholder vedtak i sak 11/2023 av 5. mai 2023. Klagene fra Aktivt rovdyrvern og NOAH – for dyrs rettigheter oversendes derfor til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33.»

Departementet viser også til nemndas øvrige vurderinger i oversendelsen av saken i brev av 6. juni 2023. Klagerne har mottatt kopi av nemndas brev.

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet har redegjort for bestandssituasjonen og bestandsutviklingen for jerv nasjonalt og for de ulike forvaltningsregionene. Blant annet viser gjennomgangen at det i årene 2020-2022 ble registrert henholdsvis 63, 60 og 45 kull på landsbasis. Av de registrerte

kullene er henholdsvis 41, 38 og 27 kull registrert innenfor forvaltningsområdene for jerv. Per 20. juli 2023 viser de foreløpige dataene fra inneværende kartleggingssesong 63 ungekull av jerv i Norge i år. Dette er en betydelig økning sett opp mot forrige sesong, men på nivå med sesongene 2020 og 2021. Det er til nå i år registrert 43 kull innenfor forvaltningsområdene for jerv på landsbasis. Av de registrerte kullene i 2023 er det foretatt i alt 9 ekstraordinære uttak på hilokaliteter fordelt som følger; region 1 (Luster kommune), region 3 (Lesja kommune), region 5 (Rendalen kommune (2 stk)), region 6 (Lierne kommune), region 7 (Saltdal kommune) og region 8 (Karasjok, Tana og Lebesby kommuner).

Region 7 har et nasjonalt bestandsmål på 10 årlige ynglinger. Bestandstaus i region 7 er for årene 2020, 2021 og 2022 på henholdsvis 12, 8 og 11 ynglinger som gir et snitt på 10,3 årlige ynglinger de siste tre årene. Foreløpige tall for 2023 viser 9 registrerte ynglinger hvorav 4 er i jerveprioritert område.

Miljødirektoratet har også redegjort for skadesituasjonen og erstatning for tap av sau og tamrein til jerv. For beitesesongen 2022 ble det utbetalt erstatning for 6612 sau og lam tapt til jerv på landsbasis, noe som utgjør 41 prosent av den samlede rovvilterstatningen. For reindriftsåret 2021/2022 ble det erstattet 6801 tamrein som tapt til jerv, noe som utgjør 30 prosent av den samlede rovvilterstatningen for tamrein.

Miljødirektoratet har følgende anbefalinger for region 7:

«Nemnda har åpnet for lisensfelling av 15 jerv hvorav maksimalt 7 hunndyr i de beiteprioriterte områdene i region 7. Det åpnes ikke for lisensfelling innenfor de begrensede jervprioriterte områdene. Vi bemerker at Nordland er en region hvor en har vært langt fra å oppnå bestandsmålet innenfor forvaltningsområde for jerv de seinere år, og dette medfører at en har vært og er avhengig av kull også i beiteprioriterte områder for å oppnå det regionale bestandsmålet (...).

Vi anbefaler ingen endring av vedtaket.»

Departementet viser ellers til den faglige tilrådingen i sin helhet.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Rettslige utgangspunkter

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 10. Videre har departementet, i henhold til nml. § 7, lagt prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og 12 til grunn som retningslinjer. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 om at tiltakshaver bærer kostnadene ved miljøforringelse, anses ikke relevant i denne saken. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn skjønnsvurderingen.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 sees i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik

at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. For region 7 er det fastsatt et mål om 10 årlige ynglinger av jerv.

Avgjørelsen bygger på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon og effekten av påvirkninger. Departementet har også lagt vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk. Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget oppfyller kravene i nml. § 8. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger avgjørelsen kan ha for naturmiljøet. Førre-var-prinsippet i nml. § 9 får derfor mindre betydning.

Departementet skal ta stilling til om det skal gis en lisensfellingskvote for jerv som vedtatt av rovviltnemnda, for å begrense veksten og/eller utbredelsen av jervebestanden, jf. rovviltforskriften § 10. Lisensfelling kan tillates for å avverge skade på blant annet husdyr eller tamrein eller for å ivareta offentlige interesser av vesentlig betydning, jf. rovviltforskriften § 2 bokstav g og nml. § 18 første ledd bokstav b og c. Nml. § 18 andre ledd stiller som vilkår at vedtak bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vilkåret om at uttaket skjer for å avverge skade

Etter nml. § 18 første ledd bokstav b kan uttak av jerv tillates for å «avverge skade» på blant annet husdyr og tamrein. Nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). I begrepet «avverge» ligger at fellingen kan skje som et forebyggende tiltak, jf. HR-2021-662-A. I lys av Bernkonvensjonen må det stilles visse minstekrav til skadenes alvorlighet og omfang, jf. HR-2021-662-A, som gjaldt tre vedtak fra Klima- og miljødepartementet om lisensfelling av ulv.

Det følger av sekretariatets innstilling til rovviltnemndas vedtak at omfanget av tap av rein til jerv har vært betydelig, men med en liten nedgang i erstatta dyr fra driftsåret 2020/2021 til 2021/2022. Også for sau blir det erstattet en god del tap til jerv, med tilnærmet uforandret nivå fra 2021 til 2022. I 2022 ble det erstattet 823 sau og lam til jerv og 1154 tamrein i reindriftsåret 2021-2022 i region 7. Av disse ble 16 skader på sau påvist tapt til jerv og 44 skader på tamrein. Antall påviste tap av sau til jerv er kraftig redusert fra godt over 100 årlige skadetilfeller tidlig på 2000-tallet, til 16 i 2022, hvor nesten alle var knyttet til en konkret skadesituasjon i Rana.

Departementet legger til grunn at det er påvist skader på sau og tamrein inneværende år og er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå ytterligere skader fra jerv av et visst omfang og en viss alvorlighetsgrad på beitedyr i inneværende og kommende år i region 7. Departementet finner at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er oppfylt.

Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret må vurderes konkret i den enkelte sak, og terskelen kan tenkes å variere avhengig av blant annet fellingsgrunnlaget og kunnskapsgrunnlaget, jf. HR-2021-662-A. Eventuell usikkerhet om den fremtidige utviklingen av en bestand har betydning i vurderingen, og det ligger en viss margin i begrepet «truer» bestandens overlevelse, jf. HR-2021-662-A.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det årlige rapporter om bestandsstatus og annen vitenskapelig kunnskap som gir betydelig kunnskap om den samlede belastningen rovdyrartene utsettes for. Ut over enkelte påkjørsler, tilfeller av sykdom og tilfeller av ulovlig jakt, skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling. Miljøforvaltningen har derfor god oversikt over de negative påvirkningsfaktorene på jervebestanden.

Departementet viser til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen i den faglige tilrådingen. Miljødirektoratets vurdering er at et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak ikke vil true bestandens overlevelse. Departementet legger vurderingen til grunn, og finner at vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse er oppfylt for kvoten som er vedtatt av rovviltnemnda for region 7, jf. nml. § 18 andre ledd.

Vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Det er i tillegg et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om geografisk differensiert forvaltning veie tungt. Av rovviltforliket 2011 (Stortingets vedtak 687 i behandlingen av dokument 8:163 S (2010-2011)) framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Dette innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal være lav terskel for å tillate uttak av rovdyr som gjør skade på beitedyr.

Departementet mener det ut fra føringene i rovviltpolitikken ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta kvote for lisensfelling av jerv i beiteprioriterte områder i region 7. jf. nml. § 18 andre ledd.

Øvrige anførsler

Om den genetiske levedyktigheten til jervebestanden og samarbeid på tvers av regioner
NOAH har vist til at det er utfordringer med den genetiske levedyktigheten til jervebestanden i Skandinavia, og til at Riksrevisjonens undersøkelse av rovviltforvaltningen viser at myndighetene ikke har lyktes i å etablere et godt samarbeid om forvaltning av jerv på tvers av regiongrensene.

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige tilråding der det framgår at den norske jervebestanden er delt inn i ulike genetiske delpopulasjoner, og at det er den sørvestnorske delbestanden som beskrives som liten og relativt isolert. For Nordland, eller øvrige områder i

Norge, er det ikke beskrevet noen utfordringer med den genetiske levedyktigheten til jervebestanden.

Om forvaltningsplanen i region 7

NOAH mener det også bør tas hensyn til at departementet har hatt innvendinger mot forvaltningsplanen for rovvilt i region 7, og mener rovviltnemnda er nødt til å legge til rette for ynglende jerv også utenfor forvaltningsområdene.

Som klager viser til har Klima- og miljødepartementet besluttet å hente inn forvaltningsplanen til behandling, jf. brev av 2. juli 2018. Rovviltnemndas nåværende plan gjelder inntil departementet har ferdigbehandlet saken. Departementet viser videre til Miljødirektoratets faglige tilrådning, der direktoratet bemerker at region 7 de senere årene har vært langt unna å oppnå bestandsmålet innenfor forvaltningsområdet for jerv, og at dette medfører at man er avhengig av kull også i beiteprioriterte områder for å oppnå det regionale bestandsmålet. Miljødirektoratet anbefaler til tross for dette ingen endringer av rovviltnemndas vedtak. Departementet er enig i Miljødirektoratets vurdering, og finner ikke grunn til å ta nærmere stilling til klagers anførsel.

Om føre-var prinsippet

NOAH – for dyrs rettigheter mener føre-var-prinsippet bør komme til anvendelse i saken fordi det foreligger risiko for alvorlig og irreversibel skade på naturmangfoldet, og fordi vedtaket ikke viser til noen tidsramme for å bringe jerv ut av statusen som sterkt truet. Departementet viser i denne forbindelse til Miljødirektoratets vurderinger om at vedtaket ikke vil true jervebestandens overlevelse. Til jervens status på Norsk rødliste for arter vil departementet vise til at dette er en direkte konsekvens av det nasjonale bestandsmålet Stortinget har vedtatt og føringene i rovviltpolitikken om at rovviltbestandene skal forvaltes så nær bestandsmålene som mulig.

Om Bernkonvensjonen artikkel 2 og 9

Når det gjelder Bernkonvensjonens bestemmelser viser departementet til beskrivelsen over om at nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). Bernkonvensjonen artikkel 2 oppstiller visse forpliktelser til å treffe nødvendige tiltak for å opprettholde ("maintain") eller tilpasse ("adapt") bestandene av vill flora og fauna til et nivå som blant annet skal svare til økologiske, vitenskapelige og kulturelle krav. Høyesterett har lagt til grunn at Norge er folkerettslig bundet til å sikre ulvens overlevelse i norsk natur, med henvisning til konvensjonens artikkel 2 jf. HR-2021-662-A avsnitt 67-69. Tilsvarende forpliktelse gjelder for jerv.

I HR-2021-662-A avsnitt 71, fant Høyesterett det klart at Norge ikke bryter forpliktelsen «så lenge den norske delbestanden er så stor at dette bestandsmålet nås». For jerv er det nasjonale bestandsmålet nådd. Departementet finner på denne bakgrunn at vedtaket ikke er strid med Bernkonvensjonens artikkel 2..

Om Grunnloven § 112

Av dom i Høyesterett (HR-2021-662-A), som gjaldt tre vedtak om felling av ulv, står følgende vurdering om Grunnloven § 112:

«Grunnloven § 112 verner miljøet og gir rett til «en natur der produksjonsevne og mangfold bevares». Jeg kan ikke se at naturmangfoldloven § 18 er i strid med Grunnloven § 112, noe partene heller ikke har anført. Slik naturmangfoldloven og rovviltforskriften er utformet, kan jeg heller ikke se at § 112 får nevneverdig betydning som tolkningsfaktor i saken her.»

Departementet har i denne saken kommet til at vilkårene i nml. § 18 er oppfylt, og kan på denne bakgrunn ikke se at vedtaket er i strid med Grunnloven § 112.

Om Naturavtalen (Kunming-Montreal rammeverket)

NOAH har videre anført at vedtaket strider mot mål 4 i Naturavtalen, som særlig omhandler trusler mot truede arter. For å følge opp den globale naturavtalen, inkludert mål 4, vil regjeringen legge frem en stortingsmelding med en ny nasjonal handlingsplan for natur. Samtidig viser departementet til at vedtak om betinget skadefelling, som alle vedtak om uttak av rovvilt, skal skje innenfor rammene av blant annet Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven og Stortingets føringer for rovviltforvaltningen. Vi kan på denne bakgrunn ikke se at rammeverkets overordnede målsetninger, kan tillegges særlig betydning i denne saken.

Om hiuttak av jerv

Aktivt rovdyrvern anfører at hiuttak strider med internasjonale forpliktelser og viltloven § 19 om human jakt, og henstiller at dette kommer til opphør. Til dette viser departementet til at rovviltnemnda sitt vedtak i denne saken gjelder kvote for lisensfelling av jerv. Departementet viser videre til at hiuttak av jerv i særlige skadeutsatte områder vurderes i enkelte tilfeller av Miljødirektoratet som et såkalt ekstraordinært uttak. Om eventuelle hiuttak av jerv er i samsvar med regelverket, vurderes derfor av Miljødirektoratet i den enkelte avgjørelse om slikt uttak. På denne bakgrunn finner ikke departementet grunn til å kommentere denne anførselen nærmere.

Om bestandsmålet for region 7

Aktivt rovdyrvern viser til at de ikke kan se at bestandsmålet på 10 valpekull er oppfylt, og viser til at det på tidspunktet for klagen var påvist 5 ynglinger i Nordland. Til dette viser departementet til at det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for region 7 på 10 årlige ynglinger av jerv, er oppfylt basert på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene.

Om lisensfellingsperioden for jerv

Aktivt rovdyrvern viser videre til at lisensfellingsperioden for jerv, hvis oppstart fra 2022 ble fremskyndet fra 10. september til 20 august, er i strid med fredningsplikten i yngletiden. Departementet viser til at rovviltforskriften § 10 i 2022 ble endret slik at lisensfellingsperioden for jerv starter 20. august. Som det fremgikk av høringsnotatet kan uttak av mordyr i perioden 20. august til 10. september gi negative virkninger på jervevalpenes overlevelse. Departementet ber derfor nemndene vurdere eventuelle vilkår som kan motvirke dette i neste års vedtak.

Om kvotens størrelse og sammensetning

Aktivt rovdryvern har også anført at rovviltnemndas vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv må sees i sammenheng med nemndas vedtak om kvote for lisensfelling, og at hunddyrkvoten for lisensfelling i region 7 må reduseres.

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige tilrådninger for kvotene for henholdsvis betinget skadefelling og lisensfelling av jerv i 2023. Direktoratet vurderer at samlet uttak av jerv som vedtatt av rovviltnemndene for henholdsvis betinget skadefelling og lisensfelling av jerv i hele landet ikke vil kunne true bestandens overlevelse, og har heller ikke anbefalt endringer i vedtakene fattet av rovviltnemnda i region 7. Departementet er enig i Miljødirektoratets vurdering.

Samlet vurdering

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige vurdering der de skriver at den totale kvoten for lisensfelling av jerv fattet av rovviltnemndene ikke vil true bestandens overlevelse.

I kommentarene til rovviltforskriften § 7 andre ledd står det at rovviltnemnda ved vurdering av kvote for lisensfelling skal gjøre en samlet vurdering av bestandsstatus og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Region 7 har et regionalt bestandsmål på 10 årlige ynglinger. Nemnda har åpnet for lisensfelling av 15 jerv hvorav maksimalt 7 hunddyr i de beiteprioriterte områdene i region 7. Det åpnes ikke for lisensfelling innenfor de begrensede jerveprioriterte områdene. Miljødirektoratet anbefaler ingen endringer av vedtaket. Departementet er enig i ovenstående vurderinger. Dette betyr at totalkvoten på 15 jerv hvorav maksimalt 7 hunddyr opprettholdes.

Departementet viser til at rovviltforskriften § 10 i 2022 ble endret slik at lisensfellingsperioden for jerv starter 20. august. Som det fremgikk av høringsnotatet kan uttak av mordyr i perioden 20. august til 10. september gi negative virkninger på jervevalpenes overlevelse. Departementet ber nemndene vurdere eventuelle vilkår som kan motvirke dette i neste års vedtak.

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om kvote på 15 jerv, hvorav maksimalt 7 hunddyr, for lisensfelling i prioriterte beiteområder i region 7 i 2023-2024.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensial for skade fra jerv i region 7. Departementet finner at det foreligger et potensial for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling.

Klagene tas dermed ikke til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Anna-Sara Bergeland
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 7
Statsforvalteren i Nordland

Adresseliste

Aktivt Rovdyrvern
NOAH - for dyrs
rettigheter

KOPPI

NOAH - for dyrs rettigheter

Deres ref

Vår ref
23/4187-

Dato
16. august 2023

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i region 8 i 2023-2024

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra NOAH – for dyrs rettigheter av 5. juni 2023 på rovviltnemnda i forvaltningsregion 8 (Troms og Finnmark) sitt vedtak av 11. mai 2023 om kvote for lisensfelling av jerv i region 8 i 2023-2024.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om total kvote og hunddyrkvote for lisensfelling av jerv. Departementet endrer imidlertid den del av kvoten som gjelder prioriterte jerveområder (A-områder) i Troms og samarbeidsområdet med Nordland, slik at gjeldende kvote i disse områdene reduseres fra 8 til 7 dyr totalt, og fra inntil 5 til 4 hunddyr.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensial for skade fra jerv i region 8. Departementet finner at det foreligger et potensial for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling.

Klagen er ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 8 vedtok 11. mai 2023 en kvote for lisensfelling av jerv for lisensfellingsperioden 2023-2024. Vedtaket ble påklaget av NOAH – for dyrs rettigheter 5. juni 2023. Rovviltnemnda behandlet klagen 21. juni 2023 og opprettholdt sitt vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 23. juni 2023 for endelig avgjørelse.

Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding for lisensfellingskvoten av jerv hele landet 26. juli 2023.

Klagers anførsler

I oversendelsen av saken har rovviltnemnda trukket fram følgende hovedpunkter fra klagen:

«(...) Noah mener:

- *Det ikke finnes juridisk grunnlag for å åpne for lisensfelling av jerv innenfor forvaltningsområdet for jerv.*
- *Lisensfelling av jerv ikke er forenlig med vilkåret i naturmangfoldloven § 18 om at vedtak om uttak bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. NOAH mener uttak av jerv i region 8 vil være skadelig for bestandens overlevelse på kort og lang sikt.*
- *Det ikke er vist i vedtaket hva som er omfanget, alvorlighetsgraden eller sannsynligheten av den eventuelle skaden, og at naturmangfoldloven § 18 bokstav b da ikke kan brukes. Dette har virket bestemmende på vedtakets innhold, vedtaket er derfor ugyldig, jf. forvaltningsloven § 41.*
- *Rovviltnemnda ikke har vurdert om det finnes andre tilfredsstillende løsninger enn lisensfelling, jf. naturmangfoldloven § 18.»*

Departementet viser ellers til klagen i sin helhet.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemndas vedtak av 11. mai 2023 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider: [Kvote for lisensfelling av jerv 2023/2024 \(miljovedtak.no\)](https://miljovedtak.no)

Rovviltnemnda vedtok følgende kvote:

«Kvote for lisensfelling av jerv settes til 37 jerv.

For Finnmark settes kvoten til 25 jerv, hvorav inntil 12 tisper. Av kvoten kan inntil 7 felles i A-området, hvorav inntil 3 tisper.

For Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes kvoten til 12 jerv, hvorav inntil 6 tisper. Av kvoten kan inntil 8 felles i A-området, hvorav inntil 5 tisper.»

Ved behandling av klagen konkluderte rovviltnemnda følgende:

«Kvoten for lisensfelling av jerv truer ikke bestandens overlevelse og formålet kan ikke nåes på annen tilfredsstillende måte. Rovviltnemnda kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vedtaket. Rovviltnemnda opprettholder sitt vedtak. Saken oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse. Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er naturmangfoldloven 18 bokstav b og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 10.»

Departementet viser også til nemndas øvrige vurderinger i oversendelsen av saken i brev av 23. juni 2023. Klager har mottatt kopi av nemndas brev.

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet har redegjort for bestandssituasjonen og bestandsutviklingen for jerv nasjonalt og for de ulike forvaltningsregionene. Blant annet viser gjennomgangen at det i årene 2020-2022 ble registrert henholdsvis 63, 60 og 45 kull på landsbasis, hvorav 9, 8 og 5 er tatt ut ved hiuttak. Av de registrerte kullene er henholdsvis 41, 38 og 27 kull registrert innenfor forvaltningsområdene for jerv. Per 20. juli 2023 viser de foreløpige dataene fra innværende kartleggingssesong 63 ungekull av jerv i Norge i år. Dette er en betydelig økning sett opp mot forrige sesong, men på nivå med sesongene 2020 og 2021. Det er til nå i år registrert 43 kull innenfor forvaltningsområdene for jerv på landsbasis. Av de registrerte kullene i 2023 er det foretatt i alt 9 ekstraordinære uttak på hilokaliteter fordelt som følger; region 1 (Luster kommune), region 3 (Lesja kommune), region 5 (Rendalen kommune (2 stk)), region 6 (Lierne kommune), region 7 (Saltdal kommune) og region 8 (Karasjok, Tana og Lebesby kommuner).

Bestandsstatus i region 8 viser for årene 2020-2022 henholdsvis 18, 9 og 12 ungekull, hvorav 12, 7 og 8 av disse er registrert innenfor forvaltningsområdet for jerv (A-området). Foreløpige tall for ungekull i 2023 er 15, hvor 10 er innenfor jerveprioritert område (A-området).

Miljødirektoratet har også redegjort for skadesituasjonen og erstatning for tap av sau og tamrein til jerv. For beitesesongen 2022 ble det utbetalt erstatning for 6612 sau og lam tappt til jerv på landsbasis, noe som utgjør 41 prosent av den samlede rovvilterstatningen. For reindriftsåret 2021/2022 ble det erstattet 6801 tamrein som tappt til jerv, noe som utgjør 30 prosent av den samlede rovvilterstatningen for tamrein.

Miljødirektoratet har følgende anbefalinger for region 8:

«Nemnda i region 8 har satt en kvote på 37 dyr hvorav inntil 18 tisper. Av kvoten kan inntil 15, hvorav inntil 8 tisper felles i jerveprioriterte områder (A-områdene). Kvoten er satt høyt. For at måltallet fortsatt skal kunne nås innenfor de jerveprioriterte delene av regionene må uttaket innenfor A-områdene balansere mot tilveksten.

Vi anbefaler endring av kvoten slik at kvoten for Troms, inkl. samarbeidsområdene med Nordland, settes til; 12 dyr hvorav maksimalt 6 hunndyr, av denne kan inntil 7 dyr hvorav maksimalt 4 hunndyr felles innenfor jervprioriterte områder (A-området).»

Departementet viser ellers til den faglige tilrådingen i sin helhet.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Rettslige utgangspunkter

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 10. Videre har departementet, i henhold til nml. § 7, lagt prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og 12 til grunn som retningslinjer. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 om at tiltakshaver bærer kostnadene ved miljøforringelse, anses ikke relevant i denne saken. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn skjønnsvurderingen.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 sees i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. For region 8 er det fastsatt mål om 10 årlige ynglinger av jerv, hvorav 3 i tidligere Finnmark fylke.

Avgjørelsen bygger på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon og effekten av påvirkninger. Departementet har også lagt vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk. Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget oppfyller kravene i nml. § 8. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger avgjørelsen kan ha for naturmiljøet. Førre-var-prinsippet i nml. § 9 får derfor mindre betydning.

Departementet skal ta stilling til om det skal gis en lisensfellingsskvote for jerv som vedtatt av rovviltnemnda, for å begrense veksten og/eller utbredelsen av jervebestanden, jf. rovviltforskriften § 10. Lisensfelling kan tillates for å avverge skade på blant annet husdyr eller tamrein eller for å ivareta offentlige interesser av vesentlig betydning, jf. rovviltforskriften § 2 bokstav g og nml. § 18 første ledd bokstav b og c. Nml. § 18 andre ledd stiller som vilkår at vedtak bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vilkåret om at uttaket skjer for å avverge skade

Etter nml. § 18 første ledd bokstav b kan uttak av jerv tillates for å «avverge skade» på blant annet husdyr og tamrein. Nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). I begrepet «avverge» ligger at felling kan skje som et forebyggende tiltak, jf. HR-2021-662-A. I lys av Bernkonvensjonen må det stilles visse minstekrav til skadenes alvorlighet og omfang, jf. HR-2021-662-A, som gjaldt tre vedtak fra Klima- og miljødepartementet om lisensfelling av ulv.

Det påvises årlig jerveskader på tamrein og sau i regionen, og det framgår av sekretariatets innstilling at 127 skader ble undersøkt og dokumentert/antatt forårsaket av jerv i perioden 21. mars 2022 – 20. mars 2023. Hoveddelen av skadene (120) av skadene var på tamrein. I innstillingen bemerkes det videre at det er svært vanskelig å finne kadaver tatt av jerv, og

spesielt i sommersesongen. Departementet viser videre til at det i region 8 ble erstattet 133 sau og lam som tapt til jerv i 2022, og 4113 tamrein ble erstattet som tapt til jerv i reindriftsåret 2021-2022 (kilde: [Rovbase](#)).

Departementet legger til grunn at det er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå skader av et visst omfang og en viss alvorlighetsgrad på sau og tamrein i inneværende og kommende år, og finner at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er oppfylt.

Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret må vurderes konkret i den enkelte sak, og terskelen kan tenkes å variere avhengig av blant annet fellingsgrunnlaget og kunnskapsgrunnlaget, jf. HR-2021-662-A. Eventuell usikkerhet om den fremtidige utviklingen av en bestand har betydning i vurderingen, og det ligger en viss margin i begrepet «truer» bestandens overlevelse, jf. HR-2021-662-A.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det årlige rapporter om bestandsstatus og annen vitenskapelig kunnskap som gir betydelig kunnskap om den samlede belastningen rovdyrartene utsettes for. Ut over enkelte påkjørsler, tilfeller av sykdom og tilfeller av ulovlig jakt og infanticid, skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling. Miljøforvaltningen har derfor god oversikt over de negative påvirkningsfaktorene på jervebestanden.

Departementet viser til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen i den faglige tilrådingen. Miljødirektoratets vurdering er at et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak ikke vil true bestandens overlevelse, forutsatt at den svenske forvaltningen fortsetter med en mengde uttak på samme nivå som de senere år. Departementet legger vurderingen til grunn, og finner at vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse er oppfylt for kvoten som er vedtatt av rovviltnemnda for region 8, jf. nml. § 18 andre ledd.

Miljødirektoratet mener imidlertid at den totale lisensfellingkvote i Norge er satt høyt, og at effektivering av denne må forventes å gi en betydelig bestandsreduksjon slik at bestandsmålet ikke nås kommende sesong. Samtidig vurderer direktoratet det som svært lite sannsynlig at hele totalkvoten blir effektuert, blant annet fordi største delen av kvotene er satt i områder med lav forekomst av jerv. Miljødirektoratet mener fastsettelsen av kvoter innenfor forvaltningsområdene for jerv må være mer restriktiv, og samlet kvote i disse områdene bør nedjusteres for å sikre at bestandsmålene kan nås i de jerveprioriterte områdene også neste sesong. Direktoratet påpeker videre at det er viktig å styre fellingsaktiviteten mot beiteprioriterte områder og områder med særlig skadeproblematikk.

Konkret for region 8 viser Miljødirektoratet til at rovviltnemnda har satt en høy kvote og økt adgangen til lisensfelling av jerv i jerveprioriterte områder (A-områder) sammenlignet med sekretariatets innstilling. For at måltallet fortsatt skal kunne nås innenfor de jerveprioriterte

områdene må uttaket i disse områdene balansere mot tilveksten. Direktoratet anbefaler etter dette noe nedjustering av kvoten for den delen av vedtaket som gjelder Troms og samarbeidsområdene med Nordland. Departementet er enig i direktoratets vurderinger, og vil understreke føringene om at soneforvaltningen skal være tydelig med en klar målsetting om å oppnå bestandsmål innenfor prioriterte rovdyrområder. Det innebærer, i tråd med Miljødirektoratets faglige anbefaling, at totalkvoten for Troms og samarbeidsområdene med Nordland på 12 dyr, samt hunddyrkvoten på inntil 6 dyr i disse områdene, opprettholdes. Kvoten innenfor jerveprioriterte områder (A-områder) i Troms og samarbeidsområdene med Nordland, nedjusteres imidlertid fra 8 til 7 dyr totalt og fra 5 til 4 hunddyr.

Vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Det er i tillegg et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om geografisk differensiert forvaltning veie tungt. Av rovviltforliket 2011 (Stortingets vedtak 687 i behandlingen av dokument 8:163 S (2010-2011)) framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Dette innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal være lav terskel for å tillate uttak av rovdyr som gjør skade på beitedyr.

Departementet understreker at det fortsatt skal arbeides aktivt med effektive forebyggende tiltak, som tidlig nedsanking av sau/lam, i områder rovviltnemndene har prioritert for yngling av jerv. Forebyggende tiltak skal være det primære tiltaket for å avverge skader i slike områder. Samtidig ser departementet at det er vanskeligere å gjennomføre like effektive tiltak som skiller beitedyr og jerv i tid og rom når det kommer til tamrein. Departementet mener det ut fra føringene i rovviltpolitikken ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta kvote for lisensfelling av jerv i region 8, også i områder prioritert til jerv i regionen, jf. nml. § 18 andre ledd.

Samlet vurdering

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige vurdering der de skriver at den totale kvoten for lisensfelling av jerv fattet av rovviltnemndene ikke vil true bestandens overlevelse.

I kommentarene til rovviltforskriften § 7 andre ledd står det at rovviltnemnda ved vurdering av kvote for lisensfelling skal gjøre en samlet vurdering av bestandsstatus og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Region 8 har et regionalt bestandsmål på 10 årlige ynglinger, hvorav 3 i Finnmark. Miljødirektoratet mener kvoten for felling innenfor prioriterte jerveområder (A-områder) i Troms og samarbeidsområdene med Nordland bør nedjusteres for fortsatt oppnåelse av bestandsmålet innenfor jerveprioriterte områder. Departementet er enig i disse vurderingene, og nedjusterer kvoten i disse områdene (A-områdene) fra 8 til 7 dyr totalt og fra 5 til 4 hunddyr.

Departementet viser til at rovviltforskriften § 10 i 2022 ble endret slik at lisensfellingsperioden for jerv starter 20. august. Som det fremgikk av høringsnotatet kan uttak av mordyr i perioden 20. august til 10. september gi negative virkninger på jervealpenes overlevelse.

Departementet ber nemndene vurdere eventuelle vilkår som kan motvirke dette i neste års vedtak.

Departementet understreker til slutt at det generelt ikke kan regnes med at rovviltforvaltningen skal ta ut hele resterende lisensfellingskvote gjennom ekstraordinære uttak etter endt lisensfellingsperiode. Vi viser i den forbindelse særlig til Miljødirektoratets vurderinger om at det er svært lite sannsynlig at hele totalkvoten blir effektivert, blant annet fordi største delen av kvotene er satt i områder med lav forekomst av jerv.

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om total kvote og hunddyrkvote for lisensfelling av jerv. Departementet endrer imidlertid den del av kvoten som gjelder prioriterte jerveområder (A-områder) i Troms og samarbeidsområdet med Nordland, slik at gjeldende kvote i disse områdene reduseres fra 8 til 7 dyr totalt, og fra inntil 5 til 4 hunddyr.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensial for skade fra jerv i region 8. Departementet finner at det foreligger et potensial for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling.

Klagen er ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Tommy Andersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 7
Rovviltnemnda i region 8
Statsforvalteren i Nordland
Statsforvalteren i Troms og Finnmark

From: [torstein appfjell](mailto:torstein.appfjell)
To: Per Ole Oskal
Cc: kristineblindhelland@gmail.com; hundaala@online.no; kimsch@nfk.no; lineid@nfk.no; stigts@gmail.com; Skogstad, Øyvind; Arnesen, Charlotte Holmstad;
Subject: Re:
Sent: 25.08.2023 12:39:16

Hei.

Viser til e-post fra P.O.Oskal vedr. fritak fra verv i rovviltnemnda region 7. Som varamedlem for Oskal vil det være rett og rimelig at jeg følger han i denne sak. Viser forøvrig til e-post fra Kristine Helland Blind.

Vennlig hilsen
Torstein Appfjell

fre. 4. aug. 2023 kl. 14:48 skrev Per Ole Oskal <po.oskal@gmail.com>:

----- Forwarded message -----

Fra: **Per Ole Oskal** <po.oskal@gmail.com>

Date: fre. 4. aug. 2023, 14:25

Subject: Re:

To: Kristine Blind Helland <kristineblindhelland@gmail.com>

Cc: Berit Hundåla <hundaala@online.no>, <kimsch@nfk.no>, Linda Eide (lineid@nfk.no) <lineid@nfk.no>, Stig_Tore Skogsholm (stigts@gmail.com) <stigts@gmail.com>, "Skogstad, Øyvind" <fmnooys@statsforvalteren.no>, Arnesen, Charlotte Holmstad <chhar@statsforvalteren.no>

Jeg gjør det samme som Kristine Blind og søker om fritak fra mitt verv i rovviltnemnda region 7.

Med hilsen

Per Ole Oskal

fre. 23. jun. 2023, 12:12 skrev Kristine Blind Helland <kristineblindhelland@gmail.com>:

Hei

Grunnet dagens forvaltning av beitedyr og rovvilt har jeg valgt å søke om fritak fra mitt verv i rovviltnemnda region 7, og vil ikke møte i nemnda fremover.

IMG_1442.jpg
(optimized_original).jpg

NRL oppfordrer reineiere til å trekke
seg fra rovviltverv
norskereindriftsamerslandsforbund.no

Mvh Kristine Blind Helland

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref
23/5451-

Dato 6. oktober 2023

Innstilling av medlemmer til regionale rovviltnemnder etter kommunestyre- og fylkestingsvalget 2023

I tråd med Stortingets behandling av St.meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur*, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004), oppnevnte departementet i 2004 åtte regionale rovviltnemnder som fikk et hovedansvar for forvaltningen av rovvilt innenfor sin region. Nemndenes mandat, oppgaver, ansvar, sammensetning og virketid følger av forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften).

Klima- og miljødepartementet er øverste myndighet i rovviltforvaltningen. Miljødirektoratet er den sentrale fagmyndigheten på feltet, mens myndigheten på regionalt nivå er lagt til rovviltnemndene og statsforvalteren.

Rovviltnemnda er et statlig viltorgan som skal forvalte rovvilt i tråd med føringer fra Stortinget og regjeringen, og som er underlagt Klima- og miljødepartementets instruksjons- og organisasjonsmyndighet. Rovviltforvaltning er et krevende felt, og som medlem i en rovviltnemnd der man samtidig er fylkespolitiker er det viktig å ha god rolleforståelse. Når man utøver sin rolle som medlem av rovviltnemnda må hvert enkelt medlem forholde seg til og føre en forvaltning i samsvar med gjeldende rammer og myndighet som gjelder for nemndene. Alle nemndsmedlemmer vil få tilbud om opplæring av Klima- og miljødepartementet i det være nemndsmedlem.

Rovviltnemndene har hovedansvaret for å iverksette vedtatt nasjonal rovviltpolitikk innenfor sin region. Rovviltnemnda skal arbeide innenfor rammene av Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven, rovviltforlikene av 2004 og 2011, flertallsvedtaket om ulv av 2016 og den todelte målsettingen om å sikre både levedyktige bestander av rovvilt og beitenæring i

Norge. Den todelte målsettingen innebærer blant annet at man fører en tydelig soneforvaltning som skiller beitedyr og rovvilt i tid og rom.

Rovviltsforskriften § 5 sier at det er Klima- og miljødepartementet som etter forslag fra fylkestingene oppnevner medlemmer og varamedlemmer til rovviltnemndene. Oppnevningsperioden for disse medlemmene følger valgperioden for kommuner og fylkesting. Sametinget oppnevner selv samiske medlemmer til rovviltnemndene. Oppnevningsperioden for samiske medlemmer følger valgperioden for Sametinget, og nyoppnevning av disse vil derfor skje først etter valget i 2025.

Fylkestingene foreslår følgende antall faste medlemmer og varamedlemmer til rovviltnemndene:

- Region 1: Vestland fylkesting innstiller tre medlemmer og tre varamedlemmer, hvor ett medlem og ett varamedlem bør representere det tidligere Hordaland fylke og to medlemmer og to varamedlemmer bør representere det tidligere Sogn og Fjordane fylke. Rogaland fylkesting innstiller ett medlem og ett varamedlem, Agder fylkesting innstiller ett medlem og ett varamedlem, hvor begge bør representere tidligere Vest-Agder-fylke.
- Region 2: Telemark fylkesting innstiller to medlemmer og to varamedlemmer. Vestfold fylkesting innstiller ett medlem og ett varamedlem. Agder fylkesting innstiller ett medlem og ett varamedlem, hvor begge bør representere tidligere Aust-Agder fylke. Buskerud fylkesting innstiller ett medlem og ett varamedlem.
- Region 3: Innlandet fylkesting innstiller fem medlemmer og fem varamedlemmer, hvor alle representantene bør representere tidligere Oppland fylke.
- Region 4: Akershus fylkesting innstiller to medlemmer og to varamedlemmer. Østfold fylkesting innstiller to medlemmer og to varamedlemmer. Oslo bystyre innstiller ett medlem og ett varamedlem.
- Region 5: Innlandet fylkesting innstiller fire medlemmer og fire varamedlemmer, hvor alle bør representere tidligere Hedmark fylke. (Ett medlem og ett varamedlem er oppnevnt av Sametinget).
- Region 6: Trøndelag fylkesting innstiller tre medlemmer og tre varamedlemmer, hvor to medlemmer og to varamedlemmer bør representere tidligere Nord-Trøndelag fylke og ett medlem og ett varamedlem Sør-Trøndelag fylke. Møre og Romsdal fylkesting innstiller ett medlem og ett varamedlem. (To medlemmer og to varamedlemmer er oppnevnt av Sametinget).
- Region 7: Nordland fylkesting innstiller fire medlemmer og fire varamedlemmer. (To medlemmer og to varamedlemmer er oppnevnt av Sametinget).
- Region 8: Finnmark fylkesting innstiller to medlemmer og to varamedlemmer. Troms fylkesting innstiller to medlemmer og to varamedlemmer. (To medlemmer og to varamedlemmer er oppnevnt av Sametinget).

Ifølge likestillingsloven § 21 skal begge kjønn være representert når offentlig organ oppnevner eller velger utvalg. Har utvalget fem medlemmer skal hvert kjønn være representert med minst to. Har utvalget seks medlemmer skal hvert kjønn være representert med tre. Sametinget oppnevner også et varamedlem til hvert faste medlem fra Sametinget.

Regler om representasjon av begge kjønn i offentlige utvalg gjelder også for varamedlemmer.

De berørte fylkesting i hver region foreslår en kvinnelig og en mannlig kandidat for hvert medlem i rovviltnemnda. Alle medlemmer og varamedlemmer av rovviltnemnda skal ha fast plass i fylkestinget eller Oslo bystyre. Dersom fylkeskommunen har fylkesutvalg, skal alle medlemmer fra fylkeskommunen også ha fast plass i fylkesutvalget.

Klima- og miljødepartementet vil etter forslag fra fylkestingene oppnevne nye medlemmer og varamedlemmer med sikte på at de nye nemndene trer sammen og konstituerer seg ved årsskiftet 2023/2024. Klima- og miljødepartementet ber derfor om at liste med forslag på medlemmer og varamedlemmer til rovviltnemndene oversendes departementet så snart denne foreligger. Frist for å oversende forslag til medlemmer og varamedlemmer settes til 28. november 2023. Sittende medlemmer i rovviltnemnda fungerer inntil nye medlemmer er oppnevnt.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Morten Gluva
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Miljødirektoratet
Statsforvalteren i Agder
Statsforvalteren i Innlandet
Statsforvalteren i Møre og Romsdal
Statsforvalteren i Nordland
Statsforvalteren i Oslo og Viken
Statsforvalteren i Rogaland
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Statsforvalteren i Trøndelag
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Statsforvalteren i Vestland

Adresseliste

Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAAL
Oslo kommune			
Byrådsavdelingen for miljø- og samferdsel			
Innlandet fylkeskommune	Postboks 4404	2325	HAMAR
Møre og Romsdal fylkeskommune	Bedriftsenteret Fylkeshuset	6404	MOLDE
Nordland fylkeskommune	Fylkeshuset	8048	BODØ
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130	4001	STAVANGER
Troms og Finnmark fylkeskommune	Sentrum		
Trøndelag fylkeskommune	Postboks 701	9815	VADSØ
Trøndelag fylkeskommune	Postboks 2560	7735	STEINKJER
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Fylkets hus		
Vestland fylkeskommune	Postboks 2844	3702	SKIEN
Vestland fylkeskommune	Postboks 7900	5020	BERGEN
Viken fylkeskommune	Postboks 220	1702	SARPSBORG

Sametinget
Åvjavárgeaidnu 50
9730 KARASJOK

Deres ref

Vår ref
23/4083-

Dato
24. oktober 2023

Svar vedrørende søknad om fritak fra verv i rovviltnemnda i region 7- Nordland

Klima- og miljødepartementet viser til brev av 19. september 2023 fra Statsforvalteren i Nordland. Brevet gjelder oversending av søknad om fritak fra verv i rovviltnemnda i region 7 fra den ene av Sametingets to oppnevnte medlemmer i rovviltnemnda, Kristine Blind Helland. Statsforvalteren har fått oversendt denne søknaden fra Sametinget da de mener myndigheten til å behandle slike søknader ligger inn under statsforvaltningen og anbefaler at søknaden fremmes for Statsforvalteren i Nordland, jf. Sametingets brev til Kristine Blind Helland av 7. september 2023. Statsforvalteren har oversendt saken til Klima- og miljødepartementet.

Det følger av rovviltforskriften § 5 at det er Klima- og miljødepartementet som oppnevner medlemmer til rovviltnemndene som er innstilt av de aktuelle fylkestingene. Av samme paragraf følger det at medlemmer med samisk tilknytning oppnevnes av Sametinget. Oppnevning av nye medlemmer med samisk tilhørighet følger syklusen til Sametingsvalget. Det er derfor Sametinget som skal vurdere eventuell søknad om fritak fra oppnevningen til deltakelse som samisk representant i en rovviltnemnd. Det gjelder også søknaden fra Kristine Blind Helland. Dersom Sametinget innvilger søknaden er det Sametinget som har ansvaret for å oppnevne ett nytt medlem til rovviltnemnda i region 7. Klima- og miljødepartementet sender derfor denne saken tilbake til Sametinget.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Morten Gluva
seniorrådgiver

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Morten Gluva
22 24 58 32

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 7
Statsforvalteren i Nordland

KOPPI